

Årsrapport 2013

Fylkesmannen i Vestfold

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 11
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 23
Kongehuset	Side 23
Miljøverndepartementet	Side 23
Landbruks- og matdepartementet	Side 27
Kunnskapsdepartementet	Side 41
Statens Helsetilsyn	Side 66
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 69
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 73
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 77
Arbeidsdepartementet	Side 91
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 94
Samferdselsdepartementet	Side 105
Utenriksdepartementet	Side 105
Kulturdepartementet	Side 105
Fomyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	Side 106
Andre	Side 112
Endringer i årsrapporten	Side 113

Embete:

Siste år var preget av høy aktivitet. Det er gode samarbeidsrelasjoner i fylket, både innad i regional stat, med kommunene og fylkeskommunen og ut mot det sivile samfunn.

Veksten i Vestfold er størst i enkelte av de nordlige kommunene. Dette er et resultat av bedre infra-struktur og lavere boligpriser enn i Oslo-området. Det er ventet at Holmestrand vil få sterk vekst når det nye dobbeltsporet gjennom kommunen er ferdig og nye arealer blir frigitt til byutvikling. I enkelte av byene er det et problem at manglende avklaring av trasevalg for statlig infrastruktur båndlegger viktige arealer.

Tallet på innsigelser i arealsaker har gått ned. Etter at Fylkesmannen i Vestfold tok initiativ til et forsøk med samordning av statlige innsigelser, ble Vestfold i 2013 ett av fem prøvefylker. Det hadde vært ønskelig at forsøket også omfattet kulturminnevernet. Flertallet av sakene som gikk til megling i 2013, gjaldt uenighet mellom fylkeskommunen og kommunene.

Færder Nasjonalpark ble opprettet i august 2013. Dette var en populær vernesak. Embetet har styrket arbeidet med naturinformasjon. Det er opprettet et nasjonalt naturinformasjonssenter. Første opplag i boken om verneområdene i Vestfold, utgitt i anledning Miljøvernavdelingens jubileum, ble utsolgt. En langvarig konflikt mellom verne- og friluftsinnteresser ved Mølen ble løst gjennom initiativ fra fylkesmannen.

Det er behov for en kommunereform. I Vestfold er alle 14 kommuner del av det samme bolig- og arbeidsmarkedet. Enkelte kommuner har vansker med å få fullgod barnevernfaglig, teknisk og juridisk kompetanse. Noen kommuner er sårbare fordi antall brukere av tjenestene ikke står i forhold til folke-tallet. Dette gjelder bl.a. kommuner med mange feriegjester eller med landsomfattende institusjons-tilbud. Kommunegrensene rundt Tønsberg skjærer gjennom bysamfunn og tettsteder. Det kompliserer planarbeidet og vanskeliggjør en fornuftig dimensjonering og lokalisering av tjenestetilbudet. KS Vestfold og Fylkesmannen har brukt de månedlige fredagsmøtene med ordførere og rådmenn til å forberede og starte arbeidet med reformen.

I 2013 har Svelvik og Tønsberg vært innmeldt i Robek-registeret. Oppfølgingen av Svelvik har vært omfattende og utfordrende, men svært viktig for kommuneledelsen og for styringen av kommunen. Økonomistyringen i Svelvik har i en lang periode vært ute av kontroll. Ved kraftige innstramninger fra våren 2013 og fremover fikk kommunen tatt nødvendige, men langt fra tilstrekkelige skritt på veien mot å gjenvinne økonomisk kontroll. Høsten 2013 fulgte så en nødvendig, men politisk, og dermed også administrativt, svært krevende gjennomgang av skolestrukturen. Gjennom vedtak av budsjett 2014, og økonomiplan 14 – 17, og beslutning om å legge ned to skoler, er det nå tegn til at kommunen er på rett vei. Men situasjonen er fortsatt vanskelig, de politiske forholdene uoversiktlige og ustabile. Fylkesmannen vil trolig måtte følge kommunen tett også i 2014.

Den mest krevende oppgaven i fylkesmannsembetet i 2013 har vært iverksetting av vergemåls-reformen, fordi infrastruktur og verktøy ikke har fungert etter hensikten. Det har uvegerlig medført lengre saksbehandlingstid enn forespeilet.

«Fylkesmannskolen» er et dagsprogram særlig rettet mot nye medarbeidere, men åpent for alle ansatte. Hele ledelsen deltar og gir en innføring i de enkelte avdelingenes oppgaver. Dertil legges det stor vekt på å formidle en solid forståelse for Fylkesmannens sentrale funksjoner knyttet til rettsikkerhet, kommunekontakt og samordning. Denne dagen bidrar til en felles kultur og rolleforståelse, og vil bli et fast årlig tilbud til medarbeiderne.

Erling Lae

Tønsberg februar 2014

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

Kommunikasjon

Fylkesmannen i Vestfold har i 2013 drevet et aktivt kommunikasjonsarbeid. Vi bygger på statens kommunikasjonspolitikk, og søker å bruke kommunikasjon som et virkemiddel til å sikre innbyggernes rett til medvirkning, bidra til en åpen og opplyst offentlig debatt, og forebygge konflikter.

Vi har et godt samarbeid med lokal presse. Medieovervåkingstjenesten viser at vi i 2013 ble omtalt i 2 134 unike saker. Det tilsvarende tallet for 2012 var 2 332, så aktiviteten har vært jevn.

Vi har spesielt arbeidet for å sikre omtale av disse sakene:

- Færder nasjonalpark som ble etablert i august 2013.
- Holmen våtmarkssenter (sertifisert Ramsar-senter)
- Vergemålsreformen
- Beredskapsarbeidet

I tillegg har vi fått mye omtale i forbindelse med den krevende situasjonen i Svelvik kommune. Vi var også med i et samarbeid om jubileet for innføringen av stemmerett for kvinner, som fikk god medieomtale.

Fylkesmannen personlig er ofte synlig i mediene, og deltar på mange små og store arrangementer. De fleste har et faglig innhold, men det er også et betydelig antall kulturarrangementer og møter i frivillige organisasjoner.

Vi benytter sosiale medier målrettet knyttet til spesielle tema. Færder nasjonalpark og Holmen våtmarkssenter er aktive på Facebook. Fylkesberedskapssjefen benytter Twitter. Erling Lae har en mye lest profil på Facebook, der han også forteller om sine aktiviteter som fylkesmann i Vestfold.

Nettsiden www.fylkesmannen.no/vestfold er vår viktigste kommunikasjonskanal. Dessverre er det flere betydelig mangler ved denne nettsiden, noe som er påpekt siden lanseringen i 2012. Vi vil understreke betydningen av at det blir satt av ressurser til videreutvikling av nettsiden. Det er nødvendig for at Fylkesmennene skal klare å følge med i digitaliseringen av offentlige tjenester.

Under prosjektperioden fram mot etablering av Færder nasjonalpark var kommunikasjon en sentral del av arbeidet. Vi opprettet tidlig en nettside og en profil på Facebook, for å sikre at alle interesserte hadde god tilgang til informasjon. I tillegg møter, og deltok på møter arrangert av andre. Gjennom hele prosessen var vi opptatt av å inkludere alle som er glade i og stolte av skjærgården i Vestfold. Vi mener at denne arbeidsformen er en viktig årsak til at det ikke oppsto konflikter av betydning under prosjektperioden.

Fylkesmannen har i 2013 tatt initiativet til å etablere ett nettverk for risiko- og krisekommunikasjon i Vestfold. Nettverket har utgangspunkt i Fylkesberedskapsrådet, og omfatter kommunikasjonsansvarlige i kommunene, fylkeskommunen og andre offentlige etater i fylket. Målsettingen er å bidra til økt kompetanse om risiko- og krisekommunikasjon, og å etablere avtaler som gjør at kommunikasjonskapasiteten i en krisesituasjon kan økes hos den eller de etatene som har behov for det. De fleste kommuner har små ressurser til kommunikasjon, og vil ha behov for støtte.

Organisasjon

Embetet står de nærmeste fem årene foran stor utskiftinger i personalet ved at mange erfarne medarbeidere går av med pensjon. Dette gir utfordringer. Samtidig har det de siste årene blitt ansatt mange nye medarbeidere med høy kompetanse. Faglig opplæring og erfaringsoverføring fungerer godt i avdelingene, men det er en risiko for at embetet i årene som kommer vil miste mange kultur- og rollebærere. Vi har ønsket å gjøre noe aktivt for at nye medarbeidere skal bli kjent med embetets historie og betydning i samfunnet, og ha kunnskap om oppgavene som utføres i alle avdelingene. Vårt svar på dette er «Fylkesmannsskolen», en heldagssamling som er obligatorisk for nye medarbeidere, og åpen for alle. Fylkesmannsskolen blir videreført i 2014.

Barn og unge

Det er bred enighet om at tidlig innsats er avgjørende for at barn skal sikres en trygg og god oppvekst. Det er spesielt viktig at vi fanger opp barn som ikke får omsorgen som de er avhengig av. Det er fremdeles for mange offentlig ansatte som ikke melder fra til barnevernet, slik de har plikt til. Vi ser der derfor som viktig å fortsette vår veiledning overfor offentlig ansatte. Men veiledning alene er ikke nok.

Fylkesmannen i Vestfold har derfor satt i gang en undersøkelse i alle kommuner for å kartlegge hva som hindrer ansatte i barnehager, på skoler, på helsestasjoner, i politiet osv. fra å melde bekymringen videre til barnevernet når de observerer barn som åpenbart ikke har det bra. Vi antar at det ikke nødvendigvis handler om mangel på kunnskap om meldeplikten, men at det også handler om mangel på nødvendig fagkunnskap til å forstå og tolke bekymringstegn hos barn, eller hos de som har omsorgen for barnet.

Gjennom vårt landsomfattende tilsyn med barneverntjenester har vi sett at barn i fosterhjem ikke alltid får nødvendig oppfølging fra barneverntjenestene. Det samme ser vi i de kvartalsvise rapportene. Dette er barn som tidlig i livet har opplevd omsorgssvikt. At de ikke sikres bedre oppfølging når de er i fosterhjem, kan for noen få alvorlige konsekvenser. Vi ser også at barnevernsinstitusjoner kan svikte i sine omsorgsoppgaver, noe som er svært bekymringsfullt.

I forlengelse av de siste årenes tilsyn med mange kommuner og skoler på §9a-området, har vi hatt såkalte oppfølgingstilsyn. Vårt inntrykk er at skoler og kommuner har bedret sitt systematiske arbeid for å sikre elevenes rett til et godt fysisk og psykososialt miljø. Mange skoler driver godt forebyggende arbeid. Dette er i seg selv viktig og bra, men kan ikke hindre at barn opplever krenkelser på skolen. Vi har i 2013 hatt hendelsesbaserte tilsyn med enkeltskoler, og avdekket lovbrudd. Det går igjen at skolene fortolker situasjonen eleven er i, og ikke evner å vurdere saken ut fra elevenes individuelle og subjektive perspektiv, noe som et utgangspunkt for den videre håndteringen. Ved enkelte skoler der vi har ført tilsyn med «mobbesaker» med høyt konfliktnivå, har foreldrene ønsket, eller sett som eneste utvei, at barnet bytter skole.

Fylkesmannen i Vestfold mener det er svært viktig å få på plass et lovverk eller en avklaring knyttet til bruk av tvang i skolen. Vi har derfor to ganger i løpet av 2012 henvendt oss til Kunnskapsdepartementet med en anmodning om, og dernest en utdyping av, hvorfor vi anser denne problematikken som presserende. Vi har fortsatt ikke mottatt svar på vår siste henvendelse. Vi mener likevel at det er grunn til å være bekymret for manglende avklaring, at vi enda en gang har henvendt oss til Kunnskapsdepartementet. Dette siste brevet er datert 6.januar 2014.

På barnehageområdet kan vi også for 2013 rapportere om full barnehagedekning i Vestfold. Vi kan også melde om stor vilje til å delta i så vel utviklingsarbeid som kompetansehevede tiltak. Fylkesmannen prøver i større og større grad å bidra til å se hele barnet på tvers av sektorer og etater, og vi har derfor årlig samlinger der både skoleledere og barnehagemyndighetene deltar, i tillegg til at vi trekker inn relevante temaer knyttet til barnevernfeltet. Vi har også startet å se på hva vi kan lære av Sjumilssteget og knyttet det sammen med vårt oppvekstprosjekt, «God oppvekst 2008-18».

Helse- og omsorgssektoren, sosiale tjenester i NAV

Utviklingen av kommunale akutte døgnenheter (KAD) har kommet ulikt langt i kommunene. Noen har etablert sengeplasser for formålet, men åpningstid, aktuelle diagnoser for innleggelse, vaktberedskap, tilgang på lege og sykepleiere og beleggprosent varierer stort. Det synes å være stor variasjon i hvilken grad kommunene har involvert legene i planleggingen. Det er grunn til å sette spørsmålstegn med hvorfor det er så få faste faglige krav til etablering og gjennomføring av denne nye samarbeidsflaten mellom de to veletablerte enhetene, kommunene og helseforetakene.

Det er vår vurdering at det er behov for en ny gjennomgang av den helse- og omsorgsfaglige forventningen til primærhelsetjenesten i norske kommuner, og den faglige styringen av de mange aktørene. Disse (fastleger, sykehjem, hjemmebaserte tjenester, fysioterapi, osv) er organisert på en lite enhetlig måte. Det er betegnende at arbeidet med å bedre tjenesten rundt de mest krevende brukerne, oftere konkluderer med behov for mer samhandling enn behov for mer avansert kunnskap.

Andebu er vertskommune for institusjoner som gir tilbud langt ut over kommunen. Stiftelsen Signo har tilbud til blant annet til døvblinde. Det fører til at Andebu kommune, på grunn av ekspertisen ved Stiftelsen Signo, får ansvar for et økende antall beboere med stort omsorgsbehov. Det har vært en årelang uenighet om tolkning av gjeldende lovverk på området. Det er behov for en sentral avklaring av dette, slik at Andebu kommune kan sikres en påregnelig finansiering av omsorgsoppgavene for personer som kommer til kommunen på grunn av driften ved Signo.

Kommunenes arbeid med folkehelse oppleves å ha fått et oppsving etter endringene i plan- og bygningsloven og

den nye loven om folkehelsearbeid i kommunene. Fylkesmannen har ellers et godt internt samarbeid mellom helse- og sosialavdelingen og avdelingen for oppvekst og opplæring når det gjelder innsats for barn og unge, blant annet i det fylkesdekkende prosjektet God Oppvekst.

Hvert år siden 2007 har vi gjennomført en enkel kartlegging av status for behandling av rusmiddelmissbrukere. De siste årene er det ett tema som kommer stadig tydeligere fram; behovet for bolig, og i mange tilfelle behov for bemannet bolig.

Fylkesmannen og NAV-fylke har gjennom flere år utgitt en felles oversikt over de kompetansetilbudene som planlegges for hvert år. I 2013 har vi planlagt en utvidet og felles kompetanseplan. Vi samarbeider også ved å ansette felles kompetanseveiledere for alle NAV-kontor. De skal gi opplæring og veiledning både på statlig og kommunalt arbeidsområde.

Når det gjelder målene i Omsorgsplan 2015 har vi størst bekymring for rekrutteringssituasjonen, spesielt til helsefagarbeiderfaget. Noen kommuner arbeider aktivt for å skaffe oversikt over framtidig behov for personell, men andre er passive. Knapp tilgang på personell i fremtiden er tema på hvert møte med kommunene. En interkommunal utredning av beregnet behov for helsepersonell ble ferdigstilt i 2013, men kommunene opplever at det er vanskelig å beregne framtidig rekrutteringsbehov. Vi fortsetter vårt felles samarbeidsorgan for Omsorgsplanen sammen kommunene, helseforetaket, utdanningsinstitusjonene, NAV og arbeidstakerorganisasjonene.

Landbruk

Nedgangen i antall landbruksforetak fortsetter. Vi har nå 1 469 søkere om produksjonstilskudd, en nedgang på 3 prosent fra 2012. Kornarealene er i løpet av de siste ti årene redusert med 60 000 dekar, noe som tilsvarer en nedgang på 20 prosent. Det meste har gått over til grasareal. Samtidig er det nedgang i kornavling per dekar. Det gir grunn til bekymring når målet er økt matproduksjon. Det gledelige er at arealene i vekstgruppe grønnsaker er økt med 25 prosent, mens det er en nedgang på 25 prosent i vekstgruppe frukt og bær. Det siste ønsker vi å forsøke å snu. Anstrengt økonomi i svineproduksjonen på grunn av overproduksjon bidrar også til at mange bønder sliter økonomisk - særlig unge bønder som har gjort store investeringer. For første gang leier foretakene et større areal enn de selv eier.

Antall foretak med husdyr går og ned, unntatt sau hvor det er en økning. Det er flere foretak med sau enn melkeku, 134 mot 76 i 2013. Fylket har 4 513 viterfora søyer, en økning på 12 prosent fra 2012 og hele 30 prosent siste ti år. Antallet sau av rasen gammelnorsk spælsau øker, og brukes bl.a. til beiting i kulturlandskapet på øyene.

Tilskudd til drenering er tatt vel i mot av bøndene, og Vestfold har som eneste fylke innvilget hele sin tildeling på 6,2 millioner kroner. Gradvis dårligere grøftetilstand kombinert med mer nedbør og store maskiner oppleves som en begrensning for planteproduksjonen og innhøsting av avlingene. Fylkesmannen har vært pådriver for en effektiv forvaltning av tilskuddsordningen, både vi og kommunen var klare da ordningen ble innført 1. juli.

En helt spesielt sein vår med mye tele og nedbør ga sein våronn og dårlige avlinger, særlig ute ved kysten og sør i fylket. Jordbærprodusentene sør i fylket mistet store deler av avlingen på grunn av tele. Det har vært gode forhold for grønnsakproduksjonene i fylket, til tross for sein oppstart.

En svært god høst gjorde at hele avlingen av korn ble høstet i motsetning til de siste årene. Likevel fikk vi 160 erstatningssaker med til sammen ca. 10 millioner kroner i utbetaling. De største sakene gjelder jordbær (12 saker og ca. 4 millioner kroner i utbetaling). Flere dårlige år svekker økonomien i planteproduksjonen, og fører til at kornarealet går ned.

Vi gjentar at det er en utfordring at flere kommuner kun har én person knyttet til landbruksforvaltning. Vi har riktignok fire vertskommuneløsninger hvor landbruksforvaltningen betjener mer enn en kommune, det er en god løsning. Det ble også påpekt i våre kommunesamtaler i år.

Naturforvaltning

Styret for nasjonalpark Færder er valgt, og forvalterstillingen lyst ut. Det er svært godt samarbeidsklima både med kommunene, næringslivet, grunneiere og de berørte statlige fagmyndigheter i saken.

Fortsatt stor aktivitet på Holmen (Ilene), med fokus på å formidle viktig naturinformasjon. Satsingsområde barn og unge medførte stor økning i besøkstall og aktivitet.

Det er store utfordringer knyttet til skjøtsel og vedlikehold av de mange naturvernområdene. Tildeling av midler

til skjøtsel og stell, samt tilgang på mannskapsressurser via Statens Naturoppsyn, er på et så lavt nivå at verneformålet i enkelte av områdene er truet. Vestfold er et av fylkene med rikest biologisk mangfold, samtidig som arealpresset er svært stort. Dette må forsøkes kompensert ved økte ressurser til å ta vare på viktige verneområder.

Plan og arealdisponering

Det forventes en stor økning i fylkets befolkning de neste 30 årene. Fylkeskommunen har utarbeidet en plan for bærekraftig arealbruk som tilråder fortetting i eksisterende tettsteder og ved trafikknutepunkt. Fylkesmannen har deltatt aktivt i arbeidet med planen, og flere områder er avklart som utbyggingsområder i denne prosessen. Dette skaper forutsigbarhet for kommuner og utbyggere.

Fylkesmannen i Vestfold tok i 2012 initiativ til samordning av statlige innsigelser. Vestfold ble i 2013 som ett av seks fylker med i et forsøksprosjekt med samordning av innsigelser, og vi har i løpet av høsten brukt tid sammen med statlige innsigelsesmyndigheter på å utvikle smidige rutiner. Målet er at samordningen skal skje uten at høringsfristene utvides. Vi ser allerede tegn til færre innsigelser. Forsøket ville hatt enda større betydning for kommunene om kulturminne-myndigheten hadde vært omfattet.

Fylkesmannen tok i 2012 også initiativ til et prosjekt i samarbeid med Tønsberg kommune og Riksantikvaren for å se på mulighetene for fortetting i kulturminnebyen Tønsberg. Fylkesmannen har i 2013 hatt sekretariatsansvar for en prosjektgruppe, har finansiert en kulturhistorisk stedsanalyse for Tønsberg sentrum, og vil i 2014 også finansiere videre arbeid i prosjektet, som skal munne ut i konkrete bestemmelser i byplan Tønsberg.

Det pågår en betydelig plan- og utbyggingsaktivitet knyttet til Vestfoldbanen. Bygging firefelts E18 gjennom fylket pågår også for fullt.

Samfunnsikkerhet og beredskap

Fylkesmannen har god oversikt over trusler og sårbarhet i Vestfold. Vi vektlegger tilsyn og øvelser med kommunene. I 2013 ble det gjennomført tilsyn i tre kommuner, og kriseledelsen i tre kommuner ble øvet. Her var også nabokommuners kriseledelse invitert, slik at flere skulle ha mulighet til å lære. Vi har også øvet vår egen kriseledelse. Vi ser at det er behov for å gjennomføre flere øvelser, dette gjelder både kommunenes kriseledelse og egen kriseledelse. Vi har også hatt en hendelse med bortfall av strøm i Fylkesmannens lokaler som i praksis ble en god gjennomgang av kriseorganiseringen vår. Ved tilsyn fra Nasjonal Sikkerhetsmyndighet ble det gitt en del avvik, men disse er lukket nå. Avvikene viser at det er et betydelig gap mellom tildelte ressurser og hvilke forventninger sentrale myndigheter har til beredskapsarbeidet vårt.

Nasjonal beredskap kan beskrives som summen av den lokale og regionale beredskapen. Håndteringen av de aller fleste hendelser ivaretas lokalt, og i høyden regionalt. Premissene for håndteringen ligger lokalt og regionalt gjennom den grunnberedskapen vi har. Gitt den utviklingen vi har hatt de senere årene, med den sterke prioriteringen av det nasjonale nivået, mener FMVE at det er en ubalanse mellom nasjonal, regional og lokal beredskap.

Kommuneøkonomi

Avslutningsvis understreker Fylkesmannen i Vestfold at stram økonomi er en vedvarende utfordring for de inntektssvake Vestfold-kommunene. Flere kommuner opplever høy slitasje i skjæringspunktet mellom store tjenestebehov og velferdsutfordringer, og magre inntekter og stram økonomi. Fylkesmannen har ansvaret for lovlig tilsyn med så vel økonomien som tjenestene. Dette utfordrer vår kommunikasjon med kommunene og vår evne til intern samordning. Kommunene skal ikke oppleve en fragmentert stat der den ene hånden ikke kjenner til, eller fraskriver seg ansvaret for, hva den andre gjør. Fylkesmannen kan ikke se mellom fingrene med lovbrudd, men må, med utgangspunkt i § 60 d) og e) i kommuneloven medvirke til gjennomførbare løsninger i oppfølgingen av tilsyn. Og, embetet må tilstrebe en riktig balanse mellom å kontrollere og styre kommunene, og gi støtte.

Den samlede tildelingen av skjønnsmidler til Vestfold har heller ikke i 2012 vært tilstrekkelig til å korrigere verken påviste skjønnsmessige særforhold i fylkets kommuner, eller de betydelige tjenstlige utfordringene som følger av Vestfoldkommunenes svært lave inntektsnivå og dokumenterte dårlige levekår. Vi viser her til dokumentasjonen i prosjekt "Statlige overføringer", Vista Analyse, som påpeker følgende:

"En nærmere gjennomgang av fordelingen av basisrammen viser at den har tilnærmet den samme fordeling som distriktstilskuddene (se Figur 5.1). Dette kan indikere at den politiske fordelingen av basistilskuddet i stor grad er basert på regional- og distriktpolitiske hensyn. I følge retningslinjene for skjønnsfordelingen

2012 kan skjønntildelingen brukes til og løse både midlertidige og permanente problemer. Det står imidlertid ingenting om at bruken av basistilskuddet skal prioriteres til distriktskommuner. Fordelingen av basisrammen, som bestemmes politisk, synes derfor ikke å henge sammen med tilskuddets hensikt.

Et urbanitetskriterium som er basert på folkemengde er lite treffsikkert for Vestfold-kommunene. I Vestfold ligger kommunene tett, ingen er større enn drøyt 40.000 innbyggere, men mobiliteten mellom kommunene er svært høy som følge av korte avstander og gode kollektivtilbud. Oppsamlingsproblematikken knyttet til for eksempel rus og psykiatri er derfor akkurat like aktuell. En by som for eksempel Tønsberg med ca 40.000 innbyggere faller utenom, selv om kommunen i praksis er nærmeste "storby" for nærmere halvparten av de øvrige kommunene i fylket. Vurdert på denne måten er Tønsberg sentrum i en kommune med nærmere 100.000 innbyggere.

I VISTA-analyses rapport "Statlige overføringer" er det vist at bare mindre endringer i måten å gjøre disse beregningene på, lett får utslag på 15-20 millioner kroner for Vestfold samlet.

1.2 Ressursbruk og andre økonomiske forhold

Økonomi

Fylkesmannen er avhengig av å få tilført prosjektmidler fra de ulike fagdepartementene, for å kunne løse pålagte oppgaver. Tildelingene av prosjektmidler varierer fra år til år og kommer i ulik tid fra det enkelte departement. Den manglende forutsigbarheten på tildelinger skaper utfordringer i forhold til budsjettering og god økonomistyring. Det hadde vært ønskelig at de ulike fagdepartementene i større grad finansierte sine oppdrag over 1510.01 (0525.01). De ulike fagdepartementene finansierer sine oppdrag svært varierende, noe som gjør at embetet må tverrprioritere sine samlede ressurser. Vestfold opplever en underfinansiering fra Justis- og beredskapsdepartementet innenfor områdene beredskap og vergemål.

Vergemålsreformen

Vergemålsapplikasjonen (ARVE) har på langt nær vært det saksbehandlingsverktøyet vi ble forespeilet. Over tid har det blitt foretatt enkelte forbedringer som har gjort situasjonen noe bedre. Samtidig ser vi at ved hver implementering av endringer som gjøres, oppstår nye feil og enkelte gamle feil dukker opp igjen. Utfordringene er mildt sagt store og går ut over både brukere og våre medarbeidere. **Rettsikkerheten** for våre brukere bli ikke tilstrekkelig ivaretatt ved at saker blir «borte», at vi ikke klarer å identifisere hastesaker, for lang saksbehandlingstid mv.

ARVE skulle i utgangspunktet være fullverdig saksbehandlingssystem der ALTinn blant annet skulle benyttes som kommunikasjonskanal mellom brukerne og vergemålsmyndigheten. I tillegg var det forutsatt at det ikke skulle være nødvendig å benytte et sideordnet arkivsystem (Ephorte). Ingen av delene har fungert etter sin hensikt. Først på føre sakene inn i Ephorte for så videreføre disse i ARVE. Pr. 01.01.14 har vi ført inn 3970 saker i Ephorte og tilsvarende aktiviteter i ARVE. I tillegg har vi måtte avsette ekstra ressurser for å behandle de økonomiske sakene inn i Agresso-systemet.

I tillegg er det stor treghet i ARVE noe som medfører at saksbehandlerne bruker mye tid på å se inn i skjermen, mens systemet jobber. Dette gjelder særlig ifb med Agresso-jobbene, der kan det ta opp til flere minutter før en prosess gjennomføres. Men samtlige prosesser, også i ARVE, tar for lang tid. Videre er også funksjonaliteten i systemet dårlig og lite fleksibelt. Svært mange saker på vergemålsområdet er ikke A4, og de kan ta ulike løp før vi avslutter saken. Systemet legger kun opp til noen få prosesser ut i fra fastlagte maler, og i en rekke saker må det kjøres fiktive prosesser for å få opprettet nødvendige saksmapper. Virkeligheten er dessverre ikke slik systemet legger opp til, og kommer neppe til å bli det heller.

Av andre forhold som må nevnes er:

- Leder har begrenset oversikt og kontroll med arbeidet som utføres.
- Svært krevende å drive forsvarlig saksbehandling. Dette skyldes manglende mulighet til oversikt. Blant annet at systemet ikke støtter ikke normale funksjoner som å knytte til vedlegg osv.
- Innsending av skjemaer via Altinn fungerer ikke etter hensikten, og generer i tillegg ekstra arbeid hos fylkesmennene. Vi har bedt om at Altinn-funksjonaliteten stenges, inntil dette er rettet opp. Dette er en svært alvorlig og prekær situasjon, særlig fordi en del av de skjemaene som sendes på denne måten «forsviner»

når de kommer inn i vårt system.

- Begrenset mulighet til å systematisere dette i mapper el.lign, dette medfører at mulighetene for oversikt blir ytterligere forverret. Denne problematikken vil bare øke fremover.
- Som følge av manglene beskrevet ovenfor er det blitt lang saksbehandlingstid på de fleste av våre sakstyper. Dette er i seg selv et rettssikkerhetsproblem. I tillegg generer lang saksbehandlingstid purringer, som ytterligere fyller opp systemet, og store mengder telefonhenvendelser. Vi har derfor sett oss nødt til å begrense telefontiden for å kunne gjøre våre primæroppgaver.
- Fare for tap av omdømme. De fleste av våre brukere har så langt vist tålmodighet siden det antas å være innkjøringsutfordringer i en så stor reform. Nå merker vi tydelig at denne tålmodigheten begynner å forsvinne. Saksbehandlingen er ikke tilfredsstillende mht tidsbruk, og vi fremstår som uprofesjonelle når vi ikke kan gi skikkelige svar til de som ønsker status på saken sin. I tillegg er det fare for at brukerne våre skal lide rettstap på grunn av situasjonen. Det er i tillegg nærliggende at noen etter hvert vil kontakte pressen i større grad enn det så langt er tilfellet. .
- Slitasje på våre medarbeidere. Det er etter hvert merkbart at arbeidspresset, og ikke minst misnøyen fra publikum, sliter på de ansatte. Mange har jobbet svært mye overtid og dersom situasjonen vedvarer vil en etter hvert trolig oppleve sykefravær relatert til arbeidssituasjonen.

Fylkesmannen i Vestfold er også vært bekymret for ressurstildelingen. Allerede før vergemålsreformen trådte i kraft ble Fylkesmannen i Vestfold kjent med at antall henvendelser/søknader til de ulike overformynderiene i fylket ikke nødvendigvis stod i forhold til folketall eller antall vergemål. Etter 01. juli registrerte vi uforholdsmessig stor pågang av henvendelser sett i forhold til tildelte ressurser. For å kunne sammenligne oss med andre embeter har vi derfor tatt ut løpende oversikter fra Ephorte – vergemål over inn- og utgående journalposter for alle embeter. Ser vi på alle inngående henvendelser fra 01.07.13-20.01.14 har Fylkesmannen i Vestfold 7715 poster, som er 7,2 % av alle inngående journalposter på landsbasis (107615). Det fremgår videre av Ephorte-statistikken at Vestfold har 3400 journalposter siden 01.07.13, som er 6,1 % av alle utgående dokumenter på landsbasis (55750). Vi har også sett på antall journalposter kun for 2014 (frem til 5. februar), og da har Vestfold 1282 inngående poster og 1126 utgående brev, som begge utgjør 7,1 % av de totale journalpostene for landet. Gjennomsnittlig får vi 52 innkomne saker pr. dag som både skal føres inn i Ephorte og ARVE. Det sier seg selv at vi ikke har mulighet til å opprettholde dette produksjonsnivået med de ressursene som er tildelt.

Hvis vi ser på ressurstildelingen har Vestfold fått henholdsvis 4,2 % av ressursene til Fylkesmennene på landsbasis i 2013, og 4,1 % av ressursene for 2014. Statistikken viser at Vestfold får langt mindre ressurser enn det vår reelle saksportefølge tilsier, noe vi ser på som kritisk hvis situasjonen vedvarer over tid. Vi mener at fordelingen av ressurser må endres snarest, og hvis det skal legges vekt på enkeltkriterier utover folketall bør alle eventualiteter vektlegges. Vi savner bl.a. at det ikke tas hensyn til hvor mange konti som administreres, som for vår del er et uforholdsmessig stort antall og medfører bruk av mye ressurser.

Årets budsjett

Vi startet året med et negativt budsjett. Det ble derfor iverksatt en rekke tiltak for å få et større handlingsrom. I begynnelsen av året hadde vi flere langtidssykemeldinger og permisjoner noe som gav oss inntekter. Sykemeldte og permisjoner ble i liten grad vært erstattet med vikarer. Vi har også holdt tilbake utlysninger av ikke kritiske stillinger. Arbeidsoppgaver og ansatte er blitt omdisponert internt i embetet for å utnytte de interne ressursene maksimalt. Vi har også tatt ut større overhead fra ulike prosjekter enn først estimert. Økonomisituasjonen ble tett fulgt opp av ledergruppen gjennom hele året. Total sett synes den økonomiske situasjonen å være god.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Miljøverndepartementet	kr 7 192 194,54	kr 6 021 033,65
Landbruks- og matdepartementet	kr 7 018 588,66	kr 0,00
Kunnskapsdepartementet	kr 5 497 729,30	kr 3 005 256,77
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 1 977 968,09	kr 1 118 043,00
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 2 776 309,86	kr 5 215 088,91
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 3 166 186,91	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 226 859,92	kr 2 386 491,89
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 9 586 619,25	kr 2 985 740,92
Andre	kr 24 431 999,42	kr 314,46
Sum:	kr 61 874 455,00	kr 20 731 969,00

1.3 Andre forhold

Digitalisert stat

Regjeringen og Stortinget har vedtatt flere mål for digitaliseringen av statlige etater.

Elektronisk dokumentutveksling (EDU) bidrar til at vi kommer nærmere målene som er satt. Kommunene i Vestfold har derfor fått tilskudd for å få etablert EDU. Vi har som målsetning kan øke den elektroniske dokumentflyten fra 3 til 10 kommuner i 2014. Det er allerede inngått avtale med disse 7 nye kommunene, og de har mottatt effektiviseringsmidler fra MD. Vi har pilotert mot Statens helsetilsyn og kommer i drift mot dem i 2014. Vi er allerede i drift mot Statens sivilrettsforvaltning. Vi håper også at de siste fire kommunene og Vestfold fylkeskommune vil ta EDU i bruk.

Embetet har i 2013 gått over fra analog til digital telefoni noe som bidrar til å frigjøre ressurser og gi bedre tjenester. Dette stiller imidlertid store krav til datanettverk og linjer og vi har lagt ned ressurser i å forbedre disse. Den sentrale løsningen hos FM Hedmark må også få robuste løsninger.

Fylkesmannen i Vestfold har som målsetning å få våre leverandører til å gå fra papirfakturaer til fakturaer med elektronisk handelsformat (EHF).

Fylkesmannen i Vestfold har som de andre embetene knyttet seg til felles løsning for Active Directory, Exchange og Lync. Vi ser stor nytte i å samordne disse fellestjenestene.

Lokalt i embetet baserer vi oss på utstrakt bruk av virtualisering med teknologi fra VMware. Dette gir robuste og driftssikre løsninger.

Fylkesmannen i Vestfold har implementert system for informasjonssikkerhet basert på Fad's maler. Systemet bidrar til trygg informasjonsbehandling og har mekanismer for avviksbehandling som vi følger opp løpende. Dette er mer utdypende beskrevet i pkt 98.5.

Oslofjord GIS er et unikt samarbeid som embetet har gjennomført med to andre fylker, Østfold og Oslo/Akershus. FAD har omtalt dette som så interessant at de vurderer om det skal presenteres for andre fylker/embeter.

OslofjordGIS-samarbeidet er etablert for å skape et kompetent, robust og effektivt GIS-samarbeid som bidrar til aktiv og nødvendig bruk av GIS i oppgaveløsningen hos fylkesmennene i Vestfold, Oslo og Akershus og Østfold. Vi har opplevd en merverdi (synergieffekt) av å samarbeide, og embetenes samlede GIS-kompetanse har økt. Samarbeidet skal sikre drift, opplæring og utvikling av kartløsningen (Oslofjord-GIS) som er etablert gjennom prosjektet «Oslofjord-GIS» i 2012 og 2013. GIS-koordinatorene skal gjøre dette arbeidet i nær dialog med bruker-/faggruppene i embetene. GIS-koordinatorene skal også, etter nærmere definerte servicebeskrivelser, levere temakart, analyser og GIS-relaterte tjenester til avdelingene i embetene. En langsiktig avtale om samarbeid er utarbeidet og til undertegning i de tre embetene i disse dager.

Infrastrukturen som er etablert med to servere i FRI-nettet på Hamar har fungert etter forventningen. Den har gitt lik tilgang til serverne for de tre embetene, og stabiliteten har vært svært god. Installasjonen trekker veksler på allerede etablerte IKT-løsninger for embetene. Det er inngått avtale med FRI om tilgang til en databaseserver og en applikasjonsserver til bruk i OslofjordGIS-samarbeidet.

Sykefravær

Vår IA-målsetting er at totalt sykefravær ikke skal overstige 5%. Sykefraværet hos Fylkesmannen i Vestfold var i 2013 på 2,39 prosent.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generellesamordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

Fylkesmannen i Vestfold tar utgangspunkt i lokaldemokratiet og det kommunale selvstyrets plass i den norske modellen når vi samhandler med kommunene for å følge opp oppdragene som departementer, direktorater og tilsyn tildeler embetet i gjennomføringen av nasjonal politikk. Samordnings-, initiativ- og effektiviseringsoppdraget i Fylkesmannsinstruksen gir også åpning for felles initiativ og felles handling mellom regional stat og Vestfoldkommunene, jf. det ti-årige handlingsprogrammet for god oppvekst, som nå har pågått siden 2008. Forsøket med samordnet innsigelse er et ferskt eksempel.

Vi mener at det er avgjørende for tilliten mellom staten og befolkningen, så vel som mellom statens sentrale myndigheter og kommunene, at statens forvaltning i stor grad er desentralisert, med Fylkesmannen som knutepunkt og samordner. Det er viktig at sentrale statlige myndigheter har én felles kanal til kommunene, der økonomikontrollen, fagtilsynet og rettssikkerheten ses i sammenheng.

Funksjonaliteten i systemet avhenger av at kommunene opplever en stat som henger sammen, og der sektordelingens negative sider holdes i tømme av aktive samordningstiltak. Fragmenteringen på statens hånd holdes bl.a. i sjakk av at Fylkesmannen har ansvar for tilsyn og klagebehandling med samtlige velferds-tjenester der kommunene er førstelinje. Kommunene er den viktigste operative samordningsinstitusjonen i den norske forvaltningen. Etter integreringen av Fylkeslegen og Utdanningsdirektøren representerer Fylkesmannen et avgjørende knutepunkt for kommunesamhandlingen fra statens side, og et helt nødvendig regionalt samordningsledd for å avbøte den sterke sektoriserings på sentralt nivå.

Fylkesmannen i Vestfold arbeider systematisk med dialog, både med faglig/ administrativt og politisk nivå i kommunene. Utstrakt kunnskapsformidling om fag, saksbehandlings- og myndighetskrav til administrasjon og virksomhetsnivå, går parallelt med formidling og drøfting av lovforståelse med politisk nivå, for eksempel om areal, plan og byggesaksbehandling og oppfølging av tilsyn på velferdsområdene.

Et konstruktivt samspill mellom staten og kommunene er avgjørende for at nasjonale velferdsordninger skal gi likeverdige tjenester i hele landet, slik Stortinget forutsetter. Systemet tilføres merverdi ved at velferdsstaten får lokal tilpasning og forankring. Samtidig påvirkes den nasjonale politikken av de erfaringene som gjøres lokalt, og som formidles til nasjonalt nivå, blant annet ved fylkesmennene.

Fylkesmannen i Vestfold gjorde også i 2013 flere henvendelser til sentrale myndigheter på grunnlag av problemstillinger som var aktuelle i kommunene. Ett eksempel er en gjentatt påpekning av manglende lovgivning rundt bruk av tvang i grunnskolen, (første henvendelse i 2012). Tvang er i utgangspunktet forbudt, mens nødrett er hjemmelsgrunnlaget det henvises til når det oppstår akutte situasjoner. Det oppleves utilfredsstillende både av skoler og skoleeier, ikke minst fordi en del elever kan ha tvangsvedtak i omsorgssituasjonen på fritida, mens reguleringen av de samme utfordringer i skoletida altså oppleves mangelfull.

Manglende adekvat respons på denne type innspill og tilbakemeldinger, oppleves frustrerende både for kommune og Fylkesmann.

Et annet eksempel som vi nå er i gang med igjen, er Andebus kommunes gjentatte påpekninger av utfordringene med tilflytting av klienter til Hjemmet for Døve, Stiftelsen Signo. Andre kommuner sender innbyggere med særskilte behov til Signo, og gjør avtale med stiftelsen om betaling av tjenestene. Etter noen år trekker hjemkommunen seg fra avtalen, klientene melder flytting til Andebu, og denne kommunen blir sittende med regningen. Dagens system for finansiering av kommunene er ikke designet for å håndtere slik klientflytting. Fylkesmannen i Vestfold vil understreke det akutte behovet for et system som gjør at kommunen, i dette tilfellet Andebu, blir sittende med økonomisk svarteper.

Fylkesmannen i Vestfold får ofte forespørsler om sentral deltakelse i diverse områdegjennomganger og utredninger. Mange av dem er viktige i et samordningsperspektiv. For 2013 viser til følgende bidrag fra embetets side:

- DIFIs gjennomgang av direktoratene. Vi har bidratt til oppmerksomheten omkring de uheldige virkningene av den kraftige ressursveksten vi har sett på sentralt direktoratsnivå de senere årene, mens regional stat/Fylkesmannen har ligget flatt. Norge er et stort, geografisk særdeles variert land med lange avstander og en liten spredtbodd befolkning. Den nasjonale politikkenes legitimitet og forankring regionalt og lokalt er helt

avhengig av en godt fungerende toveis samhandling og kommunikasjon mellom det nasjonale og det lokale demokratiet. Det krever en stat som er tilstede, synlig og tilgjengelig regionalt, og som samtidig er utstyrt med en nødvendig initiativ- og handlekraft, og hvor styringskjeden fra Stortinget er klar. Den betydelige skjevheten mellom kapasiteten på «bestillernivå» og «utførernivå» som har oppstått siden årtusenskiftet, har skapt en uheldig og negativ ubalanse i den norske forvaltningsmodellen, som vi mener DIFI-rapporten nå adresserer godt.

- Riksrevisjonens gjennomgang av Helsedirektoratet, der embetet har deltatt i referansegruppen, viser til flere utfordringer for direktoratet. Fylkesmannen i Vestfold kjenner seg igjen i og kan bekrefte følgende observasjoner:
 - Lovfortolkninger tar for lang tid og gjøres ikke godt nok kjent
 - Helsedirektoratet undersøker ikke systematisk hvordan tilskudd til kommunene treffer målgruppen og hvilke resultater tilskuddsordningene fører til.
 - Arbeidet med nasjonale planer bygger i liten grad på tidligere erfaringer.
 - Arbeidet med å implementere retningslinjer og veiledere er lite systematisk.
- Embetet hadde nær kontakt med NIBR's prosjekt: Hvordan påvirker det statlige tilsynet kommunene og det lokale selvstyret? Mange av anbefalingene fra prosjektet utdyper og bygger videre på embetets egne forslag fra rapporten...Slik *kommunene ser det...*, (Fylkesmannen / Høgskolen i Vestfold, Petter Lodden og Hans Einar Hem, mars 2010)

Oppsummert vil Fylkesmannen framheve implikasjonene av at Norge er en enhetsstat der kommunene får sine viktigste oppgaver delegert fra Stortinget gjennom lov. Der kommunene i dag gjennomfører nasjonal politikk, slik som på de grunnleggende velferds- og utdanningstjenester, der styrer staten gjennom rettighetslovgivning eller lovpålegg til kommunene om plikt til å yte tjenester, og gjennom de økonomiske rammene Stortinget vedtar for kommunesektoren.

Statens egen forvaltning skjer ofte gjennom Fylkesmannen, som står i en direkte styringslinje via direktorater og departementer til regjeringen og Stortinget. Fylkesmannen skal se til at kommunene gjennomfører Stortingets lovgivning. Fylkesmannen utfører oppdraget gjennom tilsyn og klagesaksbehandling, (rettssikkerhetsfunksjonen), samt veilednings- og pådriverfunksjoner. Gjennom omfattende bruk av kommunene som instrument til å tilpasse og gjennomføre nasjonal politikk på lokalt nivå, skapes et interessefellesskap mellom staten og kommunene om resultatet av politikken, (tjenestenes omfang, innhold og kvalitet, rettssikkerhet, osv).

Kommunal oppgaveløsning og gjennomføring av Stortingets og regjeringens politikk er således tett koplet sammen. Nivåene er gjensidig avhengige av hverandre, både for lokaldemokratiets funksjonsevne og for myndighetenes evne til å få gjennomført nasjonale mål. Det krever både styring og samordning ovenfra, og tilrettelegging og utvikling nedenfra. Derfor bør det vies betydelig oppmerksomhet til samhandling som kan bidra til felles virkelighetsforståelse og gjensidig læring. Det vil si at kontakten mellom staten og kommunene bør ha karakter av felles søking etter gode løsninger. For å få gode systematiske prosesser som kopler opplevd rettssikkerhet og kvalitet i kommunal førstelinje med nasjonale politiske myndigheter som oppdragsgiver og finansieringskilde, så trengs en robust regional stat som er nær kommunene. I dette perspektivet har direktoratene en utfordring, fordi de befinner seg langt fra kommunene.

Kontakt med kommuner, fylkeskommune og statsetater

Et viktig kontakt- og samhandlingspunkt mellom Fylkesmannen i Vestfold og kommunene har gjennom mange år vært de såkalte "torsdagsmøtene" for ordførere og rådmenn. Høsten 2013 ble det en endring til "fredagsmøter", som nå arrangeres siste fredag hver måned, i samarbeid med KS Vestfold og fylkeskommunen. Møtene er flyttet til fredag for å legge til rette for at fylkets stortingsrepresentanter kan delta.

Dette har vært tema på møtene i 2013: Frivillighet og kommunale velferdstjenester, stemmerettsjubileet, samhandlingsreformen - erfaringer og utfordringsbilde, bosetting av flyktninger - avtalen mellom kommunesektoren og staten, kommuneproposisjonen - kommuneopplegget, regjeringens innovasjons-strategi for kommunesektoren, regional plan for verdiskaping, lærlingeordningen, nasjonalt risikobilde, statsbudsjettforslaget for 2014, omsorgsplanen 2015 - kompetanse- og rekrutteringsutfordringer, Morgendagens omsorg (st.meld. nr. 29), FOU-prosjekter innen helse, pleie og omsorg, belønningsordningen for kollektivtrafikk, konseptvalgutredning for ny Oslofjordkryssing.

Dagsorden for møtene settes opp på grunnlag av innspill fra KS-V, kommunene, Fylkesmannen og fylkeskommunen, og har både et top-down formidlingsperspektiv og et bottom-up perspektiv der kommunene gir tilbakemeldinger, utfordringer og ideer tilbake. Det kan være både faglige og politiske innlegg fra nasjonale og lokale kapasiteter. Det legges til rette for mye dialog. Behovet for utvikling, omstilling og fornying på de respektive temaområdene er ofte gjennomgående perspektiver i de forberedte innleggene.

Fylkesmannen har en utviklingskontrakt med fylkeskommunen og samarbeidet er tett, ikke minst på areal, folkehelse, og oppvekst /skole. Fylkesmannen deltar i Verdskaping Vestfold, som er fylkeskommunens partnerskapskonstruksjon. Fylkesmannen møter også et par ganger i året i styret for KS-Vestfold, som embetet samarbeider godt med. Fylkesmannen har deltatt som observatør i styrket i 12K, (kommunesamarbeidet som omfattet 12 av Vestfolds 14 kommuner), sammen med fylkesordfører og regiondirektør KSBTV. 12K er nå avviklet. I stedet er Kommunesamarbeidet i Vestfold (KIV) formelt etablert (november 2013) og organisatorisk knyttet til KS.

Embetet har mye kontakt med lokalpolitikere, og fortsatt har noe folkevalgtopplæring vært etterspurt både fra kommunestyre og politiske utvalg. Denne kontakten gir Fylkesmannen i Vestfold en anledning til å tematisere de mange sammenhengene mellom stat og kommune, og gi en gjennomgang av fylkesmannsrollen. Et viktig mål er å unngå senere misforståelser om grunnlaget for embetets klagebehandling, tilsyn og innsigelser der kommuner kan bli overprøvd av Fylkesmannen, men også å snakke om de betydelige felles interessene mellom stat og kommune, som krever felles grep og aktiv samhandling. Oppmerksomhet om etikk og god forvaltningsskikk er et annet siktemål. Et tredje er kommuneøkonomien. Tilbakemeldingene fra slike kontaktpunkter er entydig positive.

Embetet har som vanlig laget et forventningsbrev for 2014. Kommunene har uttrykt ønske om et slik årlig systematisk oppspill av strategisk viktige statlige styringssignaler, organisert i meningsfulle kategorier slik kommunene ser det. Det betyr at forventningene ikke blir presentert sektorvis, men gruppert slik at de henger sammen. Et eksempel kan være at vi tar utgangspunkt i begrepet *areal*, og samler der landbruk, vei, miljø og flere.

Vi skiller skarpt mellom lovpålagte oppgaver og oppfordringer av rådgivende karakter i vår kommunikasjon med kommunene. Forventningsbrevet er i all hovedsak konsentrert om lovpålagte oppgaver, samtidig som vi påpeker hvor det er lokalt handlingsrom. I den grad vi formidler faglige råd av "bør-karakter», så er de tydelig atskilt fra de lovpålagte oppgavene.

Kostrarapporteringen går bra i Vestfold, og mange kommuner er flinke til å bruke Kostra i sin styring. Fylkesmannen bruker Kostra og GSI data regelmessig i kommunesamtalene. Våren 2013 hadde Fylkesmannen samtaler med alle Vestfold-kommunene. Samtalene gir rom for både embetes forståelse av kommunens utfordringer, og for kommunens spørsmål til oss. Vi lytter også til hvordan kommunen opplever samarbeidet med andre statsetater. Hovedmålet for kommunesamtalene er at vi oppnår en felles virkelighetsforståelse. Viktige inntrykk fra samtalene blir formidlet videre til embetets oppdragsgivere.

Det er fortsatt god opplutning om Fylkesmannens statsetatsjefsmøter. Det siste møtet høsten 2013 var viet styringsutfordringer i det offentlige. Førsteamanuensis Jostein Askims innledning om målstyring ble fulgt av en livlig og konstruktiv debatt. Det var en fin oppfølger av tidligere forsvarssjef Sverre Diesens utfordringer for strategisk styring i offentlig sektor, som var tema for det forrige møtet. Statsetatsjefsmøtene brukes også regelmessig til å styrke etatens kunnskap om kommunesektorens betydning i det samlede forvaltnings-systemet.

Tilsyn og læring

I 2013 har Fylkesmannen i Vestfold fortsatt å forbedre kontakten med kommunene om tilsyn. Dette arbeidet bygger på embetets egen prosjektrapport "*Slik kommunene ser det*" (2010) og Fylkeslegens oppfølging i rapporten "*Bedre tilsyn*". Det er utviklet nye rutiner for sikre at kommunene tidlig blir involvert i planlegging av tilsyn. I etterkant av gjennomføres det evalueringsmøter med kommunene som har vært direkte involvert. I tillegg arrangerer vi en erfaringskonferanse der også kommuner som ikke har hatt tilsyn kan delta for å lære. Dette systemet gir kommunene både mulighet til å forberede seg bedre før tilsyn, og for kollektiv læring i etterkant. Oppfølgingen av enkeltkommuner der tilsyn har avdekket betydelige utfordringer, for eksempel innen barnevern, er styrket med dialogmøter i etterkant.

Vi arbeider for en bedre samordning mellom Fylkesmannens tilsyn og den kommunale egenkontrollen, blant annet ved at embetet systematisk innhenter oversikt over planlagte forvaltningsrevisjoner for Vestfold-kommunene de nærmeste årene, og over gjennomførte revisjoner de tre foregående årene. Denne oversikten brukes i embetets planlegging av egne tilsyn. Vi legger også ut en felles tilsynskalender på vår nettside, og gjør kommunene og kontrollutvalgene og KU sekretariatene oppmerksom på den. Ved oversendelse av tilsynsrapporter til rådmannen, ber vi om at den også sendes til kontrollutvalget. Når embetets tilsynsplan er ferdig, sender vi et brev til kommunene for å informere om at planen nå finnes på vår nettside. Samtidig redegjør vi for vår samordningsrolle og for kommuneloven kapittel 10 A. Et hovedpoeng i brevet er å gi en kort gjennomgang av de tilsynsoppdragene embetet får fra Helsetilsynet og Utdanningsdirektoratet, Miljødirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, om Arbeidstilsynets tilsynsprogrammer for kommunene og aktuell informasjon fra Mattilsynet. På denne måten synliggjør vi Fylkesmannens plass i styringssystemet, og gir en felles presentasjon av det samlede statlige systemet for tilsyn.

Et interessant trekk det siste året er at Vestfold kommunerevisjon har begynt å etterspørre opplysninger om embetets tilsyn i kommuner der revisjonen har fått i oppdrag fra kontrollutvalget å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt på et område der revisjonen antar at embetet nylig har vært ute. Så nå begynner samordningen å gå begge veier.

Som kjent fra tidligere har KS-Vestfold uttrykt tilfredshet med Fylkesmannens tilsyn i fylket, særlig med tanke på den vekten som nå legges på læring og forbedring.

Det arbeides kontinuerlig med forbedring av tilsynsoppgavene, men det er fortsatt krevende å koordinere så godt som kommunene ønsker det. Vi har særlig opplevd det vanskelig å harmonisere planleggingen med Arbeidstilsynet. Dette kan ikke løses på lokalt eller regionalt nivå. Det er behov for sentral oppmerksomhet. Dette ble i 2013 tydelig understreket av Stokke kommune, som reagerte på et tilsynsvarsel fra Arbeidstilsynet som kommunen ikke fant igjen på Fylkesmannens tilsynskalender. Det skyldtes at vi ikke hadde fått konkret informasjon fra Arbeidstilsynet lokalt på det tidspunktet tilsynsplanen ble lagt ut, som var medio mars. På tidspunktet for vår forespørsel hadde ikke Arbeidstilsynet lokalt kommet langt nok i sin planlegging, bl.a. fordi styringssignalene fra sentralt nivå ikke forelå tidlig nok. Vi understreker at Fylkesmannen i Vestfold søker å følge opp samordningsoppdraget aktivt vis a vis Arbeidstilsynet, men det er vanskelig å få tilstrekkelig regional og lokal koordineringseffekt, siden mangelen på sentral samordning mellom de ulike direktorater og tilsyn er så åpenbar. Dette handler imidlertid ikke bare om tid for tilsyn, men også om tematiske sammenhenger. Vi viser for eksempel til at Arbeidstilsynet i perioden 2013 -2014 prioriterer tilsyn i helse- og omsorgssektoren. Sentrale problemstillinger er samhandlingsreformens konsekvenser for de ansatte, behovet for omstillinger, hvordan dette er håndtert osv, er viktige problemstillinger.

Her er det en nær sammenheng mellom HMS-perspektiver og helse- og omsorgsfaglige utfordringer at Arbeidstilsynet og Helsetilsynet sentralt burde ha lagt til rette for en mulig felles tilnærming, eller i det minste ha en tydelig arbeidsdeling. Vi har tidligere vist at inn klima i offentlige bygg er et typisk område som bør legges til rette for god kontakt mellom embetene og Arbeidstilsynet, fordi fylkesmennene har så mye tilsyn med skoler og sykehjem. For at kommunene skal kunne oppleve to etater som er godt samkjørt, bør KMD fortsette å trykke på for bedre sentral samordning på slike felles områder. Her ligger det vel til rette for å fange mange tidstyver!

Selv om om informasjonsflyt og kontaktrutiner blir godt tilrettelagt regionalt og lokalt, så vil mangel på sentral harmonisering av tilsynsplanprosesser fortsatt være til hinder for samordning.

I tillegg er det fortsatt mangel på samordning av språkbruk på tvers av tilsynsområder. For eksempel brukes "lovbrudd" brukt på skolesiden og "avvik" på helsesiden. Det er også litt ulike maler for oppsett av rapporter. Dette er en kilde til irritasjon og usikkerhet i kommunene. Det bør det være mulig å gjøre noe med dette på sentralt nivå. Mangelen på oversikt er ikke bare en plage for kommunene, men utsetter også Fylkesmennene for å tape kommunenes tillit, fordi det lett oppfattes at manglende harmonisering skyldes rot fra embetenes side, mens det i virkeligheten handler om mangel på sentrale fellesgrep. Dette handler også om tidstyver og forvaltningsregimer som virker unødige kompliserte, primært på grunn av språklige variasjoner.

Kommuneøkonomi

Vestfold har to kommuner i Robek, Svelvik og Tønsberg. Sistnevnte er nyinnmeldt i 2013, slik vi varslet i årsrapporten for 2012. Larvik er meldt ut og fikk dermed et kort opphold i Robek, slik vi også antydte i rapporten for 2012. Fylkesmannens arbeid med Svelvik har vært svært krevende i 2013, og vi ber KMD lese nøye den fyldige gjennomgangen av dette caset i kap. 62. Vi trekker her fram de særskilte problemstillingene som vi løfter fram avslutningsvis i 62.2.

- Kommuneloven åpner for at flertallet i kommunestyret kan gjøre endringer i vedtatt budsjett etter at året har startet, også selv om eksogene forhold ikke har endret seg. Dette fikk Fylkesmannen bekreftet av departementet i etterkant av det ekstraordinære kommunestyremøtet 27. januar 2014, som behandlet den framsatte lovlighetsklagen over budsjettvedtaket 12. desember. Erfaringen fra Svelvik siden sommeren 2013 er at kommunestyrets flertall knyttet til skolestruktur, og dermed budsjett, endrer seg etter hvem og hvor mange av de faste medlemmene som møter opp. Dette legger til rette for stadige omkamper i skolestruktur- og budsjettsaken. Rådmannen og hennes administrasjon oppfatter dette som en utilsiktet konsekvens av bestemmelsene i dagens kommunelov, særlig fordi det gjør arbeidet med å iverksette vedtak svært vanskelig. Gjennomføring av skolenedleggelse avhenger av forutsigbarhet over tid. Uten effektivering av vedtatte strukturendringer innen de tidsfrister som er satt, så oppnås heller ikke de forutsatte økonomiske resultatene.

Det hører med til historien at den tverrpolitiske gruppen på det ekstraordinære kommunestyremøtet 27. januar igjen mønstret et flertall for skolestrukturvedtaket fra 9. desember, og la samtidig fram budskap om at de ville ha

opp budsjettet til ny behandling på første ordinære kommunestyremøte 10. februar, - da med et forslag om fordobling av eiendomsskatten, for å finansiere den dyrere skolestrukturen. Dette skapte igjen en voldsom politisk uro og mobilisering inn mot formannskapsmøtet 3. februar og kommunestyremøte 10. februar. Enden på historien ble at den tverrpolitiske gruppa sprakk på eiendomsskatteforslaget. Når denne årsrapporten skrives gjelder både budsjett- og skolestrukturvedtak fra 12. desember. Men problemstillingen rundt budsjettomkamper er like fullt høyst relevant, og bør, etter Fylkesmannens oppfatning, drøftes av utvalget som nå går gjennom kommuneloven. Merk at innspillet om dobling av eiendomsskatten først kom på bordet langt ut i januar 2014, mens den egentlige budsjettprosessen foregikk fra rådmannen la fram sitt forslag primo november, til kommunestyret fattet sitt budsjettvedtak 12. desember. En vanskelig politisk situasjon i kommunestyret kan fullstendig lamme administrasjonens evne til å forberede og å gjennomføre vedtak. Det kan også lamme kommunestyrets evne til å fatte helt nødvendige beslutninger for å rette opp en skakkjørt økonomi. Styring, internkontroll og trygging av tjenestenes forsvarlighet blir lett tapsposter i et slikt spill.

- Også kommunelovens bestemmelser om betalingsinnstilling bør ses nærmere på. Så lenge de ikke er ment å være en praktisk tilgjengelig mulighet for å håndtere en omfattende økonomi- og likviditetskrise, så bør det kanskje vurderes om disse bestemmelsene i det hele tatt bør være en del av loven.
- Fylkesmannens virkemidler overfor Robek-kommuner er begrenset. Dersom et kommunestyre er i ferd med å gjøre budsjettvedtak som utfordrer lovens krav til balanse, realisme og til å dekke inn tidligere underskudd, og samtidig åpenbart vil sette forsvarligheten av (noen) lovpålagte tjenester på prøve, har Fylkesmannen – foruten dialog og veiledning – ingen autoritative midler til å forhindre dette i forkant. Alle virkemidler er rettet inn mot vedtaket i etterkant, enten gjennom å underkjenne kommunens budsjettvedtak, eller gjennom Fylkesmannens tilsynsvirksomhet. Da kan konsekvensene av et ulovlig vedtak allerede ha rammet mottakerne av kommunens tjenester. Når et slikt problembilde varer over år, som i tilfellet Svelvik, så snakker vi dermed om potensielle negative konsekvenser for brukerne over lengre tid. I en slik ekstrem situasjon som Svelvik har havnet i, kan det oppstå et motsetningsforhold mellom hensynet til det lokale selvstyret og viktige tjeneste- og innbyggerinteresser. I dag kan det synes som selvstyret systematisk trumfer innbygger- og tjenesteinteressene når en kommune har havnet i en særlig vanskelig situasjon. Selv om det kun gjelder et lite antall kommuner, mener Fylkesmannen at vi må legge et mer nyansert perspektiv til grunn. Svært mange mennesker er i dag helt avhengige av forsvarlige kommunale tjenester.
- Ved tildeling av skjønnsmidler til Robek-kommuner skal Fylkesmannen kontrollere at den vedtatte planen for å gjenopprette økonomisk balanse, blir fulgt. Fylkesmannen skal holde tilbake midler dersom planen ikke blir fulgt, eventuelt utbetale deler av skjønnsmidlene, dersom kommunen kun oppfyller deler av den vedtatte planen. Dette har imidlertid svært liten betydning for Vestfold-kommunene, fordi disse uansett mottar så lite i skjønnsmidler. Incentivvirkningen blir ubetydelig. Svelvik kommune var for 2013 tildelt 1 175 000 kroner i ordinært skjønn. Halvparten av dette ble holdt tilbake til høsten 2013. Da kommunen kunne vise til effekten av betydelige innsparinger i løpet av 2013, ble dette beløpet – 588 000 kroner – utbetalt. Hadde Fylkesmannen i Vestfold pr. capita hatt skjønnsmidler på linje med Nordland, kunne incentiv-virkningen av betingelser for tildeling til Svelvik, antas å ha fått en betydelig større innvirkning langt tidligere i prosessen.

Kommuneøkonomien generelt og sammenhengen med oppfølgingen av tjenestenes forsvarlighet

Fylkesmannen vil advare mot en utvikling som kan få negative konsekvenser på sikt. Kommunene i Vestfold har nå i stor grad brukt opp sine økonomiske reserver. Denne begynnende ubalansen kan bare rettes opp ved at kommunene selv tar tak. Ansvar ligger lokalt, hos hvert enkelt kommunestyre. Fra Fylkesmannens side er aktiv veiledning, støtte og tett oppfølging det viktigste bidraget vi kan gi. Å understreke kommunestyrets **felles ansvar for både problem og løsning er helt sentralt innenfor den norske formannskapsmodellen**. Det er liten tvil om at lavinntektskommuner, slike som Vestfold domineres av, både har en lettere vei inn og en tyngre vei ut av økonomisk ubalanse enn mer skattesterke kommuner. Embeter med en større skjønnsramme pr innbygger har atskillig større mulighet til å kunne bistå kommuner i en vanskelig situasjon, enn embeter som Vestfold, som har en av landets laveste skjønnsrammer. Tilbakeholdelse av skjønn inntil en forpliktende plan virker, er f.eks. et skarper virkemiddel der skjønnsrammen virkelig utgjør en merkbar andel av et årsbudsjett. Vestfold er dobbelt negativt rammet, både ved mange lavinntektskommuner, og en særdeles lav skjønnsramme. Dette vil vi utdype i neste avsnitt.

Vestfold har en lav skjønnsramme, sette ut fra folketallet. Fylkesmannen bruker skjønnsrammen dels til å kompensere for urimeligheter i inntektssystemet, (det må vi gjøre!), dels til å premiere gode lokale omstillinger og å understøtte nødvendige grep som skal gjenopprette økonomisk balanse for Robek-kommuner. Sistnevnte krever en forpliktende plan, og utbetaling av midlene krever dokumentasjon av at vedtatte tiltak virker. Hovedpoenget er likevel at skjønnsrammen ikke betyr særlig mye i det store bildet, fordi den er så knapp. Vi burde hatt større spillerom for å jobbe med kommuner som nærmer seg Robek, såkalte "hangarounds".

En mindre del av skjønnsrammen (5 mill. kr.) brukes til å stimulere kommunal fornying generelt. Skjønnsmidlene er en del av inntektssystemet til kommunene, og det er helt avgjørende at kommunene oppfatter Fylkesmannens forvaltning av midlene som legitim. Fylkesmannen baserer vurderinger på KMDs retningslinjer. Dessuten legger vi vekt på kommunenes innmeldte problemstillinger og særlige behov. Fortsatt i 2013 blir vurderingene vanskeligere av at departementets retningslinjer foreligger på et så sent tidspunkt at kommunenes innspill må innhentes uten at de kjenner de sentrale forutsetningene fullt ut.

Fylkesmannen fører lovlighetskontroll både med kommuneøkonomien og med velferdstjenestene. Det er krevende men nødvendig at kommunene møter en omforent stat/Fylkesmann som taler med én tunge i kritiske saker. Dette gjelder også der det tilsynelatende er motstridende hensyn. Et eksempel er at kommunene både blir bedt om å få kontroll med utgiftene, samtidig som tilsyn kan avdekke behov for økt innsats, for eksempel i barnevernet. Fylkesmannen har etter kapittel 10 a i kommuneloven rett og plikt til å samordne statlig tilsyn med kommunene for å bidra til en mer rasjonell og effektiv tilsynsvirksomhet, og å unngå at tilsyn på én sektor gir utilsiktede konsekvenser på andre sektorer. Både praktiske sider ved tilsynsarbeidet og tilsynets bruk av reaksjoner skal inngå i samordningen, nettopp for å sikre at tilsynet skjer til beste for de samlede oppgavene til kommunene og at summen av pålegg ikke overstiger de økonomiske rammene kommunene har. Men selv om det er et misforhold mellom kommunens oppgaver og ressurser, ligger det likevel ikke til Fylkesmannen å søke å skape balanse i dette forholdet, sier Kommunaldepartementet i sitt tilsynsrunskriv. Det er krevende for Fylkesmannen å balansere i dette terrenget.

Samtidig vil vi poengtere at departementets signal nesten kan se ut som en ansvarsfraskrivning, for det jo er meningen at Fylkesmannens samordning nettopp skal bidra til at tilsynet framstår forutsigbart og rasjonelt for kommunene, og ikke lede til uheldige sumvirkninger. Ikke minst for embetet i Vestfold, der kommunene har så lave inntekter, ligger det et vedvarende press for å justere forsvarlighetsvurderinger til det som anses økonomisk mulig å få til. Selv om Fylkesmannen er svært bevisst på disse utfordringene, så må vår kommunikasjon framstå som både tydelig, konsistent og ha en forståelig indre sammenheng. I embetet trengs vedvarende høy oppmerksomhet om intern koordinering mellom fagtilsyn og økonomikontroll, og én samlet og avveid kommunikasjon med kommunene. Dette er tilstrebet også gjennom 2013, og ledermøtene brukes aktivt for å utvikle omforente syn og holdninger innad, både generelt, og i forhold til prinsipielle saker.

Kostrarapporteringen går som nevnt bra i Vestfold

Embetets fagdirektør for kommuneområdet er blitt leder av Kontaktutvalget mellom embetene og KMD, og har i den sammenheng hatt en bred gjennomgang av departementets arbeid med revisjon av retningslinjene for Fylkesmennenes kommunerettede samordning, samt innspill på andre relevante fagtema.

Stat- Næringsliv –forenkling og fornying av statlige etater i samarbeid med næringslivet

Stat-næringslivssamarbeidet i Vestfold har vært etablert siden år 2000 og har hele tiden hatt som mål å forbedre, forenkle og fornye saksbehandlingen i statlige etater – i tett dialog med brukere som næringsliv og øvrig offentlig sektor. Samarbeid og samordning mellom forvaltningsnivåer, erfaringsoverføring og kunnskapsdeling, er noen virkemidler som tas i bruk. Kommuner og fylkeskommune deltar der det er naturlig. Det store nettverket som etter hvert er opparbeidet har vært viktig for de resultater som så langt er skapt. Stat-næringsliv ivaretar rollen som prosjektleder, igangsetter og døråpner for kommunikasjon, kunnskapsdeling, arena- og nettverksbygging.

Høgskolen i Buskerud og Vestfold (HBV) har i 2013 hatt en viktig rolle i utviklingen av stat-næringsliv. Skreddersømstudium for linjeledelse, forskning på relevante tematiske utfordringer, faglige innlegg og fagseminarer fra fagpersoner ved høgskolen, har vært aktuelle samarbeidsområder. I samarbeid med NAV er det utviklet en metode for rekruttering av unge under 30 år, «Sandefjordsmodellen». Hos Fylkesmannen er det etablert brukerfora for beredskap og for areal. Her deltar utvalgte næringslivsledere og utvalgte ledere fra offentlig sektor. Fylkesmannens initiativ til forsøket med samordnet innsigelse er godt understøttet og hjulpet fram på denne måten. I tillegg startet Fylkesmannen høsten 2013 opp et samarbeid mellom statsetater, NHO og LO for bekjemping av økonomisk kriminalitet i byggebransjen. En strategisamling mellom statsetatsleder, NHO, LO og de største næringsforeningene i fylket, ble gjennomført i september.

2.2 Velferd,helse og personlig tjenesteyting

Samhandlingsreformen

Utviklingen av kommunale akutte døgnenheter (KAD) har kommet ulikt langt i kommunene. Noen har etablert sengeplasser for formålet, men åpningstid, aktuelle diagnoser for innleggelse, vaktberedskap, tilgang på lege og

sykepleiere og beleggsprosent, varierer stort. Ni av kommunene er inne i en utredningsfase om etablering av felles KAD i Tønsberg, men det er ikke endelig klart om alle kommunene blir med. Kontaktene Fylkesmannen har hatt med allmennlegemiljøet tyder på stor variasjon i hvilken grad kommunene har involvert legene i planleggingen. Noe av årsaken til lavt belegg sies å være at fastlegene ikke har god nok kjennskap og tillit til innholdet i KAD, når de skal legge inn en pasient. Sykehuset i Vestfold HF opplever at organiseringen av KAD-funksjonen er svært ulik mellom kommunene. Erfaringen er at det kommunale tilbudet bare delvis er et alternativ til innleggelse for øyeblikkelig hjelp i sykehus. Det er grunn til å sette spørsmålsteget med hvorfor det er så få faste faglige krav til gjennomføringen av denne nye samarbeidsflaten mellom de to veletablerte enhetene, kommunene og helseforetakene. Det er vår vurdering at det er behov for en ny gjennomgang av den helse- og omsorgsfaglige forventningen til primærhelsetjenesten i norske kommuner og den faglige styringen av de mange faglige aktørene. Disse (fastleger, sykehjem, hjemmebaserte tjenester, fysioterapi, osv) oppleves å være organisert på en lite enhetlig måte. Det er betegnende at arbeidet med å bedre tjenesten rundt de mest krevende brukerne oftere konkluderer med behov for mer samhandling enn behov for mer avansert kunnskap.

Ved utgangen av 2013 er Vestfoldkommunene og SiV HF uenige om hvordan en skal gjennomføre utdeling av legemidler til personer under legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Det har ikke vært noen langsiktig avtale mellom partene siden høsten 2011. Fylkesmannen har hatt møter med partene for å minne om deres felles ansvar for forsvarlig behandling av pasientene i LAR og at det er behov for å komme fram til mer langvarige avtaler.

Tvang

Bruk av tvang er regulert både etter lov om psykisk helsevern, helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven. Pleie- og omsorgstjenestene i kommunene har gradvis etablert rutiner for bruk av tvangstiltak etter pasient- og brukerrettighetsloven. Det samme gjelder den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Spesialisthelsetjenesten melder fremdeles svært få saker om tvangstiltak etter pasient- og brukerrettighetsloven, til tross for at vi har tatt det opp med ledelsen for helseforetaket, gjentatte ganger.

Rutinene for bruk av tvang etter helse- og omsorgstjenesteloven overfor psykisk utviklingshemmede er vel etablerte. Etter tilsyn på dette området i 2012 er vår erfaring at samarbeidet mellom kommunene og spesialisthelsetjenestene fungerer bedre enn tidligere. I løpet av 2013 har vi likevel avdekket en sak som nå er under tilsynsvurdering, og hvor noe av forklaringen på svikten kan være at oppgaven har vært større enn hva en faglig kan løse i en liten kommune.

Noen barn og ungdom har tvangsvedtak etter kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesteloven. Dette vedtaket gjelder ikke for den tiden de er i skolen. I skoletiden reguleres tjenestene av opplæringsloven, som ikke har hjemmel for planlagt bruk av tvangstiltak. Lærere i Vestfold er spurt om bruk av tvang mot elever i skoletida. 73% av de som svarte oppga at de hadde anvendt tvang som de ikke anså som nødverge, og som ville ha krevd vedtak etter helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9 utenom skoletiden. Fylkesmannen mener dette både er et faglig problem og et rettssikkerhetsproblem. Vi har sendt brev om saken til Kunnskapsdepartementet med kopi til Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet.

Svelvik er Robek-kommune. Vi har vurdert helse- og omsorgstjenestene i en tilsynssak etter reaksjon fra ansatte. Konklusjonen er at kommunen har brutt kravet til forsvarlige tjenester og Fylkesmannens vurdering er at svikten har nær sammenheng med vedvarende lav bemanning på grunn av den økonomiske situasjonen.

Vertskommuneansvar

Andebu er vertskommune for flere institusjoner som gir tilbud langt ut over kommunen. En av institusjonene, Stiftelsen Signo, har blant annet tilbud til døvblinde. Organiseringen av landsdekkende funksjoner er endret etter at alle kommunene fikk ansvar for egne innbyggere. Realiteten er likevel at noen oppgaver er så krevende at brukerne har nytte av å komme til spesialiserte virksomheter. Når hjemkommunen sørger for plass ved Signo i Andebu, inngås det en tidsbegrenset avtale samtidig med at personen må melde flytting ut fra regler om Folkeregisteret. Erfaring har vist at noen kommune så anser personen som flyttet til Andebu, når avtaleperioden går ut. Det fører til at Andebu kommune, på grunn av ekspertisen ved Stiftelsen Signo, får ansvar for et økende antall beboere med stort omsorgsbehov. Det har vært en årelang uenighet om tolkning av gjeldende lovverk på området. Det er behov for en sentral avklaring av dette, slik at Andebu kommune kan sikres en påregnelig finansiering av omsorgsoppgavene for personer som kommer til kommunen på grunn av driften ved Stiftelsen Signo.

Folkehelsearbeidet

Kommunenes arbeid med folkehelse oppleves å ha fått oppsving etter endringene i plan- og bygningsloven og den nye loven om folkehelsearbeid i kommunene. Vi har regelmessig kontakt med fylkeskommunen og ser at den

gradvis øker innsatsen som tilrettelegger og rådgiver for kommunene. Noe av utfordringen ligger i det at kommunene ikke har hatt noen tradisjon for å bestille støtte fra fylkeskommunen på dette området. Fylkesmannen har et godt internt samarbeid mellom helse- og sosialavdelingen og avdelingen for oppvekst og opplæring når det gjelder innsats for barn og unge, blant annet i det fylkesdekkende prosjektet God Oppvekst.

Rus og psykisk helse

Hvert år siden 2007 har vi gjennomført en enkel kartlegging av status for behandling av rusmiddelmissbrukere. De første årene var vårt mål å bidra til kortere saksbehandlingstid for de som søkte om hjelp. De siste årene er det ett tema som kommer stadig tydeligere fram; behovet for bolig, og i mange tilfelle behov for bemannet bolig. Behandling og rehabilitering er ofte til liten nytte når klienten ikke har noe sted å bo. De som ruser seg har også behov for verdige boforhold.

Sosiale tjenester i NAV

Fylkesmannen og NAV-fylke har gjennom flere år utgitt en felles oversikt over de kompetansetilbudene som planlegges for hvert år. I 2013 har vi planlagt en utvidet og felles kompetanseplan. Vi samarbeider også ved å ansette felles kompetanseveiledere for alle NAV-kontorene. De skal gi opplæring og veiledning både på statlig og kommunalt arbeidsområde.

Omsorgsplan 2015

Vi er svært fornøyde med satsningen på fylkesvise utviklingssentra for sykehjem og hjemmebaserte tjenester. Det har gitt et faglig tyngdepunkt i kommunal helse- omsorgstjeneste, og vi benytter Vestfolds senter til en rekke opplæringstiltak. Flere av sykehjemmene får nå leger i heltids- eller store stillinger, og kursrekken for sykehjemsleger fortsetter med svært god deltakelse.

Når det gjelder målene i Omsorgsplan 2015 har vi størst bekymring for rekrutteringssituasjonen til helsefagarbeiderfaget. Noen kommuner arbeider aktivt for å skaffe oversikt over framtidig behov for personell, men andre er passive. Knapp tilgang på personell i fremtiden er tema på hvert møte med kommunene. En interkommunal utredning om beregnet behov for helsepersonell ble ferdigstilt i 2013, men kommunene opplever at det er vanskelig å beregne framtidig rekrutteringsbehov. Vi fortsetter vårt felles samarbeidsorgan for Omsorgsplanen sammen med kommunene, helseforetaket, utdanningsinstitusjonene, NAV og arbeidstakerorganisasjonene. Stortingsmelding 29 "Morgendagens omsorg" har også vært tema i dette forumet og på møte med alle fylkets rådmenn, ordførere og tjenesteledere, (på et såkalt "fredagsmøte").

2.3 Oppvekst,barnehager og opplæring

Innledning

Fylkesmannen skal samle og systematisere informasjon om kommunenes oppfølging av barnekonvensjonen. Som det framgår av tidligere rapporteringer, gjøres dette i Vestfold dels gjennom vårt handlingsprogram God oppvekst 2008-2018, dels gjennom dialog med kommunene og dels gjennom tilsyn. Vi har nå i tillegg startet et arbeid der vi vurderer det Fylkesmannen i Troms gjør gjennom «Sjumilssteget» opp mot vårt eget arbeid.

Fylkesmannen foretok i 2012 en skriftlig kartlegging av kommunenes system for oppfyllelse av opplæringslovens og barnehagelovens bestemmelser om meldeplikt til barneverntjenesten. I 2013 fulgte vi opp disse rapporteringene med egne tilsyn. Tilsynene avdekket at det fremdeles er svikt i forståelsen av meldeplikten, og vi avdekket også at det trolig er slik at man kan ha god kunnskap om opplysningsplikten til barnevernet, men allikevel ikke melde bekymring. Eksempelvis intervjuet vi lærere med inntil tretti års erfaring som kontaktlærere som ikke hadde meldt en eneste bekymring. De rapporterte å ha god kjennskap til loven, men at de ikke hadde hatt barn i sine klasser som utløste opplysningsplikten til barnevernet.

Barnevern

Det landsomfattende tilsynet på barnevernområdet har i 2013 vært kommunenes oppfølging av barn i fosterhjem. Tilsynet avdekket avvik i to av de tre kommunene. Vi er av den oppfatning at dette er et viktig område å ha oppmerksomhet på. Det er av stor betydning at barn som er tatt bort fra sine opprinnelige omsorgspersoner, får den oppfølgingen, stabiliteten og tryggheten de er i behov av. Vi vet at dette ofte ikke er tilfelle for alle fosterbarn. Dette tilsynet kan bidra til at kommunene følger barna tettere opp.

Barnehage

2013 har vært et aktivt år på barnehageområdet. Fylkesmannen arrangerte fire møter som vi kaller "Barnehageforum", der vi møter barnehagemyndighetene, samt representanter fra KS, Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Høgskolen i Vestfold (fra 01.01.2014 Høgskolen i Buskerud og Vestfold). På et møte i desember som ble holdt sammen med de skoleansvarlige i kommunene, var FN's barnekonvensjon og «Barns beste» hovedtema. Til dette møte hadde vi også invitert representant fra «Sjumilssteget».

Det ble gjennomført fem stedlige og to skriftlige kommunetilsyn. De stedlige tilsynene hadde fire temaer, kommunen som godkjenningsmyndighet, kommunen som tilsynsmyndighet, kommunens håndtering av pedagognormen, samt opplysningsplikten til barnevernet. Se forøvrig flere detaljer om disse tilsynene i rapporten. Det var ved utgangen av 2013 full barnehagedekning i samtlige av fylkets kommuner.

Skole

Gjennom det vi kaller Lederforum, har Fylkesmannen i Vestfold mye kontakt og samarbeid med kommunene og fylkeskommunen på utdanningsområdet. Blant temaene på møtene kan nevnes: Barnekonvensjonen og "Sjumilssteget", Spesialundervisning, Ståstedsanalysen, tolkning og bruk av data, opplysningsplikt til plikt barnevernet, nasjonalt tilsyn, etter- og videreutdanning for PPT, videreutdanning for lærere, skoler med høye mobbetall, Ny Giv, GNIST og ungdomstrinnsmeldingen m.m

Som nevnt tidligere i årsrapporten har vi hatt en del hendelsesbaserte tilsyn etter kapittel 9a. Vi tror det felles nasjonale tilsynet med elevenes rett til et godt fysisk og psykososialt miljø har bidratt til at foreldrene i større grad enn tidligere har oppfattet den muligheten de har til å klage når de mener at deres barn ikke har fått retten sin oppfylt.

Introduksjonsordningen

Fylkesmannen i Vestfold fikk våren 2012 oppdraget med gjennomføring av et pilotprosjekt for iverksetting av statlig tilsyn med kommunenes forvaltning av introduksjonsloven. Oppdraget gikk ut på å prøve ut fylkesmennenes tilsyn med kommunenes forvaltning av introduksjonsloven på utvalgte områder, og utarbeide en veileder for tilsynet. Veiledningen ble ferdigstilt i 2013.

De to første tilsynene ble gjennomført høsten 2012, de to neste tilsynene ble gjennomført i 2013. Vi påviste lovbrudd i alle kommuner, i hovedsak var lovbruddene knyttet til kommunenes oppfylting av retten til at introduksjonsprogrammet skal være helårlig og på full tid.

2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Fylkeskommunen har utarbeidet en regional plan for bærekraftig arealpolitikk for hele Vestfold fylke. Fylkesmannen var aktiv deltager i dette arbeidet.

Videre har vi jobbet med to viktige utviklingsprosjekter. Et av disse er samordning av statlige innsigelser i plansakene, et forsøksprosjekt i seks fylker etter initiativ fra Fylkesmannen i Vestfold. Dette vil gi bedre forutsigbarhet og redusere konfliktnivået. Et annet spennende prosjekt er samarbeidet med Riksantikvaren og Tønsberg kommune for å se på mulighetene for utbygging av parkeringsarealer i Tønsberg by. Dette området kan i dag vanskelig bebygges fordi kulturminneinteressene begrenser både byggehøyder og graving i grunnen.

Planforum er godt etablert i fylket, og bidrar til god dialog i planprosessene, sammen med bruk av www.planportal.no. Fylkesmannen har i 2013 tatt initiativ til å utvide planportalen til også å omfatte forholdet mellom utbygger og kommuner, og ikke bare forholdet mellom regionale myndigheter og kommuner. Vi har fått midler fra MD til dette arbeidet.

Det har vært et høyt aktivitetsnivå i planleggingen i 2013, både hva gjelder kommuneplaner og reguleringsplaner:

Reguleringsvarsel: 109, hvorav 3 varsel om innsigelser

Reguleringsforslag: 94, hvorav 8 innsigelser til 7 planer

Kommuneplan/planstrategi: 10, hvorav 0 innsigelser

Ingen av innsigelsene gikk videre til departementet, og innsigelsene ble altså løst ved megling eller før megling.

Arbeidet med strandsoneforvaltning pågår for fullt. I 2013 har vi avgitt uttalelse til 267 dispensasjonssaker. I strandsonen er totalt 7 dispensasjoner blitt påklaget av oss, mot 30 i 2012. Det ble varslet påklaging i 47 saker.

Klimatilpasning, samfunnssikkerhet, universell utforming, hensynet til barn og unges interesser, naturmangfold, forurensningsspørsmål og vannforskriften blir alle spilt inn som viktige hensyn i planleggingen.

Forståelsen for å redusere forbruket av areal, spesielt dyrka mark, er økende i kommunene. Utfordringen er at byene, flyplass og samferdselsårer er omkranset av den beste jorda. I forbindelse med Regional plan for bærekraftig arealpolitikk har vi imidlertid bidratt til å veie de ulike interessene mot hverandre, for slik å skaffe kommunene handlingsfrihet. Videre satses det stort på fortetting, og Fylkesmannen har gitt skjønnsmidler til kommuner som driver aktiv fortettingsplanlegging i sentrumsområdene.

Fylkesmannen har behandlet 198 klagesaker knyttet opp mot byggesaksdelen i plan- og bygningsloven. 23 % av saken er opphevet eller omgjort. I tillegg har vi behandlet 22 klager på reguleringsplaner. Antallet behandlede klagesaker er noe mindre enn foregående år. Dette skyldes primært at saksbehandlingskapasiteten har vært noe resusert i 2013 grunnet sykdom. permitteringer m.v. Saksbehandlingstiden har dermed gått noe opp, men målsettingen om 3 mnd saksbehandlingstid står fast.

Redusert saksbehandlingskapasitet har også medført at den utadrettede virksomheten overfor kommunene ikke vært så stor som ønskelig. Dette er beklagelig siden vi konstaterer at kompetansen i kommunene ikke er så høy som ønskelig. Dette skyldes at regelverket er blitt mer innfløkt samtidig som kommunene ikke makter å beholde dyktige medarbeidere. I forlengelsen av dette konstaterer Fylkesmannen at kompleksiteten i klagesakene er noe større enn tidligere.

2.5 Landbruksbasertforvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Melding St. 9(2011-2012) om landbruks- og matpolitikken "Velkommen til bords" gir målsettinger som Vestfold følger opp gjennom Regionalt næringsprogram(RNP).Programmet er utarbeidet av FM og FK sammen med partnerskapet. Et enstemmig fylkesting stilte seg bak programmet i juni 2012. Næringsutviklingsarbeidet i landbruket i Vestfold skjer i tråd med Regionalt næringsprogram. Regionalt miljøprogram ble revidert og gjennomført i tråd med nasjonal meny. 82 % av midlene gikk til forurensningstiltak og 18% til kulturlandskapstiltak.

Målet om økt matproduksjon utfra regionale fortinn følger vi opp med særlig fokus på mulighetene innen grønt, bær og frukt. Vi samarbeider med landbruksrådgivningen og nabofylkene rundt Oslofjorden. Vi har støttet arbeidet med å forsøke å etablere en fagskole for gartner teknikere og å skape en møteplass for produksjon, grossister og detaljister i veksthusnæringen.

Videre er god agronomi et satsingsområde. Vi har initiert et flerårig jordpakkingsprosjekt i regi av landbruksrådgivningen. Tilskuddet til drenering som kom på plass 1. juli er vel mottatt. Som eneste fylke er tildelt tilskudd kr. 6,2 mill. brukt opp.

Vi har god kontakt med Skog og Landskap i arbeidet med kart. Sammen med flere er verdiklassekartet for arealene i Vestfold videreutviklet. Nå er også arealenes egnethet for grønnsaks- og tidligproduksjon bygget inn. Det viser verdien av jordbruksarealene i fylket og er et viktig faktagrunnlag i kommunenes arealplanlegging. (se lenke :<http://www.vfk.no/Tema-og-tjenester/Areal/Kart-og-arealdata/Landbruksklassifisering/>)

Videre ble «Grantørkeprosjektet», i samarbeid med Forskningsrådet og Skog og Landskap, avsluttet med et dagseminar. Målet var å finne årsaken til observert toppskranting hos gran de senere år. Se Rapport 22/2013 hos Skog og Landskap.

Det er i et langsiktig perspektiv ingen løsning å dyrke opp nye arealer som kompensasjon for den dyrka marka som omdisponeres. Særlig en kommune tar opp dette som en mulighet som kompensasjon ved nedbygging av jordbruksarealer. Vi er skeptiske. På nydyrkede areal kan en ikke forvente samme avlinger som på godt etablerte produksjonsarealer. De beste arealene er dyrket opp, og det tar tid å etablere god jordstruktur på nye arealer.

Vassdragene i Vestfold er nesten alle sårbare og renner gjennom aktive jordbruksområder under marin grense.

Forurensningsregnskap for Vestfold viser at jordbruket er den viktigste kilden for avrenning av jord, fosfor og nitrogen til nesten alle vassdragene. Utsatt jordarbeiding av kornarealer til våren, åker i stubb, er det viktigste virkemiddelet mot forurensning. Vi tror at økt holdningsarbeid forankret i et faktagrunnlag, og vannforskriften, kan gi en større måloppnåelse, uten å øke satsene. Det arbeides nå med tiltaksplaner.

Innen forvaltning av naturområdene er det særlig Færder Nasjonalpark og våtmarksenteret Holmen som er prioritert. Vi har likevel klart å ferdigstille tre viktige forvaltningsplaner som gir godt grunnlag for skjøtsel og tiltak i vernområdene.

Innen forurensningsområdet er det mange saker og god produksjon. Vi prioriterer saksbehandling, deretter tilsyn med bedrifter og til sist veiledning til kommunene. Sistnevnte trenger et løft. De kursene/seminarene vi avholder har god respons fra kommunene og er etterspurte.

Innenfor klima- og energiområdet anbefaler vi å gjennomføre en kommuneundersøkelse med tanke på å få fram konkrete tiltak med effekt i kommunene. Det har frem til nå vært mye fokus på planer og mindre på konkrete tiltak. Å skaffe oversikt og en oppdatert kunnskapsbase om klima- og energitiltak er etterspurt av kommunene og vil ha stor nytte.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Arbeidet med å revidere fylkesROS for Vestfold ble avsluttet i 2012, og vi har nå en oppdatert fylkesROS. Videre arbeid vil være å følge opp tiltakene som foreslås i fylkesROS.

Faggruppe samfunnssikkerhet har deltatt i oppstartmøter ved revisjoner av kommuneplaner og gitt innspill på samfunnssikkerhetsområdet. Det gis særlig innspill til arealplanene på bakgrunn av manglende Ros-analyser.

Faggruppe samfunnssikkerhet har deltatt i planforum sammen med kommunene og fylkeskommunen.

Arealplanlegging og samfunnssikkerhet er satt på dagsordenen i møter i kommunenes beredskapsnettverk.

Fylkesmannen har ført tilsyn med samfunnssikkerhetsarbeidet i fem av fylkets 14 kommuner i 2013. Tilsynet er gjennomført som systemrevisjon med utgangspunkt i lov om kommunal beredskapsplikt. De viktigste funn ved tilsynene er manglende revisjon av risiko og sårbarhetsanalyser, og utfordringer knyttet til kriseplanverk. Erfaring fra tilsyn sammenfaller med og bekreftes av øvelser og andre veiledningsaktiviteter.

Små kommuner kan være gode på beredskap, og store kommuner kan være mindre gode – men det kan også være motsatt. Det vi uansett erfarer er at kommunene sliter med å prioritere nok ressurser til informasjonshåndtering i krisesituasjoner. En annen erfaring er at kommunene i Vestfold trenger en (ekstra) stimulans for å øve.

Fylkesmannen i Vestfold mener det har utviklet seg en ubalanse de senere år mellom lokal, regional og nasjonal krisehåndtering. Stortingsmelding nr. 29 fra 2012 om samfunnssikkerhet handler i stor grad om sentral krisehåndtering, manifestert gjennom kgl res av 15.06.2012 om sentral krisehåndtering. Videre fikk DSB i 2013 en ekstratildeling på 45 millioner kroner for å styrke den nasjonale beredskapen. Av disse midlene ble ca 1 million fordelt til fylkesvise aktiviteter.

Dette peker på at vi i denne perioden har brukt store ressurser på utvikling av nasjonal krisehåndtering, samtidig som det er minimalt med tiltak for å styrke krisehåndteringen lokalt og til dels regionalt.

Vi har et eksempel fra Vestfold der én kommune har etablert en vaktordning for kommunal kriseledelse, det vil si rådmann, kommunalsjefer og øvrig ledelse. Ordningen koster årlig 600 000 kroner. Det er et prisverdig tiltak, som viser at kommunen tar beredskap på alvor. En viktig årsak til at kommunen gjør dette, er at de opplever det er vanskelig å svare opp statlige forventninger til respons på annen måte. Samtidig må ressursbruken holdes opp mot andre oppgaver kommunen har. Et enkelt regnestykke viser at en slik kommunal beredskap vil koste 250 millioner kroner for hele landet. I et slikt perspektiv er det grunn til å spørre om det er andre måter ressursene kunne brukes på, som ville gitt bedre sikkerhet for flere?

Nasjonale beredskap kan beskrives som summen av den lokale og regionale beredskapen. Håndteringen av de aller fleste hendelser ivaretas lokalt, og i høyden regionalt. Premissene for håndteringen ligger lokalt og regionalt gjennom den grunnberedskapen vi har. Gitt den utviklingen vi har hatt de senere årene, mener FMVE at vi har en ubalanse mellom nasjonal, regional og lokal beredskap.

Nasjonale staber og funksjoner med døgndrift vil etterspørre informasjon og status, men det finnes ikke staber og funksjoner i samme grad lokalt og regionalt som kan besvare etterspørselen. Det gir en forventningsutfordring, og for å møte denne ser vi lokale initiativ som i sum kan bli svært kostbare.

Fylkesmannen i Vestfold vil stille spørsmål ved om det er et tegn på byråkratisering når antall kulepunkter i avdelingens oppdrag lyder i retning av: «være en pådriver for», «bidra til», «påse» og «legge til rette for» i motsetning til “ansvar for”? Eller er det en kvalitativ styrke?

Fra tilsyn og øvelser ser vi at kommunene tilfører fagområdet for lite ressurser og at ressursene i større grad kan integreres med andre deler av kommunal forebygging og beredskap. Det er de færreste kommuner som har økonomi til å avsette dedikerte ressurser til eksempelvis informasjonshåndtering. Tilsynene viser også at kommunene i begrenset grad øver eget planverk og at de mangler plan for kompetansehevede tiltak i egen kriseorganisasjon.

Fylkesmannen har holdt øvelser i fire av fylkets 14 kommuner i 2013. I tillegg ble fylkeskommunen øvet. Scenario var langvarig bortfall av strøm under en periode med kulde og snø. Erfaringene fra øvelsene er gode. Vestfold Politidistrikt, Skagerak Nett og Vestfold sivilforsvarsdistrikt og andre kommuner deltok i planlegging og gjennomføring.

Fylkesmannens egen kriseledelse ble også øvet i 2013.

Det er gjennomført to møter i fylkesberedskapsrådet/atomberedskapsutvalget i løpet av året.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Representanter fra Kongehuset har vært til stede i Vestfold 2 ganger i 2013.

04.04.13: H.M. Kong Harald var til stede i Tønsberg domkirke ved Hjalmar Andersens begravelse.

17.08.13: H.K.H. Kronprinsesse Mette Marit var til stede på Øko-festivalen i Sande

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

9 søknader om Kongens fortjenstmedalje ble sendt til Ordenskanselliet i 2013

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 – 06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning

Naturforvaltningsoppgavene er lagt til egen faggruppe med 5 stillingshjemler.

Fremdriften innenfor naturforvaltningsområdet er tilfredsstillende. Vi har lagt særlig vekt på nasjonalparkprosessen i Vestfold, handlingsplaner og forvaltning av verneområder og tilskuddsforvaltning innen PA/UN.

Holmen natursenter ble autorisert som nasjonalt våtmarkssenter i 2012. Dette har gitt senteret et stort løft og i 2013 har vi satset på et forbedret opplegg for barnefamilier, barnehager og skoler. Satsningen i 2013 har fungert meget godt, og vi vil fortsette dette arbeidet inneværende år. Vi har et godt samarbeid med de andre våtmarkssentrene.

Verneprosessen for Færder nasjonalpark ble gitt høy prioritet, og nasjonalparken ble vedtatt av Kongen i statsråd 23. august 2013. Nasjonalparkstyre ble konstituert i desember 2013 og stilling som områdeforvalter er utlyst.

Det har gjennom Miljøforum vært tatt opp som eget tema å bedre samordning av oppsynet i skjærgården. Dette følges opp med et eget prosjekt hvor en søker å oppnå et bedre oppsyn innenfor Færder nasjonalpark.

Miljøforumet bidrar til et styrket samarbeid mellom forskjellige etatene i fylket.

Resultatet av en systematisk kartlegging av 27 edelløvsskogområder i 5 kommuner i fylket ble levert sommeren 2013. Berørte grunneiere er foreløpig ikke informert om resultatet. Datasettet vil tidlig i 2014 bli importert i naturbase og deretter vil grunneierne bli informert om resultatet av kartleggingen. I 2013 har vi fulgt opp et frivillig skogvern i Ryksåsen (Re kommune) sammen med skogeierforeningene. Det er også gjennomført forberedende arbeider for et helhetlig vern av Gjennestadmyra og Gjennestadvannet i Stokke kommune. Etter dialog med miljødirektoratet er dette fulgt opp med et dialogmøte med grunneierene den 5. februar 2014.

Forvaltning av verneområder og oppfølging av Bestillingsdialogen i 2013 har vært tilfredsstillende. Det er et godt samarbeid med SNO lokalt.

Vi har hatt god fremdrift med forvaltningsplanene for verneområdene i 2013. Forvaltningsplaner for Bøkeskogen LVO i Larvik, Rød-Dirhue LVO på Tjøme og Grunnane NR i Svelvik er ferdigstilt i 2013, mens Mølen FFO i

Larvik er sendt på høring. I alt er 14 forvaltningsplaner under arbeid i ulike faser. 6 planer forventes ferdigstilt i 2014, resten i 2015 og 2016. Utkast til forvaltningsplan for Ilene og Presterødkilen NR er nå mottatt etter innspill fra miljødirektoratet og forberedes for høring. Revidert forvaltningsplan sendes direktoratet til gjennomsyn før høring.

I 2013 har vi fokusert på naturinformasjon både på nett, informasjonstavler og gjennom vårt arbeid på Holmen våtmarkssenter. Et særlig spennende informasjonsprosjekt å trekke fram er prosjektet «Samordning av informasjon i Larvik bøkeskog LVO». Larvik bøkeskog er et landskapsvernområde som er særdeles viktig for Larviks befolkning. Området har i tillegg til viktige naturverdier, også viktige og spennende kulturminner og geologi. Prosjektet har som mål å samordne informasjonen på tvers av myndighet og roller hos interessenter/etater, og formidle denne til publikum på en effektiv og spennende måte.

En rekke prosjekter har blitt gjennomført i regi av handlingsplanen for flaggermus. Prosjektene omfatter blant annet trekkstudier på Vestlandet, kartlegging av svermelokaliteter på vestlandet, kartlegging av flaggermusenes habitatbruk, oppheng av flaggermuskasser for bredøre og innkjøp av utstyr for å effektivisere kartlegging og overvåking. Handlingsplanen for hule eiker er fulgt opp med kartleggingsprosjekter i åtte "eikefylker" i 2013. Handlingsplanen for eremitt er videreført med kartlegging (i og utenfor Vestfold), overvåking og andre tiltak.

Handlingsplanen for slåttemark er fulgt opp med skjøtselstiltak i 4 av 5 prioriterte lokaliteter. Det har vært foretatt supplerende kartlegging av naturtypen åpen kalkmark i 2013.

Det har blitt utarbeidet en skjøtelsesplan for en av tre forekomster av Kammarimjelle i fylket (de to andre har skjøtelsesplan fra før).

Andre UN/PA eller kandidater til slike har vært fulgt opp gjennom kartlegging og tilskuddsforvaltning. Herunder kartlegging av stor salamander og elvemusling mv.

Viksfjordprosjektet (får støtte gjennom UN-midler) arbeider med å ferdigstille en skjøtelsesplan for å ivareta ålegrassenger, og gjennomfører samtidig tiltak for å ta opp grønnalger som truer ålegressengene. Det arbeides løpende med metodeutvikling for et effektivt og skånsomt opptak av grønnalger, i tillegg til andre tiltak som strøm- og dybdemodellering etc.

Arbeid med kvalitetssikring av datasett for innlegging i naturbase har vært prioritert. Det er derfor ikke brukt midler på ny kartlegging i 2013 (utenom eikekartlegging).

Et planlagt kurs i artskart for kommunene ble avlyst på grunn av streik blant elektrikere under et strømbrydd. Nytt kurs er ønskelig å få gjennomført inneværende år, men er foreløpig ikke berammet.

Skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme er fylkets utvalgte kulturlandskap. Fylkesmannens landbruksavdeling leder arbeidet og miljøvern avdelingen er aktivt med. Dette samarbeidet på tvers av avdelingene er godt. Det er stor aktivitet i området i form av skjøtselarbeid, beiting og investeringer. Det er god erfaring med samarbeidet med forskjellige aktører, som kommunene, SNO, fylkeskommunen, gårdbrukere og grunneiere. Forvaltningsplaner og skjøtelsesplaner utarbeidet for verneområdene på øyene brukes som grunnlag for skjøtselen. Størstedelen av området inngår nå i Færder nasjonalpark.

Motorferdsel i utmark har lite omfang i Vestfold, og har derfor hatt begrenset oppmerksomhet.

FM samarbeider med SNO og NINA om overvåking av grågåsbestanden i regionen. Det har i en periode over ca. 20 år vært en raskt voksende grågåsbestand i regionen, og store bestander av gås fører med seg en del problemer i et viktig landbruksfylke som Vestfold (bla beiteproblematikk på innmark). Det har vært arrangert fagsamling med kommuner, interesseorganisasjoner og private med dette som tema.

I Fylket er det et stort fokus på sjørrettførende vassdrag, bl.a gjennom "sjørretprosjektet i Vestfold". Det har i den sammenheng vært arrangert fagsamlinger for kommunene og interesseorganisasjoner. Det ble gjennomført stamfiske (stedegen laksebestand) i Sandevassdraget for innsamling av materiale til genbank. Sandevassdraget har vært gyroinfisert siden 2006. Bevaringsarbeidet vil fortsette i 2014.

Arbeidet med rovviltforvaltning er begrenset i fylket, men de siste årene har vi sett en tendens til økt arbeidsmengde på dette området.

Arbeidet med truede arter og øvrig viltforvaltning har vært i henhold til embetsoppdraget. Det er etablert et godt samarbeid med fylkeskommunen innenfor vilt- og fiskeforvaltning (bl.a tilskuddsforvaltning).

I arbeidet med fremmede arter har fokuset vært størst innenfor verneområdene, mens en del pågående prosjekter

har vært videreført i 2013, f.eks minkbekjempelse i skjærgården (samarbeid med SNO og NJFF), overvåking av sandkryper i Numedalslågen og kartlegging og bekjempelse av kjempespringfrø i Vassås vassdraget (samarbeid med Hof kommune).

Innen vannforvaltningsarbeidet er vi ajour. Samordningen av arbeidet internt ivaretas gjennom tverrfaglig arbeidsgruppe (vannforvaltn, forurensning, jordbruk-, fiskeforvaltning, arealplan).

Avløp: De fleste kommuner har god oversikt og kontroll med avløpsnett, men generelt er det store mengder fremmedvann. Vi vil vurdere å presisere krav til avløpsnett gjennom oppdatering av tillatelse. Tønsberg renseanlegg skal etablere nytt biologisk rensetrinn innen 2015. Sande og Holmestrand skal etablere nytt, felles renseanlegg med biologisk rensing innen 2018.

Resultatområde 07 Godt bymiljø

Fylkesmannen har bevilget fornyingsmidler til kommuner som ønsker å arbeide med planer for fortetting i sentrumsområder. Et spennende prosjekt er samarbeidet med Riksantikvaren og Tønsberg kommune for å se på mulighetene for utbygging på parkeringsarealer i Tønsberg by. Store parkeringsarealer har ligget som sår i bylandskapet i opptil 30 år etter bybranner, og kan i dag vanskelig bebygges fordi kulturminneinteressene begrenser både byggehøyder og graving i grunnen.

Forståelsen for å redusere forbruket av areal, spesielt dyrka mark, er økende i kommunene. Utfordringen er at byene, flyplass og samferdselsårer er omkranset av den beste jorda.

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Vi registrerte i 2013 37 saker som angår friluftsliv. Dette er klagesaker eller saker vi behandler som grunneier i statlig sikrede friluftsområder.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Miljøgiftproblematikk følges opp på flere plan. Arbeidet med Sandefjordsfjorden er i et godt spor, i og med at kommunen tar i mot tilbudet om finansiering av en prosjektleder og Miljødirektoratet har signalisert bidrag på opptil 75 % av kostnadene på bakgrunn av utkast til finansieringsplan. Vi har god dialog med kommunen.

Fylkesmannen deltar i en arbeidsgruppe for sedimentopprydding i Horten indre Havn. Arbeidet har meget god framdrift. Oppryddingen vil forutsette betydelig statlig støtte. Forurensningssituasjonen i Vrengensundet er bekymringsfull. De prioriterte skipsverfene følges opp gjennom oppryddingsprosjektene. Forsinket framdrift for ett nedlagt skipsverf (Mågerø).

Oppdatering/vedlikehold av grunnforurensningsdatabasen har hatt høy prioritet i 2013. To prioriterte grunnforurensningssaker som ikke alt er avsluttet følges opp med nødvendige pålegg.

Vi har hatt stor aktivitet på avfallsfeltet, der vi har arbeidet mye med nye og endrede tillatelse samt oppfølging av virksomhetene.

Resultatområde 10 Rein luft

Støy er fokusområde i forbindelse med saker etter plan- og bygningsloven. Videre følger vi opp støy og luft gjennom tillatelse og kontroll/tilsyn etter forurensningslovgivningen.

Resultatområde 11 Stabilt klima

Alle kommunene i Vestfold har utarbeidet klima –og energiplaner. Vi har godt samarbeidet med fylkeskommunen og Vestfold Klima –og energiforum når det gjelder veiledning av kommunene i oppfølging av planene.

Nasjonale målsettinger innen klimapolicy blir også vektlagt ved vurdering av planer etter PBL, og det blir fremmet innsigelse til planer som i vesentlig grad er i strid med nasjonale føringer.

Vi har i 2013 avholdt en stor konferanse om klimatilpasning sammen med kommunene.

Resultatområde 12 Resultatkrav knyttet til Tverrgående virkemidler

12.1 Planlegging for en bærekraftig utvikling

Fylkeskommunen har utarbeidet en regional plan for bærekraftig arealpolitikk for hele Vestfold fylke. Fylkesmannen var aktiv deltager i dette arbeidet.

Videre har vi jobbet med to viktige utviklingsprosjekter. Et av disse er samordning av statlige innsigelser i plansakene, et forsøksprosjekt i seks fylker etter initiativ fra Fylkesmannen i Vestfold. Dette vil gi bedre forutsigbarhet og redusere konfliktnivået. Et annet spennende prosjekt er samarbeidet med Riksantikvaren og Tønsberg kommune for å se på mulighetene for utbygging av parkeringsarealer i Tønsberg by. Dette området kan i dag vanskelig bebygges fordi kulturminneinteressene begrenser både byggehøyder og graving i grunnen.

Planforum er godt etablert i fylket, og bidrar til god dialog i planprosessene, sammen med bruk av www.planportal.no. Fylkesmannen har i 2013 tatt initiativ til å utvide planportalen til også å omfatte forholdet mellom utbygger og kommuner, og ikke bare forholdet mellom regionale myndigheter og kommuner. Vi har fått midler fra MD til dette arbeidet.

Det har vært et høyt aktivitetsnivå i planleggingen i 2013, både hva gjelder kommuneplaner og reguleringsplaner:

Reguleringsvarsel: 109, hvorav 3 varsel om innsigelser

Reguleringsforslag: 94, hvorav 8 innsigelser til 7 planer

Kommuneplan/planstrategi: 10, hvorav 0 innsigelser

Ingen av innsigelsene gikk videre til departementet, og innsigelsene ble altså løst ved megling eller før megling.

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

Tilsynsarbeidet er i hovedsak fulgt opp i overensstemmelse med tilsynsplan for 2013.

Konsesjonsbehandling: mange store, tunge søknader (særlig innen avfall og steinindustri) og mange i antall (særlig mudresøknader). Kontroll på framdriften i søknadsbehandlingen. Vi har hatt en gjennomgang av pukkverkstillatelsene, med tanke på opphevelse og overgang til forskriftsregulering. To pukkverk gjenstår.

Ingen politianmeldelser eller innkrevd tvangsmulkt.

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Det er en stor utfordring å få kvalitetssikret datasett fra naturtypeprosjektene slik at disse kommer inn i Naturbase. Vi har imidlertid tatt et stort løft mot slutten av 2013 for å få disse dataene inn i Naturbase, ved at vi engasjert GIS-hjelp.

Forurensning: Status ok mht tillatelser, nye tillatelser, egenrapportering og kontroller. Følges opp kontinuerlig.

12.4 Internasjonalt samarbeid

Ikke aktuelt.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
01-06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 1 964 045,29	kr 4 318 105,35
09 Giftfritt miljø	kr 1 822 515,96	kr 0,00
Andre oppgaver under MD	kr 774 645,04	kr 56 169,00
11 Stabilt klima	kr 586 511,23	kr 0,00
12.1 Planlegging for en bærekraftig utvikling	kr 1 501 545,93	kr 409 627,94
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 525 832,83	kr 1 237 131,36
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 17 098,26	kr 0,00
12.4 Internasjonalt samarbeid (Finnmark)	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 7 192 194,00	kr 6 021 033,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

- **Beskriv kort sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket.**

En helt spesielt sein vår med mye tele og nedbør ga sein våronn og dårlige avlinger, særlig ute ved kysten og sør i fylket. Jordbærprodusentene sør i fylket mistet store deler av avlingen på grunn av tele. Det har vært gode forhold for grønnsakproduksjonene i fylket til tross for sein oppstart.

En svært god høst gjorde at hele avlingen av korn, poteter og grønnsaker ble høstet i motsetning til de siste årene. Flere dårlige år svekker økonomien i planteproduksjon. Kornarealet går ned. Anstrengt økonomi i svineproduksjon pga overproduksjon bidrar også til at mange bønder sliter økonomisk - særlig unge bønder som har gjort store investeringer. Det bidrar nok til at strukturutviklingen fortsetter med stor nedgang i antall søkere av produksjonstilskudd. For første gang leier foretakene et større areal enn de selv eier.

- **Beskriv kort fylkesmannens bidrag for å nå målet om økt matproduksjon.**

Tilskudd til drenering er tatt vel i mot av bøndene og Vestfold har som eneste fylke, innvilget hele sin tildeling på 6,2 mill. kr. Gradvis dårligere grøftetilstand kombinert med mer nedbør og store maskiner oppleves som en begrensning for planteproduksjonen og innhøsting av avlingene. Fylkesmannen har vært pådriver for en effektiv forvaltning av tilskuddsordningen.

Agronomi er et satsingsområde. I samarbeid med landbruksrådgivingen startes det nå et flerårig jordpakkingsprosjekt og et forprosjekt på effekter av kalking.

Fylkesmannen ser sammen med fylkene rundt Oslofjorden på mulighetene for å øke frukt- og bær dyrkingen. Det er rom i markedet for mer norsk frukt og bær.

Fylkesmannen i Vestfold er Foregangsfylke for økologiske grønnsaker. Vi ser en positiv effekt nå av kunnskapsoverføring fra det økologiske miljøet til det konvensjonelle. Metoder utviklet av det økologiske

landbruket benyttes i større grad for fjerning av ugras og skadegjørere i ikke-økologisk grønnsakproduksjon.

- **Gi en oversikt over kommunenes forbruk av vakttilskudd og stimuleringsstilskudd i forhold til bevilgning over kap. 1143 post 60 Tilskott til veterinærdekning til Statens landbruksforvaltning innen 29.2.2013.**

Er sendt.

- **Rapportere til Statens landbruksforvaltning på bruk av tilskudd til veterinærreiser.**
- **Beskriv kort resultater for oppdraget knyttet til Utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv.**

Fylkesmannen samarbeider med øvrige fylkesmannsembeter i Oslofjordregionen, inkludert Hedmark og Oppland i et forprosjekt for å utrede eventuell deltakelse på Grüne Wocke i 2015. Samarbeidet inkluderer også fylkeskommuner og reiselivsdestinasjoner i samme region. Målet er å få til et samarbeid på mat og reiseliv på Østlandet. Vestfold har gitt støtte til Regional Matkultur Oslo, Akershus og Østfold for å mobilisere deltakere fra Vestfold inn i dette nettverket. Regional Matkultur kan på denne måten være en drivkraft i samarbeidet for deltakelse på IGW 2015.

Produsentnettverket VestfoldMat SA har nå en arbeidende styreleder og har lyktes med den månedlige møteplassen for mat og reiseliv: "Frokostklubben". De er et nettverk med ønske om å bygge et positivt omdømme for landbruket i Vestfold. De har fått støtte til å utvikle en Vestfoldmeny i samarbeid med restaurantnæringen i fylket.

Bondens Marked ble etablert i Tønsberg i 2007. De har fått støtte til reetablering i Tønsberg etter noen års fravær pga ombygging av torvet.

Andeproduksjonen går svært bra og Gårdsand har fått støtte til bearbejdede produkter av and og utvikling av nye sauser.

En av våre fruktprodusenter har fått støtte til foredling av frukt og økt produksjonskapasitet.

Det arbeides med å få til et eget mikromalteri i Vestfold. Samtidig har NLR fått støtte til å mobilisere dyrkere av bygg til malting.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

22.1 Bruk av landbruksarealer

- **Rapportere ev. bruk av midler over kapittel 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til rovviltforvaltning, og beskriv kort utfordringene på området**

Vi har ikke brukt midler til dette i Vestfold

- **Beskriv utviklingen i beitebruk og utarbeid statistikk over bruk av beiteareal og tapsutvikling.**

Ordningen med organisert beitebruk eksisterer ikke i Vestfold, derfor ingen tall i tapstabellen.

Vestfold har lite beitedyr og lite utmarksområder, men det ser ut til at interessen for beitedyr øker. Flertallet av dyra beiter hovedsaklig på innmark og beiter der de har tilgang på både innmark og utmark. Mange søker om dyr på utmarksbeite, men etter kontroller ser det ut til at dette ofte er områder der foret høstes på innmark, og utmarka er "lufteområde".

Antall melkekuer har vært stabilt de siste 5 år og ligger på ca 2500 kuer. Ammekuene har hatt en svak økning og vi har flere ammekuer enn melkekuer (ca. 2900).

Saueholdet har også økt de senere åra og er nå på ca. 4500 voksne søyer.

- **Rapporter på omfang av samfinansiering med midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader over Miljøverndepartementets budsjett.**

Det kom inn 8 søknader om tap av sau til rovvilt. To av søknadene var sendt inn som tap av sau på utmark, men skulle vært sendt som tap til rovvilt. Alle ble behandlet som rovviltsøknader. De fleste tapene var på sau som beitet i Larvik/Lardal-området.

- **Beskriv kort bruk og nytte av data fra Geovekst og Norge digitalt hos alle avdelingene ved embetet.**

I løpet av 2013 har prosjektet «OslofjordGIS» mellom fylkesmennene i Østfold, Vestfold og i Oslo og Akershus blitt videreutviklet. Prosjektet har eksistert i knappe to år. Grunnstrukturen for en moderne GIS-løsning til intern saksbehandling har blitt etablert. GIS-løsningen er effektiviserende på mange saksbehandleroppgaver hos våre tre embeter, og har et stort potensiale for videreutvikling. Samarbeidet har skapt en robust GIS-organisasjon med en bred kompetanse som alle embetene har glede av. I prosjektperioden har arbeidet vært konsentrert om GIS-bruk innen fagområdene landbruk, miljø, plan- og byggesak og samfunnsikkerhet. En langsiktig samarbeidsavtale er nå ute til undertegning.

I «OslofjordGIS» er det lagt inn omriss av plandata, som ved aktivering «fyrer opp» kommunenes egne webkarttjenester. Plansaksbehandlerne benytter seg m.a.o. også av kommunenes egne webkarttjenester i forbindelse med utsjekking av plansaker.

I tillegg til kartinnsynsløsningen benyttes også desktopprogramvaren ArcGIS av enkelte saksbehandlere.

I forbindelse med beredskapsøvelsen i høst: «Øvelse Østlandet», ble både OslofjordGIS og ArcGIS brukt i krisestaben.

I både ArcGIS og «OslofjordGIS» er det enkelt å hente inn WMS-tjenester fra andre datatilbydere i Norge digitalt-samarbeidet, noe som har forenklet bruken av geodata fra Norge digitalt.

Data fra Geovekst og Norge digitalt inngår i alle de omtalte kartløsningene, og gir en bedre kvalitet på beslutningene som fattes. I tillegg gir kartløsningene en effektivitetsgevinst, ved at behovet for befaringer blir mindre. Flere av embetets avdelinger har stor nytte av disse verktøyene i mange sammenhenger.

- **Beskriv aktivitet i arbeidet knyttet til Geovekst og i oppfølging av kommunenes arbeid med ajourføring av arealressurskart (AR5).**

Fylkesmannen har spilt inn potensielle skogbruksplanleggingsprosjekter for kommende 5-årsperiode til Kartverket med tanke på samfinansiering av ortofoto og laserskanning.

Annengangs periodisk ajourhold av AR5 i Larvik kommune ble fullført høsten 2013, og med det er det bare tre Vestfoldkommuner som ikke har vært gjennom 2.gangs periodisk ajourhold. I tre kommuner er tredjengangs periodisk ajourhold utført i 2013. Det er underskrevet avtale i én kommune om gjennomføring av 2.gangs periodisk ajourhold i 2014 og i én kommune om gjennomføring av 3.gangs periodisk ajourhold i 2014.

Det har i 2013 vært arrangert ett trinn 3-kurs i AR5, om kontinuerlig ajourhold i kommunens eget kartverktøy. Fire kommuner deltok i kurset, som var tilpasset kartverktøyet GIS/LINE. Kurs for kommuner som bruker kartverktøyet WinMap vil bli arrangert vinteren/våren 2014. Fem kommuner er påmeldt.

- **Rapportere til Norsk institutt for skog og landskap om behov for kontantmidler i Geovekstprosjekter, samt fylle ut regnskapsskjema.**

Rapportering, søknad om kontantmidler og regnskapsskjema er sendt til Skog og landskap innen gitte frister.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)	% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent	Total tapsprosent
---------	---	---	-------------	-------------------

	Sau	Lam		Sau	Lam	2013	2012
FMVE							
Sum	0	0	0	0	0	0	

22.2 Eiendom og bosetting

- **Kort beskrivelse av resultatet fra oppfølging og kontroller, og behov for videre oppfølgingstiltak knyttet til kommunenes praktisering av regelverket i eiendoms- og bosetningspolitikken.**

Det ble i mars 2013 avholdt en kompetansesamling for kommunene. Tema på samlingen var juletreproduksjon på dyrka mark, kårboliger, samt driveplikt og jordleie. Det ble gitt orientering om saker fra LMD, SLF, Juristforbundets årlige tingsrettssamling, Norges Bondelags jordvernkonferanse, og noen saker behandlet i FLA. Det var også avsatt tid til informasjon fra kommunene om den kommunale hverdagen. Det er planlagt en tilsvarende kompetansesamling for kommunene i mai 2014.

I 2013 har vi ikke hatt særskilte dialogsamtaler med alle kommuner ang praktiseringen av jord- og konsesjonsloven, men vi har hatt mange henvendelser fra kommunene og har gitt generell veiledning. I 2013 har vi ikke brukt myndigheten til å pålegge kommuner å sende inn fortløpende utskrift av alle avgjørelser i en eller flere sakstyper etter jord- og konsesjonslov.

Vi har behandlet 7 klager over kommunale vedtak etter jord- og konsesjonsloven, hvorav 3 ble omgjort. Fylkesmannen har fattet 4 vedtak som førsteinstans

Det ble fremmet lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59 i en sak etter jordloven. Vedtaket etter jordloven § 12 hadde en innholdsmessig mangel. Naturmangfoldlovens krav til utredning og vurdering var ikke oppfylt. Fakta i saken var dog av en slik karakter at feilen ikke hadde betydning for sakens utfall. Feilen ga ikke grunnlag for å oppheve Tjøme kommunes vedtak etter jordloven § 12.

Etter initiativ fra landbruksdirektøren ble 2 kommunale vedtak etter jordloven § 12 varslet omgjort etter forvaltningsloven § 35. Et vedtak ble godkjent i etterhånd og Fylkesmannen opphevet et vedtak.

Vi har i 2013 gjennomgått alle vedtak etter jordloven og konsesjonsloven, som kommunene fattet i 2012. Se pkt 22.3.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

- **Oversikt over erfaringer og utfordringer knyttet til kommunenes forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler og regelverk.**

Vi har i 2013 gjennomgått alle vedtak etter jordloven og konsesjonsloven, som kommunene fattet i 2012. Informasjonsinnhenting avdekket at noen kommuner har en summarisk saksfremstilling uten god beskrivelse av rettslig grunnlag, konkret vurdering av sakens fakta eller begrunnet konklusjon. Resultatet var likevel stort sett i samsvar med ønsket praktisering. Med noen få unntak var kommunenes prisvurdering i samsvar med departementets prisrundskriv, og avtalte kjøpesummer var akseptable. Det var dog ikke uvanlig at kommunene, uten å vurdere om konsesjonseiendommen i et langsiktig perspektiv er egnet å opprettholdes som en egen enhet, ga konsesjon til erverver som ikke har planer om å drive selv. En slik praktisering fremstår ikke å føre til en god eiendomsstruktur. Registrerte avvik er ikke av en slik karakter at det fremstår som hensiktsmessig å ta i bruk kontrollhjemmelen i jordloven § 3.

- **Gi en oversikt over ressursinnsats knyttet til kontrolloppgavene, omfang på gjennomførte kontroller og hvordan ev. avvik er fulgt opp, jf. eget skjema.**

Det er brukt 14-15 dagsverk på kontrollvirksomhet. 4 personer har gjennomført forvaltningskontroller i kommunene. Tre kommuner har blitt kontrollert i forvaltning av produksjonstilskudd med tilhørende ordninger og to kommuner har blitt kontrollert i forvaltning av skogfondsordningen. I alle forvaltningskontrollene har vært heldagskontroller på landbrukskontorene i kommunene.

Det har vært gjennomført foretakskontroller innenfor ordningene produksjonstilskudd (utmarksbeite), RMP, SMIL og NMSK. Noen av foretakskontrollene har vært gjennomført i samarbeid med kommunene.

I tillegg har det vært benytte 3 dagsverk til gjennomgang av kommunenes praktiseringe av landbrukslovgivningen.

- **Gi en oversikt over klager og dispensasjonssøknader behandlet av Fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.**

Dispensasjonssaker produksjonstilskudd: 13 stk.

Manuelle utbetalinger/klager RMP: 5 stk.

- **Beskriv dekningsgraden for landbruksvikartjenestene i fylket, og rapporter på landbruksvikarvirksomhet til Statens landbruksforvaltning innen 1.2.2013.**

Det er rapportert for landbruksvikarvirksomheten i tråd med retningslinjer i rundskriv 5/13.

I forbindelse med innspill til jordbruksoppkjøret 2014, ble det innhentet grundig tilbakemelding fra avløserlaget i Vestfold om etterspørsel, kapasitet og dekningsgrad. Det har i 2013 ikke vært tilfeller hvor det ikke er gitt landbruksvikarhjelp på forespørsel. Avløserlaget opplyser at de ved langtidssykemeldinger har satt inn avløsere i "fast stilling" for ikke å binde opp landbruksvikarene. Fylkesmannen i Vestfold vurderer at kapasiteten i landbruksvikarordningen i fylket står i forhold til behovet.

- **På erstatningsområdet må embetene gjennom året være forberedt på en situasjonsbestemt rapportering, jf. SLFs fullmaktsbrev**

Siden den seine og vanskelige våren ga utsikter til mange erstatningssaker for avlingssvikt, ba SLF om omfattende rapportering. Det er rapportert 3 ganger i løpet av sommeren og høsten med prognose for erstatningsutbetalinger. Rapporteringen er gjort etter innhenting av opplysninger fra kommunene og landbruksrådgivningen.

- **Gi innspill til Statens landbruksforvaltning om bl.a. forenkling, sidevirkninger og utfordringer med kontroll til jordbruksoppkjøret 2014**

Utført høsten 2013

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2012 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
2	1	1	1	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
11	0	0	0	0	0	0	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2012

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 0,1

Antall personer: 4

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Larvik kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, avløserordningene, SMIL, erstatning for avlingssvikt, RMP/Gårdskart, med hovedvekt på produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av	

avvik:	
Kommune:	Tjøme kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, avløserordningene, SMIL, erstatning for avlingssvikt, RMP/Gårdskart, med hovedvekt på produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

Kommune:	Tønsberg kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, avløserordningene, SMIL, erstatning for avlingssvikt, RMP/Gårdskart, med hovedvekt på produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A
Orninger/omfang:	RMP-tilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om tilskudd tiltak RMP
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	B
Orninger/omfang:	RMP-tilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om tilskudd tiltak RMP
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	C
Orninger/omfang:	RMP-tilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om tilskudd tiltak RMP
Registrerte avvik:	Miljøplan trinn 2 etter ny mal for enkelte tiltak
Oppfølging av avvik:	Innsendt til kommunen seinere

Foretak:	D
Orninger/omfang:	SMIL-tilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 9
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	E
Orninger/omfang:	SMIL-tilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 9
Registrerte avvik:	Ingen

Oppfølging av avvik:	
Foretak:	F
Orninger/omfang:	SMIL-tilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 9
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	
Foretak:	G
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Utmark og innmark var inngjerdet sammen, og utmarka hadde liten forverdi.
Oppfølging av avvik:	Innstramming av praksis for registrering av utmarksbeite fra 2014. Informert kommunene om dette og foretakene i "Info til bonden".
Foretak:	H
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Utmark og innmark var inngjerdet sammen, og utmarka hadde liten forverdi
Oppfølging av avvik:	Innstramming av praksis for registrering av utmarksbeite fra 2014. Informert kommunene om dette og bøndene i "Info til bonden".
Foretak:	I
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Hjemmel for kontroll:	Forskrift om produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Ingen
Oppfølging av avvik:	

4. Andre kommentarer/ innspill:

Det er pr januar 2013 137 foretak med gris, 73 med purker og 111 med slaktegris og 47 bruk med kombinert produksjon. 41 foretak i Vestfold har høner, 37 kyllinger og 8 kalkun. Det er gått gjennom listene i LIB. Det er 5-6 som må følges opp med vurdering av standardisert erstatning. Videre hadde 11 stk en overproduksjon på 0 – 15% i 2012 og deres produksjon i 2013 følges opp. Det er ikke gjennomført stedlig kontroll knyttet til husdyrkonsesjon i 2013. Det har vært arbeidet med en sak angående samarbeid/overproduksjon på eggproduksjon. I tillegg er det gjort undersøkelser på et mulig samarbeid i slaktegrisproduksjon. Det er også vurdert et mulig samarbeid i slaktegrisproduksjon mellom ektefeller der 2013 var 1. driftsår. Dette arbeidet følges opp i 2014.

22.4 Regionalt tilpasset innsats

- **Beskriv hvilke tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes arbeid innenfor landbruks- og matområdet, herunder omfanget av den landbrukspolitiske dialogen med kommunene og det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene.**

Vestfold er et lite fylke hvor vi har god kontakt med kommunene og de er ofte i kontakt med oss, bl.a. på kompetansesamlinger. Fylkesmannen med ledergruppen, gjennomførte i 2013 halvdagskommunesamtaler med samtlige kommuner i fylket. Landbruket var ett av temaene. Jordvern er akseptert som viktig og mange både politikere og i administrasjonen er overrasket over hvor stor verdiskaping som er knyttet til landbruket i deres kommune. Med små ressurser i kommunal landbruksforvaltning i mange kommuner gjøres det begrenset innsats

Matspesialiteter	kr 90 000
Skog og trebruk	kr 505 000
Landbruksbaserte opplevelser og reiseliv	kr 539 450
Inn på tunet	kr 201 600
Bioenergi	kr 275 000
Kompetanse	kr 90 000
Omdømmebygging	kr 438 500
Sum	kr 2 578 550

- **Kort kommentere forbrukstall/utviklingstrekk i 2013 for utviklings- og tilretteleggingsmidlene dersom disse avviker fra normalen. Kommentaren skal sendes til LMD med kopi til Innovasjon Norge innen 15.1.2014.**

Ingen avvik i 2013

- **Beskriv kort tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram.**

Innen grønt reiseliv har det i 2013 vært jobbet med en utredning av samhandlingsstruktur for reiselivsnæringen i Vestfold. Landbruksnæringen har vært representert i dette arbeidet. Norges vel, Vestfold fylkeskommune og Fylkesmannen har i 2013 jobbet for å få Vestfold med i Regional Matkultur. Det er blitt BU-midler til etablering av Regionalt Matkultur Oslofjord. Det er også gitt BU-midler til etablering av Andelslandbruk i Vestfold. I 2013 var det to gårder i Vestfold og målet er at det innen 2016 skal være minst fem gårder.

Veksthusnæringen har fått støtte til et utviklingsprosjekt for å finne nye muligheter innen matproduksjonen, og vi har støttet et vellykket tiltak for å skape møteplass mellom produksjon, grossister og detaljister; "Den Norske Handelsplassen". Kompetanse: Norsk landbruksrådgiving har fått støtte til å utrede muligheten av å etablere en fagskole for gartnerteknikere. Det arbeides også med et prosjekt for å etablere en lærlingeordning for gartner og agronom.

- **Beskriv tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet generelt og Inn på tunet-løftet i kommunene spesielt.**

Det tverrsektorielle samarbeidet hos FM har i stor grad dreid seg om informasjon fra landbruksavdelingen og til helse- omsorgs- og oppvekstsektoren. Kommunene Horten og Sande har vært Inn på tunet Løft kommuner. Begge kommuner har gjennomført tiltak i henhold til søknadene, men det er uvisst om tiltakene fortsetter i 2014. Dette skyldes kommunenes vanskelige økonomi. Det har i 2013 vært jobbet med et samarbeidsprosjekt mellom Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme om å etablere et dagaktivitetstilbud for yngre personer i en tidlig fase av en demenssykdom.

23.2 Skogbruk

- **Rapporter kort om utviklingen i skogbruket, beskriv utfordringene på skogområdet i fylket, og gi en oversikt over hvordan Fylkesmannens arbeid på området har bidratt til resultater og aktivitet.**

Skogbruksaktiviteten i fylket var i 2013 nok en gang noe lavere enn året før. Avvirkningen hadde en nedgang som følge av lavere priser på sagtømmer og uro i markedet for massevirke. Tømmerprisen sank i snitt i underkant av 10 % i forhold til 2012 og var hele 25 % lavere enn i 2011. Også etterspørselen etter rundtvirke til ved var lavere enn vanlig som følge av relativt kort og mild vinter.

Uttaket av virke til bioenergi viste i 2013 en kraftig økning i Vestfold med nær en tredobling fra året før. Tilskuddsordningen på kr. 43 / lm³ har vært helt avgjørende for lønnsomheten for skogeier. Denne tilskuddsordningen ble avvirket helt på tampen av året og kommer til å få følger for fremtidig aktivitet på uttaket av virke til bioenergiformål. Tønsberg åpnet sitt fjernvarmeanlegg i 2013. Etterspørselen herfra, ca. 40.000 fm³, er nok en av hovedårsakene til den store økningen i uttaket av virke til bioenergi i fylket.

Vestfold samarbeider med nabofylkene Buskerud og Telemark om et prosjekt for økt bruk av trevirke. Her fokuseres det på å legge til rette for industrialisering og standardisering slik at tre kan ta opp konkurransen med stål og betong. Økt bruk av tre i byggerier er en langsiktig satsing som krever en aktiv påvirkning av beslutningstagere som er i en tidlig planleggingsfase.

De langsiktige investeringene i foryngelse og ungskogpleie har et høyt fokus i Vestfold. Planteaktiviteten er tilfredstillende, men hadde en liten nedgang fra 2012. Økt fokus på naturlig foryngelse med løv i de kystnære områdene er også en årsak til lavere plantetall. I prosjekt robust framtidsskog har Vestfoldskogbruket hentet inn fagkompetanse fra Danmark for å få en vurdering av mulige klimaendringers påvirkning på skogen. Økt bruk og satsing på varmekjære edelløvtrær kan i Vestfold få større aktualitet.

De norske kostnadsnivået fikk i 2013 et høyt fokus i forbindelse med nedleggingen av Sødrea Cell på Tofte. Rammebetingelsene for tømmertransporten sammenliknet med nabolandet Sverige viser behov for investeringer både i det private og det offentlige veinettet. Skogsbilveinettet i Vestfold er relativt godt utbygget og behovet for nye skogsbilveier er lite. Men behovet for ombygging av eldre veier er stort for å møte kravene som moderne tømmertransport stiller. De fleste skogkommunene i Vestfold har gjennomført skogsbilveiregistreringer som tydelig dokumenterer behovet for ombygging. Nedleggingen av Sødrea Cell medførte også et økt fokus på muligheten for eksport av massevirke ut av landet. Vestfold bidro i 2013 med BU midler til å utrede behovet for en fremtidsrettet tømmerkai i Oslofjordbassenget.

Vestfold har i 2013 sluttført områdetakst med miljøregistrering i to kommuner. Dette er det første takstprosjektet som er en revisjon av de første nøkkelbiotopregistreringene i fylket. Det er ikke avdekket graverende tilfeller av at skogeiere har hogd tømmeret i de utfigurerte nøkkelbiotopene. I 2013 ble det oppstart for områdetaksering i 4 kystkommuner. I de kystnære og bynære kommuner i Vestfold er det en utfordring å få bestillingsposenten opp på et tilfredstillende nivå.

Fylkesmannen har i 2013 prioritert både foryngelseskontroll og kontroll av kommunens forvaltning av skogfondsordningen. Kontrollen av skogfondsordningen gjennomføres av innleid statsautorisert revisor sammen med skogfaglig personell fra Fylkesmannen. Kommuner hvor skogansvarlig har kort fartstid blir prioritert for kontroll. I 2013 ble Horten og Larvik kommuner kontrollert. Det er lagt vekt på å gjennomgå de rutiner som blir fulgt for godkjenning av anvendelse og utbetaling av skogfondsmidler og rentemidler. Det er avdekket et forbedringspotentiale i kommunene der skogbrukssjefen ikke dokumenterer godt nok de vurderingene (overprøvingene) som er foretatt. Kontrollen avdekket også ved gjennomgang av bilag for bruk av skogfond at det i flere tilfeller er ført kostnader som veivedlikehold som i realiteten er vegbygging eller opprusting av vei. Etter gjennomførte kontroller blir kommunene tilskrevet og det gis en tilbakemelding på de punktene hvor det er behov for å endre rutine.

Etter avtale med revisor sender alle kommunene hvert år inn liste over kontrollerte tiltak i skogfondsregnskapet til Fylkesmannen. Fylkesmannen besøker 3 kommuner i året for å gjennomføre foretaks kontroll på et tilfeldig, eller risikobasert utvalg av disse sakene. Kommunebesøkene blir også brukt til kontroll av tilfeldig, eller risikobasert utvalg av saker i foryngelseskontrollene. I 2013 ble det gjennomført foretaks kontroller i kommunene Sande, Re og Tønsberg. Det ble avdekket 2 miljøavvik; hogst i misområde, og brudd på skogbruketsmiljøstandard. Tilfeller av avvik etter forskriftens krav om tilfredsstillende foryngelse ble avdekket i alle kommunene. Lavt plantetall gran utgjør 80% av tilfellene. Øvrige gjelder naturlig foryngelse der det ikke er utført nødvendig skjøtsel.

- **Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.**

Vestfold er godt i gang med 3. omdrev av skogbruksplanlegging. Tre kommuner er ferdige med tredje omdrev, mens fire kystkommuner har startet opp områdetaksering i 2013. Samtidig var 2013 første året hvor det kunne gjennomføres en revisjon av miljøregistreringene som ble foretatt i fra 2001 til 2004. Dette gjelder to kommuner, Re og Andebu. Bruk av tilskudd til miljøtiltak fra disse kommunene vil først kunne rapporteres på i 2014.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

24.1 Jordvern og kulturlandskap

- **Beskriv status i omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i fylket.**

Det ble i 2012 omdisponert 145 daa dyrka og 348 daa dyrkbar mark. Tall for 2013 er ikke klare enda.

- **Beskriv aktivitet og utfordringer i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.**

Temaet var sentralt i fylkesmannens kommunedialog i år. Videre er fylkeskommunens Regionale Plan for Bærekraftig Arealpolitikk (RPBA) vedtatt med mål om å begrense arealbruken de nest 30 årene. I 2014 vil de fleste Vestfoldkommuner vedta ny arealdel i sine kommuneplan, det blir en test på hvor sterkt jordvernet står. Vårt generelle inntrykk er at kommunene er beviste på at dyrka mark er en begrenset ressurs, verre er det kanskje å få samme forståelse for dyrkbar mark som bevaringsverdig ressurs.

- **Beskriv sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak (herunder omdisponering av dyrka og dyrkbar jord).**

Det ble i 2012 omdisponert 145 daa dyrka og 348 daa dyrkbar mark, tilsammen 493 daa. Nærings- og offentlige bygg står for ca 300 daa og bolig- fritidsbebyggelse for vel 100 daa.

Omdisponeringen av dyrkbar mark er høyere enn de siste år, mens omdisponeringen av dyrka mark er det laveste etter 1991, perioden vi har sikre data fra. Halveringsmålet for dyrka mark i Vestfold er 362 daa

- **Beskriv erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.**

Skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme er Vestfold sitt utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Området består av 63 store og små øyer med totalt landareal på 15000 da. Det er rester av bosetting på 26 av øyene, 3 øyer er bebodde (to gårdsbruk) og det er beitedyr på ca. 20 av øyene. Antall aktører som søker om midler og utfører tiltak er økende. Området er del av Færder nasjonalpark og det er godt samarbeid med nasjonalparken.

I 2013 var tildelingen fra SLF på 625 000 kr, pluss at vi hadde 75 000 kr i inndradde midler. 700 000 kr ble derfor etter søknader avsatt til konkrete tiltak. Av disse er 327 000 kr gitt til biologisk mangfold og landskapsskjøtsel, 123 000 kr til kulturminner, 225 000 kr til næringsutvikling og 20 000 har gått til planlegging. Det alt vesentligste av midlene har også dette året gått til konkrete tiltak i området, og det gir tydelige resultater. Områder åpnes opp og gjengroingen holdes i sjakk. Kulturlandskapet med sine særpregede arter og kulturminner holdes i hevd.

Slåttemarker, naturbeitemarker, hagemarker, strandenger mv istandsettes og skjøttes. Bjerkø Gård har startet tilleggsnæring i låven (overnatting mm), se www.bjerkoegaard.no. Gårdsmuseet der har fått UKL-støtte. Næringsutvikling og tilrettelegging for aktiv gårdsdrift på Bjerkø Gård og Søndre Årø Gård blir prioritert. Dyreholdet er av stor betydning for skjøtselen av øyene. Arbeidsutvalget for UKL er bredt sammensatt av 18 private og offentlige aktører. Alle aktørene er positive medspillere, og det er godt samarbeid og entusiasme rundt satsningen. En av dyreholderne, Hauan Gård i Re kommune, fikk Nasjonal kulturlandskapspris for 2013. De skjøtter og har sau på 6 øyer i UKL-området (pluss mange andre steder i fylket).

- **Rapportere om bruken av innsigelser knyttet til landbruk i saker etter plan- og bygningsloven (bl.a. om begrunnelse, utfall og antall saker totalt, til mekling og til Miljøverndepartementet).**

I 2013 ble det lagt inn innsigelse i en sak, til deler av en reguleringsplan i Sandefjord kommune.

Landbruksdirektøren ønsket at jordloven §§ 9 og 12 fortsatt skulle gjelde for området avsatt til camping og parkering. At rreguleringsbestemmelsene måtte ha med en slik bestemmelse, og at det i tillegg måtte fremgå at området skal dyrkes, dersom planen ikke realiseres eller parkerings- og/ eller campingformålet avskaffes. Innsigelsen ble tatt til følge av kommunen.

24.2 Samfunnsplanlegging

- **Beskriv hovedtrekk i arealbruksutviklingen og aktivitetene som er iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivaretatt i samfunnsplanleggingen.**

Nedbyggingen av dyrka jord var i 2013 liten sammelignet med tidligere år. Arealbruken i Vestfold er i endring,

grasarealene øker og kornarealene synker. Nedgangen er neste 60 000daa siste 10 år. Gledelig er det at arealet i vekstgruppe grønnsaker øker. Gjennom Planforum, kommunedialog og i møte med kommunene i enkeltaner er jordvern tema, særlig med trykk på arealene rundt byene, arealer som er de beste for jordbruksproduksjon. Vestfold har og en svært aktiv jordvernforening som på ulike måter holder jordvernet framme i samfunnsdebatten.

- **Beskriv status og erfaringer i arbeidet med verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger.**

Færder Nasjonalpark ble etablert i 2013. Vestfolds utvalgte kulturlandskap er en del av den. Landbruksinteressene og forholdet til de som driver landbruk i området har vært en del av prosessen, landbruksavdelingen har vært med hele veien.

Planene om et stort industrielt biogassanlegg i Tønsberg er i ferd med å realiseres. Avtaler er skrevet med bøndene for å ta imot all bioresten og levere husdyrgjødsel som råstoff sammen med husholdningsavfall og annet organisk avfall.

Sakte men sikkert kommer det fjernvarmeanlegg basert på biobrensel/flis. Vestfold Energiforum er pådriver i dette arbeidet, sammen med oss.

- **Rapportere om bruken av innsigelser knyttet til landbruk i saker etter plan- og bygningsloven (bl.a. om begrunnelse, utfall og antall saker totalt, til mekling og til Miljøverndepartementet).**

I 2013 ble det lagt inn innsigelse i en sak, til deler av en reguleringsplan i Sandefjord kommune.

Landbruksdirektøren ønsket at jordloven §§ 9 og 12 fortsatt skulle gjelde for området avsatt til camping og parkering. At rreguleringsbestemmelsene måtte ha med en slik bestemmelse, og at det i tillegg måtte fremgå at området skal dyrkes, dersom planen ikke realiseres eller parkerings- og/ eller campingformålet avskaffes. Innsigelsen ble tatt til følge av kommunen.

- **Kort beskrivelse av status i samordnings- og koordineringsarbeidet innenfor samfunnssikkerhet på landbruks- og matområdet.**

Landbruksdirektøren sitter i fylkesmannens kriseledelse. Utfordringer for landbruket knyttet til hendelser/kriser er omtalt i Vestfold sin fylkes ROS (Risiko og sårbarhetsanalyse).

24.3 Klimautfordringene

- **Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.**

Vestfold er godt i gang med 3. omdrev av skogbruksplanlegging. Tre kommuner er ferdige med tredje omdrev, mens fire kystkommuner har startet opp områdetaksering i 2013. Samtidig var 2013 første året hvor det kunne gjennomføres en revisjon av miljøregistreringene som ble foretatt i fra 2001 til 2004. Dette gjelder to kommuner, Re og Andebu. Bruk av tilskudd til miljøtiltak fra disse kommunene vil først kunne rapporteres på i 2014.

- **Beskriv kort aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og satsing på bioenergi, samt gjør rede for status og utfordringer på området.**

Fylkesmannens arbeid med verdiskapende miljøvennlig energibruk kanaliseres gjennom Vestfold Energiforum. Dette er et partnerskap der både offentlige og private aktører kan bli med. Sekretæriet for forumet er tillagt fylkesmannen. I 2013 ble Tønsberg fjervarme åpnet, og det store virkesbehovet her, ca. 40.000 fm³, bidro til en rekordhøy produksjon av energivirke. Nær en tredobling fra året før. Lønnsomheten for skogeier har imidlertid vært helt avhengig av tilskuddsordningen som har bidratt til både rydding i kulturlandskapet og veikantrydding. Opphør av denne tilskuddsordningen er sterkt beklagelig for fremtidig bioenergisatsing. Vestfold er i ferd med å inngå et samarbeide med fylkene Telemark, Aust- og Vest-Agder i et prosjekt for å øke fokuset på bioenergi i skognæringen.

Fylkesmannens arbeide med økt bruk av trevirke kanaliseres gjennom et 3- årig driverprosjekt knyttet opp til Treprogrammet. Dette er et samarbeidsprosjekt med fylkene Buskerud og Telemark. Den innleide prosjektlederen (tredriveren) søker å komme inn i byggeprosjekter i et tidlig stadium for å påvirke materialvalget, samt aktiv påvirkning i planprosesser.

- **Beskriv arbeidet med klimatilnæringer innenfor landbrukssektoren.**

Innføringen av tilskudd til drenering har økt aktiviteten av systematisk grøfting i fylket. Grøfting er et effektivt klimatilnæringer da det reduserer lystgassutslippet.

Fylkesmannen har initiert et jordpakningsprosjekt i regi av landbruksrådgivingen. Vi håper landbruksrådgivingens gode kontakt med bøndene vil gi en bedre maskin- og jordarbeidingspraksis. Redusert jordpakning vil også redusere lystgassutslippet.

Grøfting og redusert jordpakning bidrar til økte avlinger, bedre utnyttning av innsatsfaktorer og mindre utslipp til luft og vassdrag per produsert enhet.

Økt fokus på kvalitetsskog for framtida gjennom satsing på planting av skog og ungskogpleie prioriteres fra fylkesmannen sin side. Det ble etablert en tilskuddsordning i Vestfold i 2013 som stimulerer aktører til å påta seg skogkulturoppdrag. Ordningen fikk lav oppslutning i 2013, men forventes å bedre resultatene i kommende år når ordningen blir bedre kjent.

- **Beskrive kort oppfølging av arbeidet med biogassanlegg i fylket.**

Planene om et stort industrielt biogassanlegg i Tønsberg er i ferd med å realiseres. Avtaler er skrevet med bøndene for å ta imot all bioresten og levere husdyrgjødsel som råstoff sammen med husholdningsavfall og annet organisk avfall. Fylkesmannen har sammen med den utpekte aktøren VESAR arrangert en kompetansesamling for kommunene i saksbehandling i de mange planlagte biorestlagrene.

- **Rapportering av eventuelle tiltak og virkemidler over RMP med effekt på klimagassutslipp og ammoniakktutslipp, og om mulig også effekt av tiltakene.**

Det er innført RMP-tilskudd for bruk av tilførselsslanger og spredning av husdyrgjødsel ved bruk av slepeslangerav. En unngår da å bruke tunge tankvogner og reduserer jordpakningen betydelig, særlig i perioder med vannmettet jord (ofte tilfelle i våronna). Ved bruk av slepeslanger blir det mindre ammoniakktutslipp og bedre utnyttelse av nitrogenet i husdyrgjødsel. Tilskudd til utsatt jordarbeiding og fangvekster bidrar også til å øke det organiske materialet i jorda og dermed CO₂-binding.

24.4 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

- **Gi en vurdering av måloppnåelse for virkemidlene i regionalt miljøprogram.**

Som tidligere er avrenningstiltak i erosjonsklasse 3 og 4 prioritert. Et oppdatert forureningsregnskap med modellverktøyet Agricat viser at det er en riktig prioritering. Det er lite areal i disse to erosjonsklassene i Vestfold. Vi har derfor mulighet til å bruke høye tilskuddssatser til utsatt jordarbeiding og gras i disse to erosjonsklassene. Effekten av tiltakene er så stor at kostnadseffektiviteten likevel er klart størst i erosjonsklasse 3 og 4 (med høye satser).

Innføring av nasjonal meny for tiltak var en anledning til å definere kulturlandskapstiltakene mer presist og markedsføre disse (inkludert biologisk mangfold, kulturminner og tilgjengelighet). Det har gitt høyere oppslutning om disse tiltakene. Det siste året er 18 % av midlene brukt til disse tiltakene. Det har vært en økning fra ca. 10 % før 2011. Avrenningsutfordringene er imidlertid så store i fylket at andelen ikke bør øke ytterligere.

Innføringen av elektroniske søknader og saksbehandlersystemet eStil har vært krevende. Men kommunene og landbruksrådgivingen har bidratt til at det har gått greit. Antall søknader har gått lite ned (fra 794 til 777) og søknadsomfanget er like stort som tidligere år.

- **Beskriv hovedprioriteringer for bruken av SMIL-midler og hvordan fylkesmannen har arbeidet med koplingen mellom SMIL og RMP.**

Store utfordringer med avrenning av jord og fosfor fra jordbruket gjør at hydrotekniske tiltak i bekker og inne på jordene er blitt prioritert. 69 % av SMIL-midlene er benyttet til dette i 2013. 31 % er tildelt kulturlandskapstiltak og har i hovedsak blitt brukt til gamle kulturmarker, verneverdige bygninger, kulturmiljøer og tilgjengelighet (turveier/stier). De verdifulle kulturmerkene blir fulgt opp med årlige RMP tilskudd til beiting eller skjøtsel.

De kommunale tiltaksstrategiene ble rullert 1. halvår 2013 med god involvering av næringsorganisasjonene. Fylkesmannen gav føringer iht nasjonalt og regionalt miljøprogram og har gjennomgått de kommunalt vedtatte strategiene. Forurensningstiltakene er fortsatt høyest prioritert i Vestfold i tråd med de kartlagte behovene for mer

hydrotekniske tiltak og fangdammer i vannområdene.

- **Beskrive tilstanden og utviklingen av biologisk mangfold og kulturminner i jordbruket og bruken av virkemidler i forhold til målsetningene.**

I hovedsak stimuleres det biologiske mangfoldet gjennom skjøtselen av gamle kulturmarker både mtp RMP og SMIL. Omfanget av verdifulle kulturmarker med støtte fra RMP har økt fra 2012-2013. Gjennom RMP er det nytt at verneområder og slåttemarkar har fått eget RMP-tilskudd. Bruk av beitedyr i verneområdene i fylket er økende. Omfanget av tilskudd til beiting/ skjøtsel av store trær, andre biologisk verdifulle arealer og øybeite er omtrent som tidligere.

Andelen SMIL-midler til kulturminner er litt lavere i 2013 enn tidligere. Det meste her har gått til bygninger og skjøtsel av kulturmiljøer. For RMP har andelen økt. Arealer med kulturminner som har fått RMP-støtte har økt fra 420 dekar i 2012 til 700 dekar i 2013. Dette omfatter gravfelt og automatisk fredete kulturminner og kulturmiljøer. Det er også brukt mer midler til skjøtsel av steingjerder.

- **Beskriv tilstand og utvikling for forurensning fra landbruket i vannområder som er valgt ut i første planperiode.**

Fra første planfase har Vestfold Numedalslågen inkl. Goksjøvassdraget. Det foreligger en forvaltningsplan med tiltaksprogram for hver av disse områdene, siden begge i 2010 ikke hadde god nok miljøtilstand. De største påvirkningene i begge vassdragene er jordbruk og avløp fra spredt bebyggelse.

LÅGEN: Det er foretatt gjennomgang av Lågen mtp måleresultater og nytt klassifiseringssystem i 2013. Selve hovedløpet av Lågen ble som en følge av dette oppgradert til god tilstand. Fokuset er nå flyttet til enkelte av sidevassdragene, som ikke har god nok tilstand. Jordbruksiltakene er blitt gjennomført omtrent som tidligere, men det spesielle fokuset på Lågen er tonet ned. Arbeidet med tiltaksanalysene høsten 2013 viser at det er større miljøproblemer andre steder i fylket.

GOKSJØVASSDRAGET: Gjennomgangen her viste at Goksjø fremdeles ikke har god nok miljøtilstand, selv om tilstanden er noe bedret, og har gått fra dårlig til moderat. Tiltaket endret jordarbeiding og målet for økt andel uten høstpløying er under oppfylting. Likeledes målet for hydrotekniske tiltak i jordbruket i vassdraget. Tiltakene i avløpssektoren mtp spredt bebyggelse kom dessverre ikke i gang i 2013 heller (Sandefjord kommune starter i 2014).

- **Beskriv status og behov for oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet.**

Vårt inntrykk er at status for miljøplan trinn 1 bærer preg av at dette er oppfyllelse av en pålagt plikt for næringen og i mindre grad et verktøy for å ivareta og utvikle miljøverdier i landbruket. Vi tror det er viktig å fokusere mer på jordprøvetaking og balansert gjødsling. I flere av tiltakene for RMP-tilskudd i Vestfold kreves det miljøplan trinn 2. Fylkesmannen har utarbeidet flere maler for miljøplan trinn 2 som er lagt ut på våre nettsider. Det er maler for flerårige skjøtelsesplaner, beiteplaner, beiterapporter og tiltaksrapportering for gjødsling og mekanisk ugrasbekjempelse. Vi tror det bidrar til økt bevissthet rundt disse tiltakene.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2013 etter søknadsomgang 2012 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmiddel	Andre miljøtiltak
FMVE	778650	1186700	405900	206190	14477410		549440	
Sum	778650	1186700	405900	206190	14477410	0		

24.5 Økologisk landbruk

- **Beskriv kort status og utfordringer, prioriteringer, tiltak og resultater fra oppfølging av de regionale handlingsplanene og satsingen innenfor økologiske foregangsfylker.**

Handlingsplanmidlene har hovedsakelig vært knyttet opp til satsingsområdene som er korn og proteinvekster og tiltak knyttet opp mot økologisk foregangsfylke grønnsaket.

Det er bevilget 500.150 kroner i handlingsplanmidler for 2013. Av dette er 75.150 inndratte midler.

Foregangsfylke (FF) økologiske grønnsaker - produksjon og marked:

FF grønnsaker har to delprosjekter, produksjon og marked. Vi er 2 ansatte som ser hele verdikjeden i sammenheng. Dette er helt nødvendig i grøntsektoren. Vi har siden oppstart i 2010 jobbet innen en større region, avgrenset til Østlandet, fordi det er i dette området det i all hovedsak produseres grønnsaker.

Det er økende pågang etter kompetanse fra prosjektet for metoder til bekjempelse av ugras og skadegjørere. Denne etterspørselen kommer stadig oftere fra konvensjonelle grønnsakprodusenter. Vi har lyktes med å få til en økologisk kantine i Statens Park (søker sølvmerket, dvs mer enn 50% øko) i Tønsberg. Samarbeidet med Sykehuset i Vestfold har resultert i økende bruk av økologiske grønnsaker i sykehuskantinene og de har selv et ønske om bruk av 50 tonn økopotet i 2014.

Vi synes det er svært vanskelig å gjennomføre endringer i innkjøp til kantiner og kjøkken på grunn av offentlige innkjøpsregler. Det legges mest vekt på pris når anbud skal vurderes og eventuelle avvik etter inngått avtale følges ikke opp.

- **Rapportere til Statens landbruksforvaltning på regionale handlingsplaner og foregangsfylkesatsingen innen 28.2.2014.**

Utført.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
21 Matsikkerhet	kr 2 797,38	kr 0,00
22 Landbruk over hele landet	kr 1 916,29	kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 0,00	kr 0,00
24 Bærekraftig kultur	kr 1 615,96	kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 7 012 259,03	kr 0,00
Sum:	kr 7 018 588,00	kr 0,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på opplæringsområdet

Oppgaver i embetsoppdragene er besvart i de følgende avsnittene.

Fylkesmannen ønsker også i år å peke på en forvaltningsoppgave som er ressurskrevende, men som ikke er synliggjort i embetsoppdraget. Oppvekst- og opplæringsavdelingen bistår avdeling for miljø og samfunnsikkerhet i deres arbeid med kommunale planer. Vår oppgave er å komme med synspunkter i forhold til barn og unges interesser og oppvekstkår. Våre innspill gis muntlig eller skriftlig til saksbehandler. Vi deltar også i interne møter om konkrete planer. Vi inviteres også til å delta i møter med kommunene, ofte heldagsmøter, noe vi ikke har kunnet prioritere i 2013. Vi mener at det bør vurderes å synliggjøre et slikt arbeid i embetsoppdraget da det er viktig å sikre at barn og unges interesser blir ivaretatt i det kommunale planarbeidet.

Det vil være mer effektivt for Fylkesmannen mht ressursbruk om all tilsynsrapportering gjøres ett og samme sted. Vi håper derfor at det lar seg gjøre på samordne årsrapporteringen og særreporteringen til Utdanningsdirektoratet, som begge har frist 28. februar.

31.1 Tilsyn

Samordning av tilsyn

Fylkesmannen har i 2013 samordnet sine tilsyn internt der det er hensiktsmessig for å unngå at kommuner får mange tilsyn samme år og for å sikre at tilsyn i forhold til samme kommune ikke faller tett sammen i

tid. Samordning av tilsynsaktiviteten er viktig sett i lys av at Vestfold bare har 14 kommuner, noe som kan medføre hyppige tilsyn og dermed fare for tilsynstretthet. Det foregår også et koordineringsamarbeid med Arbeidstilsynet, som de siste årene har hatt skoletilsyn innen helse, miljø og sikkerhet.

Fylkesmannen har i 2013 arrangert et allmøte for sine ansatte der to rådmenn var invitert til å ha innlegg om sine erfaringer og tanker om samhandling med Fylkesmannen. Tilsyn var en vesentlig del av deres innlegg.

Publisering av tilsynsrapporter

Fylkesmannens tilsynsrapporter blir rutinemessig publisert på nettsiden med unntak av hendelsesbaserte tilsyn når rapporten inneholder taushetsbelagte opplysninger.

Tilsynsystemet i 2013

Når det gjelder beskrivelse av gjennomførte tilsyn i 2013, viser vi til egen rapportering til Utdanningsdirektoratet pr 28.2.14, som vi regner med blir sammenholdt med årsrapporten. Vi nevner likevel at det er ført tilsyn med disse temaene:

- Elevenes psykososiale miljø (Avslutte tilsyn med en kommune (FNT))
- Elevenes psykososiale miljø (FNT-oppfølgingstilsyn)
- Spesialundervisning (egeninitiert)
- Melding til barnevernet (egeninitiert)
- Voksnes rett til grunnopplæring (egeninitiert)
- Særskilt språkopplæring (egeninitiert)
- Elevers psykososiale miljø (hendelsesbasert)
- Spesialundervisning (hendelsesbasert)
- Vedtak om spesialundervisning i videregående opplæring (hendelsesbasert)

Oppstillingen over er ikke et uttrykk for antall gjennomførte tilsyn, men det er en tematisk oversikt.

Selv om tilsyn vil bli rapportert særskilt, ønsker vi her å løfte fram ett tilsyn:

Plikten å melde til barnevernet

Fylkesmannen i Vestfold har gjennom flere år hatt fokus på barnehagers og skolars meldeplikt gjennom konferanser og kartlegging av kommunenes system, og i 2013 fant vi det riktig å videreføre dette engasjementet ved å undersøke praksis i skoler gjennom tilsyn. Det ble gjennomført tilsyn med to kommuner og i alt seks skoler.

Metode

Ved gjennomføring av felles nasjonalt tilsyn er instruksene for disse tilsynet fulgt.

Når det gjelder hendelsesbaserte tilsyn, som ofte dreier seg om enkeltelever, vil man tilpasse metode til den faktiske situasjonen. Slike tilsyn blir som hovedregel gjennomført ved innsamling av dokumentasjon og redegjørelse fra skole og/eller skoleeier, møte med skoler og skoleeier og vurdering med bakgrunn i innsamlet informasjon. Det er også i noen av tilsynene gjennomført samtale med foresatte. Rapporten vil i slike tilfeller kunne avvike fra tilsynsrapporter som gjennomføres med andre metoder, men det legges vekt på å følge prinsippene og føringene i metodehåndboken.

Ved hendelsesbaserte tilsyn som dreier seg om enkeltelever, ser vi på skolens håndtering av det forholdet som tilsynet fokuserer på, men vil også kunne gi en vurdering av skolens system og rutiner på området.

Valg av tilsynsystemet og tilsynsobjekt

Hendelsesbaserte tilsyn har ofte bakgrunn i henvendelse fra foresatte, men også oppslag i media. Når bekymringen ikke gjelder enkeltvedtak, må Fylkesmannen bruke tilsynshjemmelen dersom man vil undersøke saken nærmere. Fylkesmannen vil ved slike henvendelser vurdere om det skal åpnes tilsyn. En slik avgjørelse kan gjøres etter at skole og/eller skoleeier er kontaktet for å undersøke om det er grunnlag for å åpne tilsyn. Ikke alle undersøkelser fører til at det åpnes tilsyn. Dermed er det flere saker det er brukt tid på enn de det foreligger tilsynsrapporter for.

Retting av lovbrudd

Etter at tilsynsrapport er ferdig, mottar Fylkesmannen kommunens plan for retting av lovstridige forhold, og kommunen får tilbakemelding med Fylkesmannens syn på planen, blant annet om den anses som egnet til å rette forholdene.

Fylkesmannen opplever å ha god dialog med og et gjensidig tillitsforhold ift kommunene. Vi opplever ikke motstand mot å rette påpekte lovstridige forhold. Selv om det også for kommunene er ressurskrevende å få tilsyn, melder de at de ser på tilsyn som et bidrag til å videreutvikle tjenestene sine. I et par tilfeller har kommunen villet

drøfte Fylkesmannns konklusjon knyttet til hendelsesbaserte tilsyn. Gjennom dialog kommer man fram til en omforent virkelighetsforståelse.

Godkjenning av private skolers skoleanlegg

I 2013 har Fylkesmannen godkjent lokaler ved tre private grunnskoler i samsvar med retningslinjer gitt av Utdanningsdirektoratet. Det er ytterligere to skoler som har søkt om godkjenning, men som ikke er ferdig behandlet. For den ene gjelder det endelig godkjenning i henhold til miljørettet helsevern i barnehager, og for den andre skolen er det etterspurt ytterligere dokumentasjon for kommunale godkjenninger.

Spredningsarbeid, informasjon og veiledning

I Lederforum, som er et møte med skoleledelsen i kommunene og fylkeskommunen, har Fylkesmannen i 2013 redegjort for disse temaene på tilsynsområdet:

- Meldeplikt til barnevernet. Resultat av kartlegging i 2012 av kommuners system på området
- Opplæringsloven kapittel 9a. Om oppfølgingstilsyn (FNT) og hendelsesbaserte tilsyn når det gjelder psykososialt miljø
- Orientering om FNT 2014-17 (I to møter)

Fylkesmannen har etter anmodning fra en kommune holdt kurs om kapittel 9a for alle skoleledere i kommunen. Her ble erfaringer/funn fra de nasjonale tilsynene lagt fram og kommentert.

Områdeovervåking

Fylkesmannen følger med i mediene og noterer seg oppslag som man mener det er nødvendig å følge med på. Sammen med henvendelser fra foresatte og andre danner det et godt grunnlag for å vurdere om man for eksempel skal åpne tilsyn. Fylkesmannen har et system for skriftlig registrering av slike forhold, slik at det er mulig å følge med på eventuelle tendenser ved en skole eller i en kommune. Funns under klagebehandling og statistikk i Skoleporten er også viktige kilder.

Varsling til Utdanningsdirektoratet ift private skoler

I forbindelse med at Utdanningsdirektoratet varslet tilsyn ved en privatskole, ble Fylkesmannen kontaktet for å fremskaffe tidligere tilsynsrapporter. Det ble gjort blant annet med gjennomletting av gammelt fysisk arkiv da rapportene var fra før arkivet ble digitalisert. I forbindelse med at Utdanningsdirektoratet varslet tilsyn ved en annen privatskole, kontaktet vi direktoratet om konkrete saker ved skolen som var fremkommet gjennom henvendelse fra foreldre.

Måloppnåelse

Aktivitetskravet for 2013 er gjennomført.

Det har i 2013 vært noe utskifting av personale, særlig har det vært endringer når det gjelder juridisk kompetanse, men det har ikke ført til lavere tilsynsaktivitet eller manglende juridisk vurdering. I hovedsak har det vært en stabil personalressurs til å gjennomføre tilsyn i 2013.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen som god med tanke på at aktivitetskravet er innfridd, at man har en kompetent og relativt stabil bemanning, at det har vært kvalitet i gjennomføringen av tilsynene og at flere av de hendelsesbaserte tilsynene har vært svært ressurskrevende.

31.2 Klagesaksbehandling

Ressurser

Fylkesmannen hadde på ethvert tidspunkt to jurister i 2013 som arbeidet på området. I tillegg har ytterligere fem personer jobbet med klagesaksbehandling på enkeltområder der de har realkompetanse. Feltet ivaretas hovedsaklig av en saksbehandler med lang erfaring. Fordi så mange medarbeidere jobber med klagesaksbehandling har embetet fleksibilitet ved sykdom og annet fravær.

Metodikk

Klagesaker har to saksbehandlere. Dette ivaretar forsvarlig faglig behandling. I tillegg har vi i en del saker hatt behov for ytterligere drøftinger, og har innkalt til interne møter og involvert flere personer i drøfting av saken. Dette bidrar til intern kompetansebygging og kvalitetssikring på området. I enkelte saker har vi i tillegg hatt

kontakt med Utdanningsdirektoratet for hjelp til regelverkstolkning og vurdering.

Avdelingen er organisert i arbeidslag. Arbeidslag skole består for tiden av åtte ansatte som jobber på skoleområdet. Man har etablert praksis med å løfte fram saker som trenger avklaring, drøfting, eller saker til informasjon for kompetansespredning og dermed kvalitetssikring av ensartet praksis.

Etter møtet med Utdanningsdirektoratet i 2013 om klagesaksbehandling etter opplæringsloven kapittel 9a, har vi utarbeidet ny klagemal for å ivareta de anførsler direktoratet hadde til vår saksbehandling. Vi fant direktoratets gjennomgang svært grundig og nyttig for vårt arbeid.

Saksbehandlingstid og måloppnåelse

Hovedtyngden av saker har hatt kort saksbehandlingstid som tilfredsstillende forvaltningsloven og internt bestemte frister. Der saker har tatt lenger tid har det i hovedsak sammenheng med at saken har krevd ytterligere dokumentasjon fra fylkeskommune, kommune eller privat skole. Fylkesmannen mener på bakgrunn av dette å ha god måloppnåelse på området.

Klagetemaer utover registreringen

Vi har utover de fastsatte paragrafene som det rapporteres på i tabellen, hatt følgende klager: 2 om spesialpedagogisk hjelp § 5-7, 1 om læremidler, 1 om leksehjelp, 1 om assistent i SFO og 1 om fritak for vurdering i skriftlig sidemål.

Vi har ingen klager på at skoleeier ikke har fulgt vedtak, men noen saker gjelder gjennomføring av spesialundervisning/at det ikke er fullt samsvar med vedtaket. Vi behandler bare klager innkommet fra skoleeier/underinstansen eller framsendt direkte fra foresatte. Ingen klager er reist på bakgrunn av oppslag i media, slike oppslag blir eventuelt fulgt opp gjennom hendelsesbaserte tilsyn.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	4	2	0	0	2	
Tegnspråkopplæring, § 2-6	2	1	0	0	1	
Bortvisning, § 2-10	1	1	0	0	0	
Skyss, § 7-1	1	1	0	0	0	
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	2	0	1	1	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	3	0	3	0	0	
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	1	0	0	0	1	
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	34	27	6	0	1	Vestfold har få klager, men en høy medholdsprosent. Årsaken for opphevelse i de fleste saker er en usikkerhet om hvilke faktiske forhold som ligger til grunn for karakteren. Klager er innkommet fra Holmestrand og Andebu kommuner. Andebu har Signo kompetansesenter for døve m.m. med egen budsjettpost på statsbudsjettet. 10 av 15 fikk medhold for skoleåret 13/14.
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	30	16	14	0	0	
Spesialundervisning, § 5-1	27	6	15	5	1	
Skoleplassering, § 8-1	34	3	28	3	0	
Sum	139	57	67	9		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	1	0	0	0	
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	5	0	4	1	0	
Sentralt gitt skriftlig eksamen	1	0	0	1	0	
Sum	7	1	4	2		

31.3 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Fylkesmannen i Vestfold har gjennom året hatt god og tidvis hyppig dialog med statistikkavdelingen i Utdanningsdirektoratet på dette området. Kontakten har handlet om innspill til tekstene i skjemaene i GSI, gjennomlesing av de reviderte veilederne, spørsmål knyttet til innrapporterte tall fra enhetene, evaluering av innsamlingen, samt annet innenfor GSI.

To medarbeidere fra embetet deltok på direktoratets årlige GSI-samling i september. Før og under samlingen argumenterte vi sterkt for at rapporteringen knyttet til barn med vedtak etter opplæringsloven § 5-7 ikke måtte tas ut av rapporteringen for 2013. BASIL-rapporteringen for barnehagene ville ikke gitt samme informasjon som GSI-rapporteringen gjør.

Fylkesmannen i Vestfold har innen fristene fra Utdanningsdirektoratet sørget for at det forelå kvalitetssikrede data fra alle enheter, både kommunale og private, i fylket; grunnskoler inkl. SFO, kulturskoler og voksenopplæringscentre. Fristene oppleves som tilstrekkelig til at vi kan gjøre en grundig jobb. I Vestfold var det 164 enheter som rapporterte i GSI. Embetet hadde i rapporteringsfasen tett kontakt med alle kommunale og private skoleeiere, og i enkelttilfeller direkte kontakt med enhetene.

Alle data som ble rapportert, gjennomgikk en grundig kvalitetssikring foretatt av embetets to medarbeidere på GSI-området. Vi anslår at vi i 2013 har brukt mindre tid på kvalitetssikring av tallene på grunn av flere og bedre automatiserte kontroller i systemet. Det var likevel tall som ikke ble fanget opp av kontrollene som vi sjekket ut med skoleeierne. Vi opplevde listen som vi fikk til kontroll fra Utdanningsdirektoratet etter Fylkesmannens første frist, som mye mer nyttig enn listen vi mottok året før. Listen for 2013 inneholdt kun funn som ikke allerede var utkvittert.

Embetet mener samarbeidet med Utdanningsdirektoratet gir mulighet for både å heve egen kompetanse når det gjelder GSI, og å bidra til at GSI blir stadig bedre og inneholder data som er så korrekte som mulig. Fordi GSI-tallene brukes av for eksempel SSB, media, kommunene og Fylkesmannsembetetene, ser vi det som viktig å ha høy kvalitet på arbeidet og å ha god og oppdatert kompetanse på området. Vi anser innspill til for eksempel til nye kontroller, som gjøres i den årlige evalueringen vi gir til Utdanningsdirektoratet i etterkant av innsamlingen, som et viktig bidrag til å gjøre systemet bedre og med flere automatiske kontrollfunksjoner som letter Fylkesmennes kvalitetssikring av innrapporterte tall. Vi opplever at Utdanningsdirektoratet viser forståelse og evne til å gjøre foreslåtte endringer i samarbeid med systemleverandør. Vi har erfart at dette medfører at kvalitetssikring av tallene blir mer effektiv og av høyere kvalitet.

Som et ledd i å sikre kvalitet på innrapporterte tall, arrangerer embetet i september hvert år en samling over tre timer for kommunale og private skoleeiere og skoleledere som rapporterer i GSI. For å legge til rette for at flest mulig kan delta, har vi to mulige tidspunkter målgruppen kan melde seg på. Rent praktisk gjorde vi det slik at vi inviterte til GSI-samling første halvdel av dagen, og PAS-samling siste halvdel av dagen. Det er stort sett de samme personene hos skoleeierne og skolene som jobber med begge temaene, så dette ble en hensiktsmessig løsning for alle parter. Vi anser dette tiltaket som riktig og viktig for å opprettholde kompetanse i sektoren, og for å bidra til økt forståelse for at rapporteringen er viktig, og øke bevisstheten rundt at de innrapporterte tall brukes i mange sammenhenger. Den umiddelbare tilbakemeldingen fra deltakerne etter samlingen, viser at det oppleves som svært nyttig å delta i og med at dette er en oppgave som skolene og skoleeierne gjør kun én gang per år.

GSI fungerte som teknisk løsning veldig godt under innsamlingen i 2013. Det var kun én ettermiddag etter ordinær arbeidstid at vi opplevde problemer med tilgangen. Det er veldig positivt at systemet er så stabilt. Vi opplevde å få en del ekstra spørsmål knyttet til pålogging for kulturskolene og voksenopplæringssettene

ettersom det var nytt av året at all pålogging foregikk via UBAS. Mange skoleeiere hadde ikke i tilstrekkelig grad kontrollert kontaktinformasjon for disse enhetene før innsamlingen startet. Vi legger til grunn at dette vil bedre seg til neste år når skoleeierne har erfart konsekvensen av å ikke kontrollere godt nok før innsamlingen.

Fylkesmannen i Vestfold bruker blant annet GSI-tall for fylket som grunnlag for utvelgelse av tilsynsobjekter, for eksempel ved å se på gruppestørrelse på en grunnskole eller å se på antall elever med vedtak om spesialundervisning både i grunnskole og voksenopplæringen. Vi bruker også tallene for å kunne sammenlikne Vestfold med andre fylker og landet for øvrig, og for å se utviklingen fra foregående år.

I lys av dette mener vi å ha god måloppnåelse av resultatkravene på dette resultatområdet.

31.4 Informasjon og veiledning

Kontakt og samarbeid med kommunene og fylkeskommunen

Kontakt og dialog med kommunene og fylkeskommunen ivaretas på mange måter; muntlig, skriftlig og gjennom Fylkesmannens nettsted. I tillegg er Lederforum for oppvekst og opplæring en viktig arena for informasjon og drøfting. Forumet drives av Fylkesmannen og KS i samarbeid og hadde 7 møter i 2013; 6 dagsmøter og et møte med overnatting. Temaet "Talking av data" ble så godt mottatt at kommunene mente det burde bli holdt for en utvidet målgruppe. Dette møtet kommer i tillegg til de 7 møtene som er nevnt over. Et av møtene var et fellesmøte mellom Lederforum (skole) og Barnehageforum, som er møteplass mellom Fylkesmannen og kommunenes barnehagemyndigheter.

I tillegg ble det arrangert en studietur til Glasgow/Edinburgh med temaer som

- Det skotske skolestyret
- Inspeksjon og vurdering av skoler
- Nasjonal og lokal ledelse og støtte til skolene
- Quality Assessment
- Lifelong Learning for teachers
- Frafall fra videregående opplæring

Kommunene hadde ansvar for det faglige innholdet i studieturen, mens Fylkesmannen på vegne av kommunene tok seg av det praktiske som reise, hotell mv.

I tillegg har Fylkesmannen jevnlig kontaktmøter med ledelsen i Utdanningsavdelingen i Vestfold fylkeskommune.

Det er også løpende kontakt med Høgskolen i Vestfold, som bidrar med faglig kompetanse i flere sammenhenger. Høgskolen møter fast i Lederforum for oppvekst og opplæring og deltar i den regionale styringsgruppen for GNIST. Ellers deltar utdanningsdirektøren i formalisert samarbeid med høgskolens ledelse om aktuelt samarbeid mellom partene.

Lederforum for oppvekst og opplæring behandlet blant annet disse temaene:

1. Ståstedsanalysen v/ Svein-Erik Fjeld og Turid Mykkeltvedt, Utdanningsdirektoratet
2. Talking og bruk av data v/ Yngve Lindvik, Læringslabben/Conexus
3. Meldeplikt til barnevernet og samarbeid internt i kommunen om barnevern v/ Fylkesmannen
4. Tilsyn med opplæringsloven kapittel 9a - Oppfølgingstilsyn FNT og hendelsesbaserte tilsyn v/ Fylkesmannen
5. GNIST har vært fast post i alle møtene
6. FNT 2014-17 v/ Fylkesmannen
7. Regionale plan for helhetlig opplæringsløp v/ Fylkeskommunen
8. Spesialundervisning og tilpasset opplæring v/ Thomas Nordahl
9. Spesialundervisning og tilpasset opplæring v/ Kjersti Botnan Larsen, Utdanningsdirektoratet
10. Etter- og videreutdanning for PPT v/ Fylkesmannen
11. Videreutdanning for lærere v/ Fylkesmannen
12. Skoler med vedvarende høye mobbetall v/ Fylkesmannen
13. Norsk læreutdanning og status på ungdomstrinnet v/ Høgskolen i Vestfold
14. Eierstrategien til KS v/ Jan Sivert Jøsendal, KS
15. Lokalt arbeid med læreplaner - Oppfølging av kursdag i regi av Fylkesmannen. Eksempel fra en kommune.
16. God Oppvekst, som er et handlingsprogram for tidlig og tverrsektoriell innsats
17. På fellesmøtet for Lederforum og Barnehageforum:
Barnekonvensjonen v/ Fylkesmannen

Punktene over har vært programposter med et visst omfang. I tillegg er det en fast post, «Nytt fra Fylkesmannen», der det gis kortere orienteringer om aktuelle tema.

Faste deltakere i Lederforum er de skoleansvarlige i kommunene og fylkeskommunen, Høgskolen i Vestfold, Utdanningsforbundet, KS og Fylkesmannen. Noen tema åpnes for en bredere deltakelse. I 2013 var det utvidet deltakelse på disse temaene:

1. Ståstedsanalysen
2. Spesialundervisning og tilpasset opplæring
3. Tolking av data

Resultater fra tilsyn

Resultater fra tilsyn er formidlet ved å legge ut rapporter på Fylkesmannens nettside. Tilsyn er også tema i Fylkesmannens ledergruppe.

Informasjon om regelverk

Slike tema blir ofte informert om i Lederforum for oppvekst og opplæring. Se eget punkt.

Generelt er det slik at det blir gitt veiledning gjennom fagsamlinger for eksterne deltakere og ved direkte henvendelser. Foresatte blir også veiledet når de henvender seg til Fylkesmannen. Se også 31.1.

Etter forespørsel fra en kommune holdt Fylkesmannen kurs for alle skoleledere i kommunen om kapittel 9a i opplæringsloven og erfaringer fra FNT med kapittel 9a.

I kurs for voksenopplæringene i fylket har Fylkesmannen hatt krav til saksbehandling og enkeltvedtak etter forvaltningsloven og opplæringsloven som tema.

Se også 32.5 om spesialundervisning.

Kurs og konferanser i regi av Fylkesmannen

Her gjentas ikke tema som er nevnt under Lederforum for oppvekst og opplæring.

- Lokalt arbeid med læreplaner og læringsmiljø
- Endringer i kroppsøvingsfaget
- Forsøk med arbeidslivsfag
- Etterutdanningskurs for ledere og lærere i norskopplæringen og grunnskoleopplæring for voksne
- GSI og PAS for skoleeiere og skoleeiere
- Skolering for sensorer i norsk 2013 - sentralt gitt eksamen
- Meldeplikt til barnevernet

Tilstandsrapport og Skoleporten

Se 32.3.

Veilederkorps

Etablering av veilederkorps, se punkt 32.4.

Ny Giv

Når det gjelder Ny Giv, har Fylkesmannen holdt seg løpende orientert om det arbeidet som fylkeskommunen har gjort for å organisere arbeidet i Vestfold. Ny Giv har også vært tema i kontaktmøte med fylkeskommunen.

Forum for PPT-ledere

Fylkesmannen inviteres til møter i regi av PPT-lederne og bidrar med veiledning i den sammenheng. Se 32.5.

Forsøk med arbeidslivsfag

I Vestfold har det vært 13 skoler med i Forsøk med Arbeidslivsfag. Alle fem ungdomsskoler i Tønsberg kommune var med fra forsøkets start skoleåret 2009/10, og året etter ble ytterligere åtte skoler fra fem kommuner med, inkludert en privatskole. Alle skolene i forsøket i Vestfold søkte om og fikk innvilget utvidelse av forsøket for skoleåret 2011/12. Etter at Kunnskapsdepartementet fastsatte en tidsavgrenset hjemmel som gjør det mulig for skoler å tilby arbeidslivsfag uten å søke om forsøk, har fire skoler i like mange kommuner startet opp med arbeidslivsfag. Av ulike årsaker er det fem av skolene i forsøket som ikke har startet opp med elever på 8. trinn skoleåret 2013-14. En av disse har gått over fra å være en 1-10 skole til en ren barneskole.

Arbeidsmøte for lærere i faget arbeidslivsfag i 2012 ble utsatt til 15. januar 2013, da det var et ønske om å fokusere på og arbeide praktisk og konkret med planlegging av lokalt gitt eksamen. I disse møtene har fokuset vært å dele erfaringer med hverandre, samt gi råd og veiledning om sentrale utfordringer i en forsøksordning. På møtet i januar startet vi med en kort oppsummering av status på den enkelte forsøksskole, og hadde i tillegg en presentasjon av samarbeidet mellom Tønsberg kommune og videregående skole både i forhold til undervisningsvurdering og planlegging av forestående eksamen. I april arrangerte Fylkesmannen i Vestfold i samarbeid med fylkesmennene i Buskerud og Telemark og Utdanningsdirektoratet, en regional samling for lærere, skoleledere og skoleeiere ved forsøksskolene. Vi inviterte i tillegg skoler som ønsket å vite mer om faget før de startet opp. Det var om lag 40 deltakere på samlingen. Hovedtema var undervisningsvurdering, og for å lede den delen hadde vi hentet inn Trine Gustafson fra BroAschehoug. Fylkesmannen deltok på sluttkonferansen for arbeidslivsfag i Oslo i november, og forøvrig har Fylkesmannen bistått skoler og kommuner med veiledning og råd, særlig i forbindelse med lokalt gitt eksamen.

For å synliggjøre forsøksskolenes arbeid og bidra til erfaringsspredning, har Fylkesmannen i Vestfold opprettet en egen side om forsøk med arbeidslivsfag på vår nye hjemmeside. Siden er under utvikling, men målet er å publisere planer og arbeid med arbeidslivsfag for den enkelte forsøksskole.

Manifest mot mobbing

Fylkesmannen har ikke hatt egne tiltak ift mobbing i 2013, men mobbing, skolens handlingsplaner mot mobbing og manifestet har vært tema i tilsynet med elevenes psykososiale miljø. I tillegg til det felles nasjonale tilsynet, er det åpnet hendelsesbaserte tilsyn med enkeltskoler. Mange skoler er opptatt av digital mobbing. Se også avsnittet om arbeidet ift skoler med høye mobbetall og 31.1 om tilsyn.

Måloppnåelse

Avdelingen er inndelt i tre arbeidslag, der skole er et av dem. Her deltar for tiden åtte ansatte som har hele eller deler av sin stilling knyttet til skole. Vi har god og bred kompetanse på utdanningsområdet; juridisk og pedagogisk på både grunnskole- og videregående nivå, og vi søker å være serviceinnstilt i forhold til raskt å besvare henvendelser pr telefon, e-post og brev.

Gjennom de faste møtene og annen kontakt med skoleeierne har vi en aktiv rolle i forhold til å sette dagsorden for informasjon og drøfting. Vestfold er ikke stort i geografisk utstrekning, og det er derfor enkelt å invitere til og gjennomføre møter om aktuelle tema.

Fylkesmannen mener å ha god måloppnåelse.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

PAS og PGS

En del av ressursbruken på eksamen og nasjonale prøver går til brukerstøtte og administrasjon. Embetet får mange henvendelser som gjelder PAS/PGS som ideelt sett burde gått tjenestevei via skolen, eller i det minste via skoleeier. Vi stiller alltid spørsmål om vedkommende har forsøkt tjenestevei, og den direkte kontakten skyldes som oftest at skoleleder eller skoleeier ikke er tilgjengelig. Henvendelsene er til tider ressurskrevende, men utfordrer vår kunnskap og kompetanse og setter oss bedre i stand til i neste omgang å drive brukerstøtte.

I september 2013 gjennomførte vi en PAS-samling på tre timer for skoleeiere og skoleledere. Vi gjennomførte samme samling på to forskjellige datoer for at flest mulig skulle kunne ha anledning til å delta. Vi gjennomgikk PAS/PGS, brukeradministrasjon, nasjonale prøver, kartleggingsprøver, eksamen, rapporter og Prøvebanken. Vi benyttet samtidig anledningen til å sette fokus på regelverket knyttet til nasjonale prøver, og ikke minst understreke viktigheten av at fristene overholdes og at tekniske problemer må meldes umiddelbart. Vi mottok svært positive tilbakemeldinger på gjennomføringen av samlingene, og vi planlegger å gjenta tiltaket i 2014. Rent praktisk gjorde vi det slik at vi inviterte til GSI-samling første halvdel av dagen, og PAS-samling siste halvdel av dagen. Det er stort sett de samme personene hos skoleeierne og skolene som jobber med begge temaene, så dette ble en hensiktsmessig løsning for alle parter.

Registrering av fagpersoner i PAS forløp problemfritt, og vi fikk tilstrekkelig antall fagpersoner til gjennomføring av sentralt gitt eksamen i norsk på 10. trinn. Det var imidlertid mange henvendelser knyttet til påmelding av kandidater i PAS og gjennomføring av eksamen i PGS. Det viste seg at det var noen tekniske utfordringer knyttet til kopiering av grupper, men dette løste seg underveis. Mange av spørsmålene løste vi selv ved hjelp av brukerveiledninger, mens øvrige spørsmål ble meldt via PAS-hjelp til Utdanningsdirektoratet. I år hadde vi ulike erfaringer med PAS-hjelp, og ikke alle saker ble håndtert så raskt som vi ønsket.

Vi opplevde i år, som tidligere år, at det skjer endringer i påmelding til eksamen helt opp til eksamensdatoen. Når verken Fylkesmannen eller skolen har tilgang til å slette elever i PAS etter at allokeringen er gjort, skaper dette merarbeid for Utdanningsdirektoratet. For de elevene som ikke skal meldes på til eksamen ved en annen skole, kan skolen sette elevene som "ikke deltatt" i PAS. Men for de elevene som skal meldes på til eksamen ved en annen skole, må den opprinnelige skolen slette påmeldingen for at den nye skolen skal ha mulighet til å melde på. Det ville forenklet arbeidet dersom skolen eller Fylkesmannen hadde tilgang til å slette elever etter allokering. Endringsbehovet er meldt i PAS-hjelp (sak PASUTV-251).

I regionen Buskerud-Vestfold-Telemark videreførte vi ansvarsfordelingen for grunnskoleeksamen fra 2012. Ansvarsfordelingen ble meldt til Utdanningsdirektoratet før fristen 1. februar.

Nesten alle skolene gjennomførte IKT-basert eksamen i norsk i år. For de fleste sensorene oppleves IKT-basert eksamen som en stor forbedring, og vårt inntrykk er at alle synes det er fint å motta besvarelsene dagen etter eksamensgjennomføringen. Ikke alle sensorene mestrer PAS like godt, og dette er noe vi vil vektlegge ved valg av sensorer for neste år. Etter vår vurdering innebærer sensoroppdraget at fagpersonen ikke bare skal være faglig dyktig, men vedkommende må også mestre aktuelle dataverktøy.

Embetet har én saksbehandler som er medlem av arbeidsgruppen for PAS2. Vi setter pris på at Utdanningsdirektoratet valgte å opprette et organ der også fylkesmennene får bidra i utviklingen av dette viktige verktøyet for prøveadministrasjonen etter opplæringsloven.

Nasjonale prøver

Nasjonale prøver er gjennomført i henhold til sentrale retningslinjer. Fritaksprosenten varierer fra skole til skole og kommune til kommune. Regler for fritak er kommunisert på PAS-samlingen september 2013, våre samlinger med skolefaglig ansvarlig i kommunene og som veiledning både på telefon og e-post. Dette er informasjon som vi gjentar hvert år, men erfaringen er at det faktisk er nødvendig.

Fylkesmannen fulgte opp alle skoleeiere per e-post i tilknytning til hver frist for hver nasjonale prøve høsten 2013. Resultatet ble godt og de fleste registreringer kom på plass, men dette var et relativt tidkrevende arbeid. Innsatsen bidro imidlertid til at registreringene fra Vestfold er tilnærmet fullstendig for høsten 2013. Tre skoler hadde hele klasser der det manglet resultatregistrering i PAS. Uten disse er det kun 0,4 prosent manglende registreringer.

Skoleeierne mener selv de sliter med å følge opp egne skoler, da de mangler de rette rapportene i PAS. Vi har meldt ett slikt behov videre til Utdanningsdirektoratet via PAS-hjelp (PAS-2426), men direktoratet ga i januar 2012 tilbakemelding om at eksisterende rapporter skal være dekkende for skoleeiers behov. Vi er fortsatt ikke av samme oppfatning som direktoratet, og direktoratet har sagt at saken kan vurderes på nytt, uten at det har skjedd noen endring. Videre er ikke rapportene egnet for Fylkesmannens oppfølging heller. Vi håper å kunne bidra i arbeidet med utviklingen av PAS2 på en slik måte at vi gir både skolene, skoleeier og Fylkesmannen de rette verktøyene for å kunne følge opp gjennomføringen av nasjonale prøver på en best mulig måte.

Kartleggingsprøver

Kartleggingsprøver er gjennomført i henhold til sentrale retningslinjer, med unntak av én skole. Denne skolen hadde sendt søknad til Utdanningsdirektoratet i 2011 og 2012 om å få slippe å gjennomføre de obligatoriske kartleggingsprøvene. Vi har ikke hatt tilsvarende tett oppfølging overfor skoleeierne når det gjelder kartleggingsprøver som vi har for nasjonale prøver. Denne praksisen vil vi endre fra og med høsten 2014. Vi ser at noen skoleeiere kunne hatt behov for en tettere oppfølging fra Fylkesmannen.

Sentralt gitt eksamen i grunnskolen

Fylkesmannen hadde, som allerede nevnt, grei tilgang på sensorer til sentralt gitt eksamen i norsk på 10. trinn. Oppmannen og varaoppmannen var de samme som i 2012, og vi er veldig fornøyd med deres innsats. For øvrig besto oppmannsgruppen av ytterligere en person fra 2012, samt ett nytt medlem. Vår oppfatning er at oppmannsgruppen fungerte godt.

Sensorskoleringen ble gjennomført etter eksamen og forhåndssensuren. Vår erfaring tilsier at sensorene ønsker skolering etter eksamen, og det vil vi videreføre. Den faglige delen av sensorskoleringen ble gjennomført av Mette Thoresen fra Utdanningsdirektoratet og Mette Haustreist fra fagnemnda. Vi fikk positive tilbakemeldinger på sensorskoleringen, og vi ønsker å videreføre opplegget også i 2014.

Gjennomføringen av fellessensuren fungerte tilfredsstillende. Oppmannen informerte i korte trekk om essensen i årets oppgaver, og sensorene fikk avklart eventuelle spørsmål. Den praktiske gjennomføringen fungerte godt. Etter fellessensuren, fulgte vi opp for å få på plass alle sensorhonorarregninger og reiseregninger.

Hovedregelen er at eksamen i norsk og engelsk i grunnskolen skal gjennomføres IKT-basert. I regionen Buskerud-Vestfold-Telemark gjennomførte alle unntatt noen få skoler IKT-basert eksamen i norsk. Dette betyr at så å si alle besvarelsene er tilgjengelig i PAS, noe som er veldig positivt. Utfordringen på fellessensuren var at oppmennene måtte få papirutskrifter av besvarelsene som skulle vurderes av oppmannsgruppen. I og med at sensorene ikke var koblet til egen skriver på fellessensuren, måtte besvarelsene kopieres på minnepenn, tas med til en egen pc som var koblet til skriver, for deretter å bli skrevet ut. Det ville vært mye mer hensiktsmessig om oppmannsgruppen fikk tilgang til alle elektroniske besvarelser på fellessensurdagen. Dette har vi meldt som et ønske via PAS-hjelp (sak PASUTV-253).

Sentralt gitt eksamen i grunnskolen er gjennomført etter sentrale retningslinjer. Fylkesmannen har hatt løpende kontakt med skoleeierne angående eksamensavvikling i form av informasjon og veiledning. Veiledningen har i hovedsak dreid seg om forståelsen av retningslinjer spesielt i forhold til bruk av hjelpemidler, tilrettelegging og fritaksbestemmelser. Når det gjelder hjelpemidler, er det i hovedsak bruk av minnepenn som har vært uklart.

Lokalt gitt eksamen

Kommunene i Vestfold er inndelt i tre regioner som har ansvaret for den praktiske gjennomføringen av lokalt gitt eksamen.

Fylkesmannen i Vestfold har i løpet av året mottatt noen få henvendelser om lokalt gitt eksamen som tyder på at det er en viss usikkerhet hos både skoleeiere og skoleledere hva gjelder gjennomføringen. I den forbindelse har vi oppdatert informasjon på vår hjemmeside ved å lenke til informasjon på Utdanningsdirektoratets hjemmeside.

Sentralt gitt eksamen i videregående opplæring

Fylkesmannen i Vestfold bistår Fylkesmannen i Buskerud hvert år på fellessensur i videregående skole i januar og juni, samt at vi bistår Fylkesmannen i Østfold på hurtigklagebehandlingen i juli. I tillegg viderefremidler vi behov for sensorer, og spesielt sensorer i norsk.

Sentralt gitt eksamen i videregående skole er gjennomført etter sentrale retningslinjer. Fylkesmannen har hatt løpende kontakt med fylkeskommunen angående eksamensavvikling i form av informasjon og veiledning. Veiledningen har i hovedsak dreid seg om forståelsen av retningslinjer spesielt i forhold til bruk av hjelpemidler, tilrettelegging og fritaksbestemmelser. Når det gjelder hjelpemidler, er det i hovedsak bruk av minnepenn som har vært uklart.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har hoveddelen av året hatt to personer som har jobbet med eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver. Dette er organisert slik at én person til enhver tid hadde hovedansvaret for fagområdet. Begge saksbehandlerne har jobbet med resultatområdet over flere år, slik at vi har opparbeidet god kompetanse. Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Fylkesmannen i Vestfold

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Fritaksprosenten i Vestfold ligger litt under / på landsgjennomsnittet på 9. trinn, omtrent på landsgjennomsnittet på 8. trinn, mens den ligger over landsgjennomsnittet på 5. trinn. Det største avviket finner vi på 5. trinn i engelsk og regning der Vestfold har henholdsvis 5,5 og 4,7, mens landsgjennomsnittet er henholdsvis 4,2 og	Det er store variasjoner mellom skoleeiere, spesielt når det gjelder 5. trinn, der fritaksprosenten varierer fra 0 til 11,4 i engelsk og fra 0 til 8,7 i regning. Differansene er generelt mindre på 8. og 9. trinn. Vi ser at noen av de private skoleeierne har høye fritaksprosent på 8. trinn.	De høye fritaksprosentene hos de private skoleeierne skyldes nok i stor grad en høy andel elever med spesialundervisning. Videre finner vi en sammenheng der også for de kommunale skoleeierne.	Vi har som en del av kontrollen med påmeldinger til nasjonale prøver, fremhevet retningslinjene for fritak, samt at regelverket knyttet til dette ble grundig gjennomgått på samling med skoleeiere og skoleledere i september 2013.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen i Vestfold har rapportert om forvaltningen av tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere i mottak (kap. 225 post 64) og tilskudd til leirskoleopplæring (kap. 225 post 66) i elektronisk tertialrapportering til Utdanningsdirektoratet.

Tertialrapportering

Embetet deltok med én representant i arbeidet med utvikling av elektronisk tertialrapportering. Det var en spennende og meningsfull prosess. Piloteringen av løsningen i forbindelse med første tertialrapportering avdekket en del forbedringspunkter som vår saksbehandler meldte inn til direktoratet. Disse innspillene ble tatt imot og håndtert på en ryddig måte fra direktoratets side. Vår oppfatning er at denne rapporteringsformen er en stor forbedring og forenkling av tilskuddsrapporteringen fra fylkesmennene til Utdanningsdirektoratet, og vi oppfatter at Utdanningsdirektoratet på denne måten får anledning til å innhente data som ikke tidligere har vært tilgjengelig for direktoratet.

Måloppnåelse

Vi har forvaltet statlige tilskudd etter retningslinjene som gjelder for tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere i mottak og tilskudd til leirskoleopplæring, herunder utbetaling, kontroll og rapportering. Vi har påsett at forutsetningene og kriteriene for ordningene er til stede. Vi har beskrevet saksbehandlingsrutinene og kontrollhandlingene i tertialrapporteringen til Utdanningsdirektoratet.

På starten av 2013 var vi totalt tre personer som hadde kompetanse på området. Fra mai er vi to saksbehandlere som har kompetanse på tilskuddsordningene og som faktisk saksbehandler søknadene. Begge har jobbet med tilskuddsordningene i flere år og har god kompetanse på området. Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnpoplæringen

Embetsoppdraget er besvart på de neste sidene i årsrapporten. Her løfter vi fram forhold vi synes det er vanskelig å knytte til embetsoppdrag.

Fylkesmannens avdeling for oppvekst og opplæring har et fast samarbeidsforum med avdeling for helse og sosial da man har mange felles interesser og beslektede oppdrag. Det holdes jevnlig samarbeidmøter.

Fylkesmannen behandlet tidligere søknader fra folk med utenlandsk fagutdanning med tanke på om utdanningen kan godkjennes som likeverdig med norsk fagutdanning. Før Fylkesmannen konkluderte ble det innhentet faglig råd fra fylkeskommunen. I 2012 oppstod en ny situasjon da fylkeskommunen ikke lenger ønsket å ta på seg arbeidet med å gjennomgå søknader og gi faglig råd til Fylkesmannen. Denne beslutningen ble godt faglig begrunnet av fylkeskommunen. Som en konsekvens av dette kunne ikke Fylkesmannen lenger fortsette praksisen med godkjenning av utenlandsk fagutdanning da vi ikke har tilstrekkelig kompetanse for å kunne vurdere slike saker. Fylkesmannen sendte derfor brev til Kunnskapsdepartementet med kopi til Utdanningsdirektoratet der det ble redegjort for denne situasjonen, og der sentrale myndigheter ble oppfordret til å finne en sentral løsning på godkjenning av utenlandsk fagutdanning. Da vi ikke fikk tilbakemelding på henvendelsen, sendte vi nytt brev høsten 2013. Vi har til dags dato ikke mottatt svar på denne henvendelsen. Fylkesmannen er bekymret for den konsekvensen en manglende godkjenningsordning har for alle de som har behov for en slik vurdering.

32.2 Kompetanseutvikling

Kompetanse for kvalitet

To saksbehandlere hos Fylkesmannen arbeider med dette temaet. Vi deltok med én saksbehandler på Utdanningsdirektoratets årlige møte om Kompetanse for kvalitet. Vi opplever disse møtene som svært nyttige. Møtene er tidsmessig godt plassert og gir oss god informasjon i oppstarten av årets prosess.

Utdanningsdirektoratets elektroniske søknadssystem ble benyttet i 2013, slik at både lærere og skoleeiere kunne søkte elektronisk om studieplasser til Utdanningsdirektoratet. Skoleeierne skulle i tillegg melde behovet for vikarmidler og eventuell studieavgift i det elektroniske søkesystemet. Samtidig måtte vikarmiddelbehovet sendes skriftlig til Fylkesmannen. Vi opplevde at det var nødvendig med flere korreksjoner som omfattet selvvalgt

studium som en følge av at skoleeierne ikke i tilstrekkelig grad hadde kontrollert studieavgiften. Dette til tross for at vi understreker dette hvert år.

Utdanningsdirektoratet tildelte studieplasser. Fylkesmennene har begrenset tilgang i det elektroniske søkesystemet. Tilgangen gir oss imidlertid grunnlag for å etterspørre melding om vikarmiddelbehov fra de skoleeierne som ikke meldte behovet innen fristen. I Vestfold opplevde vi behov for korrigering av et par søknader ganske sent i prosessen, men dette ble ordnet med god bistand fra Utdanningsdirektoratet. Vi setter pris på muligheten for å kunne ta kontakt per e-post eller telefon ved behov.

Det er en klar fordel at søkesystemet lar skoleeierne skrive ut et ferdig skjema med vikarmiddelbehov. Dette reduserer faren for feil. Søknadsprosessen kan ytterligere forenkles dersom Utdanningsdirektoratet selv kan gi tilsagn om vikarmidler samtidig med tildeling av plasser til videreutdanning.

Deltakelsen i "Kompetanse for kvalitet" er noe høyere enn foregående skoleår. Vi har i inneværende studieår 67 deltakere fra 13 skoleeiere; 9 kommuner, fylkeskommunen og 3 private skoler. Totalt er 50 statlig finansierte plasser benyttet, med tillegg av 17 plasser til annen videreutdanning.

Fylkesmannen oppfatter at det i utgangspunktet er vilje og ønske om å gjennomføre kompetanseheving hos alle skoleeiere i fylket. Fortsatt er det imidlertid slik at noen av skoleeierne opplever at de ikke har tilstrekkelig med midler til å prioritere videreutdanningstiltak for enkeltlærere, men i stedet ønsker å benytte midler til etterutdanningstiltak som inkluderer flere. Dette kan ha blitt ytterligere forsterket ved at det statlige øremerkede midler til etterutdanning ikke ble videreført i 2013.

Fylkesmannen har bidratt til lokal forankring av strategien ved informasjon om videreutdanning for lærere, rektorutdanning og etterutdanning:

- i møter i Lederforum for skoleansvarlige i kommunene og fylkeskommunen
- i møter i Arbeidsutvalget for Lederforum - representanter for kommunene, fylkeskommunen, KS og Fylkesmannen
- til alle skoleeiere i fylket per e-post

Oppfølging av rapportering fra skoleeierne

Skoleeierne rapporterte på kompetanseutviklingsarbeidet i elektronisk rapporteringssystem (REV), og Fylkesmannen kom i mål med sin kontroll og kvalitetssikring av rapportene før vår frist overfor Utdanningsdirektoratet. Det var behov for noen korreksjoner.

På bakgrunn av rapporteringen fra skoleeierne, ble Fylkesmannen bedt om å gi en kort skriftlig kvalitativ vurdering av arbeidet med kompetanseutvikling i fylket, jf. embetsoppdraget. Fylkesmannen i Vestfold oversendte sin rapport før fristen.

Kommunene i Vestfold har som mål at leseferdigheten på 5. trinn skal være innenfor de fem beste fylkene i landet innen 2018. Videre er særskilt satsing på regning en del av handlingsprogrammet. Fylkets satsing på lesing og regning kan være en medvirkende årsak til at kommunale skoleeiere også i år satser på videreutdanning i grunnleggende ferdigheter.

GNIST

Prosjektleder for GNIST i Vestfold har arbeidsplass hos Fylkesmannen som også er arbeidsgiver, og hun deltar i interne møter i avdelingen i tema som angår hennes arbeidsområde.

GNIST er fast tema i Lederforumsmøtene der kommunale og fylkeskommunale skoleeier, Høgskolen, Utdanningsforbundet, KS og Fylkesmannen er faste deltakere. Lederforum har et arbeidsutvalg der GNIST også er tema.

I 2013 ble det etablert en regional styringsgruppe for GNIST der disse er representert: Kommunene, fylkeskommunen, Høgskolen i Vestfold, Utdanningsforbundet, KS og Fylkesmannen. Fylkesmannen leder møtene og fungerer som sekretariat for styringsgruppen.

Fylkesmannen har utbetalt tilskudd til aktuelle kommuner til ressurslærere og reiseutgifter i samsvar med oppdrag.

Fylkesmannen var medarrangør i en GNIST-konferanse høsten 2013, der prosjektleder spilte en sentral rolle.

Strategi for ungdomstrinnet Motivasjon og mestring for bedre læring - Felles satsing på klasseledelse, regning, lesing og skriving

Det er informert om strategien i møter med skoleeierne i kommunene, og ellers er det arbeidet gjennom GNIST-partnerskapet.

Vurdering for læring

9 av Vestfolds 14 kommuner i deltar i Vurdering for læring pulje 4 med til sammen 37 skoler. Prosjektet hadde oppstart i desember 2012 og løper frem til juni 2014.

Utdanningsdirektoratet valgte i samarbeid med Fylkesmannen å tilby deltakelse til alle de ni kommunene som søkte, til tross for at det i utgangspunktet kun var plass til åtte kommuner. Det ble av den grunn foretatt en fordeling av de samlede midlene til Vestfold slik at hver skoleeier fikk noe mindre enn maksimal utbetaling. Vurderingen ble begrunnet med at det var positivt med mange skoleeiere som er engasjert vurderingsarbeid, og at det er stor verdi i erfaringsspredning underveis og etter satsningen.

Ved oppstart i november/desember 2012 innhentet Fylkesmannen kommunenes foreløpige planer for deltakelsen, utarbeidet en vurdering og videreformidlet dette til Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen deltok på prosjektets oppstartsamling i desember. Fylkesmannen har i løpet av våren 2013 innhentet og videreformidlet kommunenes endelige planer for prosjektet, samt forestått utbetaling av midler knyttet til prosjektet.

Kommunene og skolene har i løpet av 2013 deltatt på fire samlinger à to dager. Dette har vært samlinger som har vært forbeholdt deltakende kommuner og deres ressurspersoner. Ved årsskiftet 2012/2013 har Fylkesmannen innhentet underveisrapporter fra kommunene, utarbeidet en oppsummering av disse og videreformidlet dette til Utdanningsdirektoratet.

Måloppnåelse

Embetsoppdraget er gjennomført.

Fem personer har arbeidet med oppgaver innenfor dette resultatområdet. Alle har jobbet med sine områder i flere år, har deltatt på samlinger i regi av Utdanningsdirektoratet knyttet til hvert av temaene og har god kompetanse på sine områder. Vi anser måloppnåelsen som god.

32.3 Skoleporten

Fylkesmannen i Vestfold har to medarbeidere som har hovedansvaret for oppgaver knyttet til Skoleporten. Tilsammen åtte medarbeidere har tilgang til den innloggede delen av Skoleporten. I all hovedsak er arbeidet knyttet til veiledning og informasjon til kommuner og til andre som har kontaktet Fylkesmannen for bistand, i tillegg til å benytte Skoleporten i eget arbeid knyttet til tilsyn, ros-analyser og områdeovervåking av utdanningssektoren i eget fylke. I forbindelse med kommunesamtaler og liknende utarbeides også kommuneprofiler basert på flere rapporter fra Skoleporten.

To medarbeidere deltok på den årlige Skoleportensamlingen i Utdanningsdirektoratets regi. Samlingen i 2013 hadde et innhold og en tidsramme som vi i år var veldig fornøyd med. Vi ønsker at dersom Utdanningsdirektoratet skal fortsette med årlige samlinger for embetene, må innholdet være mer enn opplæring i systemet da de fleste embetene nå har medarbeidere som har jobbet med Skoleporten over flere år. Det bør derfor være et fokus på å øke vår kompetanse i hvordan vi kan motivere skoleeiere og -ledere i hvordan de kan bruke Skoleporten i eget arbeid med for eksempel evaluering av opplæringen de gir.

Skoleeiere i Vestfold var i begynnelsen av 2013 invitert til og deltok på en samling om bruk av statistikk og analyse som verktøy for skoleutvikling hvor bruk av Skoleporten inngikk. Se punkt 31.4 om Lederforum.

Fylkesmannen informerer skoleeiere om endringer i Skoleporten i forbindelse med årlige GSI-samlinger for skoleeiere og ledere. Gjennom nettverk for skoleeiere (kommune/fylkeskommune) er embetet bidragsyter og medarrangør til samlinger der Skoleporten inngår som tema og/eller verktøy for skoleutvikling - både Tilstandsrapporten, organisasjonsanalysen og ståstedsanalysen.

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Samarbeids- og samhandlingsfora

Vestfold har et fast forum for samarbeid og informasjon mellom offentlige skoleeiere, KS, Utdanningsforbundet og Fylkesmannen (Lederforum for oppvekst og opplæring). Det ble avholdt sju møter i 2013. Fylkesmannen bruker møtene aktivt til å orientere, veilede og motivere skoleeiere i forhold til nasjonal politikk på grunnopplæringsområdet. Nasjonale strategiplaner og programmer inngår som en naturlig del i denne

virksomheten. Veiledning i regelverk inngår også.

Se rapporten punkt 31.4.

Elevenes psykososiale miljø

Innenfor det nasjonale tilsynet med opplæringsloven kapittel 9a har det i 2013 vært ført flere oppfølgingstilsyn med kommuner og skoler som det hadde vært ført tilsyn med tidligere. I hovedsak fant vi at skolene hadde tatt tak i de lovbrudd som ble påvist ved tidligere tilsyn og utarbeidet rutiner som etter det vi kunne avdekke var informert om og etterlevd i praksis. Tilsyn er omtalt annet sted i årsrapporten og i særberetning til Utdanningsdirektoratet ved utgangen av februar 2014.

Likevel er det slik at Fylkesmannen får mange henvendelser fra foresatte og elever om det psykososiale miljøet og gjennom medieoppslag. Det er i flere tilfeller åpnet hendelsesbaserte tilsyn. Ved slike tilsyn blir Elevundersøkelsen brukt som datagrunnlag.

Selv om Fylkesmannen mottar henvendelser som kan tyde på at enkeltlever ikke har et godt psykososialt miljø, er det ikke grunn til å anta at skolemiljøet generelt er dårlig. Gjennom tilsynene har vi sett eksempler på at skolene driver omfattende forebyggende arbeid og at de følger kapittel 9a i sin saksbehandling.

Måltrettet støtte og veiledning til kommuner og skoler som har vedvarende høye mobbetall

Embetene som omfattes av region øst ble enige om å sende inn fem kommuner i uprioritert rekkefølge til Utdanningsdirektoratet. Dette innebar én kommune med en eller flere skoler fra hvert av fylkene. Før dette utarbeidet alle embete en prioritert liste på tre kommuner med en kort begrunnelse. Grunnlaget for vår prioritering var blant annet hvorvidt kommunene hadde vært del av felles nasjonalt tilsyn, i tillegg til eventuelle klager, henvendelser fra kommunene og resultater fra elevundersøkelsen. På bakgrunn av Utdanningsdirektoratets analyse og oversendte liste, valgte vi å ta kontakt med de øvrige seks kommunene på listen og be om tilbakemelding i henhold til resultatkravet. Vi mottok de fleste innen fristen 1.10.2013, og samtlige fikk tilbakemelding før jul. Kommunenes redegjørelse var av svært ulik karakter. Flere av kommunene har utarbeidet kommunale planer som for eksempel handlingplaner og trivselsplaner i tillegg til at de legger opp til tydeligere rapporteringskrav og -rutiner gjennom styringssamtaler og årsberetning fra sine skoler på dette området. De aktuelle skolene kan vise til nye tiltak, aktiviteter og rutiner som for eksempel hyppigere elevsamtaler og klasseledelse. Flere av kommunene kunne allerede i tilbakemeldingen vise til betydelig nedgang i mobbetall på de aktuelle skolene. I tilbakemeldingene vises det også til at Fylkesmannens felles nasjonale tilsyn har bidratt til kompetanseheving på området.

Fylkesmannen har ikke analysert resultatene fra siste elevundersøkelse med tanke på oppfølging av de aktuelle kommuner og skoler, og ønsker i den forbindelse å peke på utfordringen/svakheter med hvordan svarene fra elevundersøkelsen blir presentert for fylkesmannen/skoleeier/skoler og publisert i Skoleporten. Vi har i tilbakemelding fra en av kommunene blitt orientert om store avvik mellom resultatene fra NTNU og elevundersøkelsen, der antall elever som opplever mobbing nesten ble halvert. Selv om resultatene fra elevundersøkelsen kan fungere som grunnlag for diskusjon i kommuner og skoler, ser vi at dette kan vanskeliggjøre deres arbeid med resultatene, samt gjøre eventuelle ROS-vurderinger fra vår side usikker.

God oppvekst

Fylkesmannen har i 2013 videreført handlingsprogrammet "God oppvekst 2008 – 2018" i samarbeid med kommunene, fylkeskommunen, statlige etater og partene i arbeidslivet.

Handlingsprogrammet skal:

- sikre et felles løft for god oppvekst i Vestfold
- sikre at barn og unge mestrer livet
- sikre at alle barn og unge i fylket får tidlig hjelp og et tilpasset tilbud
- forhindre frafall i skole
- sikre at barn og unge blir rustet til å gå ut i arbeidslivet
- sikre langsiktig innsats og samarbeid på tvers av nivåer og etater

Fylkesmannen er sekretariat for styringsgruppa, koordinerer arbeidet med God oppvekst og har ansvar for årlige erfaringskonferanser. Tema for erfaringskonferansen i 2013 var "Ung i Vestfold". Konferansen ble gjennomført av Vestfold fylkeskommune med Fylkesmannen som samarbeidspartner. Konferansen tok utgangspunkt i Ungdatundersøkelsen som ble gjennomført på alle fylkets ungdomsskoler og videregående skoler i mai 2013. På konferansen la Telemarksforskning fram en analyse av undersøkelsen på fylkesnivå. Kommunene arbeider videre med lokale problemstillinger, og styringsgruppa i God oppvekst vil sørge for at felles utfordringer i Vestfold blir fulgt opp.

Blant de øvrige foredragene på konferansen nevner vi særlig Arne Holte, som ga råd om hvordan kommunene bør følge opp psykisk helse, som er et av områdene der undersøkelsen viser at vi har utfordringer.

Mange ungdommer, særlig jenter, oppgir at de opplever hverdagen som stressende og at de bekymrer seg mye i det daglige. Her ligger Vestfold litt over de nasjonale tallene. Resultatene gjenspeiler sannsynligvis at mange unge opplever et sterkt press om å lykkes, både på skolen og i fritiden, og at dette går utover hvordan mange vurderer sin mentale helse.

Ved oppstarten av Handlingsprogrammet i 2008 ble det satt tre mål. Innen år 2018 skal:

- 95 % som påbegynner videregående utdanning, fullføre utdanningen
- leseferdigheten på 5. trinn i Vestfold være innenfor de fem beste fylkene i landet
- levekårsindeksen være over landsgjennomsnittet

Status:

I perioden fram til 2011 ble det påvist en reell framgang i prosentvis antall elever som fullfører videregående utdanning. Dette skyldes først og fremst en målrettet langsiktig innsats i Vestfold fylkeskommune, men også nasjonale programmer som NY GIV. Framgangen har stoppet opp i 2012, og er på langt nær stor nok til at det er realistisk å nå målene for 2018 i handlingsprogrammet.

Når det gjelder lesing for 5. klasse, viser resultatet på nasjonale prøver høsten 2013 at Vestfold sammen med flere andre fylker ligger på 3. plass i landet etter Oslo og Akershus. Vestfold ligger derved innenfor den vedtatte målsettingen. Det er verdt å merke seg at utviklingen for gutter er mer positiv enn for jenter.

Nytt i 2013 er etablering av et nettverk for lokale kontaktpersoner for alle parter i handlingsprogrammet og lansering av et eget nettsted for handlingsprogrammet www.godoppvekst.com

I samsvar med embetsoppdraget har Fylkesmannen lagt vekt på å etterspørre samhandling på tvers av nivåer og profesjoner med sosial utjevning, tidlig innsats og intervensjon, barnevern, psykisk helse og folkehelse som fokusområder.

I 2013 har Fylkesmannen gjennom God oppvekst også etablert sterkere samarbeidsrelasjoner til de nasjonale prosjektene Ungdom i svevet og Sjumilssteget. Samarbeidet fortsetter i 2012 med fokus på Barns beste gjennom FNs barnekonvensjon, tidlig innsats, barn og unges medvirkning og samordnet innsats overfor barn og unge med særskilte behov.

Vurdering:

Fylkesmannen vurderer at de igangsatte tiltakene virker målrettede og adekvate. Fylkesmannen har avsatt en halv stilling for å koordinere handlingsprogrammet og drifte nettstedet. For øvrig skjer alle tiltak innenfor partenes ordinære budsjettamme.

Nasjonale prøver

Fylkesmannen har bistått direktoratet under gjennomføringen gjennom å veilede skoler og kommuner, sende ut informasjon og påminnelser om frister samt sjekke ut mulige feil i gjennomføring og registrering. Se mer om dette under punkt 31.5.

Veilederkorps

Etter søknad deltar fem kommuner i Vestfold i Veilederkorps 2013-porteføljen. På initiativ fra Utdanningsdirektoratet deltok Fylkesmannen på et møte i februar 2013 for å informere de eksterne veilederne om situasjonen i fylket på utdanningsområdet bl.a. når det gjelder skoleutvikling. Fylkesmannen har ikke blitt involvert i andre aktiviteter på dette feltet.

Fylkesmannen har informert kommuner og fylkeskommunen om nasjonalt Veilederkorps 2014, blant annet om mulighet for deltakelse i 2014-porteføljen og om rekruttering av veiledere. Ingen av Vestfoldkommunene deltar i Veilederkorps i 2014.

Dronning Sonjas skolepris

Fylkesmannen har informert om Dronning Sonjas skolepris for inkludering og likeverd, og motivert skoleeiere og skoler til å melde sitt kandidatur, men har ikke mottatt søknader. Fylkesmannen skrev brev til kommunene, fylkeskommunen og private skoler 29. april. Der redegjorde vi for prisen og muligheten til å søke. Vi opplyste om nettstedene www.udir.no/dronningsonjasskolepris og www.fylkesmannen.no for mer informasjon. Vi la også ut en artikkel på nettstedet til Fylkesmannen i Vestfold 30. april. I Lederforum for oppvekst og opplæring, en møteplass med kommunal og fylkeskommunal skoleledelse, ble det i mai redegjort for prisen og innstendig anmodet om at aktuelle skoler skulle bli motivert til å søke. 12. august sendte Fylkesmannen en skriftlig

påminnelse til skoleeierne pr epost med anmodning om å videresende til skolene. Også brevet 29. april ble oversendt elektronisk slik at det skulle være enkelte å videreformidle.

Den kulturelle skolesekken

Utdanningsdirektøren sitter i styringsgruppen for Den kulturelle skolesekken.

Måloppnåelse

Dette er et embetsoppdrag med mange ulike typer oppgaver som krever ulike kompetanser. Oppgavene er fordelt på mange av avdelingens ansatte. Internt er avdelingen organisert i arbeidslag, og spørsmål knyttet til 32.4 drøftes og koordineres i møter i arbeidslaget, som teller 8 personer med ulik kompetanse og erfaringsbakgrunn. På denne måten sikrer vi ivaretagelse av embetsoppdrag og andre utfordringer vi får på området.

Måloppnåelse totalt for oppdraget vurderes som god ut fra embetets kompetanse, ressurser, strategi og metodevalg.

32.5 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Tilsyn

Det ble i 2013 fullført tilsyn med to kommuner og to skoler i hver av kommunene ift kapittel 5. Formålet med tilsynet er å følge opp det nasjonale tilsynet i 2007.

Etter at Utdanningsdirektoratet hadde tilsyn med Gjennestad videregående skole, fikk Fylkesmannen i oppdrag å undersøke hvorfor enkeltvedtak etter kapittel 5 for et antall elever ikke var fattet. Fylkesmannen benyttet tilsynshjemmelen for å gå inn i saken. Det viste seg at vedtak var fattet av fylkeskommunen, men at de var feilarkivert ved skolen.

Det er i tillegg gjennomført hendelsesbaserte tilsyn i forhold til spesialundervisning for enkeltpersoner.

Fylkesmannen gjennomførte to kommunetilsyn med voksnes rett til grunnskoleopplæring, herunder spesialundervisning for voksne.

Se 31.1 om tilsyn og egen rapportering om tilsyn til Utdanningsdirektoratet.

Konferanser, møter og veiledning

I 2013 har Fylkesmannen i møter/samlinger satt fokus på regelverk - kapittel 5:

- Lederforum for oppvekst og opplæring. Samling over to dager:
 - Spesialundervisning og tilpasset opplæring ved Thomas Nordahl
 - Spesialundervisning og tilpasset undervisning ift lovverket ved Kjersti Botnan Larsen, Utdanningsdirektoratet
 - Eksempel fra Nittedal kommune
- I tillegg er det fokusert på handlingsprogrammet God Oppvekst, der det har vært fokus på tidlig intervensjon og hjelp til utsatte barn.

PPT-lederne i fylket har et eget forum som møtes jevnlig. Fylkesmannen er invitert til møter og bedriver i den sammenhengen veiledning. I et møte i mai deltok Fylkesmannen med to saksbehandlere med temaene:

- Nasjonale tiltak kommende år: FNT 2014-17, etterutdanning for PPT
- Lovendringer per 1.8.2013 og betydning for PPT
- Fylkesmannens tilsyn og klagebehandling siste år
- Sakkyndig vurdering, sett mot varighet og tilpasset opplæring

Fylkesmannen har i Barnehageforum høsten 2013 informert barnehagemyndighetene i Vestfold om den nye organiseringen av Statsped og gitt veiledning om spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. På møtet ble det gjennomgått sentrale dokumenter, hva spesialpedagogisk hjelp i barnehage skal innholde, saksbehandlingsregler, saksgang, sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og klagesaksbehandling. Kommunene fortalte om sentrale utfordringer i deres arbeid; spesialpedagogisk kompetanse i forhold til bruk av assistenter, samarbeid mellom ulike instanser og klager på området.

Fylkesmannen deltar i nettverksmøtene som voksenopplæringsentrene har i Vestfold. Det er fortsatt et stort behov for veiledning og informasjon om regelverket for voksne med behov for spesialundervisning, og problemstillinger knyttet til disse blir både tatt opp i disse møtene og ved henvendelser til Fylkesmannen.

Blandt de henvendelsene Fylkesmannen mottar, er de fleste knyttet til opplæringsloven § 4A-2 annet ledd. Problemstillingen handler som oftest om forholdet mellom opplæring eller aktivitet, og i forbindelse med avslag om spesialundervisning. Dette er henvendelser både fra skoleeier og foresatte/hjelpeverger. Det har i den forbindelse vært gjennomført to møter med en kommune og et skole- og kompetansesenter i den aktuelle kommunen for å gi veiledning i forståelsen av regelverket.

Det er mange henvendelser når det gjelder tilpasset opplæring og spesialundervisning. De kommer både fra ansatte i skolesystemet og foresatte. Fylkesmannen gir i den forbindelse veiledning om gjeldende rett og mulig framgangsmåte.

Veiledning gjennom klagebehandling

Fylkesmannen mener at man gjennom klagebehandling gir berørte parter veiledning.

Tverretatlig og tverrfaglig samarbeid om barns oppvekst

Det arbeides med gjennom Handlingsprogrammet God Oppvekst, som er et program som har fokus på tidlig, tverrfaglig og tverretatlig innsats i kommunene. En ansatt hos Fylkesmannen er prosjektkoordinator.

Måloppnåelse

Fylkesmannen i Vestfold har i 2013 hatt tilsyn på området, og ofte vil det bli gitt veiledning knyttet til tilsyn. Klagebehandling har samme effekt. Når Fylkesmannen i tillegg har hatt regelverk som eget tema på samlinger, mener vi å ha nådd fram til mange. Det gis også veiledning pr telefon.

Mange saksbehandlere har vært involvert i arbeidet, både jurister og pedagoger. Vi mener at vi har god og bred kompetanse på området.

Med dette som bakgrunn mener vi at embetsoppdraget er gjennomført og vi har god måloppnåelse.

Tiltak for å sikre måloppnåelsen

I 2013 opprettet vi en intern gruppe med ansvar for arbeidet knyttet til 32.5. Gjennom dette tiltaket vil vi ha et faglig forum for drøfting og planlegging av oppgaver knyttet til embetsoppdraget og utfordringer vi møter i Vestfold.

Resultatområde 33 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

33.1 Tilskuddsforvaltning

Statlige tilskudd

Statlige tilskudd på barnehageområdet består av investeringstilskudd, tilskudd til midlertidige lokaler og tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. De to førstnevnte tilskuddsordningene eksisterer ikke lenger, og vi har ikke hatt noe etterslep av ubehandlede saker. Hva gjelder tilskuddet til å bedre språkforståelsen, overtok Utdanningsdirektoratet utbetalingen fra og med 2013. Fylkesmannen har fortsatt en oppgave med å kontrollere foreløpig rapport fra BASIL. Vi rapporterte til Utdanningsdirektoratet innen fristen 15. februar 2013.

Klager på vedtak om tilskudd

Vi mottok ingen klager på statlige tilskudd.

Kontroller

Vi gjennomfører tilskuddskontroller i form av stikkprøvekontroller med to kommuner hvert år. Kontrollene omfatter alle de tre tilskuddsordningene.

I 2013 gjennomførte vi stikkprøvekontroller med Re og Sandefjord kommuner. I tillegg avsluttet vi stikkprøvekontroller fra 2012 med Sande og Svelvik kommuner. Funnene etter alle tilskuddskontrollene viste at tilskuddsforvaltningen i forhold till tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder, ikke fullt ut har vært i tråd med retningslinjene, men midlene har likevel kommet de minoritetsspråklige barna til gode. Vi fant ikke grunnlag for å kreve midlene tilbake.

Alle tilskuddskontrollene blir gjennomført som dokumentkontroller. Vi produserer rapporter fra

stikkprøvekontrollene. Hele tilskuddskontrollen, inkludert rapportene, arkiveres i ePhorte.

Hvis vi mottar beskjed om barnehager som legger ned virksomheten, kontrollerer vi om barnehagen har mottatt investeringstilskudd eller tilskudd til midlertidige lokaler, slik at vi forsikrer oss om at tilskuddet benyttes i tråd med retningslinjene.

Tilskuddsrapportering

Tilskuddsrapportering gjennomføres separat og ble sendt til Utdanningsdirektoratet innen fristen 12. september 2013.

Resultatoppnåelse

To saksbehandlere ivaretar oppgavene på området. Saksbehandlerne har jobbet på feltet i flere år, og har god kompetanse. Sett i lys av ovennevnte vurderer vi resultatoppnåelsen samlet for embetsoppdraget som god.

33.2 Klagesaksbehandling

I 2013 har vi deltatt med to og tre saksbehandlere på samlinger i regi av Utdanningsdirektoratet der temaet har vært regelverk på barnehageområdet. Vi opplever alltid å ha stort utbytte av Utdanningsdirektoratets samlinger.

Det har vært relativt få klagesaker etter barnehageloven og forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Likevel har arbeidet med den enkelte sak vært relativt tidkrevende. Vi opplever at mange klager omfatter mange klagepunkter som tar tid å undersøke og vurdere. Fylkesmannen i Vestfold har imidlertid et godt samarbeid med de øvrige Fylkesmennene i regionen og også utenfor regionen, slik at vi gjerne kontakter hverandre for drøfting av problemstillinger.

Samlet sett har vivært totalt seks ulike saksbehandlere som har vært involvert i klagesaksbehandlingen. Flere av saksbehandlere jobbet ved embetet i noen år. Vi vurderer at vi har god kompetanse på klagesakene som omhandler forskrift om likeverdig behandling. Klagesakene etter barnehageloven § 14 utfordret oss på en spennende måte da disse sakene omhandler kommunens frie skjønn. Vi la ned en del ressurser i arbeidet, og opplevde selv at resultatet ble godt. Videre utfordres vi i behandlingen av klagen etter barnehageloven § 16. Dette arbeidet ble påstartet i 2013 og pågår fortsatt.

Våren 2013 deltok én av våre saksbehandlere i arbeidet med revidering av rundskrivet som utdyper forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. På slutten av 2013 ble samme saksbehandler med i faggruppen for likeverdig behandling. Vi ser frem til å kunne bistå Utdanningsdirektoratet på dette feltet gjennom faggruppedeltakelsen.

Vi vurderer måloppnåelsen på området som god.

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 16	0	0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	3	1	2	0	6
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0

Merknad

Vi har i tillegg behandlet to klager etter barnehageloven § 14. Klager hadde i begge sakene fått avslag på søknad om finansiering etter barnehageloven § 14 andre ledd. Fylkesmannen opphevet begge vedtakene. I tillegg har vi mottatt og har til behandling en klage etter barnehageloven § 16. Samlet sett ligger vi dermed omtrent på samme nivå i antall klagesaker som i 2012. Flere av årets klagesaker har imidlertid vært mer omfattende og krevende enn tidligere. For oss var det første gang vi avgjorde klagesaker etter barnehageloven § 14, og det er første gang vi har til behandling en klage etter barnehageloven § 16.

33.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen i Vestfold har en formell dialog med kommunene blant annet gjennom Barnehageforum. Forumet

har kvartalsvise dagsamlinger der barnehagemyndighetene, KS, representanter fra Høgskolen i Vestfold, Utdanningsforbundet og Fagforbundet deltar. Det er opprettet et arbeidsutvalg som har representanter fra barnehagemyndigheten i en liten, en mellomstor og en stor kommune. Arbeidsutvalget møtes tre uker før hvert Barnehageforum og har som mål å komme med innspill til struktur og innhold på kommende Barnehageforum.

I januar ble det arrangert Barnehageforum med hovedvekt på BASIL-rapporteringen. Vi har fått god tilbakemelding fra kommunene om at dette var nyttig da de lettere kunne følge opp barnehager i egen kommune. Videre bidro denne gjennomgangen til at vi kunne godkjenne 43 prosent av skjemaene i BASIL uten korreksjoner eller kommentarer. Det andre temaet vi hadde i denne samlingen var tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet, der Fylkesmannen formidlet resultatene fra tilsynet i 2012. Videre gikk en av våre jurister gjennom forvaltningsloven og knyttet den opp mot barnehagemyndighetens saksbehandling.

I neste barnehageforum var hovedtemaet barnehagemyndighetens rolle i flerkulturelt arbeid i barnehage, hvor kommunene kunne stille spørsmål til rådgiver Gro Svolsbru fra NAFO, som presenterte hvordan barnehagen i tråd med føringene i Rammeplanen kan støtte at barn bruker sitt morsmål. Bydel Søndre Nordstrand informerte om sitt arbeid med å styrke kompetansen på området språkstimulering for minoritetspråklige barn. De fortalte om gratis kjernetid, rekruttering av barn til barnehagetilbud, strategi og faglig forankring for språkarbeid med minoritetspråklige barn og hvordan få til et godt foreldresamarbeid med foreldrene. Deltagerne fikk mange praktiske tips om prosjektet deres som heter "nyeLESEFRØ". Porsgrunn kommune fortalte om hvordan de jobber med flerkulturell pedagogikk i sine barnehager. ET annet tema vi var innom, var kommunens system for håndtering av opplysningsplikten til barneverntjenesten. Her ble resultatet av Fylkesmannens kartlegging av kommunenes system for håndtering av opplysningsplikten til barneverntjenesten (2012) lagt fram. Vi gjennomgikk barnehageloven § 22 om opplysningsplikt til barneverntjenesten og hvordan denne følges opp av barnehagemyndighetene i den enkelte kommune.

Fylkesmannen inviterte til todagens Barnehageforum i september hvor det ble lagt vekt på spesialpedagogisk hjelp, IKT i barnehagen og barnehagemyndighetens tilsyn med den enkelte barnehage. Staped presenterte seg og sine oppgaver, og en rådgiver hos Fylkesmannen gikk gjennom sentrale dokumenter knyttet til spesialpedagogisk hjelp. Dag to presenterte GLØD-nettverket i Vestfold målene i "Kompetanse for framtidens barnehage" og sitt arbeid i fylket. Videre gikk vi gjennom lovverket knyttet til barnehagelovens §§ 10, 11 og 16.

For andre gang ble det i desember arrangert felles møte for Barnehageforum og Lederforum (skole) med temaet "Barns beste – FNs Barnekonvensjon". Eivind Pedersen, seniorrådgiver hos Fylkesmannen i Troms, presenterte prosjektet Sjumilssteget. På slutten av møtet ble det jobbet gruppevis med å tenke koblingen mellom God oppvekst og Sjumilssteget.

Våre kommuner rapporterte tidlig i 2013 at de kommer til å oppfylle retten til barnehageplass og at enkelte kommuner hadde ledig kapasitet slik at de kunne ha fortløpende opptak igjennom høsten.

Fylkesmannen har fortløpende informert kommunene om ny informasjon knyttet til forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskud til ikke-kommunale barnehager.

Vi har en del veiledning ved henvendelser per telefon og e-post fra barnehagemyndigheter, barnehager, barnehageeiere og foreldre. Når det gjelder henvendelsene fra foreldre, handler disse om at de gjerne ønsker støtte og/eller veiledning før de går i dialog med kommunen eller barnehagen.

Fylkesmannens nettside blir tatt i bruk for å legge ut generell informasjon og informasjon om kurs (interne og eksterne) o.l.

Måloppnåelse

Fylkesmannen i Vestfold har i 2013 gjennomført alle planlagte samlinger med kommunen, og vi har gitt variert veiledning. Veiledningstemaer har ofte kommet som ønsker fra kommuner selv, men vi har også hatt selvinitierte temaer som vi har sett det er behov til å ta opp ut fra vår områdeovervåking, eller det som har kommet fram gjennom tilsyn med kommunene som barnehagemyndighet.

Vi er fire saksbehandlere som har vært involvert i arbeidet med informasjon og veiledning. Vi mener at vi har god og bred kompetanse på området.

Med dette som bakgrunn mener vi å ha hatt god måloppnåelse.

33.4 Tilsyn

Fylkesmannen i Vestfold gjennomførte fem stedlige og to skriftlige tilsyn i 2013, og vi har dermed oppfylt embetsoppdragets krav. Vi har valgt å benytte systemrevisjonsmetoden under alle tilsynene ettersom vår erfaring er at metoden gir et godt resultat på en effektiv måte.

Vi viser til egen særreportering til Utdanningsdirektoratet per 28.2.14.

Stedlige tilsyn

De fem stedlige tilsynene gjennomførte vi med følgende tema:

- tilsyn med kommunen som godkjenningsmyndighet
- kommunen som tilsynsmyndighet
- kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning, herunder pedagognorm, dispensasjoner og organisering av styrerressurser
- kommunens håndtering av regelverket om opplysningsplikt til barneverntjenesten

Valg av tema er gjort på bakgrunn av en risikovurdering. Det ble gitt avvik i fem av fem kommuner og tolv avvik totalt.

Når det gjelder godkjenning av barnehager, har tre av fem kommuner fått avvik. Avvikene er i hovedsak gitt på bakgrunn av at barnehagedriften er igangsatt før barnehagen er godkjent etter barnehageloven. Når det gjelder kommunen som tilsynsmyndighet, ga Fylkesmannen avvik til to kommuner og merknad til én kommune i 2013. Kommunene har også en utfordring når det gjelder håndtering av regelverket knyttet til dispensasjoner fra utdanningskravet og dispensasjoner fra pedagognormen der har vi gitt syv avvik i fem kommuner. Fylkesmannen tok selv initiativ til å føre tilsyn med kommunens oppfølging av barnehageloven § 22 om opplysningsplikt til barneverntjenesten. Vi har ikke avdekket avvik på dette området i år. Fylkesmannen vil ut fra disse funnene gi kommunene veiledning, på de ovennevnte temaene, i løpet av 2014.

Etter at vi formelt avslutter sluttmøtene i hver kommune, tilbyr vi alltid veiledning. Som regel gir vi veiledning ut fra konkrete temaer som én eller flere av tilsynsdeltakerne har bedt om, eller så kan vi velge å gi veiledning ut fra hva vi vurderer som behov. Dette oppfatter vi at kommunene opplever som et godt tilbud. Videre har vi hatt stort fokus på veiledning i våre møter med barnehagemyndighetene (Barnehageforum) på de ovennevnte tilsynstemaene. Vår erfaring er at det fortsatt er nødvendig med veiledning.

Skriftlige tilsyn

I 2012 valgte vi å ta styrerressursen ut av to tilsyn i påvente av en uttalelse fra Utdanningsdirektoratet, jf. henvendelse fra Utdanningsdirektørens arbeidsutvalg. Vi fulgte opp dette temaet gjennom skriftlige tilsyn i de to kommunene i år. Temaet i det skriftlige tilsynet var:

- kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning, herunder pedagognorm, dispensasjoner og organisering av styrerressurser

Vi har avsluttet det skriftlige tilsynet i én kommune, og der avdekket vi ikke avvik. For den andre kommunen igangsatte vi skriftlig tilsyn i 2013, men tilsynet er ikke avsluttet.

Tilsynsrapporter

I 2013 har vi gjennomført tilsynene etter gammel tilsynsmetode der vi har gitt avvik eller merknad. Vi publiserer tilsynsrapportene på vår hjemmeside et par dager etter at endelig tilsynsrapport er oversendt til kommunen per post.

Måloppnåelse

I 2013 har totalt seks personer ved embetet deltatt i tilsyn på barnehageområdet. To personer har vært tilsynsledere. Tilsynslederne har jobbet med tilsyn i flere år og har god kompetanse på området. Vi har deltatt på Utdanningsdirektoratets kurs i ny tilsynsmetode. Vi hadde varslet alle tilsynene før ny tilsynsmetode var på plass. Av den grunn valgte vi å fullføre tilsynene i 2013 etter gammel metode. Vi er imidlertid i gang med implementering av ny metode. Tilsynskursene har gitt oss økt kompetanse og bevissthet om de ulike elementene i tilsynsprosessen. Det har vært svært lærerikt og nyttig for oss, og vi håper Utdanningsdirektoratet følger opp med tilsynssamlinger på barnehageområdet i 2014. Vi har bistått Utdanningsdirektoratet i utviklingen av tilsynet på barnehageområdet ved å være aktive deltakere på tilsynskursene og gi tilbakemelding på utkast til kontrollspørsmål. Videre bidro vi med ett foredrag fra en av våre saksbehandlere på det ene tilsynskurset.

Vi har et generelt inntrykk av at de fleste kommunene setter pris på tilsyn fra Fylkesmannen og at de ofte gir tilbakemelding om økt kunnskap innenfor tilsynsteamene. Vår erfaring er imidlertid at barnehagemyndighetene er mer positive til tilsyn enn kommuneledelsen. For barnehagemyndighetene oppleves som det at Fylkesmannens

tilsyn gir en anledning til å sette barnehage på dagsorden i kommunen.

Våre tilsyn i 2013 er gjennomført etter gammel tilsynsmetode, jf. ovenfor, ettersom dette var den gjeldende føringen fra Utdanningsdirektoratet på tidspunktet for tilsynsvarselet. Vi mener at vår tilsynspraksis sikrer likebehandling og ensartet tilsynspraksis for våre kommuner.

Med dette som bakgrunn mener vi å ha hatt god måloppnåelse.

33.5 Kontroll av årsmelding per 15/12 og årsregnskap for ikke-kommunale barnehage

Årsmeldinger

Fylkesmannen har kvalitetssikret og godkjent data som fremkommer i årsmeldingsskjemaene innen fristen.

Vi inviterte barnehagemyndighetene til en gjennomgang av årsmeldingsskjemaet tidlig i januar 2013 og fremhevet sentrale punkter som barnehagemyndighetene måtte kontrollere. Tidligere år hadde vi tilsvarende gjennomgang i desember. Vi opplevde en helt klar forbedring med å flytte gjennomgangen til januar, altså etter at barnehagene hadde startet sin rapportering. Resultatet fikk vi i form av at vi kunne godkjenne 43 prosent av skjemaene uten korreksjoner eller kommentarer. Tilsvarende tall for året før var 10 prosent. I all hovedsak var feilene knyttet til skjemaets punkt 3 (nærmere om private organisasjoner, barnehagens eierform, barnehagens godkjenning), punkt 5 (minoritetsspråklige barn), og punkt 8 (ikke samsvar mellom rapportering i ramme A, B og C).

Vi hadde en god dialog med barnehagemyndighetene og noen barnehageeiere underveis i kvalitetsarbeidet. Vi benyttet saksbehandlingsmerknadene i BASIL som verktøy i kommunikasjonen. Videre opplevde vi at barnehagene i større grad enn tidligere benyttet seg av merknadsfeltet i skjemaet for å forklare for eksempel for lite pedagogisk bemanning. Barnehagemyndighetene var aktive brukere av sitt nye felt "kommentarer fra kommunen". Dette feltet lettet Fylkesmannens kontrollarbeid ved at barnehagemyndigheten kunne opplyse om utførte undersøkelser og kontroller fra deres side som vi ellers ikke ville sett. Både barnehagene og barnehagemyndigheten virker fornøyd med denne løsningen.

Utdanningsdirektoratet gjennomførte en evaluering av rapporteringen i februar 2013. Vi hadde underveis i rapporteringen notert oss ulike punkter som vi ønsket å melde tilbake på, i tillegg til at noen av våre kommuner hadde endringsønsker. Vi vurderer selv at vi hadde mange innspill til forbedringer i systemet både hva gjaldt den tekniske løsningen, flere kontroller og den faglige veiledningen til utfyllingen av skjemaene. Vi setter pris på at flere av våre endringsforslag ble hørt og innarbeidet skjemaet per 15. desember 2013.

Årsregnskap

Vi har fulgt opp at kommunene overholder fristen for innlevering av årsregnskapsskjema for ikke-kommunale barnehager. Dette har vært en lite krevende oppgave. Vi opplevde at én barnehage meldte behov for endring i skjemaet etter kommunens frist for kontroll og godkjenning. Statistisk Sentralbyrå var behjelpelig med å få utført korreksjonen.

I år, som i 2012, fikk vi spørsmål om hvordan de ikke-kommunale barnehagene skal regnskapsføre etterjusteringen av kommunalt tilskudd for 2012. Ettersom fristen for innlevering av årsregnskapsskjema er før kommunen fatter vedtak om endelig kommunalt tilskudd for 2012, viser ikke årsregnskapsskjemaet det endelige regnskapet for barnehagen i 2012. Vi veiledet på at barnehagene må fylle ut tallene som er kjent på rapporteringstidspunktet.

Faggruppe for BASIL

Én medarbeider fra Vestfold er regionens representant i faggruppen for BASIL. Faggruppen ledes av Utdanningsdirektoratet på en profesjonell og strukturert måte, og vi opplever at alle innspill blir tatt på alvor og vurdert, at det er rom for gode diskusjoner, og at det faktisk skjer fremdrift i arbeidet og endringer i BASIL. Dette opplever vi som et nyttig og inspirerende arbeid.

BASIL-samling

Utdanningsdirektoratet gjennomførte i november 2013 en BASIL-samling for aller første gang, etter mal fra GSI. Vår opplevelse er at dette var en svært nyttig samling, og at dette var en felles oppfatning av alle fylkesmennene. Vi støtter derfor ideen om at ordningen videresføres som en årlig samling.

Måloppnåelse

To medarbeidere fra embetet ivaretar oppfyllelsen av embetsoppdraget. Vi fordelte alle barnehagene mellom oss og kontrollerte hver enkelt årsmelding, og ivaretok dialogen med barnehagemyndighetene og barnehageeiere

underveis. Rent praktisk gjør vi det slik at vi har et felles regneark der vi noterer oss spørsmål og kommentarer som må avklares med den enkelte barnehage. Dette gir oss i ettertid en god oversikt over hvilke områder det er mest usikkerhet knyttet til rapporteringen, noe som i neste omgang gir oss et grunnlag for å melde endringsforslag til Utdanningsdirektoratet. Systemet gir oss også anledning til å følge opp "hverandres barnehager" ved eventuelt fravær fra kontoret. Videre fulgte vi opp innlevering av årsregnskapsskjemaene innen fristen. Dette blir primært ivaretatt av én saksbehandler i form av e-postkontakt med barnehagemyndighetene. Vi vurderer måloppnåelsen på området som god.

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

Kompetansemidler er svært viktig for å øke kvaliteten i barnehagene. De statlige midlene har vært et godt bidrag til kvalitetsarbeidet. Kommunene bruker i tillegg egne ressurser til formålet. Fylkesmannen oppfatter, blant annet som en konsekvens av ressursinnsatsen på kvalitetsområdet, at kvaliteten på fylkets barnehager er god.

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Vennskap og deltagelse – kompetansesatsing for barnehageansatte

Fylkesmannen har fordelt de statlige midlene på forskjellige kompetanseområder ut fra søknader fra kommuner eller fra den enkelte kommunale eller ikke-kommunale barnehage.

Midlene som skulle bidra til gjennomføring av satsningen «Vennskap og deltagelse – kompetansesatsing for barnehageansatte i 2013», gikk til alle kommunene i Vestfold. Kommunene fikk midler på bakgrunn av søknader og egne utarbeidede kommunale handlingsplaner for kompetanseheving for kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Midlene ble fordelt ut fra følgende kriterier:

- kommunens plan for kompetanseheving i henhold til Utdanningsdirektoratets strategi 2013 «Vennskap og deltagelse»
- tiltak som ivaretar lokale kompetansebehov innenfor de nasjonalt prioriterte områder
- ansatte i både kommunale og ikke-kommunale barnehager
- rapport om bruk av kompetansemidler 2012

Samtlige kommuner rapporterte våren 2013 på bruken av midlene for 2012 og planene for 2013. I alle kommuner deltar både kommunale og ikke-kommunale barnehager i de fleste kompetansetiltakene det rapporteres om. Rapporteringen fra kommunene til Fylkesmannen viser at det er et stort mangfold av kompetanseutviklingstiltak som settes i verk lokalt, alt fra dagskurs til etter- og videreutdanningstilbud i samarbeid med høyskoler.

Vestfold er ett av seks fylker som har vært med i pilotprosjektet «Barnehage som læringsmiljø og danningsarena». Det er elleve kommunale og ikke-kommunale barnehager fra ti kommuner som i samarbeid med Høgskolen i Vestfold i 2012 har forsket på begrepene danning og læring. Pilotprosjektet har resultert i et kompendium med tolv fagartikler; en fra hver barnehage og en fra Høgskolen i Vestfold. Fylkesmannen inviterte alle barnehagene i Vestfold mai 2013 til en avslutningskonferanse «Barnehage som lærings- og danningsarena». Konferansen hadde som mål å se danningsprosjektet i bakspeilet og reflekterte over veien videre. To av barnehagene presenterte sitt prosjekt, og konferansen avsluttet med paneldebatt hvor tema var: «Barn som mål – barn som middel». Konferansen hadde 200 deltakere.

Høgskolen i Vestfold har igangsatt to PUB-studier som knytter seg mot begrepene læring og danning. Søkning til disse studier har vært positiv og begge studier er godt mottatt i sektoren. Barnehagemyndigheten i Sande kommune har fortalt om prosjektet i flere kommuner i Buskerud og Oslo og Akershus.

Mangfolds- og likestillingsperspektivet

Fylkesmannen etablerte i 2009 et Fyrtårsprosjekt med tre kommuner innenfor Handlingsplan for likestilling. Dette arbeidet har i løpet av 2011 resultert i arbeidsbrosjyre «Jenter og gutter med like muligheter – om likestilling, likeverd og mangfold». Brosjyren ble trykket i 5000 eksemplarer og ble i januar 2012 delt ut til alle ansatte i Vestfoldbarnehagene, barnehagens samarbeidspartnere og foreldrerepresentantene i samarbeidsorgan. Brosjyren er også å finne på Fylkesmannen sine nettsider.

Erfaring fra arbeidet med brosjyren ble tatt opp og formidlet på konferansen «Mangfold og likestilling» 16.

august 2013. Målgruppen for konferansen var barnehagemyndigheter og alle ansatte i kommunale og ikke-kommunale barnehager i Vestfold og Telemark. Konferansen fant sted i Arena Larvik i Larvik kommune og hadde 1 340 deltagere. Konferansen ble åpnet med et innlegg fra Skatteekista barnehage som fortalte om sin tilnærming til begrepet likestilling i barnehage. Neste innlegg ble holdt av Kristina Henkel fra Jämställt i Sverige som snakket om likestilling, mangfold og rekruttering av menn i barnehagen. Hun oppfordret oss til å gi barna tusen muligheter i stedet for én, og snakket om våre verdier og fordommer. Relasjonshøvdingen Marco Elsafadi hadde et inspirasjonsforedrag om relasjoner og samspill mellom mennesker. Han snakket om å møte mennesker ut fra personligheten, ikke kjønn og navn. Hans budskap til deltagerne var at de har verdens viktigste jobb. Dagen ble avsluttet med foredrag om betydningen av medvirkning og inkludering i barnehagen ved høgskolelektor Anne Kostøl. Barnehageansatte og barnehagemyndigheter fra Vestfold og Telemark fikk en flott dag med mange inntrykk og mange meldte tilbake at dette var en fin måte å begynne å tenke bredere på mangfolds- og likestillingsarbeid i barnehagehverdagen, samt rekruttering av menn til barnehage.

Fylkesmannen følger opp Handlingsplan for likestilling i grunnskole og barnehage. Se for øvrig kommentarer under pkt. 33.3.

Fylkesmannen har gjennom informasjon på våre nettsider og veiledning i Barnehageforum oppfordret alle kommuner til å slutte opp om Manifest mot mobbing gjennom å undertegne lokale avtaler.

Etablering av midlertidige studieplasser for barnehagelærere

Fylkesmannen i Vestfold søkte høsten 2013 om midler til 30 nye plasser til PUB-studium ved Høgskolen i Vestfold «Ingenting kommer av ingenting, og alt henger sammen med alt - barnehagen som dannelsings- og læringsarena». Bakgrunnen for søknaden var et ønske om videreføring av pilotprosjektet «Barnehagen som læringsmiljø og dannelsingsarena». PUB-studiet er en videreutdanning for barnehagelærere på 30 studiepoeng, og innebærer videreutdanning på deltid over ett år. Studiets mål er å bryte mønstre og utvikle et alternativt kunnskapsbegrep som baserer seg på en forståelse av estetikkens betydning i barnehagens pedagogiske virksomhet. Utdanningsdirektoratet tildelte midler til 30 studenter, hvorav 15 studenter hadde oppstart på studiet 11. desember 2013. Høgskolen har lagt opp til en rekrutteringsprosess i januar 2014 hvor de håper å få 15 studenter til. Fylkesmannen bistår Høgskolen i dette arbeidet.

Kompetansehevingstiltak for assistenter

Utdanningsdirektoratet ga midler i 2013 til to klasser for kompetanseheving for assistenter i barnehage hvor målet var å styrke kompetanse hos assistenter i Vestfold. 51 søkere fra 33 kommunale og ikke-kommunale barnehager i 12 kommuner hadde oppstart 5. desember 2013. Dette er det andre året med et slikt tiltak. Da antall søkere i 2012 var 57, var vi spente på rekrutteringen til studiet i 2013. Alle evalueringene som referansegruppen mottok i 2013, viste at dette er et populært tilbud og at studentene prater positivt om tiltaket og anbefaler det til sine kollegaer. Barnehageeiere ser også positivt på tiltaket og melder om at noen av studentene ønsker å ta videreutdanning som barnehagelærer, enten på fulltid eller deltid. Ikke alle eiere har tilrettelagt for at assistenter får fri med lønn til å delta på studiet. De tildelte midlene fra Utdanningsdirektoratet ga rom også til tre pensumbøker til hver barnehage og for noe innkjøp av materiell, samt støtte og veiledning fra barnehagen til studentene, ca. 5 000,- kroner per student.

Fylkesmannen etablerte, i samarbeid med 12 kommuner, fem klasser til kompetansehevingstiltak for assistenter i kommunale og ikke-kommunale barnehage med ingen eller begrenset barnehagefaglig erfaring fra barnehage. Det ble valgt ulike tilnærminger til et femdagers kompetansetiltak. 11 kommuner valgte å ha Kari Pape som kursholder og gikk til innkjøp av boken «Den gode barnehageassistenten», mens én kommune valgte å samarbeide med Høgskolen i Vestfold. Studentene fikk da et samlet kompendium med utvalgte temaer. Tiltaket har blitt godt mottatt, og barnehageeiere har tilrettelagt for at assistenter får fri med lønn for å gå på kompetansetiltaket.

Fylkesmannen har i løpet av 2013 forsøkt å starte et samarbeid med kommunene om tilrettelegging for at assistenter i barnehage kan avlegge fagprøve i barne- og ungdomsfaget, men har ikke lyktes å få det til. Det kan skyldes at fylkeskommunen har tilsvarende prosjekt i tre av våre kommuner. Vi har invitert fylkeskommunen til å delta på et GLØD-møte i 2014 for å se på muligheter til samarbeid.

Implementering av veiledere

Fylkesmannen inviterte til konferansen «Mye mer enn bare prat» der veileder om «Språk i barnehagen» og «Barns trivsel – voksnes ansvar» ble presentert fra Utdanningsdirektoratet. Målgruppen for konferansen var styrere og barnehagemyndigheter i Vestfold. Rådgiver i Utdanningsdirektoratet Frode Restad snakket om hvordan skoler jobber med læringsmiljø, og hva kan overføres til barnehagen. Han var innom hva vi vet om mobbing og bruk av programmer. Utdanningsdirektøren avsluttet konferansen ved å si noe om hva tilsynet kan lære oss om mobbing, krenkede ord og handlinger.

GLØD-nettverk i Vestfold

GLØD-nettverket i Vestfold ble opprettet høsten 2012. Nettverket i Vestfold består av sentrale aktører fra ulike fagområder som har god kunnskap om sektoren. Nettverket er ansvarlig for å iverksette lokale tiltak i Vestfold i tråd med GLØD-kampanjens formål. Noen av de «GLØDENDE» arbeidsoppgaver som vi har gjennomført i 2013, er planlegging og deltagelse på utdanningsmesser, omdømmebygging av barnehagelæreryrket og barnehagen som arbeidsplass, implementering og markedsføring av ny barnehagelærerutdanning og veiledning av nyutdannede.

Siden 2009 har tre kommuner jobbet som fyrtårskommuner med likestillingsbegrepet. Disse tre er representert i GLØD-gruppen, og bidrar med sin kompetanse på dette området. Rekruttering av menn og mennesker med flerkulturell bakgrunn er noe av sammenhengen mellom disse to områdene. Konferansen om «Mangfold og likestilling» var ett av tiltakene denne gruppen satte i gang.

GLØD-nettverket gjennomførte et mediekurs hvor kontakt med media var tema. Kurset resulterte i et leserinnlegg om hvorfor bli barnehagelærer.

GLØD-nettverket har tildelt midler til flere tiltak i fylke blant annet prosjekt i Horten kommune "Veiledning av nyutdannende barnehagelærere", leie av lokaler til kompetansehevingstiltaket for assistenter i Larvik kommune og kjøp av litteratur til midlertidige studieplasser for barnehagelærere.

Fylkesmannen har tildelt midler til lokale rekrutteringstiltak.

Nettsiden hos Fylkesmannen brukes til å støtte opp om tiltakene i GLØD-kampanjen både nasjonalt og lokalt.

Veiledning av nyutdannede barnehagelærere og lederutdanning for styrere

Høgskolen i Vestfold har ved flere anledninger vært representert på våre samlinger med barnehagemyndighetene (Barnehageforum) hvor de har ønsket å sette lys på videreutdanning for barnehagelærere som veiledere for nyutdannede barnehagelærere. Fylkesmannen har deltatt på en del møter på Høgskolen for å støtte opp om dette arbeidet. Vi inviterte til konferansen «Mye mer enn bare prat» oktober 2013 hvor styrere og barnehagemyndigheter i Vestfold var målgruppen. Høgskolelektor Liv Torunn Eik presenterte sin doktorgradavhandling og snakket om nyutdannede barnehagelæreres kompetansebygging det første året i yrket. Barnehagemyndigheten fra Horten kommune presenterte hvordan de legger til rette for veiledning av barnehagelærere i Horten for kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Når det gjelder lederutdanning for styrere, kjenner ikke Fylkesmannen i Vestfold til hvor mange styrere som tar denne utdanningen sentralt. Dette er en type informasjon vi etterlyser fra Utdanningsdirektoratet. KS BTV har i samarbeid med Høgskolen i Telemark opprettet tilsvarende studie for styrere i Vestfold. Fylkesmannen har bidratt med lokaler til muntlig eksamen ved studiets avslutning juni 2013. Da var alle kommunale og ikke-kommunale barnehager i fylket invitert til å høre på studentenes framlegg.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har igangsatt flere tiltak på dette resultatområdet. Evalueringene i prosjektene våre, samt rapporteringer fra kommuner på bruk av kompetansemidler, viser at dette er nødvendige tiltak som ønskes velkommen. Alle barnehagene får samme tilbud og kan øke sin kunnskap innenfor temaene. Dette hever statusen til barnehageyrket, og bidrar til økt kvalitet i de kommunale og ikke-kommunale barnehagene i fylket.

Enkelte kommuner rapporterer om at likestilling og mangfold er et vanskelig tema å jobbe alene om, og de gir uttrykk for at tiltakene vi har satt i gang har bidratt til nettverksbygging, erfaringsdeling og at det har satt i gang arbeid med nye prosjekter.

Spesielt har vi lyst å framheve tiltakene knyttet til assistentene. Dette er vært et godt mottatt tiltak som har resultert i stor oppslutning. Vi har fått tilbakemelding fra kommunene om at alle ansatte føler at de får et kompetanseløft innenfor faget.

Med dette som bakgrunn mener vi å ha hatt god måloppnåelse.

Kompetansetiltak	Samarbeidspartner/UH-institusjoner m.fl.	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Videreutdanning i barnehagepedagogikk		0	0	0
PUB-studier	Høgskolen i Vestfold	15	11	4
Kompetansehevingsstudie for assistenter		0	0	0

Kompetansetiltak jf 20 mill.	Samarbeidspartner/UH-institusjoner m.fl.	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager	Midler pr tiltak (kr)
Fagbrev (praksiskandidatordningen)		0	0	0	0
Basiskompetanse for assistenter	1.Høgskolen i Vestfold 2. Kari Pape	259	128	131	626150

34.3 Andre satsingsområder

Kompetansetiltak for barnehagemyndigheten

NAFO inviterte i januar 2013 på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet barnehagemyndighetene i Vestfold til å delta i kompetansetiltak innen språklig og kulturelt mangfold. Målet med kompetansetiltaket er å styrke barnehagemyndighetens kompetanse om flerspråklig og flerkulturelt pedagogisk arbeid i barnehagen. Dette innebærer å styrke kommunens arbeid med å implementere Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, å styrke kommunens rolle som tilsynsmyndighet og forvalte den statlige tilskuddordningen Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder (Rundskriv F-01-11). Syv kommuner fra Vestfold deltar i kompetansetiltak som startet opp i mars 2013 og avsluttes i mai 2014. De er fordelt på to nettverksgrupper. Én gruppe er tilknyttet Høgskolen i Oslo og Akershus, og én gruppe er tilknyttet Høgskolen i Østfold. Fylkesmannen har sittet i styringsgruppen hvor NAFO, UH-institusjonene og representanter for barnehagemyndighetene har gitt innspill til prosjektet underveis og evaluert prosjektet halvveis. Erfaringene fra dette kompetansetiltaket vil bli formidlet på samling med barnehagemyndighetene (Barnehageforum) våren 2014.

Barnehagemyndighetens rolle i flerkulturelt arbeid i barnehagene

Fylkesmannen inviterte representant fra NAFO på Barnehageforum i april 2013 for å snakke om barnehagemyndighetens rolle i flerkulturelt arbeid i barnehagene i den enkelte kommune. Rådgiver Gro Svolsbru fra NAFO presenterte hvordan barnehagen, i tråd med føringene i Rammeplanen, kan støtte at barn bruker sitt morsmål, og hvordan gjøre dette når barnehagen har eller ikke har tilgang på tospråklig assistanse, og hvilken betydning språk har for barns identitet og læring. Bydel Søndre Nordstrand informerte om sitt arbeid med å styrke kompetansen på området språkstimulering for minoritetsspråklige barn. De fortalte om gratis kjernetid, rekruttering av barn til barnehagetilbud, strategi og faglig forankring for språkarbeid med minoritetsspråklige barn og hvordan få til et godt foreldresamarbeid med foreldrene til minoritetsspråklige barn. Deltagerne fikk mange praktiske tips om prosjektet deres som heter "nyeLESEFRØ". Porsgrunn kommune fortalte om hvordan de jobber med flerkulturelt pedagogikk i sine barnehager.

På Barnehageforum i september presenterte Høgskolen i Vestfold bruk av smartbordtavler i arbeid med språkstimulering av minoritetsspråklige barn i barnehagen. Tjøme kommune fortalte om sine erfaringer rundt bruken av smartbordtavler for få bedre språkstimulering hos de minoritetsspråklige barn.

Midler til tiltak for å bedre språkforståelse blant minoritetsspråklige barn

Fylkesmannen lyste ut midler høsten 2013 til tiltak rettet mot barnehagepersonalets kompetanse for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn. Målet var å legge til rette for kompetanse på området. Syv kommuner søkte på midler innenfor området. Alle tiltakene omfattet både kommunale og ikke-kommunale barnehager og var rettet mot videreutdanning for barnehageansatte i hvordan skape et godt språkmiljø for minoritetsspråklige barn.

Veilederen *Til barns beste - samarbeid mellom barnehagen og barnevernstjenesten*

Meldeplikt til barneverntjenesten er et tema som det er en høy bevissthet om i Vestfold. I mars 2013 gjennomførte Fylkesmannen konferansen «Til barns beste» hvor vi utfordret ansatte og ledere i barnehagen, samt barnehagemyndighetene i Vestfold til å bidra til å sikre barn mot overgrep og urett. Konferansens bakgrunn var «Oppreisningsordningen for tidligere barnevernsbarn i Vestfold» sitt arbeid. Gjennom konferansen fikk vi vise erfaringer fra Oppreisningsordningen, tok opp det vi tror er dagens situasjon og forsøkte se inn i den nære framtida.

Fylkesmannen gjennomførte i 2012 en kartlegging av kommunenes system for håndtering av skolenes og barnehagenes opplysningsplikt til barneverntjenesten. Formålet med kartleggingen var å bidra til at barnehagepersonalet er kjent med og oppfyller sin opplysningsplikt og avdekke områder der lovkravene ikke oppfylles, eller der det er et forbedringspotensial. Barnehageforum i april 2013 ble naturlig møtepunkt å formidle resultater fra denne kartleggingen. Vi gjennomgikk barnehageloven § 22 om opplysningsplikt til

barnevernstjenesten og hvordan denne følges opp av barnehagemyndighetene i den enkelte kommune.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har igangsatt flere tiltak på området. De valgte metodene og strategier er hensiktsmessige og drøftes med arbeidsutvalget for Barnehageforum og kommunene hvert år. Kapasitet og kompetanse hos embetet er god.

Med dette som bakgrunn mener vi å ha hatt god måloppnåelse.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 710 800,46	kr 0,00
31.4 Informasjon og veiledning	kr 698 334,76	kr 101 551,00
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl. prøver	kr 126 502,14	kr 1 526 653,70
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 1 177 530,45	kr 0,00
32.2 Kompetanseutvikling	kr -17 871,45	kr 1 213 444,06
32.3 Skoleporten	kr 72 088,54	kr 0,00
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr 524 089,65	kr 28 423,00
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr 35 391,66	kr 0,00
33.2 Klagesaksbehandling	kr 154 873,48	kr 0,00
33.3 Informasjon og veil. bh	kr 0,00	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 527 972,04	kr 0,00
33.5 Kontroll av årsmelding og årsregnskap	kr 54 994,23	kr 0,00
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr 109 261,06	kr 120 000,00
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 196 143,85	kr 15 185,01
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 124 131,68	kr 0,00
Andre oppgaver under KD	kr 3 486,75	kr 0,00
Sum:	kr 5 497 729,00	kr 3 005 256,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Ingen rapportering i denne årsrapporten. Det fremgår av embetsoppdraget at saksantall og utfall av saksbehandlingen skal fremgå av Fylkesmannens årsrapport på barnevernområdet. Foreløpig årsrapport ble oversendt Statens helsetilsyn 20. januar 2014. Endelig årsrapport skal sendes Statens helsetilsyn innen 1. mars 2014. Fylkesmannens rapportering på hendelsesbaserte tilsyn fremgår av punkt 2.3.

41.2 Planlagt tilsyn

I Vestfold fylke er det fire statlige og to private barneverninstitusjoner. Den ene private institusjonen, Inom Løft AS, besto av fem avdelinger ved begynneslen av 2013. Etter et individtilsyn på avdeling Idrettsveien i mars ga Fylkesmannen institusjonen pålegg om å rette opp forholdene ved avdelingen, og varslet samtidig om at Fylkesmannen vurderte å stenge avdelingen dersom forholdene ikke ble rettet opp innen utgangen av april. Bufetat fattet den 30 april vedtak om bortfall av godkjenningen for avdeling Idrettsveien. Avdeling

Grettelia ble nedlagt i juni, og avdeling Kirkebakken har stått tom i hele 2013.

Fylkesmannen skal gjennomføre to uanmeldte og to meldte individtilsyn i året på barneverninstitusjonene i fylket som har barn plassert etter barnevernloven §§ 4-24, 4-25 og 4-26. Dette målet er nådd. Det er en institusjon som tar imot ungdom etter barnevernloven §§ 4-4, 5. ledd og 4-12. Her skal Fylkesmannen gjennomføre minimum et uanmeldt og et meldt tilsyn i året. Vi har gjennomført fire besøk. I tillegg har vi ha gjennomført tilsyn på hver institusjon etter systemrevisjonsmetoden, på alle seks institusjonene.

Fylkesmannen har gjennomgått 989 tvangsprotokoller under tilsynsbesøkene og hatt 56 samtaler med beboere. Alle tilsynsrapportene fra individtilsynene blir sendt til Bufetats regionkontor.

Fylkesmannen har, som ledd i landsomfattende tilsyn 2013, gjennomført systemrevisjon med tre kommunale barneverntjenesters arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. To av kommunene fikk avvik.

41.3 Klagesaker

Ingen rapportering i denne årsrapporten. Det fremgår av embetsoppdraget at saksantall og utfall av saksbehandlingen skal fremgå av Fylkesmannens årsrapport på barnevernområdet. Foreløpig årsrapport ble oversendt Statens helsetilsyn 20. januar 2014. Endelig årsrapport skal sendes Statens helsetilsyn innen 1. mars 2014. Fylkesmannens rapportering på hendelsesbaserte tilsyn fremgår av punkt 2.3.

41.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har ikke ilagt noen kommuner mulkt, men følger nøye med i utviklingen på fristbrudd i kommunene.

Vestfold fylke hadde 2,1 % fristbrudd på undersøkelser i første halvår 2013, mens landsgjennomsnittet var 14,3 %.

Resultatområde 73.1 Klager på økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet etter lov om sosiale tjenester i NAV

Behandlingen av saker er fortløpende rapportert til Statens helsetilsyn gjennom NESTOR og framkommer dessuten under rapportering til Arbeids- og sosialdepartementet.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

Se underpunktene

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Sakene er fortløpende registrert i NESTOR. Det er behandlet fire hendelsesbaserte tilsynssaker i 2013. Behandlingstid er 1,4 måneder (median).

74.2 Planlagt tilsyn

Det er gjennomført to tilsyn med KVP i 2013. Begge kommunene fikk avvik på samme tema, som var at gjennomføring av KVP ikke var forsvarlig. Det er i tillegg gjennomført tre tilsyn med tema behandling av søknader om økonomisk stønad. To av kommunene fikk avvik som handler om at tildelingen ikke er forsvarlig.

74.9 Andre oppdrag

Ingen rapporteringsplikt.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

se underpunktene

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Sakene registreres forløpende i NESTOR. I 2013 har Fylkesmannen i Vestfold avsluttet 112 hendelsesbaserte tilsynssaker helse/omsorg. Median saksbehandlingstid var 4,8 måneder.

Det har vært to henvendelser fra politiet med spørsmål om etterforskning og det har vært en anmeldelse fra fylkesmannen.

82.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen i Vestfold gjennomførte i 2013 20 tellende tilsyn etter helse- og omsorgstjenesteloven og spesialisthelsetjenesteloven. Kravet var 19 utenom det regionale spesialisthelsetestetilsynet.

Tilsyn gjennomført i kommunene: Det er gjennomført 5 tilsyn med kommunenes kriseledelse, 3 tilsyn (planlagt 5) med helsestasjonstilbudet, 2 tilsyn med tvangstilstak overfor rusmiddelavhengige og 1 tilsyn med bolig knyttet til psykisk utviklingshemmede.

Tilsyn gjennomført i spesialisthelsetjenesten: 3 tilsyn med BUP i regionen - landsomfattende tilsyn.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Klagesakene legges fortløpende inn i NESTOR. 147 saker ble i 2013 realitetsbehandlet. 97 % av sakene ble behandlet innen 3 mnd.

Det er behandlet 188 saker etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A. Median saksbehandlingstid var 0,4 mnd.

82.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har rapportert som pålagt i NESTOR.

Rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemmin - khol kap 9 :

Fylkesmannen har rapportert inn utførte oppgaver i Nestor. I 2013 gjennomførte Fylkesmannen 12 stedlige tilsyn rettet mot kontroll av bruk av tvang og makt. En av tilsynssakene endte i vedtak om pålegg fra SHT. Vi har deltatt på samling i regi av Helsedirektoratet, og vært aktive i embetenes (innen Sør-Øst) samarbeid rundt kapittel 9. I 2013 mottok 1 klage på ett vedtak. Klagen ble oversendt, og avgjort av Fylkesnemnda.

Gjennom økonomisk støtte og veiledning, bidratt til utvikling av et opplæringsprogram i forhold til kapittel 9. Dette arbeidet ledes av utviklingssenteret og kommunene i Vestfold. Samtlige kommuner i Vestfold deltar i arbeidet, og vil lede til endringer i vår behandling av dispensasjonssøknader.

Vi har gjennomført samarbeidsmøter med kommunens overordnet faglig ansvarlig, deltatt på møter, og samarbeidet med utviklingssenteret som planlagt. Vi har gjennomført vår årlige fagdag for kommunene og spesialisthelsetjenestene.

Mål for 2014:

- Opprettholde fokus mot stedlige tilsyn, planlagt en ytterligere økning på antall fra 2013
- Ha jevnlig samarbeidsmøter med 2.linjen
- Opprettholde samarbeid med utviklingssenteret og ofa-gruppen på samme nivå som i 2013.
- Gjennomføre fagdager
- Tilby opplæring til kommunene i forbindelse med nytt rundskriv
- Jobbe videre med harmonisering av behandling av dispensasjonssøknader (skjerpe kravene i kombinasjon med råd og veiledning til kommunene) i henhold til de signaler vi informert kommunene om gjennom 2012 og 2013.

Nettverk : gjennom flere år og helt fram til høsten 2013, har 12k gjennomført nettverkssamlinger innen for kommunal helse- og omsorgstjeneste og barn og unge. Fylkesmannen har deltatt og bidratt i dette arbeidet.

Vi har dessuten hatt møter med enkeltkommuner knyttet til oppfølging av kvalitet i den kommunale omsorgssektoren og samt møte med Arbeidstilsynet om gjensidig informasjon knyttet til felles tilsynsområder.

Resultatområde 83 Folkehelse

se underpunkt

83.2 Planlagt tilsyn

Oppstart av tilsyn utsatt av Statens helsetilsyn. Ingen tilsyn gjennomført. Ikke rapporteringsplikt.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

Ingen rapportering i denne årsrapporten. Det fremgår av embetsoppdraget at saksantall og utfall av saksbehandlingen skal fremgå av Fylkesmannens årsrapport på barnevernområdet til Statens helsetilsyn. Foreløpig årsrapport ble oversendt Statens helsetilsyn 20. januar 2014. Endelig årsrapport skal sendes Statens helsetilsyn innen 1. mars 2014.

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Behandlet 677 separasjonssaker og 602 skilsmisssaker.

42.2 Anerkjennelsesloven

42.3 Barneloven

Fylkesmannen har behandlet fire saker vedrørende stadfeste avtaler om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær slik at avtalene får tvangskraft, jf. barneloven §55.I tillegg har vi behandlet en klage på vedtak om avslag på opplysninger om barnet, jf. barneloven § 47.

Her ble skolens vedtak opphevet og sendt tilbake for ny behandling.

42.4 Veiledning og informasjon

Når det gjelder veiledning om barneloven gjøres dette i all hovedsak per telefon, da publikum selv ringer inn med spørsmål. Spørsmålene dreier seg om reiseutgifter ved samvær, fastsettelse av samvær og gjennomføring av samvær. I løpet av 2013 har avdelingen brukt ca to ukeverk på denne veiledningen.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

I Vestfold er det ett krisesenter som gir tilbud til både menn og kvinner. Botilbudet for kvinner og menn er adskilt fra hverandre. Senteret ligger i Tønsberg kommune, og krisesenteret betjener 12 av Vestfolds 14 kommuner. Krisesenteret er organisert som en stiftelse. Fylkesmannen gjennomførte høsten 2012 tilsyn med kommunenes krisesentertilbud. Fylkesmannen har ikke gjennomført tilsyn ved krisesentret i 2013, men vurderer å gjøre det i 2014.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

I Vestfold fylke er det to familievernkontorer, et i Sandefjord og et i Tønsberg. Fylkesmannen skal føre tilsyn med familievernkontorene hvert tredje år. Fylkesmannen gjennomførte tilsyn etter systemrevisjonsmetoden ved begge kontorene høsten 2012. Vi har ikke gjennomført tilsyn i 2013.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Vi har to årlige møter med barnevernlederne hvor vi gjennomgår lovendringer og gir generell informasjon fra departementet. Fylkesmannen innkaller og er ansvarlig for temavalg. Kommunene gir positiv tilbakemelding på muligheten til å drøfte og få informasjon.

I tillegg deltar vi på de faste møtene til barnevernlederne.

Fylkesmannen deltar i utviklingen av et treårig prosjekt der samarbeid mellom det kommunale barnevernet og Bufetat står sentralt. Prosjektet er finansiert med midler fra Bufetat og Fylkesmannen.

Videre har vi i samarbeid med Bufetat arrangert et todagers kurs for ansatte i fylkets barneverntjenester og Bufetats tiltak med tema hva er godt barnevern i voldssaker. Utover dette har vi arrangert to fagdager med tema sårbare barn og barns rettigheter og mulighet for medvirkning.

I tillegg blir det gitt råd og veiledning på telefon til barnevernsansatte. Vi har også hatt møter med enkelte kommuner.

45.2 Fritak for taushetsplikt

45.4 Biologisk opphav

23 personer har bedt om opplysninger om biologiske foreldre i 2013.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Fylkesmannen har tidligere fordelt 17,4 stillinger i styrking av kommunalt barnevern i 2011 og 2012 . Disse stillingene er blitt videreført i 2013. I tillegg har Fylkesmannen fordelt midler til 12,9 nye stillinger etter søknad fra kommunene. Utover dette er det fordelt kr. 1.677.475 til kompetanse- og samhandlingstiltak i kommunene. Fylkesmannen følger opp satsingen gjennom kommunenes rapportering.

Resultatområde 46 Universell utforming

Fylkesmannen har ikke hatt egen aktivitet på området i 2013, men samarbeidet med fylkeskommunen i forbindelse med søknad om midler for å bedre tilgjengeligheten til enkelte steder med fornminne

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statsborgerseremonier

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMVE	2	21
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

Vårt inntrykk er at kommunene er godt kjent med Husbankens tilskuddsområder, og at kommunene tar direkte kontakt med Husbanken for råd/veiledning i forbindelse med aktuelle tilskudds og låneordninger.

Fylkesmannen deltar for øvrig i Vestfold Flyktningeforum som er en sammenslutning av kommuner i Vestfold som jobber med blant annet bosetting av flyktninger. Vårt inntrykk er at kommunene har oppmerksomhet på mindreårige flyktninger, samt på flyktninger med behov for særlig oppfølging og tilrettelegging etter bosetting, samt behov for introduksjonsprogram.

Fylkesmannen er ikke involvert i bosettingsarbeidet, men kjenner til at det er en utfordring å få bosatt det antallet flyktninger som er ønsket årlig fra sentrale myndigheter.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Introduksjonsordningen: Fylkesmannen har i løpet av året behandlet seks klager på vedtak etter introduksjonsloven.

Temaene i klagen har vært deltakelse og forlengelse av introduksjonsprogram, trekk i stønad, vedtak om stans av program og vesentlig endring av individuell plan. Alle vedtakene er stadfestet. Til tross for at pilottilsyn med introduksjonsprogrammet i Vestfold har vist avvik fra bestemmelsene om at programmet skal være helårlig og på full tid, er vårt generelle inntrykk at de fleste kommuner har god kunnskap om saksbehandlingen i tråd med bestemmelsene i introduksjonsloven og forvaltningsloven.

Vestfold Flyktning Forum, som er et selvdrevet forum for dem som arbeider med tjenester til flyktninger i kommunene/NAV-kontorene, har hatt to møter i løpet av året. Foruten informasjon og erfaringsdeling har det vært innlegg/foredrag om temaer som har relevans for arbeidet med flyktninger. Det er stabilt god oppslutning om møtene, og IMDi er ofte representert. Fylkesmannen medvirker med formidling av ny informasjon, endringer i regelverk og tilbakemelding om erfaringer fra klagesaker og tilsyn, og med praktisk tilrettelegging av møter med lokaler og lunsj.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

En medarbeider hos Fylkesmannen har hovedansvaret for å informere og veilede kommunene i deres forvaltning av opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og asylsøkere. Det er opprettet et nettverk for ledere i voksenopplæringen der alle kommuner er representert. Nettverket har eksistert i mange år og er velfungerende, med jevnlig møter der også medarbeider fra Fylkesmannen deltar. Medarbeideren får en god del henvendelser fra voksenopplæringen angående tolkning av regelverket for denne gruppen, gjerne sett i sammenheng med opplæringsloven. Fylkesmannen har ikke mottatt klager ift. enkeltvedtak fattet etter introduksjonsloven § 17.

Fylkesmannen i Vestfold arrangerte i samarbeid med Vox også i 2013 et todagers etterutdanningskurs for ledere og lærere, med tilsammen 176 deltakere. Tilbakemeldingen fra deltakerne viser at dette er en høyt prioritert og nyttig samling.

Fylkesmannen deltok også i den regionale ledersamlingen som var i regi av Vox. Medarbeider hos Fylkesmannen har også bistått NAFO ved deres regionale samlinger (Oslo og Trondheim) særlig i forhold til unge asylsøkeres rettigheter.

Vi anser at Fylkesmannen i Vestfold har stor kompetanse på området og at vi har løst oppgavene som Fylkesmannen er gitt i embetsoppdraget.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Det er i 2013 gjennomført tilsyn med to kommuner. Begge tilsynene resulterte i at det ble påpekt lovbrudd på de områdene som er fastsatt som tema av IMDi for 2013. Det ble først utarbeidet en foreløpig rapport, som kommunen kunne uttale seg om innen en gitt frist. Deretter ble endelig rapport sendt kommunen med en frist for å sende inn plan for å rette lovbruddene. Fylkesmannen vurderte disse planene, og har på grunnlag av dem bedt om ytterligere informasjon. Ingen av disse tilsynene er pr januar 2014 formelt avsluttet da Fylkesmannen først skal vurdere den nye informasjonen for å se om tilsynet kan avsluttes.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motivirke diskriminering

Fylkesmannen i Vestfold oppfatter embetsoppdraget knyttet til resultatområde 48 Likestilling som todelte:

1. Som offentlig myndighet skal Fylkesmannen fremme likestilling knyttet til bl.a. kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse og seksuell orientering på de politikkområder Fylkesmannen har ansvar for.

Likestilling som kjønn har tradisjonelt vært sterkt vektlagt i Norge. Fylkesmannen i Vestfold startet i 2012 arbeidet for en bredere tilnærming til likestillingsbegrepet internt og med å få bedre samsvar mellom det vi selv

gjør i embetet og det vi formidler eksternt. Dette arbeidet er videreført i 2013.

I 2013 har embetet prioritert likestilling gjennom:

- Lederpolicy. Fylkesmannens ledergruppe er engasjert i likestilling gjennom fokus på likestilling i ledermøtene. Embetsledelsen har vært mannsdominert, men det er nå to kvinnelige avdelingsdirektører.
- Å bygge kompetanse og øke bevissthetsnivået i personalet om etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse og seksuell orientering som del av likestillingsbegrepet.
- Tydelig intern ansvars plassering, der det operative ansvaret for likestilling er lagt til avdeling for oppvekst og opplæring (OO). Den tverrfaglige arbeidsgruppen som koordinerer Fylkesmannens aktiviteter internt og eksternt består i 2013 av fire personer. Den er ledet av utdanningdirektøren og er forøvrig sammensatt av personer med juridisk, barnehagefaglig og pedagogisk kompetanse.
- Likestilling er jevnlig tema i Ovalen som er en samarbeidsgruppe mellom helse og sosialavdelingen (HSO) og OO.
- En egen tverrfaglig arbeidsgruppe som planlegger og gjennomfører eksterne tiltak.
- Det er gjennomført kontaktmøter med LDO og Likestillingscenteret.
- Rekruttering. Ansatte i FM Vestfold er fremdeles ganske ”hvite”, ”friske” og ”flinke”, men det er en bevisst holdning om å få større mangfold og bli mer fargerike.

2. Fylkesmannen skal være en pådriver for at kommunene arbeider aktivt for å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag og se til at tiltak som gjennomføres på de politikkområdene Fylkesmannen har ansvar for også fremmer likestilling og motvirker diskriminering på ulike grunnlag iht. aktuell lovgivning.

Aktuelle fora for å ta opp likestillingsspørsmål med kommunene er Lederforum, rådmannsutvalg, torsdagsmøter med ordførere og rådmenn, kurs og konferanser, kommunesamtaler, tilsyn, politiske fora og media.

Pådriverrollen overfor kommunene i Vestfold har i 2013 vært ivaretatt gjennom

- likestilling som tema på de kommunesamtalene embetsledelsen gjennomførte i alle kommuner.
- Analyse av årsrapportene fra kommunene, som viser en positiv utvikling i retning av større bevissthet og et bredere likestillingsperspektiv.

Også i 2013 har Fylkesmannen i Vestfold drevet et aktivt arbeid med likestilling på barnehageområdet, jf resultatområde 34.3.

Gjenstående utfordringer i likestillingsarbeidet:

- Likestilling er et kontinuerlig arbeid. Viktig å beholde fokus og entusiasme over tid.
- Vanskelig å styre den politiske utviklingen. I Vestfold er det nå 13 mannlige og en kvinnelig ordfører.
- Hva med sammensetning av kommunestyre, formannskap, råd og utvalg? Fylkesmannen vil tilrå at dette temaet tas opp og drøftes på tvers av embetene.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 1 777 723,61	kr 0,00
42 Familierett	kr 475 133,73	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 0,00	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 0,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 0,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 61 917,83	kr 1 118 043,00
47 Integrering	kr 296 515,87	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr -633 322,95	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 1 977 968,00	kr 1 118 043,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

Utfordringene for vår del knytter seg primært til de oppgaver som vi er blitt påført i forbindelse med vergemålsreformen.

Allerede før vergemålsreformen trådte i kraft ble Fylkesmannen i Vestfold kjent med at antall henvendelser/søknader til de ulike overformynderiene i fylket ikke nødvendigvis stod i forhold til folketall eller antall vergemål. Etter 01. juli registrerte vi uforholdsmessig stor pågang av henvendelser sett i forhold til tildelte ressurser. For å kunne sammenligne oss med andre embeter har vi derfor tatt ut en oversikt fra ephorte – vergemål over inn- og utgående journalposter for alle embeter i perioden 01.07.13-31.12.13. Oversikten viser at vi er det 4. største embetet når det gjelder aktivitetet (journalposter ført i ephorte).

Tallene fra ephorte gir et litt urovekkende bilde for vår del. Hvis vi sammenligner oss med andre embeter ser vi at antallet inngående journalposter er betydelig sett i forhold til ressursfordelingen. I Vestfold har vi hatt 7994 inngående poster i perioden, av totalt 97791 for alle embetene. Dette tilsier at Vestfold har fått ca. 8,1 % av alle inngående journalposter på landsbasis. Ser vi på ressurstildelingen for 2013 har Vestfold fått ca. 4,3 % av den totale bevilgningsrammen på landsbasis. Slik vi ser det viser oversikten at den beregningsmåten som Justisdepartementet benytter for å tildele ressurser har slått svært uheldig ut for Vestfold sin del. I 2014 registrerer vi at Vestfold er tildelt ca. 4,2 % av den totale bevilgningsrammen. Forutsatt at antallet henvendelser for vår del opprettholdes på tilsvarende høye nivå som i 2013 mener vi at fordelingsnøkkelen må endres. I motsatt fall vil vi oppleve et uforholdsmessig stort press på våre ansatte sett i forhold til andre embeter.

51.2 Vergemålsloven

Fylkesmannen overtok vergemålsområdet fra kommunene 01.07.13. Vi overtok ca. 2400 vergemål. Utfordringene på området har vært langt større enn det som vi har kunnet forvente. Dataløsningene, spesielt ARVE, har ikke fungert etter sin hensikt. Dette har medført en merbelastning både på arkiv- og saksbehandlersiden langt over det som ble vi hadde sett for oss og som skissert fra sentralt hold. For å kunne håndtere området på en tilferdsstillende måte har vi sett oss nødt til å tilføre området økte ressurser. Vi har blant annet omfordelt ressurser fra andre rettsområder samtidig som vi har tilført området 5 årsverk utover den tildelte bevillingen. Fremtidsutsiktene for 2014, både når det resurstilgang og bedre dataløsninger, ser heller ikke noe spesielt lovende ut.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMVE	3897	0
Sum	3897	0

51.3 Forliksrådene

Vi har fått 5 henvendelser på kritikk av forliksrådene. Dette håndteres på vanlig måte. Henvendelsene har ikke medført at vi har funnet grunn til å føre tilsyn eller funnet grunn til å gå videre med sakene.

51.5 Tomtefesteloven

Ingen saker

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

Vi har behandlet 1363 søknader/arbeidsoppgaver/tolkeoppgaver om fri rettshjelp. I tillegg har vi behandlet 117 saker om fri saksførsel.

52.1 Fri rettshjelp

Vi har behandlet 1363 saker om fri rettshjelp. I tillegg har vi behandlet 117 søknader om fri sakførsel.

52.3 Navneloven

Behandlet 3 klagesaker etter navneloven

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

Arbeidet med å revidere fylkesROS for Vestfold ble avsluttet i 2012, og vi har nå en oppdatert fylkesROS. Videre arbeid vil være å følge opp tiltakene som foreslås i fylkesROS. Fylkesmannen har forøvrig hatt forebyggende samfunnssikkerhet som tema ved flere fylkesvise samlinger i 2013.

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer (fylkes-ROS)

Arbeidet med å revidere fylkesROS for Vestfold ble avsluttet i 2012, og vi har nå en oppdatert fylkesROS. Videre arbeid vil være å følge opp tiltakene som foreslås i fylkesROS.

53.2 Regional samordning – forebyggende samfunnssikkerhet

53.2 Samfunnsplanlegging

Faggruppe samfunnssikkerhet har deltatt i oppstartmøter ved revisjoner av kommuneplaner og gitt innspill på samfunnssikkerhetsområdet. Det gis særlig innspill til arealplanene på bakgrunn av manglende Ros-analyser.

Faggruppe samfunnssikkerhet har deltatt i planforum sammen med kommunene og fylkeskommunen.

Arealplanlegging og samfunnssikkerhet er satt på dagsordenen i møter i kommunenes beredskapsnettverk.

53.3 Samfunnsplanlegging

53.2 Samfunnsplanlegging

Faggruppe samfunnssikkerhet har deltatt i oppstartmøter ved revisjoner av kommuneplaner og gitt innspill på samfunnssikkerhetsområdet. Det gis særlig innspill til arealplanene på bakgrunn av manglende Ros-analyser.

Faggruppe samfunnssikkerhet har deltatt i planforum sammen med kommunene og fylkeskommunen.

Arealplanlegging og samfunnssikkerhet er satt på dagsordenen i møter i kommunenes beredskapsnettverk.

53.4 Tilsyn

Fylkesmannen har ført tilsyn med samfunnssikkerhetsarbeidet i fem av fylkets 14 kommuner i 2013. Tilsynet er gjennomført som systemrevisjon med utgangspunkt i lov om kommunal beredskapsplikt. De viktigste funn ved tilsynene er manglende revisjon av risiko og sårbarhetsanalyser og utfordringer knyttet til kriseplanverk. Flere kommuner prioriterer ikke arbeidet med samfunnssikkerhet høyt nok, og tilfører fagområdet for lite ressurser. Tilsynene viser også at kommunene i begrenset grad øver eget planverk og at de mangler plan for kompetansehevede tiltak i egen kriseorganisasjon. Tilsynet er gjennomført som et felles tilsyn med fylkeslegen og helseberedskapslovgivningen.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

Det er gjennomført to møter i fylkesberedskapsrådet/atomberedskapsutvalget i løpet av året. Videre er det

gjennomført fire samlinger med beredskapsnettverket som er kommunenes beredskapsledere. Beredskapsdagen samlet ledere og beredskapspersonell i kommunene.

Fylkesmannen etablerte et nettverk for informasjonsansvarlige i kommuner og offentlige virksomheter i fylket.

Fylkesmannen etablerte et forum for samarbeid mellom stat og næringsliv i fylket med tema beredskap.

54.1 Regional samordning - beredskapsforberedelser

Det er gjennomført to møter i fylkesberedskapsrådet/atomberedskapsutvalget i løpet av året. Vi deltar videre i politiets beredskapsforum. Det har videre vært avholdt flere samordningsmøter mellom brannsjefene i fylket.

Etablert informasjonsnettverk og beredskapsforum stat/næringsliv for beredskap.

54.2 Organisering for krisehåndtering

Fylkesmannens egen kriseledelse ble øvet i 2013. Det har medført at organiseringen nå er gjennomgått og revidert. Videre ble egen krisestab etablert under strømutfallet i mai 2013.

54.3 Beredskapsplaner innen samfunnsikkerhet

FylkesROS ble revidert i 2012.

54.4 Øvelser

Fylkesmannen har holdt øvelser i fire av fylkets 14 kommuner i 2013. I tillegg ble fylkeskommunen øvet. Scenario var langvarig bortfall av strøm under en periode med kulde og snø. Erfaringene fra øvelsene er gode. Vestfold Politidistrikt, Skagerak Nett og Vestfold sivilforsvarsdistrikt og andre kommuner deltok i planlegging og gjennomføring.

Fylkesmannens egen kriseledelse ble også øvet i 2013.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

Ordningen med brannovervåking av skogområdene i Vestfold fra småfly ble viderført i 2013 med en flerårig avtale.

Fylkesmannen har revidert egen kriseplan og benytter krisestøtteverktøyet CIM i sin krisehåndtering. Tiltakskort for hendelser i fylkesROS er utarbeidet, og disse hendelsene er lagt inn i fylkesmannens kriseplan.

Gradert samband og kryptoutstyr er i bruk og vi forbereder nå ny løsning.

Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM) gjennomførte tilsyn med FMVE i juni 2013. Dette resulterte i 14 avvik. Avvikene er nå lukket.

Fylkesmannen håndterte en hendelse hvor Statens Park var uten strøm i to døgn i mai 2013. Hendelsen resulterte i etablering av egen krisestab og hvor Fylkesmannen i Vestfold ble forsynt med nødstrøm i to døgn.

Fylkesmannen har formidlet varsler og rapporter mellom kommuner og DSB/Helsedirektoratet.

Ukerapporteringen til DSB skjer også gjennom CIM.

Det holdes jevnlig kompetansesamlinger med kommunene hvor CIM er tema, og fylkesmannen har som superbruker støttet kommunene i deres bruk av CIM.

55.1 Håndtering av uønskede hendelser og kriser

Fylkesmannen har håndtert et strømutfall i eget hus. Strømutfallet hadde en varighet over to dager og ble håndtert

ved at embetet satte krisestab.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 10 323,42	kr 5 194 000,93
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 0,00	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 895 661,77	kr 21 087,98
52.9 Annet Borgerettigheter (rest 52)	kr 0,00	kr 0,00
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 613 521,06	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 726 190,31	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 530 613,30	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 2 776 309,00	kr 5 215 088,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Det kommuneretta samordningsarbeidet til Fylkesmannen i Vestfold tar for det første utgangspunkt i at fylkets hundretalls lokalpolitikere daglig deltar i kommunalt styre og stell. Folkestyret på norsk bygges hver dag gjennom deres virksomhet i representative organer, partilag og grupper.

Det andre utgangspunktet for samordningen og samhandlingen med kommunene (og statsetatene), er de oppdrag departementer, direktorater og tilsyn tildeler embetet, for å følge opp og ivareta den nasjonale politikken Stortinget og regjeringen har fattet vedtak om. Statens styring overfor kommunene uttrykkes primært gjennom lov og forskrift, dvs. legalitetsprinsippet. Fylkesmannen er det viktigste leddet i formidlings og oppfølgingskjeden, regionalt og lokalt. Begge disse perspektivene ligger til grunn for Fylkesmannens systematiske og hyppige kontakt med kommunene, både mellom fagavdelingene ved embetet og kommunenes virksomhetsnivå og mellom embetsledelsen og kommunenes strategiske ledelse.

Det tredje utgangspunktet er samordnings, initiativ og effektiviseringsoppdraget i Fylkesmannsinstruksen, som stadig gir opphav til felles initiativ og handling mellom regional stat og kommunene i Vestfold, for eksempel den langvarige innsatsen for effektiv samhandling om planlegging og arealforvaltning som Planportalen.no, (tidligere Vestfolds lille grønne; felles håndbok for effektiv planlegging og arealforvaltning), representerer. Den har nå fått sitt påbygg gjennom forsøket med samordnet innsigelse, i sin tid initiert av fylkesmannen i Vestfold, Erling Lae. Andre eksempler er embetets utviklingsarbeid på tilsyn, redegjort for i kap. 2.1., handlingsprogrammet for barn og unge, God oppvekst, hvor samtlige også involverer aktører utenom Fylkesmannen. Primærkommunenes deltakelse er hovedsaken, og fylkeskommunen, der den er berørt. Fylkeskommunens manglende vilje til å delta i forsøket med samordnet innsigelse er imidlertid beklagelig, fordi det rammer forsøkets potensielle verdi for primærkommubnene som planmyndighet.

Vår samordningspraksis følger opp Kommunaldepartementets retningslinjer for kommuneretta samordning, som nå er under revisjon. Vi går ikke her gjennom embetets samlede aktivitetsliste på området. Hovedsaken er å løfte fram de perspektivene som ligger til grunn for Fylkesmannens måter å håndtere embetsoppdraget på, samt de viktigste tiltakene.

Lokalpolitikerrollen er betydelig endret de siste 30 - 40 årene, gjennom velferdsstatens framvekst. Kommunene er blitt store tjenesteytende, profesjonelle organisasjoner, noe som har medført en politikerrolle mer oerorientert i retning av strategisk styring, med vekt på rammer, mål, resultat og oppfølging. Men fortsatt har de folkevalgte en

rolle som ombud for innbyggere og velgere. Og det er kommunestyret som har det endelige ansvaret for at kommunene løser sine oppgaver i tråd med politikken vedtatt av landets nasjonalforsamling. For Fylkesmannen i Vestfold betyr det at vi jobber systematisk; både med dialogen med faglig / administrativt og med politisk nivå i kommunene. Utstrakt kunnskapsformidling om fag, saksbehandlings og myndighetskrav til administrasjon og virksomhetsnivå, går parallelt med formidling / drøfting av lovforståelse og økonomiske rammer med politisk nivå. Denne dialogen omfatter både areal, plan og byggesaksbehandling og oppfølging av velferdsområdene gjennom tilsyn og etter klagesaksbehandling og bekymringsmeldinger.

Den norske forvaltningsmodellen er preget av tett integrasjon mellom stat og kommune, der staten har tatt et betydelig styringsansvar for både velferd og areal-politikk gjennom nasjonal lovgivning. Denne legger også omfattende oppgaver for Fylkesmannen, enten direkte, eller gjennom delegasjon fra departementet, (oftest). Et konstruktivt samspill mellom staten, (der Fylkesmannen spiller en vesentlig rolle ved sin tilstedeværelse nær kommunene i alle fylker), og kommunene, er avgjørende for at nasjonale velferdsordninger skal gi likeverdige tjenester i hele landet, slik Stortinget forutsetter. Dessverre fører dagens inntektssystem fortsatt til skjevfordeling av ressurser mellom norske kommuner. Det rammer bl.a. Vestfold. Uansett forutsetter gode, effektive kommunale tjenester en reell plass for lokalt folkestyre, - for å tilpasse politikken til variasjoner i forutsetninger, omstendigheter og prioriteringer mellom kommuner, som følger av variasjoner i behov og kontekst. Lokaldemokratiet varetar på denne måten både en effektivitets- og en autonomiverdi. Fylkesmannen i Vestfold understøtter denne modellen ved å bidra til at de øvrige regionale statsetatene også vektlegger slike perspektiver.

Den gjensidige avhengigheten mellom stat og kommune når det kommer til god oppgaveløsning og måloppnåelse, er sterk. Mange poengterer at modellen forutsetter balanse mellom nivåene, ikke primært hierarki og underordning. Balanse er viktig. Men Fylkesmannen mener det avgjørende for innbyggerne er at den faktiske integrasjonen og avhengigheten legges til grunn i praktisk politikk og forvaltning. Kommunene er avhengige av fornuftige og forutsigbare rammebetingelser fra statens side, der oppgaver og ressurser henger sammen, og der Stortingets forutsetninger om innbyggernes tilgang til likeverdige velferdstjenester, uavhengig av kommune, er et grunnleggende utgangspunkt. Staten er på sin side avhengig av at kommunene anerkjenner sin rolle som instrument for lokal tilpassing og realisering av nasjonale velferdsambisjoner, som den moderne kommunens viktigste institusjonelle kjennetegn. Fylkesmannen i Vestfold følger derfor opp forventningen om kommunerettet samordning gjennom regelmessige kommunesamtaler, der hensikten er å utvikle en felles virkelighetsforståelse, basert på innsikt i den andre partens utfordringer og beslutningshorisont, anerkjennelse av hverandres roller, og gode læringsløyper. På det grunnlaget kan vi bygge nødvendig tillit, åpenhet og realitetsorientering. Viktige elementer i samtalene er Kostra-data, erfaringsmateriale fra klagesaksbehandling og tilsyn og kommunenes erfaringer med og opplevelser av samhandlingen med Fylkesmannen og øvrige statsetater.

Det er viktig å stimulere til en politisk mobilisering for ønsket lokalsamfunnsutvikling, som nettopp det norske kommunesystemet åpner for, der nasjonal politikk i stor grad settes i verk gjennom kommunene. Via sine valgte representanter og andre kanaler er innbyggerne med på å transformere vedtak i nasjonalforsamlingen til lokal virkelighet og samfunnsbygging. At velferdsstaten får lokal forankring, tilpasning, tillit, legitimitet og et verdifullt tilskudd av lokalpolitisk skjønn, tilfører systemet merverdi. Fylkesmannen er seg bevisst disse sammenhengene i sin kommunikasjon både med kommunene, øvrig regional stat, næringsliv og innbyggere.

Samtidig bygger modellen på at den nasjonale politikken tar opp i seg de erfaringene som gjøres lokalt, og som registreres og formidles til nasjonalt nivå. Fylkesmannens rolle som observatør og systematisk rapportør om de lokale virkningene av politikken, anser vi å være en viktig del av embetsoppdraget. For at denne læringsløyfen skal fungere, er det avgjørende at både embetet og kommunene, får respons på sine innspill til sentralt nivå om virkningene av politikken som gjennomføres og ordningene som etableres.

For øvrig vises til kap. 2.1. Der har embetet beskrevet ordningen med "fredagsmøter", hvor embetsledelsen møter ordførere og rådmenn i fylkets kommuner siste fredag hver måned, til felles gjennomgang og drøfting av sentrale utfordringer. Dette er en samarbeidsarena med KS-V og fylkeskommunen hvor også øvrige relevante (for dagens tema) statsetater inviteres. Dette er et svært viktig kontakt og samhandlingspunkt med kommunene for Fylkesmannen. Sentrale tema i 2013 er listet opp her:

Frivillighet og kommunale velferdstjenester

Stemmerettsjubileet

Samhandlingsreformen - erfaringer og utfordringsbilde

Bosetting av flyktninger - avtalen mellom kommunesektoren og staten

Kommuneproposisjonen - kommuneopplegget

Regjeringens innovasjonsstrategi for kommunesektoren

Regional plan for verdiskaping

Lærlingeordningen

Nasjonalt risikobilde

statsbudsjettforslaget for 2014

Omsorgsplanen 2015 - kompetanse- og rekrutteringsutfordringer

Morgendagens omsorg (st.meld. nr. 29)

FOU-prosjekter innen helse, pleie og omsorg

Belønningsordningen for kollektivtrafikk

KVU Oslofjordkryssing

Dagsorden settes fortløpende opp på grunnlag av innspill både fra kommunene og Fylkesmannen. Faglige eller politiske innledninger, både fra nasjonale og lokale kunnskaps-bærere, stimulerer til gode dialoger. Fylkesmannens lokale i Statens park i Tønsberg er hovedarena, fordi det er lettest tilgjengelige for alle kommunene sett under ett. Denne regelmessige kontakten kan gjennomføres i Vestfold, pga vår tette struktur og korte avstander, og gir gode vilkår for å utvikle felles virkelighets-forståelser og tillit mellom forvaltningsnivåene.

Fylkesmannens samarbeidsavtale og utviklingskontrakt med fylkeskommunen er kort omtalt i kap. 2.1. Samarbeidet er tett, ikke minst på areal og folkehelse. Vi beklager at fylkeskommunen ikke ville legge inn kulturminnevernet i forsøket med samordnet innsigelse. Det gjør nytten mindre for kommunene, enn den kunne vært. Fylkesmannen deltar i Verdiskaping Vestfold, som er fylkeskommunens partnerskapskonstruksjon og møter et par ganger i året i styret for KS-V, for å drøfte felles initiativ og utfordringer, fredags-møtetemaer, osv. 12K (kommunesamarbeidet som omfatter 12 av Vestfolds 14 kommuner), er f.o.m nov. 2013 erstattet med KIV - kommunesamarbeidet i Vestfold, som nå organisatorisk er knyttet til KS.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Embetets arbeid med fornying bygger på to premisser: 1) skjønnsmidlene er en del av de samlede kommunale inntekter; derfor skal kommunene ha betydelig innflytelse på bruken. 2) kommunene er 'going concerns' med løpende tjenesteproduksjon, med større eller mindre innslag av utvikling og omstilling som del av daglig drift, dels på egne initiativ, dels stimulert av departementale handlingsplaner og/eller KSprogrammer. Vi søker å kople vårt fornyingsarbeid til denne kontinuerlig pågående virksomhet. Kommunene klager ellers ofte over at statens ene hånd, ikke vet hva den andre gjør. Hovedsaken for embetet er kommunens ståsted og å linke prosjektskjønnet til den lokale problemforståelsen, beslutningshorisonten og opplevde situasjon; ofte supplert med informasjonsformidling og bidrag til å sette nye spørsmål, utfordringer og muligheter på dagsorden lokalt, fra embetets side, via "fredagsmøter", (se kap. 21.), osv.

Søknadene om fornyingsmidler fra kommunene gjelder noen ganger reelt nyskapende prosjekter (innovasjon), andre ganger er det kommuner som ønsker å prøve å få til tjenesteforbedring etter mønster/inspirasjon fra andre. Det kan være kommuner som trenger støtte for å sikre/berede grunnen for overgang fra utviklingsarbeid til drift eller som vil løfte egne utviklingsbehov inn i interkommunale samarbeider for utredning og utvikling, eller omvendt; fra interkommunale samarbeider og inn i egen organisasjon.

I søknadsinvitasjonen til kommunene om 2013 midlene henviste vi til KRD's retningslinjer, på vanlig måte, uten å legge for mange ytterligere føringer på søknadsprosessen, bortsett fra at vi oppfordret til felleskommunale tiltak for å øke sjansene for erfaringsdeling, læring på tvers og spredning, allerede fra starten av, (slik vi har gjort de senere årene).

I 2013 kom det inn 35 prosjektsøknader, på til sammen ca. 14 mill. kr., mens det er 5 mill kr. til fordeling. Det betød både at flere søknader ikke kunne imøtekommes overhodet og at en del også måtte få en lavere støtte enn omsøkt. Resultatet "produserte" derfor både glede, men selvfølgelig også noe skuffelse i kommunene. Vi sikrer

videreføring av allerede igangsatte prosjekter, forutsatt tilfredsstillende framdrift og rapportering. Så det beslaglegger alltid en del av rammen. På dette punktet er retningslinjene, etter Vestfolds mening, for stramme. Tidsbegrensningen undervurderer kraftig betydningen av tid for å få til reell endring. Disse videreføringsprosjektene inkluderer også oppfølging av felles utviklingstiltak, der kommune-Vestfold og Fylkesmannen har samarbeidet. Søknadene gjennomgås i avdelingene først, før det lages en samlet innstilling til ledermøtet.

Fornyng, sett fra lokalt ståsted, er hovedsaken, men Fylkesmannen må også alltid tillegge kommunefordelingen noe vekt. For, med mindre hele kommuneVestfold i hovedsak oppfatter prosjekttildelingene som legitime over tid, så vil ordningen bli utfordret, med krav om å la hele skjønnet fordeles ordinært.

21 prosjekter fikk støtte i 2013. Av dette var ca. en tredjedel flerkommunale utviklings- og fornyingstiltak, med tilsvarende andel av samlet støttebeløp. Disse prosjektene omfatter både etablering og utvikling av interkommunale samarbeider, men ofte også støtte til konkrete felles utviklingstiltak. Et godt eksempel kan være kvalitetsprosjektene i regi av utviklingssenteret for pleie og omsorg i Sandefjord, (utviklingssenter for hele kommuneVestfold). Andre fler-kommunale prosjekter omhandler kommunale fellesløsninger, jf tiltak i 3k på planlegging og tekniske tjenester, (trekommunesamarbeidet Re, Hof og Holmestrand), etablering av Færder nasjonalpark, osv. I 2013 ble det (på overtid) gitt en avslutningsbevilgning til et stort felleskommunalt barnevernprosjekt, som har vært drevet sammen med Bufetat, "Helhetlig barnevern", med Larvik som vertskommune. Det formidles primo mars, med en bred avslutningskonferanse. Allerede tidligere rapporteringer inneholder mange forslag til forbedringstiltak på samhandling kommune - Bufetat, på tiltaksutvikling og på kompetanseutvikling.

Av tema for enkeltkommuneprosjekter i 2013 vil vi nevne velferdsteknologiprojektet i Holmestrand, digitalt nattilsyn, og Tønsbergs to prosjekter på tidlig innsats for utsatte barn og unge, (Tidlig innsats i barnehagen og skole-vegringsteam), innsatsområder som har vært prioritert både i denne og andre Vestfold-kommuner gjennom flere år. De bygger videre på tidligere tiltak, dels for utvikling og implementering av praktisk metodikk i arbeidet med barn og unge, og dels for å få tjenestene til utsatte barn og unge til å henge bedre sammen innad i kommunenes tjenester. På helse i plan, jf folkehelseperspektivet i den nye plan og bygningsloven, er Vestfold i ferd med å bli et foregangsfylke. Prosjektet i Andebu er sett på av mange andre kommuner som leter etter konstruktive grep på feltet. Det fikk sin sluttbevilgning i 2013. Materialet brukes nå aktivt i kommuneplanarbeidet og sluttrapportering forventes om noen måneder, slik at en også får bygget inn disse erfaringene i dokumentasjonen. Ved å følge denne linken, kommer en til selve kunnskapsdokumentet som er utviklet; <http://www.andebu.kommune.no/Documents/Folkehelse/Kunnskapsdokument%202013.pdf>

Horten og Larvik har arbeidet aktivt arbeider med Leanmetodikk, og vi arrangerte et temamøte med økonomisjefene om dette, sammen med PWC. Det var stor interesse blant de øvrige for denne tilnærmingen til å effektivisere og kvalitetssikre utvalgte tjenesteområder. Metoden synes å være relevant i sammenheng med departementets program for å "fange tidstyver".

Prosjekterfaringene formidles og spres i fagnettverk og lederfora, på felles arenaer, sammen med KS-V, på samlingene til omsorgsutviklingssenteret i Sandefjord, osv.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Tilsynsfeltet har i 2013 fortsatt vært preget av forbedring av arbeids- og kontaktformene med Vestfoldkommunene i forlengelsen av anbefalingene i embedets egen prosjektrapport "*Slik kommunene ser det*" (2010) og Fylkeslegens senere oppfølgingsprosjekt, "Bedre tilsyn". Det er utviklet nye rutiner for tidlig involvering av Vestfoldkommunene vedrørende tilsynsplanen for året. I etterkant av tilsynene gjennomføres det evalueringsmøter med "objektkommunene" og en samlet erfaringskonferanse, der også kommuner som ikke har hatt tilsyn kan delta, og lære av de funn som er gjort. Dette systemet gir kommunene både mulighet til å forberede seg bedre før tilsyn, og for kollektiv læring i etterkant. Oppfølgingen overfor enkeltkommuner der tilsyn har avdekket betydelige utfordringer, for eksempel på barnevern, er også styrket med dialogmøter i etterkant.

Bedre samordning mellom Fylkesmannens tilsyn og den kommunale egenkontrollen tilstrebes bl.a. ved at embedet innhenter systematisk oversikt over planlagte forvaltnings-revisjoner for Vestfold-kommunene de nærmeste årene, og over gjennomførte revisjoner de tre foregående årene. Denne oversikten brukes i embedets planlegging av egne tilsyn. Vi legger også ut en felles tilsynskalender på vår nettside, og gjør kommunene og kontrollutvalgene og KU sekretariatene oppmerksom på den. Ved oversendelse av tilsynsrapporter til rådmannen, ber vi om at den også sendes til kontrollutvalget. Når embedets tilsynsplan er ferdig, sender vi et brev til

kommunene for å informere om at planen nå finnes på vår nettside. Samtidig redegjør vi for vår samordningsrolle og for kommuneloven kap. 10 A. Et hovedpoeng i brevet er også en kort gjennomgang av de tilsynsoppdrag embetet får fra Helsetilsynet og Utdanningsdirektoratet, Klima og forurensningsdirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, om Arbeidstilsynets tilsynsprogrammer for kommunene og aktuell informasjon fra Mattilsynet. På denne måten synliggjør vi Fylkesmannens plass i styringssystemet, og får en felles presentasjon av det samlede statlige tilsynsoppdraget for Vestfoldkommunene. Et interessant trekk det siste året er at Vestfold kommunerevisjon har begynt å be Fylkesmannen om opplysninger om embetets tilsyn i kommuner der revisjonen har fått i oppdrag fra et kontrollutvalg å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt på et område der revisjonen antar at embetet nylig har vært ute. Så nå begynner samordningen å gå begge veier.

Som kjent fra tidligere har KS-Vestfold uttrykt tilfredshet med Fylkesmannens tilsyn i fylket, særlig med tanke på den vekten læring og forbedring etter hvert er tillagt. Vi viser også til NIBR-rapporten 2013: Hvordan påvirker det statlige tilsynet kommunene og det lokale selvstyret? Flere av anbefalingene i denne er helt i tråd med Fylkesmannen i Vestfold sine oppsummeringer i rapporten vår fra 2010, se over. Særlig gjelder det oppfordringen til mer dialogbasert veiledning i **oppfølgingen** av tilsyn. For dette embetets del tror vi altså også på verdien av mer systematisk involvering i forkant. Sammenfallende syn har vi også på behovet for større frihetsgrader for regionale statlige myndigheter, som antakelig vil gi bedre muligheter til å differensiere tilsyn etter varierende risiko og behov. Hendelsesbaserte tilsyn har vi i Vestfold erfart kan ha en betydelig kraft for endring, selv om de ofte også krever mye i oppfølgingen.

Det arbeides kontinuerlig med forbedring av tilsynsoppgavene, men det er fortsatt krevende å koordinere så godt som kommunene ønsker det. I forhold til Arbeidstilsynet er særlig mangel på harmonisering av planleggingshorisont en utfordring, som ikke kan løses på lokalt/regionalt nivå, men som trenger sentral oppmerksomhet og praksis-justering. Dette ble i 2013 tydelig understreket av Stokke kommune, som reagerte på et tilsynsvarsel fra Arbeidstilsynet som kommunen ikke fant igjen på embetets tilsynskalender. Det skyldtes at embetet ikke hadde fått konkret informasjon fra Arbeidstilsynet lokalt, på det tidspunktet tilsynsplanen ble lagt ut, medio mars. På tidspunktet for vår forespørsel hadde ikke Arbeidstilsynet lokalt kommet langt nok i sin planlegging, bl.a. fordi styringssignalene fra sentralt nivå ikke forelå tidlig nok. Henvendelsen fra Stokke kommune resulterte i både brevkontakt og dialogmøter, så vel med Arbeidstilsynet som med kommunen. Saken endte for så vidt greit ved at kommunen aksepterte Arbeidstilsynets varsel, men tilsynet tilpasset seg signaler om når det kunne passe for kommunen å gjennomføre tilsynet. Vi understreker at Fylkesmannen i Vestfold søker å følge opp samordningsoppdraget aktivt vis a vis Arbeidstilsynet, men Stokke-saken viste hvor vanskelig det er å få tilstrekkelig regional og lokal koordineringseffekt, siden mangelen på sentral samordning mellom de ulike direktoratenes og tilsynenes styrings-regimer er så tydelig. Dette handler heller ikke bare om tid for tilsyn, men også om tematiske sammenhenger. Vi viser f.eks. til at Arbeidstilsynet i perioden 2013 —2014 prioriterer tilsyn i helse- og omsorgssektoren, der også samhandlingsreformens virkninger for de ansatte, omstillingsbehov, hvordan dette er håndtert, osv., er sentrale problemstillinger. Her er så nær sammenheng mellom HMS-perspektiver og helse- og omsorgs-faglige utfordringer at Arbeidstilsynet og Helsetilsynet sentralt burde kunne ha tilrettelagt både for en mulig felles tilnærming og i alle fall en tydelig avklart tematisk arbeidsdeling. Tidligere har vi holdt fram inneklima i offentlige bygg er et typisk område som bør legges til rette for god kontakt mellom embetene og Arbeidstilsynet, fordi fylkesmennene har så mye tilsyn med skoler og sykehjem. For at kommunene skal kunne oppleve to etater som er godt samkjørt, bør KMD fortsette å trykke på for bedre sentral samordning på slike samsoner mellom Arbeidstilsynet og fagtilsynene. Her ligger det vel til rette for både å fange mange tidstyver og få de ulike statsetatene til å framstå mer forutsigbare og forståelige for kommunene! Vår oppsummering er at mangel på sentral harmonisering av styring og planlegging av nasjonale tilsyn utgjør reelle hindrer for regional og lokal samordning. Dessuten: mangel på sentral samordning av språkbruk etc., på tvers av tilsynsområder, jf. ”lovbrudd” brukt på skolesiden og ”avvik” brukt på helsesiden, samt litt ulike maler for oppsett av rapporter osv., er en fortsatt kilde til irritasjon og usikkerhet i kommunene. Dagens uoversiktighet er ikke bare en plage for kommunene, men utsetter også fylkesmennene for mulig tap av tillit fra kommunenes side, fordi de lett kan oppfatte at manglende harmonisering skyldes rot fra embetenes side, mens det i realiteten handler om mangel på sentrale felles grep.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

Kommuneøkonomi – hovedgrep og vurderinger i 2013.

Vestfold hadde ved årsskiftet 2 kommuner i ROBEK-registeret, Svelvik og Tønsberg, mens Larvik kommune ble skrevet ut av registeret, etter et meget kort opphold. Embetet opprettholder fortsatt sitt klare mål om å forebygge økonomisk ubalanse, heller enn å reparere i etterkant. Dette klare målet for 2013 blir videreført.

Fylkesmannens hovedpoeng til alle lokalpolitikere er å presisere behovet for langsiktig robust økonomistyring, balanse og formuesbevaring. Videre har vi vært svært tydelige med å presisere kommunens eget ansvar for kommunens økonomiske situasjon og sammenhengen mellom tidligere vedtak, dagens konkrete økonomiske situasjon og plikten til å finne bærekraftige løsninger for fremtiden.

Den økonomiske situasjonen for Vestfoldkommunene var også i 2013 preget av et vedvarende og økende press på de kommunale tjenestene. Vi har tidligere redegjort for hvordan den økonomiske situasjonen de seinere år har vært sterkt preget av jakten på ytterligere innsparinger, effektiviseringstiltak og mulige kutt i de kommunale tjenestene. Resultatene av dette tydelige fokuset har samlet sett vært en bedre balanse mellom driftsutgifter og driftsinntekter, selv om resultatene de seneste årene har variert betydelig. I 2013 kan den ikke-budsjetterte økningen i skatteinntekter, høye finansinntekter og fortsatt lave renteutgifter medvirke til at de økonomiske resultatene kan bli akseptable for fylket sett under ett. Situasjonen er likevel ikke entydig, de økonomiske resultatene er også for 2013 svært varierende og krever sterkt fokus på de kommunene som kommer dårligst ut.

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

1. Behandling av kommunale budsjettvedtak, jf. kommunelovens § 59 og 60. *Antall*

- a) Hvor mange budsjetter har fylkesmannen behandlet i 2013? 2
- b) Budsjettet ble opphevet på grunn av formelle feil. 0
- c) Budsjettet ble opphevet på grunn av budsjettets økonomiske innhold. 0
- d) Budsjettet ble opphevet av andre årsaker. 0

2. Godkjenning av **kommunale låneopptak**, jf. kommunelovens § 50. *Antall*.

- a) I hvor mange søknader om godkjenning av kommunale låneopptak har fylkesmannen truffet vedtak i 2013? 3
- b) Hvor mange av disse låneopptakene godkjente fylkesmannen? 3
- c) Hvor mange av låneopptakene ble ikke godkjent av fylkesmannen? 0

Godkjenningene refererer seg til fylkets to nåværende Robek-kommuner Svelvik og Tønsberg, samt Larvik som ble meldt ut av registeret i 2013.

3. Godkjenning av kommunale garantier, jf. kommunelovens § 51: 6

I tillegg har Fylkesmannen behandlet og godkjent to saker om låneopptak i interkommunale selskaper.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Veilede og formidle kunnskap om regelverk på økonomi, rapportering og planlegging og føre tilsyn med at bestemmelsene etterleves

En av Fylkesmannens sentrale oppgaver er å formidle kunnskap om budsjett- og regnskapsbestemmelsene i lov og forskrift, herunder notater, høringsutkast og standarder for god kommunal regnskapsskikk. Dette er en oppgave som løses løpende. Særlig i de tilfeller der denne typen materiale ikke også sendes direkte til kommunene vil Fylkesmannen ha et særlig ansvar for informasjon og veiledning. I 2013 har det fortsatt vært et betydelig behov for tolkning av det økonomiske regelverket for. Ut fra den økonomiske situasjonen i Vestfold, opplever Fylkesmannen fortsatt at kommunene har mange spørsmål knyttet til inndekning av underskudd og forholdet til Robek-registeret.

Vi har også i 2013 drevet en aktiv rådgivning, både knyttet til den generelle økonomiske situasjonen i kommunene, og knyttet til særlige økonomiske utfordringer i enkelte kommuner. Dette gjelder spesielt for Robek-kommunen Svelvik (se nedenfor), men også for kommuner som pr i dag ikke er registrert.

Svelvik ble meldt inn i Robek-registeret i 2010. Larvik ble meldt inn i 2012. I 2013 har Larvik blitt meldt ut av registeret, mens Tønsberg har blitt meldt inn. Mye av Fylkesmannens oppmerksomhet rettes mot de kommunene som er i registeret eller er på vei inn i registeret. Det er behov for en mer solid finansiell situasjon i flere av

kommunene og en drift som er avpasset til inntektene, som grunnlag for både å komme ut av Robek-registeret og etablere en driftssituasjon med tilstrekkelig økonomisk kontroll og styring.

Følge opp Robek-kommunene i Vestfold

Det har lenge vært Fylkesmannens uttalte mål at ingen Vestfold-kommuner skal være registrert i Robek-registeret. Etter et solid arbeid i kommunen har Larvik blitt skrevet ut av registeret i 2013. Tønsberg er kommet inn som følge av at kommunen ikke har overholdt planen for dekning av tidligere års underskudd.

I 2010 ble Svelvik kommune notert i registeret for andre gang. Kommunen har siden vært registrert i Robek. De siste tre årene har kommunens økonomisk ubalanse forverret seg betydelig. Fylkesmannen aktiviteter har derfor i betydelig grad blitt dreid mot rådgiving og støtte til Svelvik kommune slik at retningen kan snus og økonomisk balanse og kontroll på sikt kan gjenvinnes. Det er redegjort nærmere for embetets oppfølging av Svelvik kommune i 2013 under.

Fylkesmannen har dessverre ikke særlig virkningsfulle hjelp

emidler, verken økonomiske eller juridiske, i dette arbeidet. Vi må derfor basere oss på rådgiving og tett overvåking av kommunene gjennom året. Med den kapasiteten vi har innenfor økonomiorrådet har Svelvik kommune i 2013 lagt beslag på mesteparten av vår økonomiske rådgivningskapasitet. Det har begrenset arbeidet med andre kommuner som er i en negativ utvikling betydelig.

Fylkesmannen ønsker å gi også disse kommunene oppmerksomhet og klare tilbakemeldinger til vedtatte budsjetter, planer og eventuelle tiltak. Det er vår oppfatning at en slik oppfølging vil være med på å legge grunnen for nødvendige korreksjoner og gi upopulære vedtak en større grad av legitimitet. Vi orienterer også disse kommunene spesielt om følgene av å være innmeldt i Robek, i form av krav om forpliktende plan, Fylkesmannens lovlighetskontroll og muligheter for å miste skjønnsmidler. Denne typen orientering gir vi både til den politiske og til den administrative ledelsen i kommunen.

Særskilt om oppfølgingen av Svelvik kommune

Svelvik kommune kom inn i Robek igjen i 2010, etter å ha vært ute siden 2007 (den gang innmeldt i 2004). Det første Robek-oppholdet varte en del år, pga. problemer med å dekke inn det påløpne underskuddet. Utmeldingen kom mer som følge av ytre omstendigheter (adgangen til å bruke noe av overskuddet fra et tidligere kraftaksjesalg til å dekke underskuddet på driften), enn som følge av nødvendig omstilling. Da kommunen ble meldt inn i Robek igjen, så var grunnen den samme - problemer med å dekke inn underskudd. Men problemet var ikke bare liten grad av kostnadskontroll. Kommunen hadde også lagt seg på et høyt investeringsnivå, ut over økonomisk bæreevne. Særlig investeringene i en desentral skolestruktur, tross synkende elevtall, betød både tunge kapitalkostnader, og en atskillig dyrere skoledrift, enn demografien skulle tilsi.

Høsten 2010, etter at Svelvik hadde blitt innmeldt i Robek i juni, holdt fylkesmannen innlegg i kommunestyret i samband med budsjett- og økonomiplanarbeidet. Da påpekte han følgende absolutt nødvendige krav: 1) etablere budsjett-disiplin, administrativt og politisk, 2) realistisk budsjett og økonomiplan, 3) fokusere på hva som er mulig innenfor rammen, og 4) lojalitet til alle vedtak.

Høsten 2012 ble Fylkesmannen orientert om et sannsynlig årsresultat i balanse - som en del av den etablerte Robek-rapporteringen til Fylkesmannen. Etter årsskiftet, ved framlegg av regnskapet, viste det seg, tross dette varselet, at et ytterligere vesentlig underskudd hadde påløpt i 2012. Det skapte betydelige utfordringer for kommunen, som også påvirket Fylkesmannens arbeid med lovlighetskontrollen av budsjettet for 2013. Det var grunn til å tro at dette hvilte på urealistiske forutsetninger, og at kommunen hadde et løpende underskudd på driften med seg inn i 2013.

Første konsekvens for embetets del ble at Svelviks budsjett for 2013 ikke ble godkjent av Fylkesmannen før 3. mai 2013. Siden årsregnskapet for 2012 ble lagt fram med et underskudd på 16,5 mill. kroner og kommunens akkumulerte underskudd dermed økte til 34,6 mill. kroner, ble de tidlige alarmvarslene bekreftet i mars. Da ble det prognostisert et merforbruk for 2013 på 22 mill. kroner. Fylkesmannens budsjettgodkjenning ble gjort på betingelse av at kommunen ved behandlingen av første tertial, 10. juni, vedtok betydelige innsparinger – tilsvarende det prognostiserte merforbruket for året.

I starten av 2013 hadde kommunen åpenbart ikke en realistisk forpliktende plan til inndekning av det opparbeidede underskudd. Budsjettforslaget høsten før var jo laget på grunnlag av prognoser om balanse i driften. Kommunen fikk ny rådmann vinteren 2013, etter at resultatet for 2012 ble kjent. Hun konsentrerte innsatsen mot å få kontroll på kommunens utgifter og gjennomføre innsparingstiltak på kort sikt, samt arbeide

fram forslag til en strategi som skulle gi grunnlag for et bærekraftig budsjett for 2014 og en økonomiplan for 2014-2017 – som i sin tur skulle legge grunnlaget for en forpliktende plan til inndekning av hele det akkumulerte underskuddet. På kommunestyremøtet 10. juni 2013, fikk rådmannen tilslutning både til kraftige innstramningstiltak på kort sikt, og til en strategi for økonomisk bærekraft på lengre sikt. Den innebar først og fremst en gjennomgang av en svært dyr skolestruktur, og dernest en utvikling av mer differensierte tilbud i omsorgstjenestene, slik at hele omsorgstrappa kunne tas i bruk. Som konsekvens av tidligere vedtak hadde Svelvik over tid gjort seg delvis avhengig av dyre omsorgstiltak kjøpt av andre.

Kommunestyremøtet i juni markerte altså starten på den lange prosessen fram mot kommunestyrets behandling av budsjett for 2014. Hele høsten 2013 brukte Fylkesmannen svært mye ressurser på veiledningen av både administrasjon og folkevalgte i Svelvik. For rådmannen og hennes stab hadde veiledningen mange elementer, ut over det rent økonomiske: fra faglige råd til spørsmål om prosesskrav til gjennomgang av skolestruktur og utredning fram mot beslutning om skolenedleggelse, via flere kontakter om bekymringer om forsvarligheten på flere tjenesteområder, til veiledning om hvordan rådmannen kunne håndtere skiftende signaler og varierende støtte fra de folkevalgte. For de rammebetingelser kommunestyret enstemmig la gjennom vedtak 10. juni for rådmannens budsjettarbeid gjennom høsten - ble vedvarende utfordret gjennom høsten. Rådmannens oppdrag fra juni var å redusere utgifter til skolesektoren i størrelsesorden 15-20 mill. kroner. 23. september vedtok kommunestyret å legge ned én barneskole, men vedtaket var betinget en kommende bred gjennomgang av skolestrukturen senere på høsten. Vedtaket var således i realiteten ikke mer enn et prinsippvedtak, men det ble like fullt ledsaget av en lovlighetsklage. Fylkesmann Erling Lae holdt før dette kommunestyremøtet en appell til representantene om å innse alvoret i kommunens situasjon – både økonomisk og i tjeneste-produksjonen – og være seg sitt ansvar bevisst for i fellesskap å styre kommunen ut av uføret. Da hadde han allerede framført samme budskap for formannskapet snau to uker tidligere, begge gangene på invitasjon fra ordfører. Fylkesmannen var krystallklar på at kommunen hadde sviktet på alle de punktene han hadde understreket høsten 2010, se over. Han slo fast at Svelviks akutte problemer i hovedsak var en følge av kommunestyrets egne vedtak, - det sittende, men ikke minst også det foregående. Hans andre poeng var at kommunestyret ikke kan se bort fra demografiske realiteter. En voksende eldrebefolkning gir økende pleie- og omsorgsbehov, - færre barn burde få konsekvenser for utgiftene til barnehage og skole. Fylkesmannen uttalte også flere ganger i løpet av høsten at kommunen alternativt måtte skaffe dekning for en dyr skolestruktur ved økte inntekter, ikke ved å pine tjenester der det allerede var bekymring for forsvarligheten. Skolestrukturen var kommunestyrets eget valg, men Fylkesmannen hadde et ord med i laget når lovligheten av finansieringen skulle vurderes! Hele veien gjentok Fylkesmannen, ved hver korsvei, at kommunen drev ulovlig, på kreditt.

En utredning om endring av kommunens skolestruktur ble lagt fram i begynnelsen av november. Her var bare ett alternativ i nærheten å gi tilstrekkelig besparelse og dermed svare opp kommunestyrets bestilling 10. juni. Dette alternativet var å legge ned tre av kommunens fire barneskoler. Rådmannen baserte sin budsjettinnstilling på dette alternativet.

Utover høsten ble kommunens likviditetssituasjon så kritisk at kommunens administrative og politiske ledelse ble innkalt til departementet for en gjennomgang av situasjonen 13. november. Fylkesmannen hadde uttrykt sin bekymring for departementet og deltok også på møtet. Kommunens ledelse, ordfører, varaordfører og rådmann uttrykte bekymring både for kommunens likviditet, samt kommunestyrets vilje til å gjøre ansvarlige vedtak. På direkte spørsmål om hvordan kommunen skulle håndtere eventuelle betalingsproblemer, dersom det nye taket på kassakreditten, 60 mill. kr., skulle nærme seg, var departementets budskap at det bare betød ytterligere problemer for kommunen. Etter dette møtet var igjen ansvaret utvetydig plassert på kommunestyret i Svelvik. Men problemet bestod like fullt - det var tilsynelatende ikke mulig å mønstre flertall for en ansvarlig politikk. I kommunestyret var det sprekke i både Arbeiderpartiets og Høyres grupper (de to største). Og det var en kolossal mobilisering mot skolenedleggelse i de kretsene som var utsatt. Rådmannens beslutningsgrunnlag både i skolesaken og i budsjettforberedelsene ble systematisk utfordret fra grupperinger utenfor og i kommunestyret. Debatten gikk heftig i sosiale medier, og i kommentarspaltene i lokalavisa, med et til dels ubehagelig språk og lite trivelige beskyldninger og personangrep.

På grunnlag av den uavklarte politiske situasjonen innkalte fylkesmannen 20. november gruppelederne for partiene i kommunestyret til møte. Budskapet var i all hovedsak det samme som i september. Gruppelederne ble manet til å bidra til å treffe ansvarlige valg, for å sikre kommunens både økonomiske fremtid og forsvarligheten i alle lovpålagte tjenester.

Representanter for Fylkesmannen ble også bedt om å holde innlegg ved Svelvik Arbeiderpartis medlemsmøte 4. desember. Der oppfordret vi partiets lokalpolitikere til å sette «norsk lov foran partiprogrammet» og ta konsekvensene av kommunens situasjon – både økonomisk og for tjenesteproduksjonen. Medlemsmøtet hadde bundet sin partigruppe, (inkl. ordfører) til å stemme for en desentral, dyr skolestruktur, men uten å skaffe budsjettmessig forsvarlig inndekning.

9. desember vedtok kommunestyret å legge ned og selge den sentrumsskolen rådmannen ville beholde, og opprettholde driften av de tre andre. Vedtaket hadde betydelige budsjettkonsekvenser. Å beholde tre skoler ville være langt dyrere enn rådmannens forslag. Formannskapetets innstilling til budsjett, i tråd med rådmannens innstilling, måtte endres betydelig for å ta hensyn til en slik kostnadsøkning.

I kommunens alvorlige økonomiske situasjon var det åpenbart helt avgjørende at man fant inndekning for denne kostnadsøkningen, om kommunen skulle kunne dekke inn sitt samlede underskudd innen økonomiplanperioden. Samtidig var og er situasjonen i Svelvik slik at både kommunen selv og Fylkesmannen bekymret seg for forsvarligheten på flere tjenesteområder. Å kutte på slike områder ville bli underkjent av Fylkesmannen. Dette var kommunestyret blitt fortalt gjentatte ganger både av rådmannen og fra embetets side. Foran kommunestyrets budsjettmøte 12. desember ble budskapet også gjentatt av fylkesmannen. Han var igjen av ordfører blitt bedt om å holde et kort innlegg om situasjonen, som innledning til det møtet der budsjettet for 2013 skulle behandles og vedtas.

Under dette møtet strakk fylkesmannen veiledningsansvaret langt ved å skissere muligheter for å vedta et realistisk budsjett i tråd med kommuneloven. Å finansiere opprettholdelsen av tre av fire barneskoler gjennom kutt i tjenesteproduksjonen var ikke en slik mulighet. Dette måtte skje gjennom inntektsøkning, med andre ord økning i eiendomsskatten. Dette var en nødvendig realitetsorientering til kommunestyret, og del av en proaktiv tilnærming der Fylkesmannen forsøkte å veilede kommunen til et lovlig og realistisk budsjett, snarere enn å måtte underkjenne budsjettet gjennom lovlighetskontrollen i ettertid. En slik tilnærming ville bety at verdifull tid ev ville gå tapt i kommunens arbeid med å snu den kritiske økonomiske utviklingen, jf også likviditeten.

På budsjettmøtet kom det ikke noen forslag til justeringer av budsjettet basert på skolevedtaket 9. desember, selv om flere signaler var gitt om dette i forkant. Derimot var det flere budsjettforslag som baserte seg på andre skolestrukturer enn den som var vedtatt tre dager før. Ordfører ba kommunestyret om tilslutning til å votere over skolesaken på nytt, som en del av budsjettbehandlingen. Dette fikk han tilslutning til av et samlet kommunestyre. Kommunestyret vedtok et budsjett som baserte seg på å legge ned to skoler og beholde to, hvorav den ene var sentrumsskolen rådmannen hadde innstilt på å beholde.

Gjennom høsten var Fylkesmannen også representert som tilhørere ved ytterligere ett kommunestyre- og to formannskapsmøter. Dette har vært en del av Fylkesmannens tilnærming til problemene i Svelvik kommune. Fylkesmannen har fulgt kommunen tett, og vært på tilbudssiden.

Fylkesmannen godkjente budsjettet for 2014 den 23. januar. Økonomiplanen som forpliktende plan til inndekning av underskudd ble ikke godkjent, fordi den ikke innebar nedbetaling av hele det samlede underskuddet innen økonomi-planperioden. Kommunestyret fikk av Fylkesmannen skissert foreliggende muligheter til å gjøre endringer for å få godkjent forpliktende plan.

Tolv medlemmer av kommunestyret fremsatte innen fristen krav om lovlighetskontroll av budsjettvedtaket 12. desember. Et ankepunkt var at skolestrukturen ble tatt opp til ny behandling, med budsjettvedtaket. Fylkesmannen vedtok 7. februar 2014 at avgjørelsen var lovlig fattet.

Etter Robek-oppfølgingen av Svelvik gjennom store deler av 2013 står Fylkesmannen igjen med noen merknader til kommunelovens bestemmelser, til forholdet mellom det lokale selvstyret og innbygger- og tjenesteinteressene og Fylkesmannens virkemidler overfor Robek-kommuner

- Kommuneloven åpner for at flertallet i kommunestyret kan gjøre endringer i vedtatt budsjett etter at året har startet, også selv om eksogene forhold ikke har endret seg. Dette fikk Fylkesmannen bekreftet av departementet i etterkant av det ekstraordinære kommunestyremøtet 27. januar 2014, som behandlet den framsatte lovlighetsklagen over budsjettvedtaket 12. desember. Erfaringen fra Svelvik, siden sommeren 2013, er at kommunestyrets flertall knyttet til skolestruktur, og dermed budsjett, endrer seg etter hvem og hvor mange av de faste medlemmene som kan møte opp. Dette legger til rette for stadige omkamper i skolestruktur- og budsjettsaken. Rådmannen og hennes administrasjon oppfatter dette som en utilsiktet konsekvens av bestemmelsene i dagens kommunelov, særlig fordi det gjør arbeidet med å iverksette vedtak svært vanskelig. Gjennomføring av skolenedleggelse avhenger av forutsigbarhet over tid. Uten effektivering av vedtatte strukturendringer innen de tidsfrister som er satt, så oppnås heller ikke de forutsatte økonomiske resultatene. Det tilhører historien at den tverrpolitiske gruppen på det ekstraordinære kommunestyremøtet 27. januar igjen mønstret et flertall for skolestrukturvedtaket fra 9. desember, med et samtidig budskap om at de ville ha opp budsjettet til ny behandling på første ordinære kommunestyremøte 10. februar, - da med et forslag om fordobling av eiendomsskatten, for å finansiere den dyrere skolestrukturen. Dette skapte igjen en voldsom politisk uro og mobilisering inn mot formannskapsmøtet 3. februar og kommunestyremøte 10. februar. Enden på historien ble at den tverrpolitiske gruppa sprakk på eiendomsskatteforslaget, slik at på

tiden denne årsrapporten skrives, så gjelder både budsjett- og skolestrukturvedtak fra 12. desember. Men problemstillingen rundt budsjettomkamper er like fullt høyst relevant, og bør, etter Fylkesmannens oppfatning, drøftes av utvalget som nå går gjennom kommuneloven. Merk at innspillet om dobling av eiendomsskatten først kom på bordet langt ut i januar 2014, mens den egentlige budsjettprosessen jo foregikk fra rådmannen la fram sitt forslag primo november, til kommunestyret fattet sitt budsjettvedtak 12. desember. En vanskelig politisk sits i kommunestyret kan fullstendig lamme en kommuneadministrasjons evne til å forberede og dernest å gjennomføre vedtak, og et kommunestyres evne til å fatte helt nødvendige beslutninger for å rette opp en skakk-kjørt økonomi. Styring, internkontroll og trygging av tjenestenes forsvarlighet blir også lett tapsposter i et slikt spill.

- Også kommunelovens bestemmelser om betalingsinnstilling bør ses nærmere på. Så lenge de ikke er ment å være en praktisk tilgjengelig mulighet for å håndtere en omfattende økonomi- og likviditetskrise, så bør det kanskje vurderes om disse bestemmelsene i det hele tatt bør være en del av loven?
- Fylkesmannens virkemidler overfor Robek-kommuner er begrenset. Dersom et kommunestyre er i ferd med å gjøre budsjettvedtak som utfordrer lovens krav til balanse, realisme og til å dekke inn tidligere underskudd, og samtidig åpenbart vil sette forsvarligheten av (noen) lovpålagte tjenester på prøve, har Fylkesmannen – foruten dialog og veiledning – ingen autoritative midler til å forhindre dette i forkant. Alle virkemidler er rettet inn mot vedtaket i etterkant, enten gjennom å underkjenne Robek-kommunens budsjettvedtak, eller gjennom Fylkesmannens tilsynsvirksomhet. Da kan konsekvensene av et ev ulovlig vedtak allerede ha rammet mottakerne av kommunens tjenester. Når et slikt problembilde varer over år, som i tilfellet Svelvik, så snakker vi dermed om potensielle negative brukerkonsekvenser i lengre tid. I en slik ekstrem situasjon som Svelvik har havnet i, kan det oppstå et motsetningsforhold mellom hensynet til det lokale selvstyret og viktige tjeneste- og innbygger-interesser. I dag kan det synes som selvstyret systematisk trumfer innbygger- og tjenesteinteressene, i disse særlig vanskelige kommune-tilfellene. Selv om det kun gjelder et lite antall kommuner, så mener Fylkesmannen at vi i dag må legge et mer nyansert perspektiv til grunn for disse avveiningene. Svært mange mennesker er i dag helt avhengige av forsvarligheten i det kommunale tjenestetilbudet, i motsetning til situasjonen for bare et par-tre generasjoner tilbake. Den kommunale autonomiens forrang bør derfor vurderes og vektet i lys av den situasjonen der hverdagslivet til folk og de offentlige velferdstjenestene er grodd sammen i et "skjebnefellsskap".
- Ved tildeling av skjønnsmidler til Robek-kommuner skal Fylkesmannen følge opp at vedtatt plan for å gjenopprette økonomisk balanse blir fulgt. Fylkesmannen skal holde tilbake midler dersom planen ikke blir fulgt, eventuelt utbetale deler av skjønnsmidlene, dersom kommunen kun oppfyller deler av den vedtatte planen. Dette har imidlertid svært liten betydning for Vestfold-kommunene, fordi disse uansett mottar så lite i skjønnsmidler. Incentivvirkningen blir ubetydelig. Svelvik kommune var for 2013 tildelt 1 175 000 kroner i ordinært skjønn. Halvparten av dette ble holdt tilbake til høsten 2013. Da kommunen kunne vise til effekten av betydelige innsparinger i løpet av 2013, ble dette beløpet – 588 000 kroner – utbetalt. Hadde Fylkesmannen i Vestfold pr. capita hatt skjønnsmidler på linje med Nordland, kunne incentiv-virkningen av betingelser for tildeling til Svelvik, antas å ha fått en betydelig større innvirkning på de aktuelle beslutningsutfall, langt tidligere i prosessen.

Fordele skjønnsmidler til kommunene med utgangspunkt i retningslinjene for skjønnstildelingen

Fylkesmannen har også i 2013 fordelt skjønnsmidlene etter to hovedprinsipper. For det første baserer Fylkesmannen mye av sine vurderinger på de retningslinjer som er gitt for tildelingen av skjønnsmidlene, jfm. KRDs rundskriv om dette. For det andre er det avgjørende for Fylkesmannens innstilling til fordeling av skjønnsmidlene i statsbudsjettet at kommunenes innmeldte problemstillinger og særlige behov hensyntas. Dette ble også i 2013 unødvendig vanskeliggjort av at KRDs retningslinjer for skjønnstildelingen først forelå på et så sent tidspunkt at kommunenes innspill måtte innhentes uten at de sentrale forutsetningene var fullt ut kjente.

Videre er en del av skjønnsmidlene holdt tilbake og øremerket kommunale utviklingsprosjekter. Dette er gjort fordi vi regner nytteverdien av de begrensede skjønnsmidlene som størst når de benyttes målrettet til utviklingsarbeid i en eller flere kommuner. Denne vurderingen er hittil støttet av KS Vestfold, og vi har ikke mottatt signaler om endring på dette punktet.

Den samlede tildelingen av skjønnsmidler til Vestfold har heller ikke i 2013 vært tilstrekkelig til å korrigere verken påviste skjønnsmessige særforhold i fylkets kommuner, eller de betydelige tjenesteutfordringene som følger av Vestfold-kommunenes svært lave inntektsnivå og dokumenterte dårlige levekår. For 2014 ble rammen for inntektssvake kommuner i Vestfold redusert fra 14 til 8 mill. kroner.

Fylkesmannen har ved flere anledninger kommentert Vestfold-kommunenes lave inntektsnivå og de betydelige utfordringene dette medfører for å kunne gi et grunnleggende og likeverdig tjenestetilbud. Dette ble også analysert i 2012 gjennom et prosjekt initiert av Vestfold fylkeskommune, "Statlige overføringer", der også Fylkesmannen har deltatt.

Begrunnelsen for at disse, rent skjønnsmessige forskjellene, skal være så dramatiske som ulikheten i tildeling av skjønnsmidler tyder på, er vanskelig for Fylkesmannen å forstå, også i 2013. Hvilke prinsipper som er lagt til grunn for fordelingen av skjønnsmidler mellom fylkene synes fortsatt uklart for Fylkesmannen. I rapporten ”Statlige overføringer” fra Vista Analyse understreks følgende:

”En nærmere gjennomgang av fordelingen av basisrammen viser at den har tilnærmet den samme fordeling som distriktstilskuddene [...]. Dette kan indikere at den politiske fordelingen av basistilskuddet i stor grad er basert på regional og distriktpolitiske hensyn. I følge retningslinjene for skjønnsfordelingen 2012 kan skjønnsfordelingen brukes til og løse både midlertidige og permanente problemer. Det står imidlertid ingenting om at bruken av basistilskuddet skal prioriteres til distriktskommuner. Fordelingen av basisrammen, som bestemmes politisk, synes derfor ikke å henge sammen med tilskuddets hensikt.”

Rapporten kan leses her:

http://vistaanalyse.no/no/publications/details/statlige_overfringer_til_kommunene_i_vestfold

Aktivt bruke Kostra-data i styringsdialogen med kommunene og legge til rette for at kommunene bruker Kostra som styringsinformasjon i egen kommune

Fylkesmannen bruker Kostra-data aktivt i styringsdialogen med kommunene. Som regel bruker vi Kostra-data sammen med fagstatistikk eller sammen med lokalt innhentet statistikk. Det er vår erfaring at en aktiv bruk av denne typen data øker den graden av legitimitet i vår styringsdialog. Både forventningsbrev, særlige analyser av enkeltkommuner og presentasjoner i kommunesamtaler o.l. bygges opp med utgangspunkt i denne typen data.

Kostra, som rapporteringssystem i kommunene, har nå kommet langt i den betydning at den kommunale kompetansen knyttet til utfylling av skjema og innsending av data fungerer godt. Det gjenstår fortsatt en del for kommunale selskaper, foretak og samarbeid.

Fylkesmannens arbeid retter seg ellers særlig mot bruken av tilgjengelige Kostra-data i styringsdokumenter, beslutningsunderlag og ulike analyser internt i kommunene. Det er vanskelig å gi kommunene konkrete pålegg omkring dette, men vi oppmuntrer alltid kommunene til å sammenligne egen kommune med andre og viser i denne forbindelse ofte til kommuner som vi mener har fått dette til på en god måte.

Informere kommunene om statsbudsjettet og inntektssystemet og bistå departementet i innsamling av informasjon fra kommunene

Fylkesmannen organiserer orienteringsmøter knyttet til fremleggelsen av kommuneproposisjon i mai og statsbudsjett i oktober. Vi har også i 2013 oppfylt vårt mål om å presentere innholdet i kommuneproposisjonen og statsbudsjettet samme dag som disse dokumentene legges frem, eller senest med en dags opphold. I 2013 har vi fortsatt med å ha en tredelt presentasjon, først en gjennomgang for pressen med vekt på lokale konsekvenser, deretter en gjennomgang av hovedinnhold og konsekvenser for kommunene v/ økonomisjefer/rådmenn. På et noe senere tidspunkt – som oftest innen en uke, i samarbeid med KS, arrangerer vi et større møte for politisk og administrativ ledelse i kommunene, der stortingsbenken, departement, KS og Fylkesmannen deltar. Det er en klar positiv tilbakemelding fra kommuner og presse på dette informasjonsopplegget. Opplegget vil derfor også bli videreført i 2014.

En betingelse for å kunne gi denne servicen til kommunene er at KMD sørger for at tilstrekkelig grad av informasjon tilflyter Fylkesmennene noe i forkant av fremleggelsen av kommuneproposisjon og statsbudsjett. Vårt arbeid med kommunene vanskeliggjøres dersom dette ikke skjer. Dette taper kommunene på, Fylkesmannen gir dårligere service enn vi ønsker og regjeringens samlede styringsopplegg mot kommunene blir dårligere kommunisert. Vi er derfor glade for opplegget i forbindelse med framlegget av statsbudsjettet i oktober 2013.

Fylkesmannen har løpende gjennomført de innsamlinger av opplysninger og data, i forbindelse med kartlegginger av kommunene ol, som har vært etterspurt fra departement, direktorater eller andre. Enkelt direktorater søker noen ganger å innhente opplysninger på en måte som kan tyde på at den innarbeidede modellen for styring og finansiering av kommunesektoren ikke er forstått. Finansiering av kommunesektorens oppgaver skjer i alt vesentlig grad i form av frie inntekter. Kontroll av de tjenestene som faktisk gis, skjer gjennom tilsynsvirksomhet hjemlet i særlover og forskrifter. Det er altså de tjenestene som faktisk gis, nivået og kvaliteten, som skal være gjenstand for tilsyn og kontroll, ikke særskilte rapporter om hvilke lovlige prioriteringer og disposisjoner som er gjort lokalt. I en situasjon der oppgavemengden alltid føles større enn de tilgjengelige ressursene, er dette et svært viktig prinsipp. Fylkesmannen i Vestfold vil rette en klar advarsel mot at det på denne måten søkes gitt føringer på kommunenes egen frihet til å fatte lokalt tilpassede vedtak om ressursbruk. Dette vil etter vår oppfatning klart kunne føre til et samlet sett dårligere tjenestetilbud, innenfor den tilgjengelige økonomiske rammen.

Fylkesmannens samarbeid med andre for å øke kunnskap og bevissthet rundt økonomiske problemstillinger

Fylkesmannen i Vestfold deltar i en rekke sammenhenger der målet er å øke kunnskap og bevissthet omkring økonomiske og driftsmessige utfordringer i kommunene. Vi har nedenfor nevnt en del av de organene og sammenhengene dette skjer i.

- Regionalt økonomiforum, et samarbeid med KS. Deltagere fra Fylkesmennene i Telemark, Buskerud og Vestfold i tillegg til deltakere fra kommunene og fylkeskommunene i de tre fylkene. Forumet har flere møter årlig og tar opp aktuelle økonomiske problemstillinger. Forumet har også vært engasjert som referansegruppe for større utredningsarbeider i regi av KS.
- Fylkesmannen er representert og deltar aktivt i et økonomisjefsforum her i Vestfold. Her settes aktuelle økonomiske problemstillinger på dagsorden for kommunenes økonomisjefer.
- Vi deltar også i den aktiviteten som arrangeres av Kemner- og kommunekassererforbundet her i Vestfold. Fylkesmannen står for det praktiske arrangementet av en del møter og treffer en sentral målgruppe for vår kommunikasjon om endringer og nyheter innenfor regnskap og lignende.

Andre forhold

Fylkesmannen vil igjen peke på et viktig overordnet prinsipp som synes av stor betydning for kommunal finansiering og tjenesteyting. For det første er det slik at kommunenes kjerneoppgaver i sin natur er relativt faste og forutsigbare over tid. Oppgavens omfang og nivå er i stor grad relatert til for eksempel folketall, befolkningsstruktur og rettighetslovgivning. Finansieringen bør derfor også følge dette mønsteret og være mest mulig knyttet til utviklingen i disse størrelsene, innenfor rammene av et inntektssystem som oppfattes som rettferdig.

Store svingninger i de kommunale inntektene fra år til år – uten sammenheng med tilsvarende endringer i de faktorene som er avgjørende for utgiftsnivået, er uheldig og kan skape en situasjon der forbruket og tjenesteproduksjonen ikke er optimal.

Betydelige økninger i inntektsnivået vil i slike situasjoner kunne føre til at det iverksettes driftstiltak som ikke har et bærekraftig økonomisk fundament over tid eller at det foretas investeringer som tilsvarende ikke har langsiktig finansiering og en begrunnelse i langsiktige tjenestebehov. Kraftige reduksjoner i inntektsnivået vil tilsvarende føre til kortsiktige innsparingstiltak som i stor grad rammer mottakerne av tjenestene. Først rammes mottakerne av de direkte følgene av kuttet, dårligere kvalitet eller et utilstrekkelig omfang av tjenesten. Over tid rammes brukerne også indirekte gjennom de negative virkningene denne typen korreksjoner har på den kommunale organisasjonen. Konsekvenser som redusert fagmiljø innenfor viktige yrkesgrupper og økt gjennomtrekk, vil gi negative konsekvenser for brukerne over hele spekteret av kommunale tjenester. Basert på erfaringen her i Vestfold er derfor konklusjonen helt klar; for brukerne og for de kommunale organisasjonene er et jevnt og forutsigbart tjenestenivå klart å foretrekke, fremfor de betydelige svingningene vi har kunnet observere ved flere anledninger.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

Fylkesmannen har også gitt en betydelig mengde veiledning til kommunene i 2013. Dette gjelder særlig innenfor kommunelovens bestemmelser omkring det formelle ved møter i folkevalgte organer.

Fylkesmannen bestreber seg i sin veiledning på å være tro mot de prinsippene som er definert i embetsoppdraget. Veiledningen søkes derfor alltid orientert mot de grensene som ligger i loven og hvilke muligheter som finnes innenfor disse grensene. Vi forsøker gjennom dette å bygge opp under det selvstendige ansvaret kommunene har for sin lovanvendelse og for å finne frem til sine egne løsninger. Det er derfor bare unntaksvis at Fylkesmannen tilrår konkrete løsninger i enkeltsaker, og da i tilfeller hvor alternative løsninger i liten grad er mulige, i tilfeller hvor kommunene er i ferd med å gjøre en feil avgjørelse eller på områder hvor en kommune har en uheldig praksis.

63.1 Kommunalrett

Behandlet 19 saker
Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMVE	8	8	0	0	0	0	2	0
Sum	8	8	0	0	0	0		

63.2 Valg

Etter omleggingen av valgadministrasjonen hadde Fylkesmannen i Vestfold svært lite med gjennomføringen av stortingsvalget 2013 å gjøre.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

13 saker behandlet. 3 saker er tatt til følge.

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Det er for tiden mange aktuelle initiativ om (utredning av) sammenslåing av kommuner i Vestfold. KRD mottok før årsskiftet 2013/14 søknad om utredningsmidler fra kommunene Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme. Ultimo januar 2014 fikk de kr. 600 000 i støtte fra KMD. Flere nye initiativ er som sagt på trappene og Fylkesmannen i Vestfold, sammen med fylkeskretsen av KS-V, har satt temaet på dagsorden på et såkalt "fredagsmøte" (ordførere, rådmenn, pluss flere) ultimo februar, og vil følge opp temaet ved flere korsveier gjennom 2014. Denne strategien er resultatet av en felles planlegging som startet senhøstes 2013, i kjølvannet av Solberg-regjeringens signal om kommunereform.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Ved fordelingen av prosjektskjønnsmidler er felleskommunalt fornyingsarbeid prioritert også i 2013, som påpekt foran. Fylkesmannen har gjennom flere år aktivt støttet forskjellige prosjekter i regi av 12k samarbeidet, som i 2013 er avløst av KIV - Kommunesamarbeidet i Vestfold, (samorganisert med KS). Dette samarbeidet omfatter alle Vestfoldkommunene, inklusive Sande og Svelvik, som regionalt også har mange samarbeidskonstellasjoner med Buskerudkommunene, særlig i Drammensregionen. Dette er i tråd med det dominerende pendlings og reisemønsteret i området. Disse to kommunene får derfor støtte til utviklingsprosjekter med Drammen og omegnskommuner, som i sin tur er støttet av Fylkesmannen i Buskerud, når det er aktuelt. De får selvfølgelig skjønnsmidler på egne vilkår også.

Kommunene Re, Holmestrand og Hof har, siden 2008, samarbeidet i 3k. Disse kommunene har foretatt sammenslåing av flere kommunale tjenester allerede, og flere vurderes. Arbeidet er videreført i 2013. Prosjektet har også fått fornyingsmidler fra Fylkesmannen de siste årene. I 2013 vil vi særlig framheve 3K's banebrytende arbeid med felles kommuneplanlegging, som nå er ført fram til et omforent felles beslutningsgrunnlag i de tre kommunene. Dette prosjektet bør være av stor interesse for det nye KMD, som nå også har ansvar for plansiden. De tre kommunene har for øvrig felles kulturskolerektor, skatteoppkrever og mye samarbeid om kirkeforvaltning.

En annen samarbeidskonstellasjon er 2k, Stokke og Andebu - som også deltar sammen med 3k i det som kalles 5k. Lardal tilhører p.t. også dette store kommunefellesskapet i indre Vestfold (utenom de store byene), - da benevnt 6k. Det er særlig 3k, og i en viss utstrekning 2k, som har utviklet nye praktiske samarbeidsområder. 5k og 6k må ses på som mulige utredningsfellesskap i et strukturperspektiv, samt som samhandlingsarena for å

forene aktuelle kommuneinteresser i samhandlingsreformen.

For øvrig er det interkommunale samarbeidet i Vestfold preget av mye felles aktivitet innenfor infrastruktur, kommunalteknikk og beredskap, dvs avfall og renovasjon, vann, avløp og brann. Opp gjennom årene har embetet vært medspiller for de opprinnelige utviklingsinitiativene. Felles legevakter er utbredt, to kommuner har også felles bibliotek og det foregår mye samarbeid om innvandrer tiltak, opplæring, introduksjonsprogram, osv.

Kommunene i Vestfold har et godt innkjøps samarbeid, VOIS, med Sandefjord som vert. Her har også Fylkesmannen bidratt mye i utviklingen gjennom årene, både gjennom fornyingsmidler og regjeringens prosjekt, Miljøeffektive innkjøp, for noen år siden. Andebu og Lardal har felles kommuneøkonomifunksjon. Det er utstrakt samarbeid mellom flere kommuner om administrative IKT baserte funksjoner, på kryss og tvers mellom flere kommunekonstellasjoner. Mange av Vestfold-kommunene er på IKT-siden sammen i et selskap som heter Gigafib, i sin tid etablert som følge av flere prosjekter i regi av tidligere 12k (før det 9k). Gigafib eier en ikke ubetydelig fibernettforbindelse mellom flere av de berørte kommunene og søker nå å samarbeide om utvikling av flere felles tjenester i dette fibernettet.

Larvik er vertskommune for Lardals barnevernstjeneste.

Flere konkrete samarbeider er organisert etter vertskommunemodellen, ingen etter samkommunemodellen.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

180 byggesaker behandlet. Ca. 24 % opphevet/omgjort. I tillegg har vi behandlet 17 saker som settefylkesmann. 15 av disse er opphevet/omgjort. Vi har videre behandlet 20 klager på reguleringsplaner. En av saken er opphevet.

66.1 Byggesaker

Nedgangen i antall saker fra 2012 skyldes i all hovedsak at restansenen har økt som følge av redusert saksbehandlingskapasitet.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Behandlet 3 saker om samtykke til ekspropriasjon, inklusiv samtykke til forhåndstiltredelse.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMVE	1	0	1	Saken avvist som følge av at klager ikke var part eller hadde rettslig klageinteresse.
Sum	1	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMVE	0	0	0	
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
62 Kommuneøkonomi	kr 389 708,04	kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 1 756 890,99	kr 0,00
Andre oppgaver under KRD	kr 1 019 587,88	kr 0,00
Sum:	kr 3 166 186,00	kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

Behandlingen av av saker er rapportert til Statens helsetilsyn gjennom NESTOR. Det er realitetsbehandlet 159 saker. Alle sakene er behandlet innen 3 mnd.

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Behandling av saker er rapportert til Statens helsetilsyn gjennom NESTOR (jf. rapporteringskrav i embetsoppdraget)

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Formidlingstiltak og kompetanseheving:

Opplæring i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen: Etter generell opplæring i lov om sosiale tjenester til ledere og ansatte i NAV i 2012, har vi i april – mai 2013 gjennomført fordypningsopplæring i lov, forskrifter og nytt rundskriv H 35 i til ansatte i NAV-kontorene som har oppgaver på sosialtjenestefeltet. Hovedinnholdet har vært de individuelle tjenestene med tillegg av spesifikke temaer som vilkår, opplysningsplikt til barneverntjenesten, prinsipper i veiledning mv. Opplæringen har foregått over seks (2 x 3) hele opplæringsdager med til sammen ca. 210 deltakere. Alle NAV-kontorene har vært representert. Med utgangspunkt i opplegget som var utarbeidet sentralt, ble opplæringen bearbeidet og tilpasset lokale forhold både når det gjaldt innhold, praktiske eksempler og gruppeoppgaver. Fire representanter fra fylkesmannen har medvirket i forberedelse og gjennomføring av opplæringa.

Utover dette har vi hatt særskilt opplæring om kvalifiseringsprogrammet to dager i mars. Om lag 150 medarbeidere fra alle NAV-kontorene deltok. To representanter for fylkesmannen hadde ansvar for opplæringa.

All planlagt opplæring var koordinert med NAV Vestfold. Samarbeidet innebar orientering om innhold, omfang og målgrupper, tidlig informasjon til NAV-lederne og egnede tidspunkt for å unngå konflikt med NAVs øvrige satsinger og arrangementer. Elementer fra Standard for arbeidsrettet brukeropplæring inngikk i opplæringen for å understreke sammenhengen mellom dette «verktøyet» og de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

Med tanke på økt koordinering av innsatsen for å heve kompetansen i NAV-kontorene, har vi i samarbeid med NAV Vestfold påbegynt arbeidet med felles kompetanseplan for 2014. Ved siden av å etablere felles kompetanseteam, engasjerer vi også 4 kompetanseveiledere som skal stå for opplæringen både på det statlige og kommunale tjenestefeltet i NAV-kontorene.

Samarbeidet med NAV Vestfold er ellers videreført i Samarbeidsforum NAV der KS også deltar. Det har vært to møter i løpet av året.

Råd, veiledning og annen formidling til kommunene/NAV-kontorene: Gjennom løpende kontakt med NAV-kontorene har vi gitt råd og veiledning i lov om sosiale tjenester. Spørsmålene har blant annet vært knyttet til lovforståelse, prinsipielle avklaringer og håndtering av vanskelige enkeltsaker. Henvendelsene skjer både pr. telefon og e-post, og vi har i løpet av året prioritert å være tilgjengelig for slik veiledning og dialog med kontorene.

Som ledd i forberedelse til tilsyn ble alle kommuner og spesialisthelsetjenesten invitert til tilsynskonferanse 28. februar. Ved siden av å presentere planlagte tilsyn i 2013 for NAV-ledere, virksomhetsledere mv. gjennomgikk vi erfaringer fra tilsyn foregående år.

Gjennom skriftlig og muntlig formidling, blant annet på NAV-ledermøter, har vi bidratt til at kompetansetilbud på området rus og psykisk helse, boligsosialt arbeid, økonomisk rådgivning og barnefattigdom er gjort kjent og tilgjengelig for ansatte i NAV. Annen informasjon om nasjonale satsinger og prioriteringer, øremerkede tilskudd, faglige konferanser, opplæringstilbud og tiltaksutvikling er gitt på ulike møte- og samarbeidsarenaer som Samarbeidsforum NAV, Forum for rus og psykisk helse i Vestfold og møter med ledelsen i enkeltkommuner.

Levekårsutvikling i kommunene: Vi følger med på og benytter Folkehelseinstituttets folkehelseprofiler for å vurdere levekårsutvikling i den enkelte kommune. På grunnlag av disse vurderes behovet for særskilte tiltak, øremerkede tilskudd og andre særlige satsningsområder. Flere kommuner i Vestfold har over tid hatt betydelige levekårsutfordringer. Vi deltar i arbeidet med kommunale og regionale planprosesser, og enkelte risikoområder tas opp som tema i kommunesamtaler som gjennomføres av ledelsen i embetet.

Vurdering av kvalitetsforbedringer i de sosiale tjenestene i NAV: Det er vanskelig å si noe konkret om hvilken effekt Fylkesmannens innsats har hatt når det gjelder kvalitetsforbedring av de sosiale tjenestene i NAV-kontorene. Vårt generelle inntrykk er at utviklingen er i første rekke preges av statlig styringslinje, både når det gjelder oppgaver, prioriteringer, aktivitetsmål mv, mens de sosiale tjenestene ikke vies samme oppmerksomhet. Dette kan medføre at god og tilstrekkelig kompetanse om de sosiale tjenestene heller ikke tillegges så stor betydning. I kjølvannet av opplæringa, som samlet har vært svært omfattende i 2012/2013, har vi gjennomført tilsyn med økonomisk stønad og kvalifiseringsprogram i noen kommuner. Funnene fra både planlagte og hendelsesbaserte tilsyn, og gjentatte erfaringer fra klagesaker i enkelte kommuner, har vist fortsatte mangler og/eller brudd på regelverk på områder der det er gitt omfattende opplæring. Det er derfor nærliggende å konkludere med at innsatsen ikke har hatt den ønskede effekt for kvalitetsforbedring av tjenestene. Ved siden av grunnleggende spørsmål om rekruttering av kompetente medarbeidere, vurderer vi at dette i første rekke handler om ledelsens ansvar for endring ved gjennomgang av egne retningslinjer, vedtaksmaler, sjekklister mv. for å etablere en felles faglig praksis i tråd med regelverket. Samtidig understreker det betydningen av at kommunenes ledelse følger med på utviklingen av de sosiale tjenestene.

Når det under tilsyn er påpekt lovbrudd, er dette fulgt opp med plan for retting av avviket fra kommunens side. Det samme ansvaret for endring av praksis kan være konsekvensen av hendelsesbaserte tilsyn.

Samordning av tilskuddsforvaltning: Vi har orientert skriftlig og muntlig om tilskuddsordningene ved informasjon på vår hjemmeside, på møter med NAV-ledere og e-poster til berørte kommuner som allerede mottar tilskudd. Dette gjelder tilskudd med delvis overlappende målgrupper, som styrking av tilbudet knyttet til boligsosialt arbeid og reduksjon av barnefattigdom. Internt i kontoret samarbeider vi både om slik formidling og om søknadsbehandlingen for å sikre best mulig samordning. Kommunene er godt kjent med tilskuddsordningene. Flere av dem har mottatt tilskudd i flere år slik at tilskuddsperioden nå er avsluttet, mens nye er oppfordret til å søke.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Kompetansetiltak: FM har i 2013 gjennomført opplæring i KVP for alle NAV kontorene. FM har i 2013 inngått samarbeid med NAV Vestfold om å engasjere kompetanseveiledere hvor også opplæring, råd og veiledning på området KVP inngår. I samarbeid med NAV Vestfold planlegger vi en erfaringskonferanse i etterkant av gjennomførte landsomfattende tilsyn 2013/2014 på området KVP.

Klagesaker: FM har behandlet totalt 3 klagesaker som gjelder KVP i 2013.

Planlagt tilsyn: FM har gjennomført systemrevisjon på KVP -området i 2 kommuner i 2013.

Rapportering: I tråd med embetsoppdraget har FM foretatt utfyllende tertialvis rapportering om utviklingen i KVP arbeidet i Vestfold til Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Råd/veiledning: FM mottar i liten grad henvendelser fra NAV kontorene om støtte/veiledning i KVP arbeidet. Etter avsluttet tilsyn på KVP i 2013 er det imidlertid gitt råd og veiledning i forbindelse med tildeling og gjennomføring av KVP.

Samhandlingsarena NAV: KVP er fast tema i Samarbeidsforum NAV (NAV Vestfold, FM, KS, Rådmannsutvalget).

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

Det er gjennomført et 1-dags basiskurs for ansatte på Nav-kontor mars 2013 med 130 deltakere. Regionkontaktene hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus som stod for det faglige innholdet. Ett av Nav-kontorene ønsket å tilby kurset for alle ansatte ved sitt Nav-kontor. Dette ble gjennomført høsten 2013, også denne gang med regionkontaktene hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus som foreleser.

Det er arrangert et 2 dagers videregående kurs i samarbeid med Fylkesmannsembetene i Buskerud og Telemark. Fra Vestfold deltok 16 ansatte fra Nav-kontor som jobber som økonomiske rådgivere. I tillegg er det arrangert en 2-dagers fagsamling for økonomisk rådgivere i samarbeid med Fylkesmannen i Telemark. Fra Vestfold deltok 25 ansatte fra NAV-kontor.

Etter ønske fra økonomiske rådgivere i Vestfold ble Namsmanngruppen for Vestfold invitert til en felles fagdag. Egil Rokhaug fra Barne-, likestilling og inkluderingsdepartementet stod for det faglige innholdet. De økonomiske rådgiverne har over tid opplevd samarbeidsproblemer med Namsmannen og formålet med samlingen var bl.a. å avklare roller i saker hvor både kommune og Namsmann er involvert.

Det er etablert et faglig forum for økonomiske rådgivere i Vestfold og Telemark. Forumet møtes 3 til 4 ganger i året. Det er deltakerne selv som lager dagsorden og innkaller aktuelle forelesere. Regionkontaktene i Oslo og Akershus deltar på de fleste av møtene med ansvar for faglige temaer. Avhengig av om møtet arrangeres i Telemark eller Vestfold, deltar fylkesmannens kontaktperson fra det aktuelle fylket.

Fylkesmannen sender jevnlig ut aktuelt fagstoff, bl.a. statistikk på gjeldsordningsloven til alle Nav-kontorene.

Fylkesmannen er kjent med at det er stor variasjon i Nav-kontorenes kapasitet til økonomisk rådgivning. Både i forhold til tilgjengelighet og saksbehandlingstid. Vi vil foretas egeninitiert tilsyn med denne tjenestene i 2014.

73.5 Boligsosialt arbeid

Vi har informert om muligheten til å søke om tilskudd til boligsosialt arbeid på Fylkesmannens hjemmeside. I tillegg har vi gitt informasjon på Nav-ledermøte.

Fylkesmannen vurderte søknader om tilskudd fra fem kommuner og fremmet innstilling til direktoratet. Alle søkerkommunene fikk tildelt midler for 2013. Tre av søknadene gjaldt videreføring av prosjekter som har fått tilskudd tidligere år. Vi har hatt møter med to av kommunene om framdrift og innhold i tiltakene det er gitt tilskudd til.

Kirkens Bymisjon har mottatt midler fra Husbanken til å igangsette og drive et faglig nettverk for boveiledere i Vestfoldkommunene. Fylkesmannen har i samarbeid med Husbanken invitert til deltakelse i nettverket og vi har også deltatt på samling.

Det er gjennomført opplæring i lov om sosiale tjenester i Nav for alle Nav-kontorene. Blant annet har plikten til å sørge for midlertidig botilbud for dem som er bostedsløse og til å gi råd og veiledning knyttet til framskaffelse av varig bolig, vært temaer i opplæringen. Gjennom klagesaksbehandlingen og andre henvendelser fra tjenestemottakere følger vi med på hvordan kommunene ivaretar boligbehovet til den enkelte, og understreker dette i våre skriftlige og muntlige tilbakemeldinger til kommunene og Nav-kontorene.

Kommunene Larvik, Sandefjord, Holmestrand og Tønsberg deltar i Husbankens satsing Boligsosialt utviklingsprogram.

73.6 Barn og unge

Barn og unge: Internt i embetet er det etablert et fast samordningsorgan, Ovalen, mellom avdelingene Oppvekst og opplæring (OO) og Helse og sosial (HSO) i arbeidet rettet mot barn og unge. Oppfølging av Handlingsplan for god oppvekst 2008-18 følges konkret opp av OO, som derfor også var ansett som nærmest til veiledningen fra forsøket «Ungdom i svevet». Erfaringene er formidlet til Ovalen. Tilsvarende er det representanter for OO som deltar i samarbeidet om Ny GIV.

Tilskuddene til å forebygge og redusere barnefattigdom og utsatt ungdom forvaltes og følges opp av HSO. Tre kommuner, Svelvik, Nøtterøy og Tønsberg, har mottatt tilskudd til barnefattigdom i 2013. Arbeidet er fulgt opp gjennom dialog med kommunene i løpet av året. Representanter fra flere kommuner deltok på regional konferanse om barnefattigdom i Arendal i november.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 0,00	kr 0,00
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr -128,15	kr 2 181 169,12
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 191 427,28	kr 205 322,77
Andre oppgaver under AD	kr 35 560,79	kr 0,00
Sum:	kr 226 859,00	kr 2 386 491,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

Se underpunktene

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten:

En av helse- og sosialavdelingens ansatte har gjennomført studiet «Helse og omsorg i plan», og det er tidligere gjennomført omfattende opplæringstiltak overfor kommuner, fylkeskommune og helseforetak om den nye helselovgivningen.

Nettverk : gjennom flere år og helt fram til høsten 2013, har kommunesamarbeidet 12k gjennomført nettverkssamlinger innen for kommunal helse- og omsorgstjeneste og barn og unge. Fylkesmannen har deltatt og bidratt i dette arbeidet.

Gjennom vår kontakt med Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Vestfold har Fylkesmannen god oversikt over samarbeidsprosjekter og rutiner som utvikles i fylket, både mellom kommunene og mellom kommuner og helesforetaket.

Samhandlingsreformen følges opp ved eget, internt prosjekt hos Fylkesmannen i Vestfold. Vi har interne møter for å ivareta oversikt over status og risikoområder samt 2 årlige møter med repr. fra aktørene (sykehus, representant for kommuner, legeföreningen og fylkeskommune).

Fylkesmannen deltar i samarbeidsfora der samhandlingsreformen er tema: fram til oktober månedlige møter i 12k- lederforum, samordningsforum for omsorgsplan (jf. 84.13), samt aktuelle konferanser om temaet. Fylkesmannen har dessuten bidratt til samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten i tråd med samhandlingsreformen gjennom KS' og Fylkesmannens månedlige «fredagsmøter» der vi møter ordførere, rådmenn og fagleder fra alle 14 kommuner.

Samhandlingen mellom 1. og 2. linjetjenesten er dessuten tema ved de faste møtene som Fylkesmannen har med kommuneoverlegene, rutinemessig 4 ganger i året.

En representant fra helse- og sosialavdelingen deltar i det regionale nettverket somledes fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Avtalene er nå bedre tilpasset de logistiske utfordringene knyttet til utskrivningsklare pasienter. De fleste fastlegene kan nå sende henvisninger og motta epikriser elektronisk. Meldingssystemet fungerer også tilfredsstillende internt i de fleste kommunene. Samarbeidet mellom kommunene og mellom kommunene og helseforetaket fremstår noe mer uklart etter at kommunenes samarbeidsorgan, 12K, ble nedlagt ved utgangen av 2013. Et alternativt kommunesamarbeid er under etablering og inntil videre fortsetter samarbeidet mellom helseforetaket og de enkelte kommunene i et overordnet samarbeidsorgan og et samhandlingsutvalg.

Det er etablert et felles avvikkssystem mellom kommunene og sykehuset. I løpet av 2013 er det registrert 116 meldinger om avvik fra kommunene til sykehuset og 15 meldinger fra sykehuset til kommunene. Det er grunn til å tro at det er en underrapportering av avvik spesielt fra sykehusets side. Avvik fra kommunene til sykehuset er i all hovedsak knyttet til mangelfulle epikriser, henvisninger, medikamentlister og resepter. Avvikene fra sykehuset til kommunene gjelder informasjon, liggesår og infeksjoner.

Gjennom tilsyns- og klagesaker overvåker vi imidlertid utilsiktede konsekvenser og effekter for kommunenes helse- og omsorgstjenester som ikke direkte faller inn under samhandlingsreformen, men som berøres ved forskyvning av fokus og ressurser.

I følge sykehusets statistikk har det ikke vært noen økning i antall reinnleggelser i 2013, sammenliknet med foregående år.

Ved utgangen av 2013 er det etablert KAD-senger i 8 av de 12 kommunene i nedslagsområdet til Sykehuset i Vestfold HF (de to resterende kommunene, Sande og Svelvik tilhører Vestre Viken HF). Det er relativt få innleggelser i akuttsengene og Sykehuset opplyser at de så langt ikke har merket noen effekt av at det er opprettet KAD i kommunene. Fylkesmannens vurdering er at det kan ha sammenheng med at fastlegene er lite involvert i utviklingen av tilbudet. Rutinene for innleggelse i KAD varierer og den faglige beredskapen er også varierende. I Larvik kommune kan legene bare melde om innleggelse fram til klokken 13.00 på dagen og legene opplever dette som en hindring for aktiv bruk av plassene.

76.3 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Internkontrollforskriften er et sentralt tema i alle former for opplæring som Fylkesmannens helse- og sosialavdelingen gjennomfører over kommunene. Internkontrollen er selvsagt også viktig ved behandling av tilsynssaker. Råd og veiledning gis i tillegg ved konkrete henvendelser fra kommunene.

Fylkesmannen har tett samarbeid med Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester. Gjennom flere år har Fylkesmannen gitt tilskudd til dem for spredning og stimulering av kommunene ifht Etisk kompetanseheving (ellers jf. K2015). Dette har fungert svært godt.

Fylkesmannen arrangerer sammen med Utviklingssenteret en kursrekke for sykehjemsleger. Det arrangeres to samlinger hver med 6 kurstimer i halvåret og kurset er meget godt besøkt og har økende deltakelse, ca 35 leger. Kommune utvider i økende grad stillingene for sykehjemsleger. Følgende tema er dekket i 2013:

- Etikk
- Sår og sårbehandling
- Hudlidelser hos eldre
- Ernæring

Vi har trukket frem IPLOS i relevante møter med kommunene, og fokusert både på riktig registrering, samt bruk av nasjonal statistikk for å følge med på utviklingen. Det er fortsatt mangler i fagsystemene ute i kommunene for å ta i bruk SUM rapporter, noe kommunene savner og etterlyser.

Fylkesmannen har fortsatt jevnlig henvendelser vedrørende IPLOS, hvor vi bidrar med råd og veiledning, og videreformidler også kontakt med direktoratet.

Tilgjengeligheten i Helsedirektoratet er god mht IPLOS, men ikke alltid lett å få klare svar. Det er noen utfordringer i registrering av tjenestetype etter ny helse- og omsorgstjenestelov § 3-2, og vi har en løpende dialog med kommunene og direktoratet om dette.

Vi oppfatter at IPLOS er godt forankret i kommunens ledelse, men at det er en kontinuerlig utfordring for kommunene å jevnlig sikre opplæring av nye ansatte for IPLOS registrering.

Fylkesmannen har ellers deltatt på barn- og ungenettverk og pleie- og omsorgsnettverk i 12k-regi, hatt møter med enkeltkommuner knyttet til oppfølging av kvalitet i den kommunale omsorgssektoren og møte med Arbeidstilsynet om gjensidig informasjon knyttet til felles tilsynsområder.

Forøvrig henvises til andre punkter i rapporteringen da kvalitetsarbeid må være en integrert del av alle satsingsområder.

76.5 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen har deltatt i informasjonsmøter og er klar til å ta ansvar for informasjon på det tidspunkt og på den måten direktoratet måtte be om. Ved utgangen av 2013 meldte lederne for de fire legevaktene at det er behov for å finne omforente løsninger for hvordan legene i byene skal involveres i praktisk deltakselse i nødnettet. Saken følges opp i 2014 og det er avholdt møte om saken. Nødnettet skal etter planen settes i virkning i Vestfold fra oktober 2014.

76.6 Helseberedskap og smittevern

Helsemessig og sosial beredskap

Avdeling for miljø- og samfunnssikkerhet og beredskap har hatt felles beredskapstilsyn med helse- og sosialavdelingen med 5 kommuner, Sande, Re, Sandefjord, Tjøme og Larvik. Tilsynene har vært gjennomført etter systemrevisjonsmetoden med bakgrunn i generell beredskapslovgiving og lov/forskrift om helsemessig og sosial beredskap. Fire tilsyn er fulgt opp med en øvelse knyttet til et scenario med ekstremnedbør, kulde, vind og strømutfall. Fylkesmannen har utarbeidet scenario og dreiebok og vært ansvarlig for gjennomføring av øvelsen og har gode erfaringer med denne formen for dynamisk tilsyn.

Fylkesmannen benytter CIM og det ble gjennomført en intern "tabletop" beredskapsøvelse i løpet av 2013.

Fylkesmannen har atomberedskapsplan

Oppfølging av rammende etter hendelsene 22.07.

- Tema i faste møter med kommuneoverlegene, (2-3 ganer per halvår)
- Jevnlig kontakt med kontaktperson i Tønsberg kommune som har koordinert tiltak i andre berørte kommuner
- Utbetaling av tilskudd for oppfølging av berørte til Nøtterøy og Tønsberg kommuner
- Jevnlige møter med den lokale støtteforeningen. Det fremkommer bekymring i forhold til de som er falt ut av skole og arbeidsliv. Det er støtteforeningens oppfatning at flere burde ta mot hjelp, men ikke ønsker det.

Smittevern

Infeksjonssituasjonen i fylket overvåkes fortløpende og det mottas gode oversikter fra Mikrobiologisk avdeling ved Sykehuset i Vestfold. Oversikten viser status og utvikling for Influenza A, B og parainfluenzavirus, RS- og metapneumovirus, Mycoplasma og Clamidia pneumonia og kikhoste, adeno-rota- og calicivirus og entero- og parechovirus.

Alle kommunene i Vestfold deltar i en ordning med felles smittevern bistand fra Sykehuset i Vestfold HF. Her kan kommunen få råd, både generelt og ved håndtering av smittevernproblemer i kommunene, så som MRSA og utbrudd av norovirus på institusjoner.

Vi har ikke mottatt melding om utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom, men det har vært enkelttilfeller av hjernehinnebetennelse. I møte med kommuneoverlegene er det minnet om VESUV og viktigheten av å melde utbrudd. Vi ble kjent med flere utbrudd med Norovirus i sykehjem i 2012 uten at dette ble gjenstand for melding til FHI eller til Fylkesmannen.

12.november gjennomførte vi smittevernseminar for helespersonell. Kurset var tellende med 7 timer for allmennleger og leger i samfunnsmedisin. Temaene var Tuberkulose: epidemiologi, smitteoppsporing og kontrollprogram. Antibiotikabruk og -resistens, Borrelia epidemiologi, -diagnostikk og behandling og influensavaksinering.

76.7 Personell og kompetanse

Kompetanseløftet 2015: se egen rapportering til Helsedirektoratet 1. mars 2013.

Fylkesmannen gjennomfører årlig møte med samtlige kommuner om temaet i forbindelse med rapportering per 1. februar. I tråd med oppdragene fra Helsedirektoratet, har Fylkesmannen sammenfattet kommunenes resultatrapporter innen fristen og følger nøye med på hvorvidt kommunene følger opp sine planer. Tilskudd blir fordelt i henhold til rapportert måloppnåelse.

I 2013 ble rapport om "kompetanse, kvalitet og kapasitet - kompetansekartlegging helse- og omsorgstjenestene i Vestfold" slutført. Etter initiativ og økonomisk bidrag fra Fylkesmannen, har tidligere 12k utarbeidet rapporten i samarbeid med SIV HF, høgskolen i Vestfold, fylkeskommunen og representant fra Fylkesmannens helse- og sosialavdeling.

Kurs i opplæring av alkoholloven ble planlagt, men avlyst.

Som det framgår under pkt. 84.1, gjennomfører Fylkesmannen 4 kurdager pr år for sykehjemsleger. 2013 har ikke vært noe unntak fra dette.

Turnustjeneste: Turnusordningen for leger i sykehus befinner seg i en overgangsfase. Det er ingen av Vestfoldkommunene som har turnusleger som en forutsetning for tilstrekkelig legedekning. Vi per i dag har vi 18 plasser fordelt på 12 av 14 kommuner. Alle turnusleger følges opp av Fylkesmannens turnusveileder og det er ikke rapportert om vesentlige vansker i gjennomføringen eller tilrettelegging i kommunene eller ved legekantorene. Nytt av året er at Vestre Viken Helseforetak har regnet plassene i Sande og Svelvik inn i sitt grunnlag for kommuneplasser og det har vært uklart om de har kommunisert dette klart med Sykehuset i Vestfold.

Kommunene og helseforetaket oppnevnt et felle ansettelsesgruppe som skal sørge for fordeling av legene som søker i den nye ordningen.

Vestfold, Telemark og Buskerud samarbeider om gjennomføring av kursene for turnusleger. Vestfold samarbeider tilsvarende med Agderfylkene og Telemark når det gjelder turnusfysioterapeuter. Dett er en velfungerende ordning.

76.8 Rettsikkerhetsarbeid

Tallene framgår under rapporteringen knyttet til Statens helsetilsyn - resultatområde 82.

Fylkesmannen har jevnlig møter med overordnet fagelige ansvarlige (OFA)både for pasrl kap. 4 og khol kap. 9. I disse møtene diskuteres rettsikkerheten for pasienter/brukere og planlegges tiltak for bedring av tjenestene.

For kap. 9-området kan ellers oppsummeres for 2013: Fylkesmannen har fulgte opp plan for 2013. Dette har medført økt kontakt med spesialisthelsetjenesten. Vi har videre, gjennom økonomisk støtte og veiledning, bidratt til utvikling av et opplæringsprogram i forhold til kapittel 9. Dette arbeidet ledes av utviklingssenteret og kommunene i Vestfold. Samtlige kommuner i Vestfold deltar i arbeidet, og vil lede til endringer i vår behandling av dispensasjonssøknader.

Vi har gjennomført vår årlige fagdag for kommunene og spesialisthelsetjenestene.

Mål for 2014:

- Opprettholde fokus mot stedlige tilsyn, planlagt en ytterligere økning på antall fra 2013
- Ha jevnlig samarbeidsmøter med 2.linjen
- Opprettholde samarbeid med utviklingssenteret og OFA-gruppen på samme nivå som i 2013.
- Gjennomføre fagdag
- Tilby opplæring til kommunene i forbindelse med nytt rundskriv
- Jobbe videre med harmonisering av behandling av dispensasjonssøknader (skjerpe kravene i kombinasjon med råd og veiledning til kommunene) i henhold til de signal vi informert kommunene om gjennom 2012 og 2013.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Det skal i henhold til embetsoppdraget ikke rapporteres om antall førerkortsaker andre steder enn i det avtalte registreringsystemet. Det er gjort og det rapporteres derfor ikke i årsrapporten

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVE	19	2
Sum	19	

77.3 Særfradrag

Dersom ordningen med særfradag ikke avvikles i nær framtid, som det er meldt tidligere, mener vi det er behov for at direktoratet iverksetter arbeid som kan bidra til at fylkesmennene behandler disse sakene mer enhetlig. Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVE	14	92
Sum	14	

77.4 Førerkortsaker

Antall saker er rapportert i rapporteringssystemet Trafikk og viser til det når det gjelder tabelldata.

Vi har gjennomsnittlig saksbehandlingstid mellom 5 og 8 uker til tross for at vi har prioritert andre ressurser inn mot dette feltet. Dette representerer et avvik i forhold til kravet i embetsoppdraget.

Arbeidet med folkehelse og miljørettet helsevern er redusert til et minimum på grunn av førerkortsakene. Vi har også valgt å redusere antall planlagte tilsyn til fordel for førerkortsakene.

To av legene ved kontoret har deltatt i utredningen av nytt regelverk for behandling av førerkortsaker, begge ved å gjennomføre studiebesøk til henholdsvis Nord Irland og Danmark med rapport til Helsedirektoratet. Ruteinene for behandling av førerkortsakene i England er også vurdert av en av legene ved hjelp av søk på nettet.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVE	1726	7
Sum	1726	

77.5 Pasientjournaler

Det er kun innlevert ett journalarkiv.

Arkivet minner om at Fylkesmannen ikke har faglig og utstyrmessig kapasitet til å ta imot elektroniske journalarkiv. Det har så langt vært aktuelt ved ett tilfelle der for noen år siden mottok flere titalls disketter fra familien til avdød privatpraktiserende psykiater. De trodde de leverte journalopplysninger. Det viste seg at vi hadde fått oppdateringsdisketter til programmet. Resten var slettet av familien. Arkivet melder også at vi ikke kan utlevere journaler som er mottatt elektronisk fordi vi ikke har programvaren som journalen er avhengig av for å kunne hentes ut. Vi har bestemt at vi vil be om papirutskrift dersom noen vil levere elektronisk journal.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMVE	1

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

se underpunktet

83.1 Folkehelsearbeid

Overordnet vurdering:

Vi vil påpeke tre utviklingstrekk som vi mener å se:

For det første framstår dette arbeidet fremdeles som veldig levevanefokusert både i kommunene og fylkeskommunen. Vi antar at dette, - for det andre, - forårsaker et uutnyttet potensiale i det tverrfaglige samarbeidet. Det kan som et generelt trekk sies å være beskjeden forekomst av folkehelsemedarbeidere inn i skoler og barnehager og på temaer om miljørettet helsevern. Interessant er det også å observere at det er kommuneplanleggerne som har grepet idéen om helsekonsekvenser i plan, og at det er unntaksvis at folkehelsemedarbeider deltar i kommuneplanmøter. Vi tror vel at folkehelsemedarbeiderne har en tung innsalgjobb i kommuneadministrasjonen, og med sterk orientering på livsstil, er det ikke sikkert at det er lett å få oppslutning. Vi er usikre på hva slags drahjelp fylkeskommunen gir kommunene på området. Dette året har det fra fylkeskommunens side blitt ytt en betydelig innsats i å fremskaffe grunnlagsdata gjennom «Ungdata». Fylkesmannen har vært representert inn i dette arbeidet. Vi registrerer vel at dette på ny er en levevanekartlegging for en bestemt målgruppe.

Det tredje utviklingstrekket vi mener å se, er at arbeidet med utjevning av sosiale ulikheter fremdeles bærer preg av talemåter og lite handling.

Om nytt lovverk: Det har vært lite etterspørsel etter informasjon om nytt lovverk og vi antar at dette følger av en mer systematisk innsats i 2011 og 2012 hvor ca 1800 personer deltok på vår opplæring.

Alle 14 kommuner har i kommuneplanen en drøfting av sine folkehelseutfordringer, basert på sitt utarbeidede kunnskapsgrunnlag, med folkehelseprofiler i bunnen. 13 av 14 kommuner har levert sin kommuneplan til offentlig høring.

Kommuneplaner: Fylkesmannen har som høringsinstans hatt 217 planer etter plan- og bygningsloven til uttalelse. Dette omfatter alt av reguleringsplaner, kommunedelplaner, samfunnsdel- og arealplaner, samt fylkesplaner.

Helse- og sosialavdelingen har av kapasitetsmessige grunner ikke kunnet gi uttalelse til alle, men prioritert kommuneplaner m/arealdel, kommunedelplaner og regional arealplan. Det er dette som er det prioriterte folkehelsearbeidet når HSO-avdelingen nå har fått helårseffekten av reduksjon på folkehelseområdet på bekostning av førerkortsaker.

Det har også fått den konsekvensen at Fylkesmannen i mindre grad er deltakende i **tverrfaglige regionale fora** som arbeider med skade- og ulykkesforebygging, trafiksikkerhet og generelt folkehelsearbeid.

Vi har prioritert ned arbeidet med **miljørettet helsevern** dette året. Siden rapporten fra TNS Gallup om kartlegging av skolemiljøer forelå så sent på året, har vi utsatt til 2014 med å vurdere oppfølgingen

Om FRI-programmet: Deltakelsen i FRI-programmet har økt 1 % til 53 % sammenliknet med i fjor. Det er tannhelsetjenesten i fylkeskommunen som følger opp dette og har kontakt med skolene. I tillegg arbeider de for å gjennomføre en samtale om snus og tobakk i 1:1-kontakten de har med alle ungdomsskoleelever. «Ungdata»-undersøkelsen viser at røyking nå er på vei ut for de unge

Tilskudd: Tilskuddfordelingen etter Handlingsplanen mot uønsket svangerskap og abort ble slik: Høgskolen/studentsamskipnaden+ 4 kommuner+ Amatheia ble mottakere på summer fra kr. 110.000,- til kr. 20.000,-. Hovedtyngden går til prevensjon, men det er også tiltak på veiledning til seksuell helse for minoriteter og litt til kompetansetiltak til ansatte ved helsestasjonen.

Antall kontroller og sanksjoner vedrørende statlige skjenkebevillinger:

Fylkesmannen i Vestfold har ansvaret for statlige skjenkebevillinger ved to fergestrekninger: Horte - Moss og

Sandefjord - Strømstad. Det er gjennomført to kontroller på fergestrekningen Sandefjord - Strømstad i løpet av 2013. Det er svært liten alkoholomsetning på fergestrekningen Horten - Moss.

Resultatområde 84 Kommunale helse- og omsorgstenester

Se underpunktene

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Allmennlegetjeneste

Dekningen av fastleger i Vestfold er god med rundt 187 fastleger og 19 turnusleger. Uroen rundt den nye fastlegeforskriften har falt til ro og inntrykket er at tilgjengeligheten til fastlege er god, selv om det fra tid til annen kommer signaler på at det fremdeles er vanskelig å få telefonkontakt med fastlegekontorene. Det benyttes i stor grad telefonsvarer som enten henviser til et øyeblikkelig hjelp nummer eller til 113.

Innbyggere pr lege varierer fra 951 i Holmestrand til 1898 i Andebu, med en median på 1292, se tabell. Av totalt 187 leger er 63 kvinner, dvs 1/3. Alle kommuner unntatt Lardal har kvinnelig lege.

Totalt antall ledige plasser i fylket er 16 097 fordelt på 69 ulike leger. Median listestørrelse er 1323.

Re kommune har ingen ledige plasser mens i Larvik er det 5553 ledige plasser og i hele fylket 16097. Det er store variasjoner i listestørrelse fra 600 til 2500.

Sykehjemsleger

I de større kommunene med flere sykehjem ser vi en klar tendens til større sykehjemslegestillinger rekruttert utenfor fastlegekorpset. Dette er en ønsket utvikling, ikke minst i forhold til å ivareta utskrivningsklare- og ø.hj. pasienter med en mer robust legeberedskap. I de mindre kommunene er lite bevissthet rundt oppfølging av kommunal norm for sykehjemslege.

Fylkesmannen og Utviklingssenteret har i 2013 gjennomført fire 6 timers kurs for sykehjemsleger i kurspakken for å fylle kurskravet til kompetanseområdet i sykehjemsmedisin. Følgende tema er dekket:

- Etikk
- Sår og sårbehandling
- Hudlidelser hos eldre
- Ernæring

Legevakt

Fylkets fire legevakter er hensiktsmessig organisert, men det er markante forskjeller i bemanning og lokaliteter sett i forhold til nedslagsfeltet befolkningsmessig. Sande og Svelvik kommuner benytter legevakten i Drammen. Kommuner med nærhet til legevakt har noe overforbruk. Gitt volum på henvendelser til legevakt er det få klagesaker. Vi har ikke bemerket systemisk svikt på noen av legevaktene, men alle legevakter har hatt tilsynssaker mot enkelthelsepersonell.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Helsetjenesten til innsatte i fengsel: Fylkesmannen har gjennomført kurs i helsetjenester til innsatte i fengsler. Kurset ble holdt 19. november og ble arrangert sammen med Klinikk for psykisk helse og rus og Kriminalomsorgen i regionen. Vestfold har 7 fengsler i tillegg til politiets arrest og alle var representert ved ansatte og helsepersonell. Kurset ga tellende timer for legene. Kursprogrammet inneholdt postene:

- Presentasjon av ny veileder om helsetjenester til innsatte i fengsler
- Arbeidssituasjonen for fengselslegene
- Kognitive vansker ved psykiske lidelser og rusmisbruk
- Fremtidens kriminalomsorg og helseutfordringer
- Samarbeidsavtalene om helsetilbudet i fengslene

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Handlingsplanen mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse: Det var ingen søknader på tilskuddsmidler fra kommunene til dette formålet. Midlene ble skjernet til et kompetansetiltak/seminar som skulle avvikles i et samarbeid med Bufetat og RVTS sør. Dette ble det imidlertid ikke noe av. Dette er bakgrunnen for at vi ba HelseDirektoratet om å trekke fullmakten for disse midlene.

Vestfold har et eget kontor for migrasjonshelsetjeneste, lokalisert i Tønsberg, men med Stokke kommune som vertskommune for en interkommunal ordning.

Tolkespørsmålet har vært tatt opp med alle kommunene gjennom felles møte etter tilsyn med helsestasjonsvirksomheten. Vi kartla tolkesituasjonen for to år siden, men har ikke gjentatt det. Fylkesmannen har ikke hatt klager eller tilsynssaker der tolkespørsmålet har vært tema i 2013.

84.8 Forebyggende helsetjenester

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten: HSO-avdelingen har 4 årlige møter med ledende helsesøstre, - areaen brukes til å formidle nasjonale føringer, nye lovverk og drøfte kommunenes situasjon. Tilsynet gjenspeiler det inntrykket vi har hatt, at kompetansen er god men volumet på tjenesten er stram, spesielt skolehelsetjenesten. Fylkesmannen har ingen anledning til å gi føringer til kommunen eller kontrollere på bruk av midler som går inn i rammen, men vi konstaterer at tjenesten har problemer med gjennomslagskraft. Fylkesmannen har ikke hatt kapasitet til å drive opplæring i internkontroll og avvikshåndtering overfor tjenesten. Det er imidlertid gjennomført tilsyn på området (se Statens helsetilsyn).

Erfaringer fra tilsyn med Helsestasjonstjenesten 0 -6 år viser at denne aldersgruppen er prioritert i helsestasjon, og at tilbudet i skolehelsetjenesten er mer utsatt for innsparinger. Vi oppfatter at det er gjennomgående god kompetanse i helsestasjonstjenesten i Vestfold. Gjennom tilsynet har vi fokusert på styrking av internkontroll og at avvikshåndtering skal brukes for å forbedre, sikre og videreutvikle forsvarlig drift.

Svangerskapsomsorgen: Ingen spesielle saker er knyttet dette og som har involvert Fylkesmannen dette året. Det har vært avholdt ett møte med jordmødrene i kommunene og sykehuset.

Frisklivssentraler: Tilskuddene er fordelt og det er nå 9 av 14 kommuner som har frisklivssentral. Frisklivsnettverket er flinke til øke og dele kompetanse og en viss sum midler er satt av til dette. Det råder imidlertid enda mye uklarhet rundt hvilke rammer som gjelder for driften ved at de er blitt gjort til en helsetjeneste. Fylkesmannen har bidratt med én undervisningsøkt på temaet, men mye gjenstår. For Fylkesmannen er dette igjen et prioriterings- og kapasitetsspørsmål.

84.11 Tannhelse

Vi har to årlige møter med tannhelsetjenesten som er en arena til utveksling og drøfting. Tema i år har vært:

- Folkehelse, inkludert FRI-programmet (se omtale under folkehelse)
- Spesielle gruppers tannhelsetilbud; rusklinter, psykisk utviklingshemmede, eldre sykehjem og hjemmetjenestemottakere. Samarbeidet mellom helse og omsorg og tannhelse skal følges videre opp.
- Enkelttemaer som narkosebehandling og ventetid, meldeplikt til barnevernet, samtykkevurdering
- Tannhelsetjenesten kan levere tannhelsedata på indikatorårskull ned på kommunenivå
- Tjenesten rapporterer ellers at dagens unge har meget god tannhelsestatus, mens de som utmerker seg negativt med særlig store utfordringer, er tilflyttede østeuropeere.

84.12 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Koordinerende enhet: Vi har prioritert oppfølging av etablering av Koordinerende enhet i spesialisthelsetjenesten dette året, og hatt jevnlig kontakt i form av flere møter. Sykehuset i Vestfold HF har valgt å legge den koordinerende enheten i Stavern. Dette kontoret har også oppgaven som koordinerende enhet for Sykehuet i Telemark HF. Dette oppfyller det formelle kravet for sykehusene, men vi har likevel valgt å følge opp funksjonen ved at vi skal delta på en felles møterunde mellom denne koordinerende enheten og kommunene i løpet av 2014.

Personer under 50 år i sykehjem: Vestfold har fortsatt hatt noen feilregistreringer, vi har fulgt opp kommunene spesielt slik at de skal finne årsak til at statistikken viser høyere antall personer under 50 år i sykehjem enn hva som er tilfelle. De aktuelle kommunene har klart å identifisere feil, og vi tror det vil gi riktigere resultat neste år.

84.13 Omsorgsplan 2015

Omsorgsplan 2015:

Fylkesmannen har videreført sitt samordningsforum for Omsorgsplan 2015, der ledere fra helseforetak, fylkeskommunens opplæringsetat, høgskolen i Vestfold, 12k, KS, kommunale helse- og omsorgsledere, Sykepleierforbundet, Fagforbundet, NAV, Legeforeningen og Opplæringskontoret for offentlig sektor, deltar. I 2013 har vi hatt tre møter i forumet. Fokus vært særlig rettet mot kompetanse og rekruttering gjennom samarbeidsprosjekt Kompetanse-Kapasitet-Kvalitet (KKK).

Det har vært arrangert samling med kommunene knyttet til Kompetanseløftet 2015, med særlig vekt på rapportering av plan- og resultattall for rekruttering og kompetansehevingstiltak, og tett oppfølging av kommuner i forbindelse med søknader til investeringstilskuddet.

Fylkesmannen i Vestfold har også i 2012 hatt et nært samarbeid med Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Sandefjord, og bidratt til erfaringsutveksling og spredning av fagutviklingsprosjekter på områdene som omfattes av Omsorgsplan 2015. Nevroplan 2015 har vært presentert for kommunene.

Alle kommunene i Vestfold har integrert omsorgstjenene i det kommunale planverket.

Fylkesmannen har som tidligere, deltatt i Utviklingssenterets fag- og styringsråd Omsorgsplan 2015, og i 2 regionsamlinger med Omsorgsplan 2015 som tema. Representant fra Fylkesmannens helse- og sosialavdeling har vært deltaker i direktoratets AU fram til juni 2013 og har dessuten deltatt i de kontaktmøtene som arrangeres sentralt. Fylkesmannen har dessuten deltatt i relevante konferanser og seminarer; - bla NHS seminar om Helsetjenester til eldre, erfaringskonferanse om helsefremmede og forebyggende arbeid, Husbankens seminar om omsorgsteknologi og Utviklingssenterets fag- og forskningsdag og fagdag knyttet til ernæring og tannhelse.

Stortingsmeldingen Morgendagens omsorg er presentert for ordførere/rådmenn/tjenesteleder på "torsdagsmøte". ("Torsdagsmøtet", nå endret til "fredagsmøtet" er et fast månedlig møtepunkt der Fylkesmannen møter Stortingsbenken fra fylket og ordførere/rådmenn og tjenesteledere fra kommuner og fylkeskommunen)

Fylkesmannen har deltatt i møter med Husbanken regionalt og holder oversikt på **investeringstilskudd** til utbygging av sykehjem, omsorgsboliger og LMS-sentra.

Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Vestfold har vært pilot for studie knyttet til Aktiv omsorg. Fylkesmannen har fulgt dette prosjektet.

Demensplan 2015: statistikk for tilskudd til dagaktivitetstilbud følges opp og kunngjøres på nettsidene. Temaet inngikk som del av prosjektoppgave i Helse og omsorg i plan-studiet, der 2 kommuner ble intervjuet bl a om implementering av ordningen.

84.14 Psykisk helse og rus

Psykisk helse og rus: I samarbeid med fylkesmannen i Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark og Buskerud, helseforetak-region Sør, samt KORUS Sør, har Fylkesmannen i Vestfold gjennomført en rekke opplæring-/utviklingstiltak i tråd med oppdragsbrev.

Vi har bidratt til videre implementering og utvikling av "Forum for rus og psykisk helse i Vestfold". Forumet har per 01.01.2014 ca. 80 faste deltakere fra kommuner (inkl. NAV), spesialisthelsetjeneste, kompetansesentre og brukerorganisasjoner. Forumet har i 2013 arrangert to åpne fagsamlinger, og en egen samling for forumet.

SINTEF har på oppdrag, utarbeidet spesifisert oversikt over årsverksinnsats i Vestfold.

I tråd med oppdraget har Fylkesmannen sammenstilt og kvalitetssikret kommunenes rapport om kommunalt rusarbeid (IS-8).

Stimuleringstilskuddet er forvaltet i tråd med embetsoppdraget.

FM er representert i følgende arbeids og styringsgrupper:

- SEPREP, ung
- SPoR
- Barn unge - fag nettverk
- Rådgiversamlinger

SPoR er et lokalt prosjekt der formålet har vært Psykososial rehabilitering av RoP-pasienter. Formålet har vært å styrke samarbeidet mellom kommunale aktører, spes. helsetjenesten og NAV, i arbeidet med RoPklienter. Prosjektet er finansiert med årlig bevilgning på kr 500 000 fra Helsedirektoratet. Fylkesmannen har deltatt som observatør. Prosjektet avsluttes i februar 2014 med egen prosjekt rapport og sju konkrete anbefalinger. De mest sentrale anbefalingene er som før: Samarbeid og god koordinering.

Med fokus på barn/unge perspektivet, og frafallet i VGS har vi kartlagt omfanget av kommunale helsetjenester i kommunene samt etablert og bidratt rundt handlingsprogrammet.

Fylkesmannen har siden 2008, sammen med fylkeskommunen, kommunene, spesialisthelsetjenesten, NAV, politiet, LO og NHO organisert en felles innsats for å bedre oppvekstvilkår i kommunene. Prosjektet heter GOD OPPVEKST- et felles løft for barn/unge i Vestfold. Prosjektperioden er 2008 til 2018. Det arrangeres en årlig konferanse som samler kommuneledelse og fagpersoner. I 2013 var temaet resultatene av Ungdataundersøkelsen og fylkesmannen var medarrangør sammen med fylkeskommunen. Deltatt på kursdager med kommunene og presentasjonen av Ungdata u.s i Vestfold.

IS -24, psykisk helsearbeid i kommunene: gjennomført dialog og videreformidling med Sintef og kommunene.

Kompetanseheving: Videreutdanningene innen psykisk helsearbeid og psykososialt arbeid m barn og unge. Møter med høgskolen er gjennomført. Tilskudd er fordelt i tråd med satsingene.

Det er ytt midler til KID instruktørkurs, krisearbeid, årlig konferanse for brukere av kommunale dagsentra i Vestfold og helsesøsterkonferanse.

Etter avtale er innhold i samlingene for forumet for rus og psykisk helse formidlet til nasjonalt kompetansesenter NAPHA.

Rådgiver psykisk helse har deltatt i grunnleggende opplæring i "motiverende intervju" høsten 2013.

Fylkesmannen har hvert år siden 2007 kartlagt ventetid på tjenester og hjelpetiltak for personer med rusmiddelavhengighet. Kartleggingen skjer ved at vi ber om situasjonsbildet på en bestemt dag i begynnelsen av mai måned og spørsmålene går til kommunene, spesialisthelsetjenesten og Stiftelsen Kirkens Bymisjon. Kartleggingen gir en oversikt over rusmiddelarbeidet i fylket, utviklingstendenser for antall brukere og ventetid på behandling, risiko- og sårbarhetsområder. De siste årene har det vært en stadig tydeligere mangel på bolig, eventuelt med bemanning, er den største hindringen for vellykket rehabilitering.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjeneste

Se underpunktene

85.1 Abort- og steriliseringsnemndene

Det skal i henhold til embetsoppdraget ikke rapporteres i årsrapporten

85.3 Lov om transplantasjon

Antall saker

Embeter	Antall
FMVE	0
Sum	0

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende midler

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVE	550	10
Sum	550	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVE	0	0
Sum	0	

85.8 Behandling av klager etter psykisk helsevernloven

Ingen rapportering i henhold til embetsoppdraget

85.9 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevernet

Ingen rapportering i henhold til embetsoppdraget

85.10 Kontrollkommisjonsoppgaver

Ingen rapportering i henhold til embetsoppdraget

85.11 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Antall behandlede saker om hjemsendelse til utlandet i 2013: 0

Antall behandlede saker om hjemhenting fra utlandet i 2013: 1

Våre erfaringer med ordninger er at den fungerer godt

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 4 952 387,53	kr 111 590,85
83 Folkehelsearbeid	kr 413 618,57	kr 0,00
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr 0,00	kr 224 426,50
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 0,00	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 1 663 146,91	kr 480 551,76
85 Spesialhelsetjenesten	kr 525 453,39	kr 1 850 652,11
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 1 985 460,22	kr 318 519,70
Andre oppgaver under HOD	kr 46 552,63	kr 0,00
Sum:	kr 9 586 619,00	kr 2 985 740,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

Ingen saker til behandling etter vegloven. I taubanesak behandlet.

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Ingen saker etter vegloven behandlet i 2013. Ingen restanser.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

En sak behandlet.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Behandlet 1770 apostiller. Sakene blir behandlet fortløpende.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Ingen saker.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Behandlet 79 saker. Sakene blir behandlet fortløpende og ingen restanser.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Resultatområde 93 Konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og Sametinget

Ingen saker.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Behandlet 125 saker etter gravferdslovgivningen. Alle er knyttet opp mot askespedning. Sakene behandles fortløpende, dvs. innen 1 til 2 dager.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Behandlet 8 saker. 3 søknader innvilget. Behandlingstiden er innen en uke.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

Se under.

98.0 Helhetlig og strategisk ledelse

1.

Fylkesmannen i Vestfold har tradisjon for å ha tett og løpende fokus på generelle utviklingstrekk i samfunnet rund oss, samt på de utfordringer brukerne og oppdragene gir. Embetet er således godt vant med å tilpasse både organisasjon og arbeidsformer til de utfordringene vi ser. Vergemål er lagt sammen med bygg og bevilling i en ny Juridisk avdeling.

Embetet har gjennom mange år benyttet og foredlet et helhetlig styringssystem. Dette består av et en-sides Virksomhetsstyringsdokument (VSD) som revideres årlig. En del av dokumentet er relativt stabilt fra år til år, og består av følgende elementer:

A) Fylkesmannen roller og overordnede strategier

Her tydeliggjøres fylkesmannens oppdrag, interne og eksterne strategier, målsettinger og holdningskrav.

B) Områder som krever særlig løft i embetet

Her identifiseres og fremheves det fylkesmannen det kommende året skal ha et særlig fokus på, det være seg internt eller eksternt.

C) Andre styringsdokumenter

Her legges oversikt over virksomhetsplaner, budsjett, viktige prosjekter, resultatindikatorer, effektivitetsmål, personalpolitikk og lederavtaler.

VSD legges inn som første del i de avdelingenes virksomhetsplaner.

Fylkesmannens ledergruppe møtes ukentlig med en dagsorden som rommer både dagsaktuelle fagsaker og strategiske fagutfordringer. I tillegg kommer tilsvarende på administrative områder, herunder

ledelsesutfordringer. Det legges vekt på å bygge en ledergruppe som ser helhet og som deltar aktivt i overgripende diskusjoner. I tillegg ønsker Fylkesmannen å utvikle kultur for å dele kompetanse og kapasitet mellom avdelingene. Dette arbeidet har gjennom lang tid vært vellykket, og en forutsetning for å oppnå gode resultater f.eks i samspillet med kommunene. Kommunesamordneren deltar regelmessig på ledermøtenes faglige del (ikke administrasjon og intern økonomi).

Ledergruppen møte også 1-2 ganger årlig til lederseminarer der ledelsesfag på ulikt vis er med. Vi har ikke sett behov for å gjennomføre særlige lederutviklingstiltak i tradisjonell forstand i 2013 (eks. kurs med ekstern bistand).

I tillegg gjennomføres det årlig 1-2 interne seminarer der ledergruppen møter fagfolk fra avdelingene på utvalgte temaer (eks. tilsyn). Også allmøter brukes for å tematisere spørsmål av felles faglig interesse for (store deler av) embetet.

Det nevnes også at det er etablert en intern «Fylkesmannsskole» med formål å sikre rolle-forståelse og kulturbærende kunnskap til våre medarbeidere.

Som et ledd i å sikre sammenheng mellom det strategiske og det konkrete, er fylkesmannen selv også involvert i viktige enkelt-saker og prinsipielle problemstillinger innenfor mange av embetets fagområder

2.

VSD justeres årlig på temaet «særlige satsinger», men øvrige ligger fast etter gjennomgang og vurdering.

3.

Vestfold ligger attraktivt til i forhold til å rekruttere og beholde godt kvalifisert arbeidskraft. I tillegg oppfattes det at embetet har et godt omdømme og et godt arbeidsmiljø som i seg selv bidrar til å rekruttere og beholde gode folk. Arbeidsmiljøundersøkelsen understøtter dette mht. å beholde kompetanse. Utfordringen ligger ofte i at vi ikke kan tilby konkurransedyktig lønn i forhold til en rekke andre offentlige virksomheter. En for offensiv politikk på dette feltet koster mer enn f.eks. sentrale avsetninger til lokale lønns-forhandlinger kan bøte på.

Embetet har i 2013 arbeidet frem et risikostyringsverktøy som er tatt i bruk, noe som vil kunne bidra til at sårbarhet på kompetanse reduseres, både når noen slutter og i det daglige der mangfoldet av oppgaver gjør at mye kompetanse ikke er «overlappet» eller sikret på annen måte.

4.

Fylkesmannen har i mange år hatt en fast organisert Plangruppe i Miljø- og samfunns-sikkerhetsavdelingen som ivaretar det samlede grep i forhold til fagfeltet. Dette har gitt svært gode resultater i det løpende, og det har også bidratt til at embetsledelsen får et sterkere og mer kompetent grep om saksfeltet. Resultatene fra mange års konstruktivt arbeid med arealforvaltningsspørsmålene ved embetet kan leses både ut av de få innsigelsene, via håndteringen av dem (løses ved mekling eller før mekling og ytterst sjelden til departementet), til etablering av «Vestfolds lille grønne» (for flere år siden), nå «Planportalen» - en digital håndbok i god forvaltnings-praksis på planområdet for kommunene, fylkeskommunen, vegvesenet og Fylkesmannen. I Vestfold fremmes altså relativt få få innsigelser - i et område der arealkonfliktene (f.eks. dyrket mark, strand-sone og kultuirminner) er sterke og utfordrende, innenfor et svært tett befolket, og samtidig avgrenset geografisk område.

Fylkesmannen har i mange år hatt en gruppe (matrise) med medarbeidere fra Helse -og Sosialavdelingen og Oppvekst- og Opplæringsavdelingen som arbeider med temaer av felles betydning. Temaene har variert etter oppdrag og behov.

Fylkesmannen har i mange år utarbeidet et forventningsbrev til kommunene, basert på et bredt anlagt arbeid internt. Departementet er godt kjent med dette arbeidet fra tidligere rapporteringer. I hovedsak dreier det seg om konsentrert formidling av oppgaver kommunene pålegges av statlige myndigheter. Vår dialog med kommunene rundt dette viser med tydelighet at det etterspørres, ikke minst fra de mindre kommunene, men ønsket er felles. Øvelsen medfører en årlig felles gjennomgang i alle avdelinger av det samlede kommune-perspektivet i Fylkesmannens portefølje.

Mellom embeter i nærområdet er det etablert ulike nettverk (Oslofjordnettverk mellom utdanningsdirektørene, mellom samordning/kommuneøkonomimedarbeidere, Strand-sonenettverket o.l.). Nettverkene oppleves som nyttige i arbeidet med samordning av praksis, kvalitetsheving og kompetansebygging.

5.

Tilsyn på helseområdet gjennomføres etter et opplegg der tilsynsobjektet/objektene etter tilsynet møter fylkesmannen for full og åpen gjennomgang av prosess, funn osv.. Erfaringen med denne arbeidsmetoden er ikke bare god læringseffekt på begge sider av bordet, men i like stor grad bygging av plattform for tillit og legitimitet. Tilsvarende arbeidsform er tatt i bruk på oppvekstområdet med tilsvarende erfaringer.

Planportalen (omtalt foran) er et annet eksempel på tillitsskapende og forebyggende verktøy. Brukerne har i mange sammenhenger gitt svært positive tilbakemeldinger på dette verktøyet, jfr. det relativt lave antall innsigelser.

Fylkesmannen og Fylkeskommunen har gjennom flere år hatt en bredt sammensatt samarbeidsavtale, som utvikles og revideres årlig. Partene opplever dette som svært nyttig for rollene de to organisasjonene utøver i Vestfold.

Det gjennomføres bredt anlagte kommunesamtaler med jevne mellomrom. I 2013 er det gjennomført kommunesamtale med alle 14 kommuner i første halvår. Dette er en arena der fylkesmannen møter sentrale politikere i kommunen og administrativ ledelse. Kort formulert er hovedambisjonen en felles virkelighetsforståelse for kommunenes situasjon, der Fylkesmannen åpner med en kort gjennomgang av sine vurderinger, en anledning for kommunen til å tematisere ev utfordringer de opplever i samspillet med (den regionale) staten og en kanal for å få tak i problemstillinger som bør meddeles sentrale myndigheter, særlig om (ikke intenderte) virkninger av nasjonal politikk, lokalt.

Fylkesmannen har gjennom mange år hatt et nært samarbeid med KS om månedlige møter med kommunene (s.k.torsdagsmøter). Ansvar for møteinnhold rullerer mellom KS og Fylkesmannen, se for øvrig 2.1.

Disse eksterne aktivitetene bidrar til å binde sammen avdelingene internt rundt noen grunnleggende felles perspektiver på samhandlingen mellom stat og kommune, med Fylkesmannen som knutepunkt.

98.1 Rekruttere, videreutvikle og beholde medarbeidere

Fylkesmannen har tatt inn standardformulering i alle stillingsannonser: «Fylkesmannen i Vestfold har som mål å oppnå en balansert alders- og kjønns sammensetning, og å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn og redusert funksjonsevne». Målsettingen følges opp ved at vi kaller inn søkere til intervju som har en annen nasjonal eller etnisk bakgrunn, forutsatt at de fyller kvalifikasjonskravene til stillingen. Dersom disse søkerne ikke blir kalt inn til intervju, skal det begrunnes i innstillingen.

Fylkesmannen har to fast ansatte av annen nasjonalitet/etnisk opprinnelse, samme antall som vi rapporterte for 2012. I tillegg har vi en person på språkpraksis/arbeidspraksis på GIS-området.

Vi jobber aktivt med tilrettelegging for ansatte med nedsatt funksjonsevne. Stillingssøkere med nedsatt funksjonsevne kan ikke leses ut av søknadene. Søkere kalles inn til intervju så sant de oppfyller kvalifikasjonskravene til stillingen.

Fylkesmannen har hatt flere henvendelser fra NAV Arbeidslivssenter Vestfold med spørsmål om praksisplass for unge personer med nedsatt funksjonsevne. Vi har vurdert mulighetene for praksisplass ut fra deres behov for tilrettelegging. Det viste seg å være store utfordringer knyttet til deres behov, og som medførte at vi dessverre ikke kunne tilby praksisplass til disse. Fylkesmannen har meldt tilbake til NAV at vi vil ha oppmerksomhet rundt unge med nedsatt funksjonsevne, og vil ta kontakt hvis vi har noe å tilby.

Totalt sykefravær er 3,94%, herav utgjør legemeldt fravær 2,58% og egenmeldt fravær 1,36%. Det totale sykefraværet har sunket betraktelig i forhold til i 2012, da tallet var 6,74%. Nedgangen i sykefraværet har helt klart sammenheng med bedre dialog/tettere oppfølging av sykmeldte. Det egenmeldte fraværet følges opp av leder.

Vi har høyt fokus på å forebygge sykefravær, bl.a. tilbyr vi alle nyansatte ergonomisk tilrettelegging av arbeidsplassene, dette skjer i regi av BedriftsHelsen. Behov for tiltak som avdekkes, følges opp umiddelbart. Eventuelle senere behov for tilrettelegging for alle ansatte følges opp tilsvarende. For å forebygge stillesittende arbeid, får ansatte tilbud om trim 1 t pr. uke (trimrom, gåturer, massasjestol. I tillegg har vi årlige vernerunder. BedriftsHelsen deltar i Arbeidsmiljøutvalget, samt gir råd/veiledning til ledere og ansatte.

Turnover: Tiltredelse: 25 personer, herav 8 personer knyttet til vergemål. Fratredelse: 14 personer. Avgang pensjon: 4 personer, herav 3 personer på AFP og alderspensjon, 1 person på uførepensjon.

Ansatte > 62 år har 8 tjenestefrie dager med lønn (seniordager). Avd.dir. har et særlig ansvar for å tilpasse arbeidsoppgavene, slik at seniorfridagene kan tas ut. Avd.dir. har tilsvarende ansvar for å sikre at seniorene får avvirket sin ferie. Skjer ved samtale 1 gang pr. år mellom leder og seniorene.

• **Rapportere lokale IA-tiltak i henhold til samarbeidsavtale mellom Fylkesmannen og NAV**

Delmål 1: Målsetting om at totalt sykefravær ikke skal overtiige 5%. Dette målet er innfridd. Tiltak: Ansatte har tilbud om trim 1 t pr. uke i arbeidstiden. Kartlegging av arbeidsplass til nytilsatte og øvrige ansatte v/behov. Helsekontroll for ansatte > 50 år. Registrere/følge opp arbeidsrelatert sykefravær. Medarbeiderundersøkelse annet hvert år. Økt fokus på egenmeldt fravær. IA er tema i ledermøter og samarbeidsmøter. Ved sykemeldinger skal merbelastning for øvrige ansatte vurderes.

Delmål 2: Se på muligheter for hospitering, arbeidstrening. Tilrettelegging av arbeidsplass, iverksette tiltak. Fylkesmannen har hatt flere henvendelser fra NAV Arbeidslivssenter Vestfold med spørsmål om praksisplass for unge personer med nedsatt funksjonsevne. Vi har vurdert mulighetene for praksisplass ut fra deres behov for tilrettelegging. Det viste seg å være store utfordringer knyttet til deres behov, og som medførte at vi dessverre ikke kunne tilby praksisplass til disse. Fylkesmannen har meldt tilbake til NAV at vi vil ha oppmerksomhet rundt unge med nedsatt funksjonsevne, og vil ta kontakt hvis vi har noe å tilby.

Delmål 3: Ansatte > 62 år har 8 tjenesterfrie dager m/lønn.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2012	% 2012	2013	% 2013
FMVE	2		2	
Sum	2	0	2	0

98.2 Risikostyring

Strategien på vår risikostyring er ment å dekke vår leveringsdyktighet på embetsoppdragene, og forebygge faren for misligheter og korrupsjon. Strategien tar utgangspunkt i kravene i økonomiregelverket § 4. Dokumentet danner basis for en systematisk gjennomgang av viktigste embetsoppdrag og interne rutiner, med spissing mot følgende formål:

- Forebygge hendelser som kan påvirke vår leveringsdyktighet på embetsoppdraget negativt.
- Forebygge faren for misligheter korrupsjon
- Bidra til sikrere prioritering og ressursstyring.
- Skaffe oversikt over de største risikoområdene.
- Sette inn risikosenkende tiltak mot vesentlige områder.

Roller og ansvar

Fylkesmannen personlig har med bistand fra assisterende fylkesmann, et overordnet ansvar for å påse at det på alle nivå i organisasjonen gjøres relevante risikovurderinger. FM og assisterende FM holder seg orientert om vesentlige risikoforhold gjennom definerte rutiner for rapportering i ledergruppen.

Avdelingsdirektørene har ansvar for at det foretas en årlig risikovurdering etter vedtatte kriterier som en integrert del av virksomhetsplanleggingen. Risikovurderingene som blir gjort av avdelingsdirektørene skal behandles i ledergruppen. Ledergruppen beslutter hva som skal gjøres for å lukke eller redusere risikoen på det enkelte område. Dette skal dokumenteres i referatet fra ledergruppemøtene.

Alle ansatte skal bidra aktivt i å analysere fare for hendelser eller forhold som kan inntreffe og påvirke oppnåelse av målsettinger negativt, og rapportere dette til nærmeste leder. Risikovurderinger skal generelt inngå som et element i kvalitetssikring av alle arbeidsprosesser med sikte på å unngå feil, og sikre god ressursutnyttelse. Prioritering av tilsynsvirksomhet skal ta utgangspunkt i vurdering av risiko for uforsvarlige forhold.

Dersom **forutsetningene forandres**, og eller forebyggende tiltak iverksettes skal risikovurderingen for berørte områder oppdateres løpende gjennom året.

Omfang /Avgrensninger

I embetsoppdragene er det flere hundre enkeltoppdrag fordelt på 12 departement og 8 direktorat.

I avdelingenes virksomhetsplaner foretas en årlig prioritering mellom disse oppdragene. Gjennomgående må et betydelig antall oppdrag nedprioriteres på grunn av ressursituasjonen.

Dette fortsetter som før, men må muligens forsterkes noe om vi skal bruke ressurser på å sikre oss bedre på de viktigste saksområdene. **Vi finner det ikke hensiktsmessig å forta en risikovurdering på hele embetsoppdraget, men kun på de oppdrag som har:**

- Konsekvens overfor kommuner og enkeltpersoner i form av feil eller forsinket saksbehandling.
- Forhold med stor potensiell skadevirkning.
- Avgjørelser som har store økonomiske konsekvenser for søker, klager/tilskuddsmottaker ol.
- Intern økonomistyring

Vurderingene bør begrenses til de antatt viktigste områdene i avdelingen.

Metode

Matrisevurdering. Egen mal i Excel som beregner poeng automatisk etter mal fra DFØ sin veileder.

På sikt må bruk av matrisen i Kvalitetsloven vurderes, da dette programmet er under implementering.

Risikofaktorene som vurderes vil være gjenstand for løpende vurdering i avdelingene, men med følgende faktorer felles:

Innen leveransedyktighet på embetsoppdraget bør følgende faktorer være med i matrisen:

- Bemanning sett i forhold til arbeidsomfang
- Kompetansedekning
- Rutinebeskrivelser
- Valgfri risikofaktor knyttet til vurderingsområdet

Innen mislighold og korrupsjon bør følgende faktorer være med i matrisen:

- Potensiell verdi på avgjørelsene.
- Antall personer involvert i avgjørelsen
- Rutinebeskrivelser
- Valgfri risikofaktor knyttet til vurderingsområdet

5 Tiltak

Avdelingsdirektørene har ansvar for iverksetting av risikosenkende tiltak innenfor tildelt budsjett. Siden økonomien ligger fast må dette i hovedsak løses gjennom interne omprioriteringer, eller produktivitetsfremmende tiltak. Det settes opp en felles sjekklister til hjelp i tiltaksvurderingene.

6. Presentasjon oppfølging

Vi legger resultatene av risikovurderingene ut på intranettet i en samlet presentasjon, sammen med oppfølgingstiltakene. Dette gir muligheter for bedre samlet oversikt. Tiltakene i virksomhetsplanene markeres med risikovurdert på de vurderte arbeidsoppgavene. Excel arkene legges på Nettopp avdelingsvis, og med frist innen utløpet av mars.

De enkelte analysene grupperes etter synkende risiko. Dette innebærer at arbeidsområdet med høyest risikopoeng kommer på første arkfane. Fanene gis et navn som kan assosieres med arbeidsoppgaven som er risikovurdert, og de nummeres fra 1 på første arkfane.

Etter hvert som tiltak trer i funksjon vil risikobildet endres. Ved vesentlige endringer legges ny analyse ut under revisjon.

98.3 Medvirkning

På dette området er det få endringer i 2013. Generell informasjon til alle ansatte formidles via fylkesmannens intranett, avdelingsmøter og allmøter.

Fylkesmannen har samarbeidsmøter med organisasjonene etter Hovedavtalen og vår lokale tilpasningsavtale hver annen måned, i tillegg til budsjettmøter. I samarbeidsmøtene tas det opp saker til informasjon, drøfting og forhandling i h.h.t. Hovedavtalens regler og vår lokale tilpasningsavtale. I særskilte saker nedsettes det representative arbeidsgrupper i samarbeid med organisasjonene.

98.4 Likestilling og likeverd

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Embetsledelse/direktør	2013	77,8	22,2	9	100	89,2
	2012	75,0	25,0	8	100	86,7
Seksjonssjef/ass. direktør	2013	100,0	0,0	6	100	0,0
	2012	100,0	0,0	5	100	0,0
Saksbehandler I	2013	44,2	55,8	43	100	97,9
	2012	45,5	54,5	44	100	97,0
Saksbehandler II	2013	21,7	78,3	46	100	101,7
	2012	29,3	70,7	41	100	100,0
Kontorstillinger	2013	0,0	100,0	22	100	100,0
	2012	0,0	100,0	19	100	100,0
Fagarbeiderstillinger	2013	16,7	83,3	6	100	72,1
	2012	14,3	85,7	7	100	67,0
Unge arb.takere inkl lærlinger	2013	0,0	0,0	0	100	0,0
	2012	0,0	0,0	0	100	0,0
Totalt i embetet	2013	32,6	67,4	132	100	82,3
	2012	35,5	64,5	124	100	81,9

Deltid

		Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		Legemeldt fravær	
		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2013	36,8	63,2	28,6	71,4	0,0	100,0	12,5	87,5
	2012	28,6	71,4	20,0	80,0	0,0	100,0	25,0	75,0

Ansatte

	Ledere med personalansvar			Totalt	Medarbeidere			Lønn	
	2013	M%	K%		M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMVE	75,0	25,0	8	32,8	67,2	116	100	83,5	

98.5 Føringer på IKT-området

Lisenser:

Embetets bruk av Microsoft lisenser er rapportert inn til KMD i forbindelse med lisensrevisjon gjennomført av KPMG. Det var et omstendelig arbeid med mange runder før det hele var på plass.

Informasjonssikkerhet:

Embetet har organisert system for informasjonssikkerhet etter KMDs maler. Fylkesmannen i Vestfold har etablert

rutiner og praktiserer disse, både forbyggende og konsekvensreducerende. Avvik har i flere tilfeller ført til endring av rutiner, policyen er dermed et levende dokument. Vi har imidlertid ikke gjort en tilstrekkelig oppfølging med revidering og rulling av policy og prosedyrer. Sikkerhetsutvalget har ikke vært operativt på ønsket nivå i 2013. Avvikssaker har dermed for det meste vært behandlet i linja.

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Stort sett alle sakene er behandlet av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane p.v.a. av oss. Vi har godkjent 9 saker i desember.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 2 051 265,71	kr 0,00
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 377 754,95	kr 0,00
95 Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 22 002 978,76	kr 314,46
Sum:	kr 24 431 999,00	kr 314,00